

**A Kúria
Nemzetközi Főosztályának
Hírlevele**

**2023. június 30.
XIV. évfolyam 6. szám**

EURÓPAI UNIÓS JOGI KÖZLEMÉNYEK 3

KÖZZÉTETT ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI KÉRELMEK.....	3
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	3
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	6
Általános közigazgatási jogterület.....	6
Pénzügyi jogterület.....	19
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	23
POLGÁRI ÜGYSZAK	26
GAZDASÁGI ÜGYSZAK	28
ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL TÁRGYÁBAN KÖZZÉTETT HATÁROZATOK.....	33
BÜNTETŐ ÜGYSZAK	33
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	35
Általános közigazgatási jogterület.....	35
Pénzügyi jogterület.....	45
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	50
POLGÁRI ÜGYSZAK	51
GAZDASÁGI ÜGYSZAK.....	55
EGYÉB, MAGYAR VONATKOZÁSÚ ÜGYEK AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG ELŐTT	56
A KÚRIA UNIÓS JOGI TÁRGYÚ HATÁROZATAI	60
BÜNTETŐ ÜGYSZAK	60
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	60
Általános közigazgatási jogterület.....	60
Pénzügyi jogterület.....	65
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	70
POLGÁRI ÜGYSZAK	70
GAZDASÁGI ÜGYSZAK.....	72

EMBERI JOGI KÖZLEMÉNYEK..... 101

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK MAGYAR VONATKOZÁSÚ ÍTÉLETEI	101
AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK KIEMELTEN FONTOS ÍTÉLETEI	108
A KÚRIA EMBERI JOGI VONATKOZÁSÚ HATÁROZATAI	112
BÜNTETŐ ÜGYSZAK	112
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	117
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	117
POLGÁRI ÜGYSZAK	118
GAZDASÁGI ÜGYSZAK.....	119

Európai uniós jogi közlemények

Közzétett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek

Büntető ügyszak

12. A Curtea de Apel Braşov (Románia) által 2022. december 23-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-792/22. sz. ügy, Energotehnica)

Az eljárás nyelve: román

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Ellentétes-e a munkavállalók védelmének és a munkáltató felelősségének – a munkahelyi biztonságról és egészségvédelemről szóló 319/2006 törvény révén a nemzeti jogba átültetett, az Európai Községek Hivatalos Lapjában (HL 1989. L 183.) kihirdetett, a munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló 89/391/EGK tanácsi irányelv Európai Unió Alapjogi Chartája 31. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikkének (1) és (2) bekezdésében, valamint 5. cikkének (1) bekezdésében rögzített – elvével az alapeljárásban alkalmazandóhoz hasonló olyan, a nemzeti alkotmánybíróság határozatával előírt szabályozás, amelynek értelmében a közigazgatási bíróság – a munkáltató kérelmére, a kizárólag az állami közigazgatási szerv részvételével folyó kontradiktórius eljárásban – jogerősen úgy határozhat, hogy nem minősít az irányelv értelmében vett munkahelyi balesetnek valamely eseményt, ezáltal megakadályozhatja, hogy a büntetőbíróság – amelynek eljárását a felelős munkavállalóval szemben előterjesztett vádirattal az ügyész és a munkáltatóval mint a büntetőeljárásban a polgári jog szerint felelős személlyel és annak e tekintetben felelős alkalmazottjával szemben előterjesztett polgári keresettel a magánfél is kezdeményezi – a szóban forgó esemény munkahelyi balesetnek való minősítését illetően eltérő határozatot hozzon, ami a végleges közigazgatási ítélet jogerejére figyelemmel a büntetőeljárás tárgyát képező bűncselekmények tényállási elemét foglalja magában (amelynek hiányában nem ismerhető el büntetőjogi felelősség vagy a büntetőjogi felelősség mellett polgári jogi felelősség)?

2) [Az első kérdésre adandó] igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni az uniós jog elsőbbségének elvét, hogy azzal ellentétes az a nemzeti szabály vagy gyakorlat, amelynek alapján a rendes nemzeti bíróságokat kötik a nemzeti alkotmánybíróság határozatai, és emiatt nem mellőzhetik hivatalból az ilyen határozatokból eredő ítélkezési gyakorlat alkalmazását – különben fegyelmi vétséget követnek el –, még akkor sem, ha a Bíróság ítéletére tekintettel úgy ítélik meg, hogy az ilyen ítélkezési gyakorlat ellentétes a nemzeti jogba a 319/2006 törvény révén átültetett 89/391/EGK tanácsi irányelv Európai Unió Alapjogi Chartája 31. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikkének (1) és (2) bekezdésével, valamint 5. cikkének (1) bekezdésével?

13. A Nejvyšší správní soud (Cseh Köztársaság) által 2023. február 2-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-57/23. sz. ügy, Policejní prezidium)

Az eljárás nyelve: cseh

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A 2016/680 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének c) pontja vagy 6. cikke ezen irányelv 10. cikkével összefüggésben milyen mértékű különbségtételt ír elő az egyes érintettek között? Összeegyeztethető-e a személyes adatok kezelésének minimálisra csökkentésére vonatkozó követelménnyel, valamint az érintettek különböző kategóriái közötti különbségtételre vonatkozó kötelezettséggel, ha a nemzeti szabályozás lehetővé teszi a genetikai adatok gyűjtését mindazon személyektől, akiket szándékos bűncselekmény elkövetésével gyanúsítanak vagy vádolnak?

2) Összeegyeztethető-e a 2016/680 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének e) pontjával, ha a bűncselekmények megelőzésére, nyomozására vagy felderítésére irányuló általános célkitűzésre tekintettel a DNS-profil további tárolásának szükségességét a rendőrség a belső szabályzatai alapján vizsgálja, ami a gyakorlatban gyakran érzékeny személyes adatok határozatlan ideig történő tárolását jelenti, anélkül, hogy az ilyen személyes adatok tárolásának maximális időtartamát meghatároznák? Ha ez nem egyeztethető össze ezzel a rendelkezéssel, adott esetben milyen szempontok alapján kell vizsgálni az arányosságot az ilyen célból gyűjtött és tárolt személyes adatok tárolásának időbeli szempontja tekintetében?

3) Mi a 2016/680 irányelv 10. cikke értelmében vett különösen érzékeny személyes adatok megszerzése, tárolása és törlése anyagi jogi vagy eljárásjogi feltételeinek minimális terjedelme, amit a tagállami jog „általános hatályú rendelkezései” alapján kell szabályozni? A bírósági ítélkezési gyakorlat is minősülhet-e a 2016/680 irányelv 8. cikkének ezen irányelv 10. cikkével összefüggésben értelmezett (2) bekezdése értelmében vett „tagállami jognak”?

14. A Sofiyski gradski sad (Bulgária) által 2023. február 14-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-80/23. sz. ügy, Ministerstvo na vatreshnite raboti)

Az eljárás nyelve: bolgár

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Teljesül-e a vizsgálatnak a 2016/680 irányelv 10. cikkében előírt, a Bíróság által a [2023. január 26-i Ministerstvo na vatreshnite raboti ítélet, C-205/21 (2), EU:C:2023:49] 133. pontjában értelmezett „feltétlen szükségességre” vonatkozó követelménye, ha e vizsgálatot kizárólag a személy hivatalos gyanúsításáról szóló végzés, a biometrikus és genetikai adatok gyűjtésének megtagadására vonatkozó írásbeli nyilatkozata alapján folytatja le a bíróság, vagy szükséges, hogy a bíróság rendelkezésére álljon a teljes iratanyag, amelyet a nemzeti jog alapján a természetes személyek jogát sértő nyomozási cselekményekre vonatkozó engedély iránti kérelemmel összefüggésben bocsátanak a rendelkezésére, ha e kérelmet büntetőeljárásban terjesztik elő?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén az eljárás iratanyagának a rendelkezésre bocsátását követően a 2016/680 irányelv 6. cikkének a) pontjával összefüggésben értelmezett 10. cikke szerinti „feltétlen szükségesség” értékelésének keretében azt is vizsgálhatja-e a bíróság, hogy alapos okkal feltételezhető-e, hogy a gyanúsított személy elkövette a gyanúsítottá nyilvánításban szereplő bűncselekményt?

15. A Curtea de Apel Braşov (Románia) által 2023. február 22-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-107/23 PPU. sz. ügy, Lin)

Az eljárás nyelve: román

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 2. cikket, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését és az EUSZ 4. cikk [(3) bekezdését] az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésével, a PIF-egyezmény 2. cikkének (1) bekezdésével, a PIF-irányelv 2. és 12. cikkével, valamint a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK irányelvvel összefüggésben, az Európai Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalás esetén a hatékony és visszatartó erejű szankciók elvére hivatkozva, valamint a 2006/928/EK bizottsági határozat alapján, az Európai Unió Alapjogi Chartája 49. cikke (1) bekezdésének utolsó mondatára figyelemmel, hogy azokkal ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló jogi helyzet, amelyben az elítélt felperesek – rendkívüli jogorvoslattal – büntetőjogi felelősséget megállapító jogerős ítélet hatályon kívül helyezését kérik az enyhébb büntető törvény alkalmazásának elvére hivatkozással amiatt, hogy az enyhébb büntető törvényt kellett volna az érdemi eljárás során alkalmazni, és hogy az rövidebb, valamint az ügy elbírálását megelőzően eltelt elévülési időről rendelkezett, amire azonban csak ezt követően mutatott rá egy nemzeti alkotmánybírósági határozat (2022. évi határozat), amelyben a nemzeti alkotmánybíróság a büntetőjogi felelősség elévülésének megszakítására vonatkozó törvényszöveget alkotmányellenesnek nyilvánította a jogalkotó

passzivitására hivatkozva, aki nem avatkozott be a törvényszövegnek az ugyanezen alkotmánybíróság egy másik határozatának (2018. évi határozat) való megfeleltetése érdekében, amely határozatot négy évvel az előbbi határozat előtt hozták – amely időszak alatt az első határozat alapján a rendes bíróságok által kialakított ítélkezési gyakorlat már megszilárdult abban az értelemben, hogy ez a szöveg továbbra is fennállt az első alkotmánybírósági határozatot követően értelmezett formában –, ami azzal a gyakorlati következménnyel járt, hogy felére csökkent minden olyan bűncselekmény elévülési ideje, amelynek esetében az első alkotmánybírósági határozatot megelőzően nem hoztak jogerős ítéletet, és a vádlottakkal szembeni büntetőeljárást később megszüntették?

2) Úgy kell-e értelmezni a nemzeti igazságszolgáltatási rendszer egészére vonatkozóan az igazságosság társadalmában a jogállamiság, valamint az emberi jogok tiszteletben tartásának értékeire vonatkozó EUSZ 2. cikket, valamint az EUSZ 4. cikknek az Unió és a tagállamok közötti lojális együttműködés elvére vonatkozó [(3) bekezdését] a hatékony román igazságszolgáltatási rendszer biztosítására irányuló kötelezettségvállalás tekintetében a 2006/928/EK bizottsági határozat alapján, az Európai Unió Alapjogi Chartája 49. cikke [(1) bekezdésének] utolsó mondatára figyelemmel, amely az enyhébb büntető törvény alkalmazásának elvét rögzíti, hogy azokkal ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló jogi helyzet, amelyben az elítélt felperesek – rendkívüli jogorvoslattal – büntetőjogi felelősséget megállapító jogerős ítélet hatályon kívül helyezését kéri az enyhébb büntető törvény alkalmazásának elvére hivatkozással amiatt, hogy az enyhébb büntető törvényt kellett volna az érdemi eljárás során alkalmazni, és hogy az rövidebb, valamint az ügy elbírálását megelőzően eltelt elévülési időről rendelkezett, amire azonban csak ezt követően mutatott rá egy nemzeti alkotmánybírósági határozat (2022. évi határozat), amelyben a nemzeti alkotmánybíróság a büntetőjogi felelősség elévülésének megszakítására vonatkozó törvényszöveget alkotmányellenesnek nyilvánította a jogalkotó passzivitására hivatkozva, aki nem avatkozott be a törvényszövegnek az ugyanezen alkotmánybíróság egy másik határozatának (2018. évi határozat) való megfeleltetése érdekében, amely határozatot négy évvel az előbbi határozat előtt hozták – amely időszak alatt az első határozat alapján a rendes bíróságok által kialakított ítélkezési gyakorlat már megszilárdult abban az értelemben, hogy ez a szöveg továbbra is fennállt az első alkotmánybírósági határozatban értelmezett formában –, ami azzal a gyakorlati következménnyel járt, hogy felére csökkent minden olyan bűncselekmény elévülési ideje, amelynek esetében az első alkotmánybírósági határozatot megelőzően nem hoztak jogerős ítéletet, és a vádlottakkal szembeni büntetőeljárást később megszüntették?

3) Igenlő válasz esetén, és csak akkor, ha nem adható uniós joggal összhangban álló értelmezés, úgy kell-e értelmezni az uniós jog elsőbbségének elvét, hogy azzal ellentétes az a nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amelynek értelmében a rendes nemzeti bíróságokat kötik a nemzeti alkotmánybíróság határozatai és a legfelsőbb nemzeti bíróság kötelező erejű határozatai, és emiatt nem mellőzhetik hivatalból az ilyen határozatokból eredő ítélkezési gyakorlat alkalmazását – különben fegyelmi vétséget követnek el –, még akkor sem, ha a Bíróság ítéletére tekintettel – az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben – úgy ítélik meg, hogy az ilyen ítélkezési gyakorlat ellentétes az EUSZ 2. cikkel, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével és az EUSZ 4. cikk [(3) bekezdésével] az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értelmezve, a 2006/928/EK bizottsági határozat alapján, az Európai Unió Alapjogi Chartája 49. cikke [(1) bekezdésének] utolsó mondatára figyelemmel?

16. A Satversmes tiesa (Lettország) által 2023. március 16-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-161/23. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: lett

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A 2014/42 irányelv és különösen annak 4. cikke, valamint a 2005/212 kerethatározat és különösen annak 2. cikke hatálya alá tartozik-e az a nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a nemzeti bíróság a bűncselekményből származó jövedelem elkobzásáról a jogellenesen szerzett vagyontárgyakat érintő, az alap-büntetőeljárástól elkülönített külön eljárásban határoz, még mielőtt a bűncselekmény elkövetését megállapítanak és valamely személyt e bűncselekmény elkövetésében elmarasztalnák, és amely előírja a büntetőügy iratai alapján történő elkobzást?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén, a jogellenesen szerzett vagyontárgyakat érintő eljárásokban a vagyontárgyak bűncselekményből való származásának bizonyítására vonatkozó, a vitatott rendelkezésekben foglaltakhoz hasonló nemzeti szabályozás összeegyeztethetőnek tekinthető-e a Charta 47. és 48. cikkében, valamint a 2014/42 irányelv 8. cikkének (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joggal?

3) Úgy kell-e értelmezni az uniós jog elsőbbségének elvét, hogy azzal ellentétes, ha valamely tagállam alkotmánybírósága – az uniós joggal összeegyeztethetetlennek nyilvánított nemzeti szabályozással szemben benyújtott alkotmányjogi panasz esetén – megállapítja, hogy alkalmazandó a jogbiztonság elve, és hogy az említett szabályozás joghatásai fennmaradnak annak érvényességi idejére?

17. A Corte suprema di cassazione (Olaszország) által 2023. március 30-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-208/23. sz. ügy, Martiستا¹)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 2002/584/IB kerethatározat 1. cikkének (2) és (3) bekezdését, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóságnak meg kell tagadnia vagy mindenestre el kell halasztania a várandós nő vagy a kiskorú gyermekeivel közös háztartásban élő anya átadását?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén – különösen az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatára és a tagállamok közös alkotmányos hagyományaira figyelemmel – összeegyeztethető-e a 2002/584/IB kerethatározat 1. cikkének (2) és (3) bekezdése, valamint 3. és 4. cikke az Európai Unió Alapjogi Chartájának 3., 4., 7., 24. és 35. cikkével, amennyiben a várandós nő vagy az anya átadását a vele közös háztartásban élő kiskorú gyermekeivel való kapcsolat megszakításával írják elő anélkül, hogy gyermek mindenképp felett álló érdekét (*best interest of the child*) figyelembe vennék?

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

69. A Raad van State (Hollandia) által 2022. november 16-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-703/22. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 2006/126/EK irányelv III. mellékletének 6.4. pontját, különösen azt az előírást, miszerint a látótérnek vízszintes irányban mindkét szemre legalább 160°-osnak kell lennie, az arányosság elvének fényében, hogy az a személy, aki orvosi szempontból nem felel meg ennek az előírásnak, de különböző orvosszakértők véleménye szerint ennek ellenére ténylegesen alkalmas tehergépkocsi vezetésére, szintén megfelelhet ennek az előírásnak?

2) Az e kérdésre adandó nemleges válasz esetén a vezetői engedélyről szóló irányelv alapján van-e lehetőség az arányosság vizsgálatára egyedi esetekben, noha a 2006/126/EK irányelv III. mellékletének 6.4. pontjában foglalt előírás nem ad lehetőséget arra, hogy ilyen esetekben kivételt lehessen tenni?

3) Amennyiben igen, milyen körülmények játszhatnak szerepet annak megítélésében, hogy a 2006/126/EK irányelv III. mellékletének 6.4. pontjában foglalt, a látótérre vonatkozó rendelkezéstől egyedi esetekben el lehet-e térni?

¹ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

70. A Raad van State (Hollandia) által 2022. november 17-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-707/22. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) a) Mit jelentenek az „eseményekre” és a „megfelelő bizalmas kezelésre” vonatkozóan kapott adatok a 376/2014 rendelet 15. cikkének (1) bekezdése értelmében, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája 11. cikkében és az EJEE 10. cikkében biztosított véleménynyilvánítás és tájékozódás szabadságára tekintettel?
b) Az összesített információk a 376/2014 rendelet 15. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „eseményekre vonatkozóan kapott adatok” hatálya alá tartoznak-e?
- 2) a) Úgy kell-e értelmezni a 376/2014 rendelet 15. cikkének (1) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartája 11. cikkében és az EJEE 10. cikkében biztosított véleménynyilvánítás és tájékozódás szabadságára tekintettel, hogy azzal összeegyeztethető az alapeljárásban szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely szerint egyetlen, a bejelentett eseményekre vonatkozóan kapott információ sem adható ki?
b) Ugyanez vonatkozik-e az összesített adatokra vagy a bejelentett eseményekre?
- 3) A 2) a) és 2) b) kérdésekre adott nemleges válasz esetén: alkalmazhat-e az illetékes nemzeti hatóság olyan általános nemzeti közzétételi szabályozást, amely szerint információkat nem kell kiadni, kivéve, ha az információs szolgáltatás elsőbbséget élvez például a más államokkal és nemzetközi szervezetekkel való kapcsolatokhoz, a hatósági vizsgálathoz, ellenőrzéshez és felügyelethez, a magánélet tiszteletben tartásához, valamint a természetes vagy jogi személyek aránytalan előnyben részesítéséhez vagy hátrányos megkülönböztetésének elkerüléséhez fűződő érdekekkel szemben?

71. A Hof van beroep te Antwerpen (Belgium) által 2022. november 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-719/22. sz. ügy, Openbaar Ministerie és Federale Overheidsdienst Financiën)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Sérti-e az 1225/2009 alaprendelet 1., 5., 6. és 9. cikkét az 1071/2012 rendelet és a 430/2013 végrehajtási rendelet annyiban, amennyiben azok dömpingellenes vámot vetnek ki a Kínai Népköztársaságból származó menetelt gömbgrafitos öntöttvas csőszerelevények és -illesztések behozatalára, ha e termékeket sem a dömpingellenes eljárás megindítására irányuló panaszban, sem a dömpingellenes eljárás megindításáról szóló értesítésben nem minősítették a dömpingellenes intézkedés szempontjából érintett terméknek, nem szolgáltatott bizonyítékot a dömpingre, a kárra és az okozati összefüggésre vonatkozóan, és az Európai Bizottság semmilyen módon nem vizsgálta a termék rendes értékét, exportárát, az esetleges dömpingkülönbséget, az esetleges kárt, a kár mértékét, az egyéb ismert tényezők kárra gyakorolt hatását, a dömping és a kár közötti okozati összefüggést, valamint azt, hogy az uniós érdek szükségessé teszi-e dömpingellenes vám e termékekre (menetelt gömbgrafitos öntöttvas csőszerelevényekre és -illesztésekre) történő kivetését?

72. A Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Valenciana (Spanyolország) által 2022. december 30-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-796/22, INSS. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: spanyol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Úgy kell-e értelmezni az 1997. december 15-i (az UNICE, a CEEP és az ESZSZ által a részmunkaidős foglalkoztatásról kötött keretmegállapodásról szóló) 97/81/EK tanácsi irányelvnek a részmunkaidős

foglalkoztatásról szóló keretmegállapodása 4. szakaszában szereplő „foglalkoztatási feltételek” kifejezést, hogy az kiterjed a szociális biztonsági ellátások keretében nyújtott olyan részleges nyugellátásra, amelynek kedvezményezettjei csak a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók lehetnek, részmunkaidőben foglalkoztatottak viszont nem?

2) Úgy kell-e értelmezni a 97/81/EK irányelv 2. és 3. szakaszában szereplő „részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók” kifejezést, hogy az magában foglalja az idényjelleggel foglalkoztatott munkavállalókat?

3) Úgy kell-e értelmezni a 97/81/EK irányelv keretmegállapodásának 4. szakaszát, hogy ellentétes az említett irányelvvel az olyan szabályozás, amely kizárja a részleges nyugellátás helyettesítési célú munkaszerződés alapján történő megszerzéséből a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalókat, és ezért a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalókhoz képest objektív okokkal nem igazolható, hátrányos megkülönböztetésnek minősül?

4) Úgy kell-e értelmezni a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelvet, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely kizárja a részleges nyugellátásra való (egyidejűleg kötött helyettesítési célú munkaszerződésen alapuló) jogosultság kedvezményezettjei közül a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalókat, és ezáltal objektív okokkal nem igazolható, nemi alapú hátrányos megkülönböztetést valósít meg?

73. A Judecătoria Sectorului 6 București (Románia) által 2023. január 3-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-4/23. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: román

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Ellentétes-e az uniós polgársághoz való jognak (az Európai Unió működéséről szóló szerződés 20. cikke) és/vagy az uniós polgár szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogának (az Európai Unió működéséről szóló szerződés 21. cikke és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 45. cikke) a méltóságnak, a törvény előtti egyenlőségnek és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának (az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke; az Európai Unió működéséről szóló szerződés 18. cikke, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 1., 20. és 21. cikke) érvényesülése, valamint a magán- és a családi élet tiszteletben tartása (az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7. cikke) mellett történő gyakorlásával az, hogy a Legea nr. 119/1996 privind actele de stare civilă (az anyakönyvi okmányokról szóló 119/1996. sz. törvény) 43. cikkének i) pontja és 57. cikke nem ismeri el a nemzet és a keresztnévet tartalmazó anyakönyvi bejegyzéseknek – kettős (román és egy másik tagállami) állampolgársággal rendelkező transznemű férfi által egy másik tagállamban a nem bírósági elismerése iránt folytatott eljárás révén – történő módosítását, és amelynek értelmében a román állampolgárnak Romániában az anyakönyv vezetésért és a családi állapot nyilvántartásáért felelős helyi községszolgálattal szemben olyan másik bírósági eljárást kell előlről lefolytatnia, amellyel kapcsolatban az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította, hogy az nem egyértelmű és nem kiszámítható (2021. január 19., X és Y kontra Románia ügy, 2145/16. és 20607/16. sz. kereset), és amely a másik tagállamával ellentétes határozatot eredményezhet?

2) Befolyásolja-e a fenti kérdésre adandó választ a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból való kilépése különösen i. abban az esetben, ha az anyakönyv módosítására irányuló eljárás a brexit előtt indult, és az átmeneti időszakban fejeződött be, és ii. a brexit hatásaként a szóban forgó személy az uniós polgársággal összefüggő jogokat, köztük a szabad mozgás és tartózkodás jogát kizárólag az olyan román személyazonosító és úti okmányok alapján gyakorolhatja, amelyekben – a bíróság által már elismert nemi identitással ellentétben – nőneműként és női keresztnévvel szerepel?

74. A Raad van State (Belgium) által 2023. január 10-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-7/23. sz. ügy, Marvesa Rotterdam)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a Kínából behozott állati eredetű termékekkel kapcsolatos egyes védintézkedésekről szóló 2002/994/EK határozat módosításáról szóló (EU) 2015/1068 bizottsági végrehajtási határozattal módosított, a Kínából behozott állati eredetű termékekkel kapcsolatos egyes védintézkedésekről szóló 2002/994/EK határozat mellékletének I. részét, hogy a „halászati termék” fogalom mind az emberi fogyasztásra szánt, mind az állati takarmányozásra szánt termékeket magában foglalja oly módon, hogy következképpen az állati takarmánynak szánt halolaj a fent említett melléklet értelmében vett „halászati terméknek” tekinthető?

2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén sérti-e a Kínából behozott állati eredetű termékekkel kapcsolatos egyes védintézkedésekről szóló 2002/994/EK határozat módosításáról szóló (EU) 2015/1068 bizottsági végrehajtási határozattal módosított, a Kínából behozott állati eredetű termékekkel kapcsolatos egyes védintézkedésekről szóló 2002/994/EK határozat mellékletének I. része a harmadik országokból a Közösségbe behozott termékek állat-egészségügyi ellenőrzésének megszervezésére irányadó elvek megállapításáról szóló, 1997. december 18-i 97/78/EK tanácsi irányelv 22. cikkének – adott esetben az EUMSZ szubszidiaritás és arányosság elvének alkalmazásáról szóló 2. jegyzőkönyvének 1. cikkével összefüggésben értelmezett – (1) bekezdését, ha a Kínából származó emberi fogyasztásra szánt halászati termékek mentesülnek a fent említett 2002/994/EK határozat 2. cikkében meghatározott behozatali tilalom alól, míg a Kínából származó, állati takarmányozásra szánt halászati termékek e behozatali tilalom hatálya alá tartoznak?

75. Az Înalta Curte de Casație și Justiție (Románia) által 2023. január 11-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-10/23. sz. ügy, Remia Com Impex)

Az eljárás nyelve: román

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 853/2004/EK rendelet egészét, különösen pedig az 1. cikk (3)–(5) bekezdésében foglalt rendelkezéseket, hogy a végső felhasználóknak nem, de más kiskereskedelmi létesítmények részére kiskereskedelmi tevékenységet végző hűtőházakat e rendeletnek megfelelően engedélyezni kell, ha az érintett tevékenység nem tartozik az 1. cikk (5) bekezdésének b) pontjában előírt kivételek körébe?

2) Úgy kell-e értelmezni az említett rendeletet és általában véve az uniós jogot, hogy a szabályozás útján megvalósítandó célt képező politika végrehajtásának és az érintett gazdasági szereplők ezzel összefüggő kötelezettségei teljesítésének biztosítására hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok kötelesek a marginális, helyi és korlátozott tevékenység 1. cikk (5) bekezdése b) pontjának ii. alpontjában szereplő követelményét a rendelet (13) preambulumbekkezdése tükrében értelmezni, vagy a kifejezések általuk adott meghatározása révén eltérhetnek ezen értelmezéstől?

3) A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén a rendelet átültetését szolgáló nemzeti jogi aktusban szereplő fogalommeghatározásoknak tiszteletben kell-e tartaniuk a fogalmaknak a (13) preambulumbekkezdésben leírt lényegét?

4) Tekintettel arra, hogy a Normele atașate Ordinului n. 111/2008 (a 111/2008. sz. kötelező érvényű közigazgatási határozat mellékletét képező előírások) 17. cikkében foglalt rendelkezések értelmében az állati eredetű termékek kiskereskedelmére irányuló tevékenység a termékeknek Románia területének egészén más kiskereskedelmi létesítmények számára állategészségügyi engedély nélkül történő szállítására és értékesítésére irányuló tevékenységet is magában foglalja, ellentétes-e az uniós joggal, különösen pedig a 853/2004/EK rendelettel az említett rendelkezés és/vagy az ilyen közigazgatási gyakorlat?

5) Az egyenértékűség elve megköveteli-e, hogy amennyiben valamely közigazgatási hatóság határozata

megsemmisíthető valamely nemzeti jogszabálynak való megfelelés hiánya miatt, az a 863/2004/EK rendelethez hasonló, releváns uniós rendeletnek való megfelelés hiánya miatt is megsemmisíthető legyen?

76. A Landesgericht Korneuburg (Ausztria) által 2023. január 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-33/23. sz. ügy, Schwarzder²)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 261/2004/EK rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontját – az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség között a légi közlekedésről szóló, a 2010. november 26-i 2/2010 közösségi/svájci légiközlekedési bizottsági határozattal módosított, 1999. június 21-i megállapodással összefüggésben értelmezve –, hogy valamely két repülési szakaszból álló – a Svájci Államszövetség területéről induló, egy tagállam területén történő átszállást magában foglaló, majd egy harmadik állam területén leszálló – járat (amelynek üzemeltető légi fuvarozója egyébként közösségi vállalkozás) a 261/2004 rendelet hatálya alá tartozik?

2) Úgy kell-e értelmezni a 261/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) pontját – az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség között a légi közlekedésről szóló, a 2/2010 határozattal módosított, 1999. június 21-i megállapodással összefüggésben értelmezve –, hogy valamely két repülési szakaszból álló – harmadik állam területéről induló, egy tagállam területén történő átszállást magában foglaló, majd a Svájci Államszövetség területén leszálló – járat – amelynek üzemeltető légi fuvarozója közösségi vállalkozás – a 261/2004 rendelet hatálya alá tartozik?

77. A Finanzgericht Bremen (Németország) által 2023. január 25-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-36/23. sz. ügy, Familienkasse Sachsen)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

A 883/2004/EK rendelet 68. cikkében meghatározott elsőbbségi szabályok értelmezésére vonatkozó kérdések:

1) Lehetővé teszi-e a 883/2004/EK rendelet 68. cikke, hogy a gyermek után járó német ellátást egy másik tagállamban fennálló elsőbbségi jogosultságra való hivatkozással utólag részben abban az esetben is visszaköveteljék, ha a gyermek után a másik tagállamban nem állapítottak meg és nem folyósítanak családi ellátást, és ennek következtében a német jog szerint jogosultnál maradó összeg nem éri el a gyermek után járó német ellátást?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

Annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy a 883/2004/EK rendelet 68. cikke értelmében a több tagállam által fizetendő ellátásokat milyen okokból kell nyújtani, illetve a koordinálandó jogok mi alapján nyílnak meg, a nemzeti szabályozás által meghatározott jogosultsági feltételekhez vagy ahhoz igazodik, hogy a 883/2004/EK rendelet 11–16. cikke szerint az e rendelet hatálya alá tartozó szermélyek milyen tényállás alapján tartoznak az egyes tagállamok jogszabályainak a hatálya alá?

3) Abban az esetben, ha az számít, hogy a 883/2004/EK rendelet 11–16. cikke szerint az e rendelet hatálya alá tartozó szermélyek milyen tényállás alapján tartoznak az egyes tagállamok jogszabályainak a hatálya alá:

Úgy kell-e értelmezni a 883/2004/EK rendelet 1. cikkének a) és b) pontjával, valamint 11. cikke (3) bekezdésének a) pontjával összefüggésben értelmezett 68. cikkét, hogy a másik tagállamban folytatott munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenységről, illetve a társadalombiztosítási jog szempontjából ezzel egyenértékű helyzetről van szó, ha a másik tagállam társadalombiztosítási pénztára

² A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

„mezőgazdasági termelőként” fennálló biztosítást igazol, és a családi ellátásokért ott hatáskörrel rendelkező szerv igazolja a munkavállalói tevékenység fennállását, még akkor is, ha az érintett személy azt állítja, hogy a biztosítás kizárólag a mezőgazdasági földterületként nyilvántartott, de ténylegesen nem művelt családi gazdaság tulajdonjogához kapcsolódik?

78. Az Amtsgericht Frankfurt am Main (Németország) által 2023. február 3-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-52/23. sz. ügy, flightright)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. A 261/2004 rendelet 5. cikkének (3) bekezdése értelmében vett rendkívüli körülményről van-e szó a légi járat működésével össze nem egyeztethető időjárási körülmények előfordulása esetén, függetlenül az időjárási körülmények rendkívüli jellegétől?
2. Amennyiben az első kérdésre nemleges választ kell adni, az időjárási körülmények rendkívüli jellege meghatározható-e az előfordulásának helyén és idején jellemző regionális és szezonális gyakorisága alapján?

79. A Bundesgerichtshof (Németország) által 2023. február 3-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-54/23. sz. ügy, Laudamotion és Ryanair)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Általános jelleggel kizárt-e a 261/2004/EK rendelet 5., 6. és 7. cikke szerinti, a járat legalább háromórás késése miatti kártalanításhoz való jog, ha az utas fenyegető jelentős késés esetén egy általa lefoglalt alternatív járatot vesz igénybe, és így három óránál rövidebb késéssel éri el a végső célállomást, vagy ebben a helyzetben a kártalanításhoz való jog mindenesetre akkor tekintetbe jön, ha már azelőtt, hogy az utasnak legkésőbb jelentkeznie kell az utasfelvételre, kellően biztos támpontok állnak rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy a végső célállomáson legalább háromórás késésre kell számítani?
- 2) Abban az esetben, ha az első kérdés az utóbbi értelemben válaszolandó meg: a 261/2004/EK rendelet 5., 6. és 7. cikke szerinti, a járat legalább háromórás késése miatti kártalanításhoz való jognak a fent említett esetben feltétele-e, hogy az utas a rendelet 3. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerint időben jelentkezzen utasfelvételre?

80. Az Upravno sodišče Republike Slovenije (Szlovénia) által 2023. február 6-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-58/23. sz. ügy, Abboudnam³)

Az eljárás nyelve: szlovén

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

A 2013/32/EU irányelv 46. cikkének (4) bekezdését a Charta 47. cikkével összefüggésben úgy kell -e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti eljárási szabály, mint a ZMZ-1 70. cikke (1) bekezdésének második mondata, amely az illetékes hatóság által gyorsított eljárásban hozott, a kérelmet nyilvánvalóan megalapozatlanként elutasító határozat elleni jogorvoslati kérelem előterjesztésére vonatkozóan a munkaszüneti napokat és a szabadnapokat is magában foglaló háromnapos, az ilyen határozat közlésétől kezdődő, és akár a következő első munkanapon lejáró jogvesztő határidőt ír elő?

³ A jelen ügy neve fiktív, és az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

81. A Juzgado Contencioso-Administrativo no 5 de Barcelona (Spanyolország) által 2023. február 6-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-62/23. sz. ügy, Pedro Francisco)

Az eljárás nyelve: spanyol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Úgy kell-e értelmezni a 2004/38/EK irányelv 27. cikkét, hogy a rendőrségi nyilvántartásban való szereplés alapján következtetni lehet az érintett egyén személyes magatartására annak értékelésekor, hogy valódi veszélyt jelent-e, miközben a büntetőeljárás célja annak bizonyítása, hogy e magatartás valóban fennállt-e?
- 2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén, az irányelv 27. cikkére tekintettel úgy kell-e értelmezni, hogy a közigazgatási hatóságnak kifejezetten és részletesen fel kell tüntetnie azokat a tényeket, amelyek azt megalapozzák, és a megindított bírósági eljárásokat, valamint azok kimenetelét, annak alátámasztása érdekében, hogy nem csupán kezdeti feltételezésekről van szó?

82. A Juzgado Contencioso-Administrativo no 5 de Barcelona (Spanyolország) által 2023. február 6-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-63/23. sz. ügy, Sagrario)

Az eljárás nyelve: spanyol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) A [2003/86/EK] irányelv 15. cikke (3) bekezdésének vége és 17. cikke – amikor „különösen nehéz körülményeket” említ – automatikusan magában foglal-e minden, kiskorú gyermeket érintő és/vagy az ugyanezen 15. cikkben foglaltakhoz hasonló körülményt?
- 2) Összeegyeztethető-e az irányelv 15. cikke (3) bekezdésének végével és 17. cikkével az olyan állami szabályozás, amely nem írja elő az olyan önálló tartózkodási engedély megadását, amely biztosítja, hogy a családegyesítést kérő családtagok ne kerüljenek közigazgatási szempontból jogellenes helyzetbe, amennyiben ilyen különösen nehéz körülmények merülnek fel?
- 3) Úgy kell-e értelmezni az irányelv 15. cikke (3) bekezdésének végét és 17. cikkét, hogy az önálló engedélyhez való jog akkor is fennáll, ha az egyesített család rajta kívül álló okok miatt nem rendelkezik tartózkodási engedéllyel?
- 4) Összeegyeztethető-e az irányelv 15. cikkének (3) bekezdésével és 17. cikkével az olyan állami szabályozás, amely – az egyesített család tagjainak tartózkodási engedélye megújításának elutasítása előtt – nem írja elő az irányelv 17. cikkében foglalt körülmények szükséges és kötelező értékelését?
- 5) Összeegyeztethető-e az irányelv 15. cikkének (3) bekezdésével és 17. cikkével, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkének (1) bekezdésével, 8. cikkének (1) és (2) bekezdésével, továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47., 24., 7. cikkével és 33. cikkének (1) bekezdésével az olyan nemzeti szabályozás, amely – a tartózkodási engedély családegyesítés keretében történő kiadásának vagy megújításának megtagadását megelőző eljárási szakaszként – nem írja elő a kiskorú gyermek külön meghallgatását, ha a családegyesítőtől megtagadták a tartózkodási engedély kiadását vagy megújítását?
- 6) Összeegyeztethető-e az irányelv 15. cikkének (3) bekezdésével és 17. cikkével, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkének (1) bekezdésével, 8. cikkének (1) és (2) bekezdésével, továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47., 24., 7. cikkével és 33. cikkének (1) bekezdésével az olyan nemzeti szabályozás, amely a tartózkodási engedély családegyesítés keretében kérelmet előterjesztő házastárs részére történő kiadásának vagy megújításának megtagadását megelőző eljárási szakaszként nem írja elő, hogy e szakasz keretében e személy az irányelv 17. cikkében foglalt körülményekre hivatkozva kérhesse, hogy a korábbi tartózkodási helyzetére tekintettel megszakítás nélküli tartózkodási lehetőséget biztosítsanak számára, ha a családegyesítőtől megtagadták a tartózkodási engedély kiadását vagy megújítását?

83. Az Administrativen sad – Haskovo (Bulgária) által 2023. február 7-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-61/23. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: bolgár

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Úgy kell-e értelmezni a nehéz tehergépjárművekre egyes infrastruktúrák használatáért kivetett díjakról szóló, 1999. június 17-i 1999/62/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 9a. cikkét, hogy azzal az e cikkben foglalt azon követelménnyel, hogy az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetén kiszabott szankcióknak arányosaknak kell lenniük, ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló nemzeti szabályozás, amely a nemzeti közúti infrastruktúra használatáért fizetendő úthasználati díj előzetes megállapítására és megfizetésére vonatkozó kötelezettség megsértése esetén (természetes vagy jogi személyekkel szemben) e jogsértések jellegétől és súlyosságától függetlenül átalányösszegű bírság kiszabását írja elő, annak lehetősége mellett, hogy az érintettek a közigazgatási büntetőjogi felelősség alól úgynevezett „kiegyenlítő díj” megfizetésével mentesüljenek?

84. A Symvoulío tis Epikrateias (Görögország) által 2023. február 7-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-66/23. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: görög

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 2009/147/EK irányelv 4. cikkének (1) és (2) bekezdését a 92/43/EGK irányelv 6. cikkének (2)–(4) bekezdésével összefüggésben, hogy azokkal ellentétesek [az indokolásban] megjelöltekhez hasonló olyan nemzeti rendelkezések, amelyek értelmében a vadon élő madárfajok és élőhelyeik különleges védelmi területeken (KVT) történő védelmét, megőrzését és helyreállítását szolgáló különleges intézkedések kizárólag a „kijelölést megalapozó fajokra” – vagyis kizárólag a 2009/147/EK irányelv I. mellékletében felsorolt, vadon élő madárfajokra és az egyes KVT-ken belül rendszeresen megtalálható vonuló fajokra vonatkoznak –, amelyek a KVT-k kijelölésének a nemzeti szabályozásban szereplő kritériumai mellett döntő tényezőkként szolgálnak valamely terület KVT-ként való kijelölése során?

2) Az előző kérdés megválaszolására szempontjából relevanciával bír-e az, hogy a fent említett, a vadon élő madárfajok és élőhelyeik különleges védelmi területeken (KVT) történő védelmét, megőrzését és helyreállítását szolgáló különleges védelmi intézkedések lényegében horizontálisan, vagyis az összes KVT-re alkalmazandó, alapvető és előzetes óvintézkedések (a továbbiakban: óvintézkedések), és hogy a görög jogalkotó máig nem fogadott el minden egyes KVT-re vonatkozó olyan kezelési tervet, amely meghatározná a célkitűzéseket és az egyes KVT-k, valamint az ott élő fajok megfelelő védelmének eléréséhez vagy biztosításához szükséges intézkedéseket?

3) A két előző kérdés megválaszolására szempontjából relevanciával bír-e az, hogy a tervek és tevékenységek 2011/92/EU irányelv (3) értelmében vett környezeti vizsgálatának és a 92/43/EGK irányelv 6. cikkének (2)–(4) bekezdése értelmében vett „megfelelő vizsgálatának” kötelezettsége alapján a 2009/147/EK irányelv I. mellékletében felsorolt fajokat vagy az egyes KVT-ken rendszeresen megtalálható vonuló madarakat mind figyelembe veszik az egyes köz- és magánmunkatervek környezeti hatásvizsgálata során?

85. A Bundesgerichtshof (Németország) által 2023. február 8-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-67/23. sz. ügy, W. GmbH)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 194/2008/EK rendelet 2. cikke (2) bekezdése a) pontjának i. alpontjában szereplő „Burmából/MianmARBól származnak” kifejezést, hogy a Mianmarban termesztett teakfa rönköknek harmadik országban (a jelen esetben: Tajvan) történő feldolgozása nem eredményezte a származási hely megváltozását, így az alábbi, megfelelően feldolgozott teakfa-árucikkek továbbra is

olyan árucikkek, amelyek „Burmából/Mianmarból származnak”:

— teakfa rönkök nyesése és kérgezése;

— teakfa rönkök fűrészelése teakfa négyzetekre (nyesett és kérgezett rönkök, valamint négyzetekre fűrészelt rönkök);

— teakfa rönkök deszkákra vagy lécekre vágása (fűrészáru)?

2) Úgy kell-e értelmezni a 194/2008/EK rendelet 2. cikke (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontjában szereplő „Burmából/Mianmarból kerültek kivitelre” kifejezést, hogy az csak a Mianmarból közvetlenül az Európai Unióba importált árukra vonatkozik, tehát azokra az árukra, amelyeket először egy harmadik országba (a jelen esetben Tajvanra) szállítottak, majd onnan az Európai Unióba továbbszállítottak, nem vonatkozik a rendelet, függetlenül attól, hogy azokat a származási helyet megalapozó harmadik országban feldolgozták-e vagy megmunkálták-e?

3) Úgy kell-e értelmezni a 194/2008/EK rendelet 2. cikke (2) bekezdése a) pontjának i. alpontját, hogy egy harmadik ország (a jelen esetben Tajvan) által kiállított származási bizonyítvány, amely szerint a Mianmarból származó, fűrészelt vagy méretre vágott teakfa rönk a harmadik országban történő feldolgozás eredményeként e harmadik országból származónak minősül, nem kötelező erejű annak megítélése szempontjából, hogy megsértették-e a 194/2008/EK rendelet 2. cikkének (2) bekezdésében előírt behozatali tilalmat?

86. A Landgerichts Frankfurt am Main (Németország) által 2023. február 13-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-76/23. sz. ügy, Cobult)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni a 261/2004/EK rendelet 7. cikkének (3) bekezdését, hogy az utas által – a jegy árának utazási utalvánnyal történő, a 8. cikk (1) bekezdése a) pontjának első franciabekezdése szerinti visszatérítéséhez – adott írásos beleegyezés már azzal megvalósul, hogy az utas az üzemeltető légi fuvarozó honlapján kiválasztja az ilyen – a jegyár utólagos pénzbeli megtérítésének kizárása mellett érvényes – utalványt, és azt e-mailben megkapja, miközben a jegy árának pénzbeli visszatérítése csak az üzemeltető légi fuvarozóval való előzetes kapcsolatfelvételt követően lehetséges?

87. Az Amtsgericht Steinfurt (Németország) által 2023. február 14-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-78/23. sz. ügy, Deutsche Lufthansa)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Megfelel-e a foglalási visszaigazolásból fennmaradó oda-vissza-járatszakaszok felsorolását is tartalmazó, az alábbiakban közölt szövegezésű, a foglalás változásáról szóló értesítés a 261/2004/EK rendelet 5. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett „törlési értesítés” tartalmi követelményeinek?

„A foglalás változása

[a légi fuvarozó neve] foglalási kód: [...]

(Foglalás megjelenítése/szerkesztése)

Tisztelt Ügyfelünk!

A koronavírus okozta válság miatt még mindig szükség van a járataink menetrendjének kiigazítására. Ezért az Ön foglalásánál is történtek változások.

Igyekeztünk a lehető legjobb csatlakozást megtalálni az Ön számára, és megkérjük, hogy ellenőrizze a módosított foglalását. Az Ön utazásából fennmaradó összes járatot felsoroljuk, a törölt járatok nem jelennek meg.”

88. A Fővárosi Törvényszék (Magyarország) által 2023. február 14-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem – FJ kontra Agrárminiszter (C-79/23. sz. ügy, Kaszamas⁴)

Az eljárás nyelve: magyar

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A közös agrárpolitika finanszírozásáról szóló 1290/2005/EK tanácsi rendelet 35. cikkében meghatározott ténymegállapítás fogalom alkalmazható-e az 1122/2009/EK rendelet 58. cikk (3) bekezdésének értelmezése és alkalmazása során?

2) Amennyiben az előző kérdésre adott válasz igen, úgy az 1290/2005/EK rendelet 35. cikkében meghatározott ténymegállapítás fogalmát akként kell-e értelmezni, hogy az első közigazgatási vagy jogi ténymegállapítás naptári évének azon időpontot kell tekinteni, amelyik naptári évben a kérelem alapján indult közigazgatási eljárásban eljáró hatóság

— a legelső olyan bizonyítási cselekményt megteszi, amely során megállapítja a szabálytalanság tényét, ami jelen ügyben a helyszíni ellenőrzés megállapításait magában foglaló jegyzőkönyv keltének éve, avagy

— az e bizonyítási cselekmény alapján hozott első érdemi döntés időpontja, avagy

— az eljárás során hozott, kizárást megállapító jogerős, illetőleg végleges döntés időpontja?

3) Befolyásolja-e az előző kérdésre adott választ az, ha a ténymegállapítást jelentő írásbeli értékelés utólagos felülvizsgálhatósága, illetőleg visszavonhatósága az ügyfél részére jogszabály által biztosított jogorvoslati jogból fakad, és nem a közigazgatási vagy jogszabályi eljárás változásainak következménye?

4) Amennyiben a ténymegállapítás naptári éve a legelső bizonyítási cselekmény, úgy az esetben, ha e bizonyítási cselekmény, így jelen ügyben a helyszíni ellenőrzés több alkalommal került megtartására, az 1290/2005/EK rendelet 35. cikkében meghatározott legelső bizonyítási cselekmény fogalmát úgy kell-e értelmezni, hogy annak a hatóság legelső, avagy az ügyfél észrevételeire és becsatolt bizonyítékaira is figyelemmel lévő utolsó helyszíni ellenőrzése felel meg?

5) Amennyiben az első kérdésre adott válasz nem, az változtat-e az 1122/2009/EK rendelet 58. cikk (3) bekezdésének alkalmazása során figyelembe veendő ténymegállapítás fentebb meghatározott tartalmán?

89. A Svea Hovrätt, Patent och marknadsöverdomstolen (Svédország) által 2023. február 15-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-88/23. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: svéd

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 2000/31/EK irányelv 3. cikkének (2) bekezdését általában véve az uniós jogra és annak hatékony végrehajtására tekintettel, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a szabályozott területhez tartozó – többek között a 2005/29/EK irányelvet átültető – nemzeti szabályok alkalmazásának mellőzését vonja maga után, ha a szolgáltatás nyújtója másik tagállamban telepedett le, és onnan nyújt az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokat, és nem áll fenn a [2000/31/EK irányelv] 3. cikkének (4) bekezdését átültető nemzeti rendelkezésekből eredő kivételek alkalmazásának követelménye?

⁴ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

2) A 2000/31/EK irányelv alapján magában foglalja-e a szabályozott terület olyan terméknek az eladó weboldalán történő forgalmazását és online értékesítését, amelyet állítólag a vásárló fogyasztó tagállamában az ilyen árukra alkalmazandó követelmények megsértésével láttak el címkével?

3) A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén a 2000/31/EK irányelv 2. cikke h) pontjának ii. alpontja alapján a leszállításra és magukra a termékekre alkalmazandó követelmények is ki vannak-e zárva a szabályozott terület alól, ha maguknak az áruknak a leszállítása a forgalmazás és az online értékesítés szükséges lépését képezi, vagy maguknak az áruknak a leszállítását a forgalmazás és az online értékesítés járulékos jellegű és elválaszthatatlan elemének kell tekinteni?

4) A második és harmadik kérdés vizsgálata során jelentőséggel bír-e, és ha igen, mekkora jelentőséggel bír az a körülmény, hogy a magukra az árukra alkalmazandó követelmények olyan nemzeti rendelkezésekből erednek, amelyek ágazatspecifikus uniós szabályozást – többek között a 75/324/EGK (3) irányelv 8. cikkének (2) bekezdését és az 1223/2009/EK (4) rendelet 19. cikkének (5) bekezdését – ültetnek át és egészítenek ki, és amelyek azt jelentik, hogy az árukra alkalmazandó követelményeket teljesíteni kell ahhoz, hogy a tagállamban forgalomba lehessen hozni vagy végső fogyasztók részére ki lehessen szállítani az árukat?

90. A Landgericht Berlin (Németország) által 2023. február 23-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-109/23. sz. ügy, Jemerak⁵)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:⁶

1) Megsérti-e az oroszországi székhelyű jogi személy számára közvetlenül vagy közvetve jogi tanácsadási szolgáltatások nyújtására vonatkozó tilalmat egy német közjegyző, ha közjegyzői okiratba foglalja az említett jogi személy mint eladó és az Európai Unió valamely tagállamának állampolgára között társasházi lakástulajdon adásvételére vonatkozóan létrejött szerződést?

2) Megsérti-e a közvetlen vagy közvetett jogi tanácsadási szolgáltatásra vonatkozó tilalmat egy tolmács, ha a közjegyző kérésére közreműködik az adásvételi szerződés közjegyzői okiratba foglalásában abból a célból, hogy az oroszországi székhelyű jogi személynek a német nyelvet nem kellőképpen ismerő képviselője számára tolmácsoljon a közjegyzői okiratnak a felek jelenlétében történő elkészítése során?

3) Megsérti-e a közvetlen vagy közvetett jogi tanácsadási szolgáltatásra vonatkozó tilalmat a közjegyző, ha az adásvételi szerződés teljesítésére irányuló, jogszabályban előírt közjegyzői tevékenységeket (például a vételár közjegyző által vezetett letéti számlán keresztül történő megfizetésének lebonyolítása, az adásvétel tárgyán fennálló jelzálog és egyéb terhek törléséhez szükséges dokumentumok beszerzése, a tulajdon átruházásához szükséges dokumentumok benyújtása az ingatlan-nyilvántartást vezető szervhez) vállal és végez?

91. A Curtea de Apel Pitești (Románia) által 2023. március 2-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-53/23. sz. ügy, Asociația „Forumul Judecătorilor din România”)

Az eljárás nyelve: román

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Ellentétes-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának 12. és 47. cikkével összefüggésben értelmezett EUSZ 2. cikkel és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével egyes bírósági eljárások bírák szakmai egyesületei általi indításának – továbbá a bírák függetlensége és a jogállam

⁵ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

⁶ Az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló, 2014. július 31-i 833/2014/EU tanácsi rendelet (az Oroszországgal szembeni szankciókról szóló rendelet) (HL 2014. L 229., 1. o.; helyesbítések: HL 2014. L 246., 59. o.; HL 2022. L 114., 214. o.; HL 2022. L 210., 20. o.) 2022. október 7-től hatályos változata 5n. cikke (2) bekezdésének értelmezése.

előmozdításának és védelmének, valamint a hivatás megbecsültsége megóvásának – korlátozása annak a feltételnek a bevezetése révén, amely megköveteli ezen egyesületek jogos magánérdekét, és ezt az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélszék, Románia) kötelező erejű határozata – amelyet az e kérdést felvető jelen ügyhöz hasonló ügyekben alkalmazott nemzeti gyakorlat követett – túlzott mértékben korlátozza, mivel azt írja elő, hogy a bíróságok jogszerűségi vizsgálatának tárgyát képező közigazgatási aktus közvetlenül kapcsolódjon a bírák szakmai egyesületeinek az alapszabályaikban előírt közvetlen céljához és célkitűzéseikhez azokban az esetekben, amelyekben az egyesületek – az alapszabályaikban rögzített célnak és általános célkitűzéseknek megfelelően – hatékony bírói jogvédelemben kívánnak részesülni az uniós jog által szabályozott területeken?

2) Az első kérdésre adandó választól függően ellentétes-e az EUSZ 2. cikkel, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésével és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével, a Románia csatlakozásának feltételeiről szóló okmány IX. mellékletével és a 2006/928 határozattal (1) az olyan nemzeti szabályozás, amely a Direcției Naționale Anticorupție (nemzeti korrupcióellenes igazgatóság) hatáskörét oly módon korlátozza, hogy a bírák és ügyészek által elkövetett (tágabb értelemben vett) korrupciós bűncselekmények esetében a nyomozás folytatására vonatkozó kizárólagos hatáskört az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélszék) mellett működő ügyészségen és az ítéltáblák mellett működő ügyészségeken (Románia főügyésze által a magisztratúra legfelsőbb tanácsa teljes ülésének javaslatára) e célból kijelölt egyes ügyészeknek biztosítja, azzal hogy ez utóbbiak a bírák és ügyészek által elkövetett bűncselekmények többi kategóriája tekintetében is hatáskörrel rendelkeznek?

92. Az Oberlandesgericht Düsseldorf (Németország) által 2023. március 3-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-128/23. sz. ügy, Müller Reisen)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Megszorítóan úgy kell-e értelmezni a 2014/24/EU irányelv 32. cikke (2) bekezdésének c) pontját az EUMSZ 14. cikkre tekintettel, hogy rendkívüli sürgősség esetén az általános érdekű szolgáltatásra vonatkozó közbeszerzési szerződés akkor is odaítélhető hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás keretében, ha az esemény előre látható az ajánlatkérő szerv számára, a rendkívüli sürgősség indoklására felhozott körülmények pedig az ajánlatkérő szervnek tudhatók be[?]

93. A Symvoulío tis Epikrateias (Görögország) által 2023. március 7-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-134/23. sz. ügy, Elliniko Symvoulío gia tous Prosfyges)

Az eljárás nyelve: görög

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Úgy kell-e értelmezni a 2013/32 irányelv 38. cikkét az Európai Unió Alapjogi Chartájának 18. cikkével összefüggésben, hogy

1) azzal ellentétes az a nemzeti (rendeleti jellegű) szabályozás, amely a nemzetközi védelmet kérelmezők bizonyos kategóriái tekintetében általánosan biztonságosnak minősít egy harmadik országot – amely annak ellenére, hogy jogi kötelezettséget vállalt a nemzetközi védelmet kérelmezők e kategóriáinak a területére történő visszafogadására, valójában hosszú ideje (jelen esetben több mint húsz hónapja) megtagadja e visszafogadást –, anélkül, hogy megvizsgálta volna e harmadik ország álláspontja közeljövőben történő változásának lehetőségét,

vagy pedig úgy, hogy az

2) a harmadik országba történő visszafogadás nem egy olyan nemzeti (rendeleti) aktus elfogadásának konjunktív feltételét képezi, amely valamely harmadik országot a nemzetközi védelmet kérelmezők bizonyos kategóriái tekintetében általánosan biztonságosnak minősít, hanem az egy olyan egyedi aktus elfogadásának konjunktív feltétele, amely egy adott nemzetközi védelem iránti kérelmet a „biztonságos harmadik ország” megjelölésének indoka miatt elfogadhatatlanként elutasít,

vagy pedig úgy, hogy az

- 3) a „biztonságos harmadik országba” történő visszafogadás csak a határozat végrehajtásakor vizsgálandó kérdés, ha a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító határozat a „biztonságos harmadik ország” indokán alapul?

94. A Szegedi Törvényszék (Magyarország) által 2023. március 16-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-164/23. sz. ügy, VOLÁNBUSZ)

Az eljárás nyelve: magyar

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Értelmezhető-e az 561/2006 rendelet 9. cikkének (3) bekezdésében a „járművezető általános tartózkodási helyeként szolgáló munkáltatói működési központ” fogalma akként, hogy az a járművezető konkrét állomáshelye, azaz a közúti személyszállítást végző vállalkozás azon létesítménye, parkolási helye, egyéb, fordakezdés helyeként meghatározott földrajzi pont, ahonnan kiindulva a járművezető a szolgáltatát rendszeresen ellátja, továbbá ahová annak végeztével visszatér feladatainak szokásos ellátása során anélkül, hogy erre munkáltatója külön utasítaná?

2) Annak a kérdésnek a megítélése szempontjából, hogy az 561/2006 rendelet 9. cikkének (3) bekezdése szerinti „járművezető általános tartózkodási helyeként szolgáló munkáltatói működési központról” van-e szó, releváns-e az, hogy ezen a helyen van kiépített létesítmény (pl. szociális helyiség, pihenőhely) vagy nincs?

3) Annak a kérdésnek a megítélése szempontjából, hogy az 561/2006 rendelet 9. cikkének (3) bekezdése szerinti, a járművezető általános tartózkodási helyeként szolgáló munkáltatói működési központokról van-e szó, releváns-e az, hogy e konkrét állomáshelyek elhelyezkedése a munkavállalók (járművezetők) számára kedvező, ugyanis azok minden esetben közelebb vannak a munkavállalók (járművezetők) otthonaihoz, mint a vállalkozás cégjogilag bejegyzett telephelyei, illetve fióktelepei, ezért a járművezetőknek kevesebb időt kell utazással tölteniük, mint ha a vállalkozás cégjogilag bejegyzett telephelyein, illetve fióktelepein kezdenék meg, illetve fejeznék be a munkát?

4) Amennyiben az 561/2006 rendelet 9. cikkének (3) bekezdésében foglalt „járművezető általános tartózkodási helyeként szolgáló munkáltatói működési központ” fogalmának nem felel meg az a meghatározás, amely szerint az a járművezető konkrét állomáshelye, azaz közúti személyszállítást végző vállalkozás azon létesítménye, parkolási helye, egyéb, fordakezdés helyeként meghatározott földrajzi pont, ahonnan kiindulva a járművezető a szolgáltatát rendszeresen ellátja, továbbá ahová annak végeztével visszatér feladatainak szokásos ellátása során anélkül, hogy erre munkáltatója külön utasítaná, akkor az 561/2006 rendelet ezen fogalmának meghatározása tekinthető-e olyan, a munkakörülményekkel kapcsolatos intézkedésnek, amelynél az ágazat két oldalán álló szereplők kollektív tárgyalás keretében vagy egyéb módon a munkavállalók számára kedvezőbb rendelkezéseket fogadhatnak el az 561/2006 rendelet (5) preambulumbekkezdésére figyelemmel?

95. A Svea Hovrätt (Mark- och miljöoverdomstolen) (Svédország) által 2023. március 17-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-166/23. sz. ügy, Nouryon Functional Chemicals)

Az eljárás nyelve: svéd

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A kibocsátási egységek kereskedelméről szóló irányelv I. mellékletének 5. pontjában a veszélyes

hulladékok égetését végző egységekre vonatkozó mentesülés – miszerint a veszélyes hulladékok égetését végző egységeken kívül valamennyi üzemanyag-égetést folytató egységet szerepeltetni kell az üvegházhatású gázok kibocsátására vonatkozó engedélyben – minden olyan egységre alkalmazandó-e, amely veszélyes hulladékot éget el, vagy a mentesülés alkalmazásához valamilyen feltételnek kell fennállnia? Amennyiben ilyen feltétel szükséges, akkor a mentesülés alkalmazása szempontjából az egység célja a meghatározó, vagy más tényezők is relevánsak lehetnek?

2) Amennyiben a megítélés szempontjából az egység célja a meghatározó, a mentesülés továbbra is alkalmazandó-e egy olyan egységre, amely ugyan éget veszélyes hulladékot, de fő célja nem az égetés?

3) Ha a mentesülés csak olyan egységre vonatkozik, amelynek fő célja a veszélyes hulladék égetése, akkor a cél megítélésénél milyen szempontokat kell alkalmazni?

4) Ha a megítélés során az a döntő, hogy az egység egy olyan létesítményben folytatott tevékenység szerves részének tekinthető-e, amely az irányelv alapján engedélyköteles – például a bizottsági iránymutatás 3.3.3. pontjában foglaltak szerint –, akkor milyen követelményeket kell támasztani ahhoz, hogy az egységet a tevékenység szerves részének lehessen tekinteni? Elő lehet-e írni például, hogy az egység nélkül a termelés lehetetlen vagy nem megengedett legyen (lásd a bizottsági iránymutatás 14. oldalán lévő 14. lábjegyzetet), vagy elegendő, ha az egység műszakilag a létesítményhez kapcsolódik, és csak ebből a létesítményből vesz át veszélyes hulladékot?

96. A Consiglio di Stato (Olaszország) által 2023. március 28-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-204/23. sz. ügy, Lufthansa Linee Aeree Germaniche és társai)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 2009/12/EK irányelv 11. cikkének (5) bekezdését – amely rendelkezés a repülőtéri ágazatra vonatkozik –, hogy a hatóság finanszírozása kizárólag repülőtéri díjak felszámításán keresztül kell, hogy történjen, vagy az történhet akár más finanszírozási formák, például hozzájárulás felszámításával (a bírósági tanács szerint a tagállamnak pusztán arra van lehetősége, hogy a hatóság finanszírozására szánt összegeket repülőtéri díjakból szedje be)?

2) A 2009/12/EK irányelv 11. cikkének (5) bekezdése alapján a felügyeleti hatóság finanszírozása érdekében felszámítható díjnak vagy hozzájárulásnak csak bizonyos – az irányelvben egyébként nem meghatározott – szolgáltatásokra és költségekre kell-e vonatkozniuk, vagy elegendő, ha azok a hatóság működési költségeivel kapcsolatosak, amint az a kormányhivatalok által benyújtott és ellenőrzött beszámolókból kitűnik?

3) Úgy kell-e értelmezni a 2009/12/EK irányelv 11. cikkének (5) bekezdését, hogy a díj csak a belföldi illetőséggel rendelkező vagy a hatóságot létrehozó állam joga szerint bejegyzett jogalanyokra vethető ki, és ez érvényes a hatóság működése érdekében felszámított hozzájárulásra is?

Pénzügyi jogterület

23. A Tribunalul Prahova (Románia) által 2022. október 18-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-657/22. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: román

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Ellentétesek-e az arányosság elvével, valamint a 2003/96/EK irányelv 2. [cikkének] (3) bekezdésével, 5. [cikkével] és 21. [cikkének] (1) bekezdésével a jelen ügyben szóban forgóhoz hasonló olyan nemzeti rendelkezések és gyakorlatok, amelyek értelmében a fűtőanyagoknak (fűtőolajnak) az adóraktárba vámvizsgálat nélkül történő visszajuttatása a raktározási szabályozás állítólagos megsértésének [minősül], [ami] a gázolajra megállapított mértéknek megfelelő mértékű jövedéki adó alkalmazását indokolja – amely gázolaj olyan üzemanyag, amelynek [jövedéki adója] értéke több mint 21-szer

magasabb, mint a fűtőolaj jövedéki adója?

2) Ellentétes-e az arányosság elvével, a hía-semlegesség elvével, valamint a 2006/112/EK irányelv 2., 250. és 273. [cikkével] a jelen ügyben szóban forgóhoz hasonló olyan nemzeti rendelkezések és gyakorlatok, amelyek értelmében az adóhatóság a gázolaj jövedéki adójának jogcímén kiegészítő jelleggel megállapított összegek után a vámfelügyeleti szabályozásnak az adóalany által oly módon történő megsértése miatti szankcióként héát vet ki, hogy azokat a fűtőolaj típusú energiatermékeket, amelyek után már megfizették a jövedéki adót és amelyeket a vevők nem vettek át, visszajuttatja a raktárba, és amelyek sértetlenek maradnak, és az [új] vevő azonosításáig [raktározásra kerülnek]?

24. A Gerechtshof 's-Hertogenbosch (Hollandia) által 2022. december 14-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-782/22. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Ellentétes-e az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdésével a jelen ügyben szereplőhöz hasonló olyan jogszabályi rendelkezés, amely szerint a Hollandiában illetőséggel rendelkező (tőzsdén jegyzett) társaságok által egy másik tagállamban illetőséggel rendelkező, jövőbeli fizetési kötelezettségek fedezetének megteremtése érdekében többek között e (tőzsdén jegyzett) társaságok részvényeibe befektető társaság részére történő osztalékfizetéseket a bruttó összegük után fizetendő 15 %-os forrásadó terheli, míg egy Hollandiában illetőséggel rendelkező társaság részére történő osztalékfizetések esetében egyébként azonos körülmények között nem keletkezik adóteher, mert az utóbbi társaságot terhelő nyereségadó alapjának kiszámítása során figyelembe veszik a társaság jövőbeli fizetési kötelezettségeinek növekedése által okozott költségeket, minek körében e növekedés szinte teljes mértékben a befektetések értéke (pozitív) változásának felel meg, még ha az osztalékszerzés önmagában nem eredményezi is e kötelezettségek értékének változását?

25. A Finanzgericht Hamburg (Németország) által 2022. december 28-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-791/22. sz. ügy, Hauptzollamt Braunschweig)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Ellentétes-e a 2006/112/EK irányelvvel, különösen annak 30. és 60. cikkével, ha valamely tagállami rendelkezés a 2913/92/EGK rendelet 215. cikkének (4) bekezdését a behozatali héára *mutatis mutandis* alkalmazandónak nyilvánítja?

26. A Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach (Lengyelország) által 2023. január 18-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-18/23. sz. ügy, Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej)

Az eljárás nyelve: lengyel

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (AEKBV) vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 2009. július 13-i 2009/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezéseit, és különösen ezen irányelv 29. cikkének Európai Unió működéséről szóló szerződés [omissis] 18., 49. és 63. cikkével összefüggésben értelmezett (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes, ha a nemzeti szabályozás az alapügyben szereplőkhöz hasonló alaki követelményeket ír elő a jövedelemadó-mentesség igénybevételéhez azon kollektív befektetési vállalkozások számára, amelyeknek a székhelye a Lengyel Köztársaság kivételével az Európai Unió valamely tagállamában vagy az Európai Gazdasági Térség más államában található, azaz azon követelményt, hogy kezelésüket a tevékenységük gyakorlása érdekében az e vállalkozások székhelye szerinti tagállam pénzügyi piacának felügyeletére hatáskörrel

rendelkező hatóságok által kibocsátott engedéllyel rendelkező külső gazdasági szereplőknek kell ellátniuk?

27. A Corte suprema di cassazione (Olaszország) által 2023. január 25-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-37/23. sz. ügy, Giocevi⁷)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Ellentétes-e az Agenzia delle Entrate kontra Nuova Invincibile srl végzésben (C-82/14, EU:C:2015:510), valamint a 2008. július 17-i Bizottság kontra Olaszország ítéletben (C-132/06, EU:C:2008:412) megállapított elvekkel a legge n. 183 del 2011 (2011. évi 183. sz. törvény) 33. cikkének 28. bekezdéséből eredőhöz hasonló olyan jogszabályi rendelkezés, amelynek értelmében az adóalanyok az Abruzzo területét 2009. április 6-án sújtó földrengéssel kapcsolatban a 2009. április és 2010. december között héa- jogcímén befizetett összeg 60 %-os visszatérítésében részesülhetnek?

28. A Tribunal de première instance de Liège (Belgium) által 2023. február 10-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-73/23. sz. ügy, Chaudfontaine Loisirs)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Lehetővé teszi-e a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 135. cikke (1) bekezdésének i) pontja és az adósemlegesség elve valamely tagállam számára, hogy az e rendelkezés által előírt adómentesség köréből kizárólag az elektronikus úton nyújtott szerencsejátékokat zárja ki, miközben a nem elektronikus úton nyújtott szerencsejátékok héa-mentesek maradnak?

2) Lehetővé teszi-e a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 135. cikke (1) bekezdésének i) pontja és az adósemlegesség elve valamely tagállam számára, hogy az e rendelkezés által előírt adómentesség köréből kizárólag az elektronikus úton nyújtott szerencsejátékokat zárja ki, a sorsolós játékok kivételével, amelyek héa-mentesek maradnak, akár elektronikus úton nyújtják azokat, akár nem?

3) Lehetővé teszi-e az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikkének harmadik bekezdése, hogy egy felsőbb szintű bíróság úgy határozzon, hogy fenntartja valamely belső jogi rendelkezés joghatásait, amelyet a belső jog megsértése miatt semmisít meg anélkül, hogy az uniós jog előtte szintén hivatkozott megsértéséről határozott volna, és így anélkül, hogy előzetes döntéshozatal céljából e belső jogi rendelkezés európai uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozó kérdést terjesztett volna elő, vagy a Bíróságot azon feltételekről kérdezte volna, amelyek mellett úgy határozhat, hogy e rendelkezés uniós joggal való összeegyeztethetlensége ellenére fenntartja e rendelkezés joghatásait?

4) Amennyiben a fenti kérdések valamelyikére nemleges válasz adandó, fenntarthatja-e a Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság) az általa a hatáskörmegosztásra vonatkozó nemzeti szabályokkal való összeegyeztethetlenség miatt megsemmisített rendelkezések múltbeli joghatásait, miközben e rendelkezések a héáról szóló 2006/112/EK tanácsi irányelvvel is összeegyeztethetetlenek voltak, mégpedig annak érdekében, hogy elkerülje a már megfizetett adók visszatérítésével kapcsolatban felmerülő költségvetési és igazgatási nehézségeket?

5) Amennyiben az előző kérdésre nemleges válasz adandó, visszatéríthető-e az adóalany részére az általa üzemeltetett szerencsejátékok és fogadások valós bruttó árrese után a közös héa-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelvvel és az adósemlegesség elvével összeegyeztethetetlen rendelkezések alapján általa megfizetett héa-?

⁷ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

29. Az Administratīvā apgabaltiesa (Lettország) által 2023. február 15-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-87/23. sz. ügy, Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija)

Az eljárás nyelve: lett

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Úgy kell-e értelmezni a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK tanácsi irányelv 9. cikkének (1) bekezdését, hogy gazdasági tevékenységet folytató adóalanynak kell tekinteni azt a nonprofit szervezetet, amelynek tevékenysége az Európai Regionális Fejlesztési Alapból finanszírozott állami támogatási programok végrehajtására irányul?
- 2) Úgy kell-e értelmezni a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK tanácsi irányelv 28. cikkét, hogy az olyan egyesületet, amely a gyakorlatban nem nyújt képzési szolgáltatásokat, mindazonáltal egy szolgáltatóval egyenértékűnek kell tekinteni, amennyiben a szolgáltatásokat az Európai Regionális Fejlesztési Alapból finanszírozott állami támogatási projekt végrehajtásának lehetővé tétele érdekében egy másik gazdasági szereplőtől veszi igénybe?
- 3) Amennyiben a szolgáltató a szolgáltatás igénybevevőjétől a nyújtott szolgáltatás ellenértékének csak egy részét (30 %-át) kapja meg, és a szolgáltatás fennmaradó értékét az Európai Regionális Támogatási Alapból származó támogatás formájában egyenlíti ki, az a teljes összeg, amelyet a szolgáltató a szolgáltatás igénybevevőjétől, valamint harmadik személytől támogatás formájában kap, a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK tanácsi irányelv 73. cikke értelmében vett adóköteles ellenértéknek tekinthető-e?

30. A Supremo Tribunal Administrativo (Portugália) által 2023. február 16-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-89/23. sz. ügy, Companhia União de Crédito Popular)

Az eljárás nyelve: portugál

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Annak megállapítása érdekében, hogy a törvény (az 1999. szeptember 17-i 365/99. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 25. cikke) által a zálogtárgyak értékesítéséért a hitelezőnek biztosított 11 %-os jutalék a hea-irányelv (1) 135. cikke (1) bekezdésének b) pontjában (amelynek megfelel a Código do Imposto sobre o Valor Acrescentado [a hozzáadottérték-adóról szóló törvénykönyv] 9. cikke (27) bekezdésének a) pontja) előírt adómentesség hatálya alá tartozik-e, megállapítható-e, hogy a zálogtárgyak értékesítése (az 1999. szeptember 17-i 365/99. sz. felhatalmazáson alapuló törvényrendelet 19. és azt követő cikkei) – amennyiben a hitelfelvevő nem a jogszabályi feltételeknek megfelelően fizet – a hitelező által nyújtott szolgáltatásokhoz (zálogjoggal biztosított hitelnyújtási tevékenység) kapcsolódó járulékos szolgáltatásnak minősül?

31. A Bundesfinanzhof (Németország) által 2023. február 22-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-104/23. sz. ügy, A GmbH & Co. KG)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Szükségszerűen azt feltételezi-e a KN (1) 9406 vámtarifaszám, hogy az előre gyártott épületnek minden oldalról teljesen körül kell zárnia egy teret?
- 2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén: Azt feltételezi-e a KN 9406 vámtarifaszám, hogy az előre gyártott épület kellően nagy méretű ahhoz, hogy lehetővé tegye egy átlagos magasságú ember belépését, és ehhez legalább egy ilyen ember állomagasságának megfelelő magasságú olyan területre van-e szükség, amelyre az ilyen ember be tud lépni, vagy elegendő az is, ha az ilyen ember hajlított testhelyzetben tud belépni?

32. A Varhoven administrativen sad (Bulgária) által 2023. március 1-jén benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-122/23. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: bolgár

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Ellentétes-e az Európai Unió közös hea-rendszerének elveivel az olyan nemzeti szabályozás, amely a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112 tanácsi irányelv XII. címének 1. fejezete szerinti adómentesség esetében eltérő bánásmódban részesíti az adóalanyokat attól függően, hogy milyen gyorsan érik el a kötelező hea-nyilvántartásba vétel árbevételi határát?

2) Ellentétes-e a 2006/112 tanácsi irányelvvel az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint valamely értékesítésnek a 2006/112 irányelv XII. címének 1. fejezete szerinti adómentessége attól függ, hogy az értékesítő határidőn belül teljesíti-e a kötelező hea-nyilvántartásba vétel kérelmezésére vonatkozó kötelezettségét?

3) Milyen, a hea-irányelv értelmezéséből eredő kritériumok alapján kell értékelni, hogy szankciós jelleggel rendelkezik-e az az említett nemzeti szabályozás, amely adófizetési kötelezettség keletkezését írja elő a kötelező hea-nyilvántartásba vétel iránti kérelem késedelmes benyújtása esetén?

Munkaügyi ügyszak

9. A Cour de cassation du Grand-Duché de Luxembourg (Luxemburg) által 2023. január 23-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-27/23. sz. Hocinx-ügy⁸)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Az EUMSZ 45. cikk és a 492/2011/EU rendelet 7. cikkének (2) bekezdése, valamint a 883/2004/EK rendelet 67. cikke és a 987/2009/EK rendelet 60. cikke által biztosított egyenlő bánásmód elvével ellentétesek-e valamely tagállam azon rendelkezései, amelyek alapján a határ menti ingázók nem részesülhetnek az e tagállamban munkavállalóként végzett tevékenységükhöz kapcsolódó családi támogatásban a náluk bírósági határozattal elhelyezett gyermekek után, holott minden olyan gyermek, akit bírósági határozattal helyeztek el, és aki az említett tagállamban lakóhellyel rendelkezik, jogosult e támogatásra, amelyet a gyermek felügyeletét ellátó azon természetes vagy jogi személynek folyósítanak, akinél a gyermek törvényes lakóhelye van, és akinél tényleges és folyamatos tartózkodási hellyel rendelkezik? A feltett kérdésre adandó választ befolyásolja-e az a tény, hogy a határ menti ingázó gondoskodik e gyermek eltartásáról?

10. A Bundesarbeitsgericht (Németország) által 2023. február 8-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-65/23. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni az (EU) 2016/679 rendelet 88. cikkének (1) bekezdése alapján elfogadott olyan nemzeti jogi rendelkezést, például a Bundesdatenschutzgesetz (szövetségi adatvédelmi törvény, a továbbiakban: BDSG) 26. §-ának (4) bekezdését, amely úgy rendelkezik, hogy megengedett a munkavállalók személyes adatainak – ideértve a személyes adatok különleges kategóriáit is – kollektív szerződések alapján szabályozott munkaviszonyt érintő célból, az (EU) 2016/679 rendelet 88. cikke (2) bekezdésének betartása mellett történő kezelése, hogy az (EU) 2016/679 rendelet további előírásait, például az 5. cikkét, 6. cikkének (1) bekezdését, valamint 9. cikkének (1) és (2) bekezdését is be kell tartani?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

⁸ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

Értelmezhető-e úgy az (EU) 2016/679 rendelet 88. cikkének (1) bekezdése alapján elfogadott olyan nemzeti jogi rendelkezés, mint a BDSG 26. § -ának (4) bekezdése, hogy a kollektív szerződésben részt vevő feleket (jelen esetben az üzemi megállapodásban részt vevő feleket) az (EU) 2016/679 rendelet 5. cikke, 6. cikkének (1) bekezdése és 9. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében vett adatkezelés szükségességének megítélése során olyan mérlegelési mozgástér illeti meg, amelyet a bíróság csak korlátozottan vizsgálhat felül?

3) A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

Mire lehet ilyen esetben a bírósági felülvizsgálatot korlátozni?

4) Úgy kell-e értelmezni az (EU) 2016/679 rendelet 82. cikkének (1) bekezdését, hogy az érintettek már akkor is jogosultak a nem vagyoni kár megtérítésére, ha személyes adataik kezelése az (EU) 2016/679 rendelet követelményeinek megsértésével történt, vagy a nem vagyoni kár megtérítéséhez való joghoz ezen túlmenően az is szükséges, hogy az érintett igazolja az őt ért – bizonyos súlyú – nem vagyoni kárt?

5) Különös, illetve általános megelőzési jelleggel bír-e az (EU) 2016/679 rendelet 82. cikkének (1) bekezdése, és figyelembe kell-e venni ezt az adatkezelő, illetve adatfeldolgozó terhére a megtérítendő nem vagyoni kár mértékének az (EU) 2016/679 rendelet 82. cikkének (1) bekezdése alapján történő megállapítása során?

6) Jelentősséggel bír-e a megtérítendő nem vagyoni kár mértékének az (EU) 2016/679 rendelet 82. cikkének (1) bekezdése alapján történő megállapítása során az adatkezelő, illetve adatfeldolgozó vétkességének mértéke? Figyelembe vehető-e különösen az adatkezelő, illetve adatfeldolgozó javára vétkességének hiánya vagy kis mértéke?

11. A Vilniaus apygardos administracinis teismas (Litvánia) által 2023. február 28-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-119/23. sz. ügy, Valančius)

Az eljárás nyelve: litván

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. Az Európai Unió működéséről szóló szerződésnek az Európai Unióról szóló szerződés 19. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 254. cikke – amely szerint a Törvényszék tagjait olyan személyek közül választják ki, „akiknek függetlenségéhez nem férhet kétség, és akik megfelelnek a felsőbb bírói tisztségbe történő kinevezéshez szükséges alkalmassági feltételeknek” – megköveteli-e, hogy az Európai Unió Törvényszékébe történő kinevezésre pályázó jelöltet kizárólag szakmai alkalmasság alapján válasszák ki az Európai Unió valamely tagállamában?

2. A jelen ügyben szóban forgóhoz hasonló nemzeti gyakorlat, amely szerint egy adott jelölt kiválasztásának átláthatósága érdekében az Európai Unió Törvényszékének bírói tisztségére pályázó jelölt ajánlásáért felelős tagállam köztársasága a jelöltek értékelésére független szakértőkből álló csoportot hoz létre, amely az összes jelölt meghallgatását követően, előre meghatározott világos és objektív kiválasztási kritériumok alapján és az előre bejelentett feltételeknek megfelelően rangsort állít fel a jelöltek tekintetében, a szakmai alkalmassága és hozzáértése alapján a legmagasabb helyre rangsorolt jelöltet terjeszti a kormány elé, de a kormány a rangsor első helyén álló jelölt helyett más jelöltet javasol az Európai Unió bírójává történő kinevezésre, összeegyeztethető-e azzal a követelménnyel, hogy a bíró függetlenségéhez nem férhet kétség, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződésnek az Európai Unióról szóló szerződés 19. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 254. cikkében a bírói tisztségre vonatkozóan előírt egyéb követelményekkel, figyelembe véve, hogy az esetlegesen jogellenesen kinevezett bíró befolyásolhatja az Európai Unió Törvényszékének határozatait?

12. A Cour d'appel d'Aix-en-Provence (Franciaország) által 2023. március 1-jén benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-125/23. sz. ügy, Unedic)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Értelmezhető-e úgy a 2008/94/EK irányelv, hogy az kizárja a garanciaintézet felelősségvállalását a munkaviszony megszűnése miatti kártalanításért, ha a munkavállaló a fizetéseképtelenségi eljárás megindítását követően rendkívüli felmondással (prise d'acte) megszünteti a munkaszerződését?
- 2) Összhangban van-e egy ilyen értelmezés ezen irányelv szövegével és céljával, és lehetővé teszi-e az irányelv által elérni kívánt eredmények elérését?
- 3) Az ilyen, a munkaszerződést a fizetéseképtelenség időszakában megszüntető személyére alapított értelmezés a munkavállalók közötti eltérő bánásmódhoz vezet-e?
- 4) Amennyiben fennáll ilyen eltérő bánásmód, objektív módon igazolt-e az?

13. A Giudice di pace di Bologna (Olaszország) által 2023. március 14-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-163/23. sz. ügy, Palognali⁹)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) A jog független nemzeti bíróság előtti hatékony védelmének megakadályozása révén súlyosan sérti-e az uniós jogot a legfelsőbb szintű rendes bíróságok és közigazgatási bíróságok bevezetésben említett ítélkezési gyakorlata, különösen pedig a Suprema Corte di Cassazione (semmitőszék, Olaszország) 2022. május 3-i 13973/2022. sz. végzése – amelyben a határozatlan időre foglalkoztatott hivatásos bíróval egyenértékű munkavégzési feltételekkel alkalmazott munkavállaló jogállásához kapcsolódó minden jogot megtagad az alapeljárásban eljáró békebíróhoz hasonló, határozott időre alkalmazott tiszteletbeli bírótól –, ha és amennyiben a Bíróság megállapítja, hogy a végső fokon eljáró rendes bíróság említett ítélkezési gyakorlata megsértette az Európai Unió Alapjogi Chartája [...] 31. cikkének (2) bekezdését, a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv [...] 7. cikkét, az [...] 1999. június 28-i 1999/70/EK tanácsi irányelv mellékletében szereplő, az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról 1999. március 18-án kötött keretmegállapodás 2. és 4. szakaszát – azoknak az Európai Unió Bírósága által a 2020. július 16-i Governo della Repubblica italiana (Az olasz békebírák jogállása) ítéletben (C-658/18, EU:C:2020:572 [...]); a továbbiakban: UX ítélet]) és a 2022. április 7-i [PG] ítéletben (C-236/20, EU:C:2022:263 [...]) követett értelmezésében –, valamint a Charta 47. cikkének első és második bekezdését?
- 2) Ellentétes-e a Charta 31. cikkének (2) bekezdésével, a 2003/88/EK irányelv 7. cikkével, az 1999/70/EK irányelv révén átültetett, a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodás 2. és 4. szakaszával – azoknak az Európai Unió Bírósága által az UX ítéletben és a PG ítéletben követett értelmezésében –, valamint a Charta 47. cikkének első és második bekezdésével a [decreto legislativo] n. 116/2017 (116/2017. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet) legge n. 234/2021 (234/2021. sz. törvény) 1. cikkének 629. bekezdése révén bevezetett 29. cikkének 5. bekezdéséhez hasonló nemzeti szabályozás abban a részében, amelyben a nemzeti rendelkezés értelmében a békebíró az uniós jogból eredő valamennyi követelésről a törvény erejénél fogva, automatikusan lemond, az alapügyben pedig a felperes békebírót nem illeti meg munkabér a szabadság idejére abban az esetben, ha a Ministero della Giustizia (igazságügyi minisztérium, Olaszország) alkalmazásában, az igazságszolgáltatási feladatkört ellátó tisztviselőre vonatkozó díjazási feltételek mellett történő, a meg nem újuló tisztségében a 70. életév betöltéséig tartó állandósítást szolgáló versenyvizsgán való részvétel iránti kérelmet terjeszt elő, valamint ha sikeresen teljesíti a versenyvizsgát?
- 3) Összeegyeztethető-e az Európai Unió Bírósága által az UX ítéletben és a PG ítéletben adott

⁹ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

iránymutatásokkal az a döntés, amelyet az eljáró kérdést előterjesztő bíróság kíván meghozni azt követően, hogy sikeresen elvégezte a Bíróság által az említett ítélkezési gyakorlatában a felperes békebíró és a vele egy tekintet alá eső, határozatlan időre foglalkoztatott rendes bíró munkavégzési feltételeinek – a felperes szabadság idejére járó munkabér kifizetésének elmulasztásával okozott károk megtérítéséhez való jogát illetően történő összehasonlításával – kapcsolatban a nemzeti bíróságra bízott összes vizsgálatot, és amelynek értelmében a fizetendő kártérítés meghatározásának paramétereként – a tiszteletbeli bíró és a határozatlan időre foglalkoztatott hivatásos bíró felvételi eljárásai különbözőségének tiszteletben tartása mellett – a HH03 besorolással rendelkező rendes bíró részére biztosított díjazást alkalmazza, azzal, hogy kizárólag ez utóbbi (a rendes bíró) jogosult – a fizetési osztályba és fokozatba a szolgálati idő alapján történő besorolása mellett a magasabb szintű képesítésnek megfelelő fizetési besorolásra és szakmai minősítésre?

4) Végezetül, ellentétes-e a Charta 47. cikkével és a Bíróság által az UX ítélet 45–49. pontjában a bíróság függetlenségét illetően megjelölt feltételekkel a 116/2017. sz. [felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet] 21. cikkéhez hasonló olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a Consiglio superiore della magistratura (legfelsőbb igazságszolgáltatási tanács, Olaszország) teljes körű mérlegelési mozgásterében, a fegyelmi szankciók fokozatos alkalmazásának mellőzésével abban az esetben is felmentheti e kérdést előterjesztő bíróságot a bírói tisztségéből, ha az eljáró nemzeti bíróság az alapügy tényállására alkalmazandó nemzeti szabályozással, valamint a legfelsőbb szintű rendes bíróságok és közigazgatási bíróságok említett ítélkezési gyakorlatával ellentétesen alkalmazni kívánja a Bíróság ítélkezési gyakorlatát az alapügyben?

Polgári ügyszak

24. A Bundesgerichtshof (Németország) által 2023. január 19-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-21/23. sz. ügy, Lindenapotheke)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Ellentétes-e az általános adatvédelmi rendelet VIII. fejezetének rendelkezéseivel az a nemzeti szabályozás, amely – a rendelet végrehajtására és a végrehajtás nyomán követésére hivatott felügyeleti hatóságok beavatkozási jogkörén és az érintettek jogvédelmi lehetőségein túlmenően – a versenytársakat feljogosítja arra, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalmára hivatkozva az általános adatvédelmi rendelet megsértése miatt polgári peres úton lépjenek fel a jogsértővel szemben?

2) Az általános adatvédelmi rendelet 9. cikkének (1) bekezdése szerinti egészségügyi adatnak minősülnek-e, illetve az adatvédelmi irányelv 8. cikkének (1) bekezdése szerinti, az egészségi állapotra vonatkozó adatnak minősülnek-e azok az adatok, amelyeket az internetes értékesítési platformon eladóként fellépő gyógyszerész vevői a kizárólag gyógyszerértárban forgalmazható, de nem vényköteles gyógyszerek rendelésekor az értékesítési platformon megadnak (a vevő neve, szállítási címe és a megrendelt, kizárólag gyógyszerértárban forgalmazható gyógyszer személyre szabásához szükséges információk)?

25. A Varhoven kasatsionen sad (Bulgária) által 2023. február 15-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-86/23. sz. ügy, HUK-COBURG-Allgemeine Versicherung AG)

Az eljárás nyelve: bolgár

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Úgy kell-e értelmezni a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma II” rendelet)) 16. cikkét, hogy az e cikk értelmében vett, elsőbbséget élvező kötelező rendelkezésnek tekinthető az olyan nemzeti jogszabályi rendelkezés, mint amilyen az alapügyben szerepel, amely a nem vagyoni kárért járó kártérítés megállapítása során a tagállami jog egyik alapvető elvének – például a méltányosság elvének – alkalmazását írja elő olyan esetekben, amelyekben a közeli hozzátartozó halála jogellenes károkozás

miatt következett be?

26. Az Amtsgericht Groß-Gerau (Németország) által 2023. február 23-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-108/23. sz. ügy, SmartSport Reisen)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 18. cikkének (1) bekezdését, hogy e rendelkezés – a joghatóság szabályozásán túl – a határozatot hozó bíróság által figyelembe veendő szabályozást jelent a tagállami bíróságok utazási szerződéssel kapcsolatos illetékességére vonatkozóan azon esetekben, amikor mind a fogyasztónak, azaz az utasnak, mind a másik szerződő félnek, azaz az utazásszervezőnek ugyanazon tagállamban van a székhelye, az úti cél azonban nem ezen tagállamban, hanem külföldön található, azzal a következménnyel, hogy a fogyasztó – a nemzeti előírások kiegészítéseképpen – a lakóhelye szerinti bírósághoz fordulhat az utazásszervezővel szemben fennálló szerződéses igényeivel?

27. A Tribunale Ordinario di Venezia (Olaszország) által 2023. március 2-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-126/23. sz. ügy, Burdene¹⁰)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

(Az A. pontban említett körülmények esetén, amelyek között tartósan Olaszország területén tartózkodó olasz állampolgárok a jogalkotó állammal szemben kártérítési keresetet terjesztettek elő amiatt, hogy nem hajtotta végre és/vagy helytelenül és/vagy nem teljeskörűen hajtotta végre a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/80/EK tanácsi irányelv által előírt kötelezettségeket, különösen pedig azt, az irányelv 12. cikkének (2) bekezdésében a tagállamok terhére előírt kötelezettséget, hogy (az irányelv későbbi 18. cikkének (1) bekezdése értelmében) 2005. július 1-jéig az összes szándékosan elkövetett erőszakos bűncselekmény áldozatának nyújtott igazságos és megfelelő megtérítést biztosító átalány-kárenyhítési rendszert vezessenek be arra az esetre, ha a szándékosan elkövetett erőszakos bűncselekmény áldozatai nem tudnának a közvetlen felelősöktől az őket ért károk teljes körű megtérítésében részesülni) és a 2004. április 29-i 2004/80/EK tanácsi irányelv nemzeti jogba történő késedelmes (és/vagy hiányos) átültetésével összefüggésben:

a) tekintettel a legge n. 122/2016 (122/2016. sz. törvény) 11. cikkének 2-bis bekezdésében foglalt rendelkezésre, amelynek értelmében a kárenyhítést abban az esetben kell az emberölés áldozatának szülei és lánytestvére részére megfizetni, ha az áldozatnak nincs [túlélő] házastársa és gyermeke, akkor is, ha jogerős ítélet az áldozat szülei és lánytestvére vonatkozásában is számszerűsíti a kártérítéshez való jogot, és a tettet a szóban forgó kártérítés megfizetésére kötelezi:

— megfelel-e a 2004/80 irányelv 12. cikkének (2) bekezdésében foglalt rendelkezésnek, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája 20. cikkének (egyenlőség), 21. cikkének (a megkülönböztetés tilalma), 33. cikke (1) bekezdésének (a család védelme), 47. cikkének (a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog) és az EJE tizenkettedik kiegészítő jegyzőkönyve 1. cikkének (a megkülönböztetés tilalma) – a (L. 20 novembre 2017, n. 167 [2017. november 20-i 167. sz. törvény] 6. cikke és a L. 30 dicembre 2018, n. 145 [2018. december 30-i 145. sz. törvény] 1. cikkének 593–596. bekezdése révén) többször módosított L. 7 luglio 2016, n. 122 (Disposizioni per l’adempimento degli obblighi derivanti dall’appartenenza dell’Italia all’Unione europea – Legge europea 2015-2016) (Olaszországnak az európai unióbeli tagságából eredő kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos intézkedésekről szóló, 2016. július 7-i 122. sz. törvény – 2015–2016. évi európai törvény) 11. cikkének 2. bekezdése által – emberölés esetére a szándékosan elkövetett erőszakos bűncselekmény áldozata szüleinek és lánytestvérének javára megállapított kárenyhítésnek azzal a

¹⁰ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

feltétellel történő kifizetése, hogy (a szülőknek történő kifizetés esetében) az áldozatnak ne legyen gyermeke és őt [túlélő] házastársa, illetve (a fiú- és lánytestvéreknek történő kifizetés esetében) az áldozatot a szülei ne éljék túl?

b) a kárenyhítés kifizetésének korlátozásához kapcsolódóan:

— a 2004/80 irányelv 12. cikkének (2) bekezdésében foglalt rendelkezés végrehajtása során „[az áldozatok számára biztosított] igazságos és megfelelő kárenyhítés[nek]” tekinthető-e a (2017. november 20-i 167. sz. törvény 6. cikke és a 2018. december 30-i 145. sz. törvény 1. cikkének 593–596. bekezdése révén) többször módosított, Olaszországnak az európai unióbeli tagságából eredő kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos intézkedésekről szóló, 2016. július 7-i 122. sz. törvény – 2015–2016. évi európai törvény – 11. cikkének 3. bekezdésében a kárenyhítés kifizetésére vonatkozóan előírt, „mindenesetre a 14. cikkben megjelölt Alap keretében rendelkezésre álló források korlátai között” fordulattal megfogalmazott feltétel, amennyiben az olasz államot egyetlen szabály sem kötelezi kifejezetten a kárenyhítések megfizetését szolgáló – akár statisztikai alapon meghatározott, mindenesetre pedig kifejezetten a jogosultak észszerű időben történő kárenyhítését szolgáló – összegek elkülönítésére?

28. A Corte suprema di cassazione (Olaszország) által 2023. március 13-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-157/23. sz. ügy, Ford Italia)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Összeegyeztethető-e a 86/374/EGK irányelv 3. cikkének [(1) bekezdésével] – ha pedig nem, miért nem egyeztethető össze – az olyan értelmezés, amely pusztán azon okból, hogy a szállító neve, védjegye vagy más megkülönböztető jelzése egészben vagy részben egybeesik a gyártóéval, a gyártó felelősségét akkor is kiterjeszti a szállítóra, ha az a nevét, védjegyét vagy egyéb megkülönböztető jelzését a terméken ténylegesen nem tüntette fel?

29. A Landgericht Frankfurt am Main (Németország) által 2023. március 20-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-170/23. sz. ügy, trendtours Touristik)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a (EU)2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv 12. cikke (2) bekezdésének első mondatát, hogy az utazásszervező által történt lemondásért járó kártalanítás iránti igény nem szűnik meg, ha az utazás időpontjában már nem áll fenn a rendkívüli és elháríthatatlan körülmények miatti jelentős sérelem, még akkor sem, ha egy korábbi időpontban állítólagosan olyan körülmények álltak fenn, amelyek jelentős sérelemhez vezettek volna, vagy az, hogy a rendkívüli és elháríthatatlan körülmények az utazás jelentős akadályoztatásához vezetnek-e, kizárólag az elállási nyilatkozat időpontjában hozott, előrejelzéstől függő döntéstől függ?

2) Abban az esetben, ha az előrejelzéstől függő döntés releváns, meddig kell várnia az utazónak, hogy elállhasson anélkül, hogy az elállásért lemondási díjat kellene fizetnie, még akkor is, ha a jelentős sérelem később rendkívüli és elháríthatatlan körülmények miatt megszűnik?

Gazdasági ügyszak

12. A Tribunal Supremo (Spanyolország) által 2022. december 20-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-775/22. sz. ügy, Banco Santander)

Az eljárás nyelve: spanyol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni a 2014/59/EU irányelv 34. cikke (1) bekezdése a) és b) pontjának, 53. cikke (1) és (3) bekezdésének, 60. cikke (2) bekezdése első albekezdése b) és c) pontjának, valamint 64. cikke (4)

bekezdése b) pontjának együttesen értelmezett rendelkezéseit, hogy azokkal ellentétes az, ha a részvénné alakítást, majd az e részvények tényleges ellentételezés nélküli átruházását követően a szanalási eljárás alá vont hitelintézet által kibocsátott és a szanalási eljárás megindításakor még le nem járt alárendelt kötvények (járulékos tőkeinstrumentumok) esetében a szanalási eljárás megindítása előtt ilyen alárendelt kötvényeket szerző személyek ezen intézménnyel vagy annak jogutódjával szemben az ezen alárendelt kötvények jegyzésére vonatkozó szerződés megsemmisítése iránti keresetet indíthatnak az alárendelt kötvények jegyzéséért fizetett ár, valamint az említett szerződés megkötésének időpontjától számított kamatok visszafizetését kérve?

13. A Tribunal Supremo (Spanyolország) által 2022. december 22-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-779/22. sz. ügy, Banco Santander)

Az eljárás nyelve: spanyol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni a 2014. május 15-i 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 34. cikke (1) bekezdése a) és b) pontjának, 53. cikke (1) és (3) bekezdésének, valamint 60. cikke (2) bekezdése első albekezdése b) és c) pontjának együttesen értelmezett rendelkezéseit, hogy a Banco Popularra vonatkozó szanalási intézkedések elfogadása (2017. június 7.) előtt végül részvényekké alakított tőkeinstrumentum (elsőbbbségi részvények) megvásárlása semmisségének magállapításából eredő, a Banco Popular jogutódjával szembeni esetleges követelés vagy jog a 2014/59 irányelv 53. cikkének (3) bekezdésében foglalt visszaváltási rendelkezés által érintett kötelezettségnek – mint „még nem keletkezett” kötelezettség vagy követelés – minősíthető oly módon, hogy azt teljesítettnek kell tekinteni, és nem érvényesíthető a Banco Santanderrel mint a Banco Popular jogutódjával szemben, amennyiben az e kötelezettség alapjául szolgáló keresetet a bank szanalására irányuló eljárás lezárását követően nyújtották be?

Vagy éppen ellenkezőleg, úgy kell-e értelmezni e rendelkezéseket, hogy az említett követelés vagy jog a bank szanalásának időpontjában „keletkezett” kötelezettségnek (az irányelv 53. cikkének (3) bekezdése) vagy „már felhalmozott kötelezettségnek” (a 60. cikk (2) bekezdésének b) pontja) minősül, és mint ilyen, ki van zárva e kötelezettségek vagy követelések leírásának vagy törlésének hatásai alól, még akkor is, ha a részvényeket leírták és megszűntek, következésképpen még akkor is érvényesíthető lenne a Banco Santanderrel mint a Banco Popular jogutódjával szemben, ha az ilyen kártérítés alapjául szolgáló keresetet a bank szanalására irányuló eljárás lezárását követően nyújtották volna be?

14. A Tribunal Supremo (Spanyolország) által 2022. december 23-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-794/22. sz. ügy, Banco Santander)

Az eljárás nyelve: spanyol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni a 2014/59/EU irányelv 53. cikkének (1) és (3) bekezdésével, valamint 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) és c) pontjával összefüggésben értelmezett 34. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontját, hogy a Banco Popular szanalási intézkedéseiben említett kiegészítő tőkeinstrumentumok között nem szereplő és a bankra vonatkozó szanalási intézkedések elfogadása (2017. június 7.) előtt végül a bank részvényeivé alakított pénzügyi termékek (ugyanezen bank szükségszerűen részvényekké alakítható alárendelt kötvényei) forgalmazásából eredő felelősség megállapítása iránti keresetet követően a Banco Popular jogutódjával szemben hozott kártérítési határozatból eredő esetleges követelés vagy jog a 2014/59 irányelv 53. cikkének (3) bekezdésében foglalt leírásra vagy megszüntetésre vonatkozó előírás által érintett kötelezettségnek tekinthető, „még nem lejárt” kötelezettségként vagy követelésként, ily módon az teljesítettnek tekinthető és nem érvényesíthető a Banco Santanderrel mint a Banco Popular jogutódjával szemben, amennyiben az e kötelezettség alapjául szolgáló keresetet a bank szanalási eljárásának lezárását követően nyújtották be?

Vagy éppen ellenkezőleg, úgy kell-e értelmezni e rendelkezéseket, hogy az említett követelés vagy jog „keletkezett” kötelezettségnek vagy követelésnek – az irányelv 53. cikkének (3) bekezdése – vagy a

bank szanálásának időpontjában „már felhalmozott kötelezettségnek” – a 60. cikk (2) bekezdésének b) pontja – minősül, és mint ilyen, ki van zárva e kötelezettségek vagy követelések alóli mentesülés vagy e kötelezettségek vagy követelések megszűnésének hatásai alól, következésképpen érvényesíthető lenne a Banco Santanderrel mint a Banco Popular jogutódjával szemben, még akkor is, ha a kártérítési határozat alapjául szolgáló keresetet a bank szanálási eljárásának lezárását követően nyújtották be?

15. A Juzgado de lo Mercantil no 1 de Palma de Mallorca (Spanyolország) által 2023. január 12-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-11/23. sz. ügy, Eventmedia Soluciones)

Az eljárás nyelve: spanyol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Tekinthető-e a felvázolthoz hasonló feltétel légifuvarozási szerződésbe foglalása a 261/2004/EK rendelet 15. cikkében szereplő kizárt korlátozásnak azon az alapon, hogy korlátozza a fuvarozó kötelezettségeit azáltal, hogy szűkíti az utasok azon lehetőségét, hogy a járat törlése miatti kártalanításhoz való jogukat a követelés engedményezésével érvényesítsék?

2) Értelmezhető-e úgy a 261/2004/EK rendelet 5. cikke (1) bekezdésének c) pontjával és 5. cikkének (3) bekezdésével összefüggésben értelmezett 7. cikkének (1) bekezdése, hogy a légi járat törlése miatt az üzemeltető légifuvarozót terhelő kártalanítás fizetése az említett rendelet által előírt kötelezettségnek minősül, függetlenül az utassal kötött fuvarozási szerződés meglététől, valamint a légifuvarozó szerződéses kötelezettségeinek vétkes megszegésétől?

Másodlagosan, amennyiben a Bíróság azt állapítaná meg, hogy az említett feltétel nem minősül a 261/2004/EK rendelet 15. cikke szerinti kizárt korlátozásnak, vagy hogy a kártalanításhoz való jog szerződéses jellegű, a bíróság előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti elő:

3) Úgy kell-e értelmezni a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését, hogy a járat törlése miatt a 261/2004/EK rendelet 7. cikkének (1) bekezdésében előírt kártalanítás iránti igényt elbíráló nemzeti bíróságnak hivatalból felül kell vizsgálnia a fuvarozási szerződésben foglalt olyan feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét, amely nem teszi lehetővé az utas jogainak engedményezését, ha a keresetet az – engedményezővel ellentétben fogyasztónak és felhasználónak nem minősülő – engedményes nyújtja be?

4) Ha indokolt a hivatalból történő bírósági felülvizsgálat, mellőzhető-e a fogyasztó kioktatására és annak megállapítására vonatkozó kötelezettség, hogy a fogyasztó hivatkozik-e a feltétel tisztességtelen jellegére vagy elfogadja a feltételt, tekintettel a ráutaló magatartásra, miszerint a követelését egy esetlegesen tisztességtelen, a követelés engedményezését tiltó feltétel megsértésével engedményezte?

16. A Tribunal da Relação do Porto (Portugália) által 2023. január 16-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-20/23. sz. ügy, Instituto da Segurança Social és társai)

Az eljárás nyelve: portugál

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a [2019/1023] irányelv 23. cikkének (4) bekezdését, hogy az egyéb (a vonatkozó pontokban felsoroltakon kívüli) adósságok kizárása csak akkor megengedett, ha az „kellően indokolt”?

2) Úgy kell-e értelmezni a tagállamok azon lehetőségét, hogy az adósság alóli mentesítésből kizárhatják az adósság bizonyos kategóriáit (feltéve, hogy e kizárás kellően indokolt, ahogyan azt a 2019/1023 irányelv 23. cikkének (4) bekezdése előírja), hogy az lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy kizárják az (említett cikkben nem szereplő) adóköveteléseket, azok tekintetében kivételes helyzetet teremtve?

3) Az első és második kérdésre adandó igenlő válasz esetén: az uniós jog értelmében milyen

kritériumoknak kell megfelelnie az említett indokolásnak ahhoz, hogy tiszteletben tartsa az uniós és nemzeti jogalkotót kötő uniós jog általános elveit és az alapvető jogokat („az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalma” [EUMSZ 18. cikk] és „a vállalkozás szabadsága” [az {Európai Unió Alapjogi Chartájának} 16. cikke], valamint a belső piac alapvető gazdasági szabadsága)?

4) A harmadik kérdésre adandó nemleges válasz esetén: „a büntetőjogi szankciókból eredő vagy azokkal összefüggésben felmerült adósságoknak” és „a jogellenes károkozásért való felelősségből eredő adósságoknak” (az uniós jog értelmében és a szóban forgó irányelv értelmezése tekintetében vett) fogalma magában foglalja-e az adótartozásokat is, amint azt a 2019/1023 irányelvet átültető belső jogalkotási aktus (2022. január 11-i 9/2022. sz. törvény) tartalmazza?

17. Az Okresný súd Bratislava III (Szlovákia) által 2023. január 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-28/23. sz. ügy, NFŠ)

Az eljárás nyelve: szlovák

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A 2004/18 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének b) pontja, illetve a 2014/24 irányelv 2. cikke (6) bekezdésének c) pontja értelmében vett „építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződésnek” minősül-e a valamely minisztérium (állam) és egy pályázati eljárás nélkül kiválasztott, magánjog hatálya alá tartozó szervezet között létrejött, vissza nem térítendő támogatásra vonatkozó megállapodás és adásvételi előszerződés, ha a vissza nem térítendő támogatásra vonatkozó megállapodás az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének c) pontja értelmében az Európai Bizottság által jóváhagyott állami támogatásnak minősül, a vissza nem térítendő támogatásra vonatkozó megállapodásban foglalt kötelezettségek tárgya az állam vissza nem térítendő támogatás nyújtására vonatkozó kötelezettsége, továbbá a magánjog hatálya alá tartozó szervezet azon kötelezettsége, hogy az építményt a minisztérium által meghatározott feltételeknek megfelelően építse meg, és hogy a sportszervezet számára lehetővé tegye az építmény egy részének használatát, az előszerződésben foglalt kötelezettségek tárgya pedig a magánjog hatálya alá tartozó szervezet részére az állam megépített építmény megvételére vonatkozó kötelezettsége formájában biztosított egyoldalú opció, és e szerződések a minisztérium és a magánjog hatálya alá tartozó szervezet közötti kölcsönös kötelezettségvállalások időben és tartalmilag összefüggő keretét alkotják?

2) Ellentétes-e a 2004/18 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének b) pontjával, illetve a 2014/24 irányelv 2. cikke (6) bekezdésének c) pontjával valamely tagállam olyan nemzeti jogi szabályozása, amely szerint a tartalmánál vagy céljánál fogva jogszabályba ütköző, jogszabály megkerülésével megkötött vagy jóerkölsbe ütköző jogügylet semmis (azaz kezdettől fogva/ex tunc érvénytelen), ha e jogszabálysértés a közbeszerzési szabályok súlyos megsértéséből áll?

3) Ellentétes-e a 89/665 irányelv (3) 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontjával és 2d. cikkének (2) bekezdésével valamely tagállam olyan nemzeti jogi szabályozása, amely szerint a tartalmánál vagy céljánál fogva jogszabályba ütköző, jogszabály megkerülésével megkötött vagy jóerkölsbe ütköző jogügylet semmis (azaz kezdettől fogva/ex tunc érvénytelen), ha e jogszabálysértés – amint az alapügyben is – a közbeszerzési szabályok súlyos megsértéséből (megkerüléséből) áll?

4) Úgy kell-e értelmezni a 2004/18 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének b) pontját vagy a 2014/24 irányelv 2. cikke (6) bekezdésének c) pontját, hogy e rendelkezésekkel ellentétes annak ex tunc feltételezése, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló adásvételi előszerződés joghatásokat váltott ki?

18. A Sąd Okręgowy w Koszalinie (Lengyelország) által 2023. január 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-34/23. sz. ügy, Getin Noble Bank)

Az eljárás nyelve: lengyel

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

A hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozásáról és a 82/891/EGK tanácsi irányelv, a 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK,

2007/36/EK, 2011/35/EU, 2012/30/EU és 2013/36/EU irányelv, valamint az 1093/2010/EU és a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2014. május 15-i 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 70. cikkének (1) bekezdésében meghatározott tilalom kizárólag a pénzkövetelés biztosítékának végrehajtás útján történő érvényesítésének lehetőségére vonatkozik-e, vagy a kötelező szerkezetátalakítás alatt álló szervezettel szembeni bármilyen biztosítási intézkedés iránti eljárás megindításának lehetőségére is?

19. A Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Brussel (Belgium) által 2023. január 31-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-45/23. sz. ügy, MS Amlin Insurance)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatás együttesekről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, továbbá a 90/314/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv 17. cikkének (1) bekezdését, hogy az abban előírt, az utazók által vagy nevében már teljesített valamennyi befizetés visszatérítésére vonatkozó biztosíték akkor is alkalmazandó, ha az utazó az utazási csomagra vonatkozó szerződést a 12. cikk (2) bekezdése alapján, elháríthatatlan és rendkívüli körülmények miatt mondta fel, és az utazásszervezőt – az utazási csomagra vonatkozó szerződés ilyen okból történő felmondását követően, de még az említett összegeknek az utazó részére történő tényleges visszatérítése előtt – fizetése képtelenné nyilvánítják, aminek következtében az utazót pénzügyi veszteség éri, és következésképpen az utazásszervező fizetése képtelensége esetén anyagi kockázatot visel?

20. A Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Lengyelország) által 2022. február 5-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-76/22. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: lengyel

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 2014/17/EU irányelv 25. cikkének (1) bekezdését, mint a 2008/48/EK irányelv 16. cikkének (1) bekezdését, azaz úgy kell-e értelmezni ezt a rendelkezést, hogy a jelzáloghitel előtörlesztése esetén a fogyasztónak a jelzáloghitel teljes költségének csökkentésére vonatkozó joga a fogyasztót terhelő valamennyi költséget magában foglalja, ideértve a hitelnyújtási jutalékot is?

2) Úgy kell-e értelmezni a 2014/17/EU irányelv 25. cikkének (1) bekezdésében előírt, a jelzáloghitel előtörlesztése esetén a jelzáloghitel teljes költségének csökkentésére vonatkozó kötelezettséget, hogy a jelzáloghitel teljes költségét egyrészt a hitel előtörlesztésének időpontja és a törlesztés időpontjaként eredetileg megállapított időpont közötti időtartam, másrészt a hitel lehívásának időpontja és a teljes visszafizetés időpontja közötti, eredetileg megállapított időtartam arányában kell csökkenteni, vagy pedig úgy, hogy a jelzáloghitel teljes költsége csökkentésének arányban kell állnia a hitelező által várt, elmaradt haszonnal, azaz a hitel előtörlesztése után még fizetendő kamatok (amelyek a teljes visszafizetés tényleges időpontját követő naptól a teljes visszafizetés eredetileg megállapított időpontjáig terjedő időszakra esedékesek) és a hitelszerződés eredetileg megállapított teljes futamideje alatt (a hitel lehívásának időpontjától a hitel megállapodás szerinti teljes visszafizetésének időpontjáig) esedékes kamatokhoz viszonyított arányával?

Büntető ügyszak

17. A Bíróság elnökének 2023. január 12-i végzése (az Apelativen sad – Varna [Bulgária] előzetes döntéshozatal iránti kérése) (C-698/22. sz. ügy, TP és OF)¹¹

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

18. A Bíróság (harmadik tanács) 2023. március 2-i ítélete (az Oberlandesgericht Graz [Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérése) – MS vonatkozásában kibocsátott európai nyomozási határozat elismerésére és végrehajtására irányuló eljárás (C-16/22. sz. ügy, Staatsanwaltschaft Graz [Düsseldorfi adónyomozó-hatóság])¹²

A büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló, 2014. április 3-i 2014/41/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikke (1) bekezdésének első albekezdését és 2. cikke c) pontjának i. alpontját a következőképpen kell értelmezni:

- valamely tagállam adóhatósága, amely amellelt, hogy a végrehajtó hatalomhoz tartozik, a nemzeti jognak megfelelően az ügyészség helyett és az ügyészséget megillető jogokat és kötelezettségeket átvállalva önállóan folytat adóbűncselekményekkel kapcsolatos nyomozást, nem minősülhet e két rendelkezés értelmében vett „igazságügyi hatóságnak”, illetve „kibocsátó hatóságnak”;
- ezzel szemben az ilyen hatóság az ezen irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontja értelmében vett „kibocsátó hatóság” fogalma alá tartozhat, feltéve, hogy az e rendelkezésben foglalt feltételek teljesülnek.

19. A Bíróság (negyedik tanács) 2023. március 23-i ítélete (Tribunalul Satu Mare [Románia] előzetes döntéshozatal iránti kérése) – Dual Prod SRL kontra Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Cluj-Napoca – Comisia regională pentru autorizarea operatorilor de produse supuse accizelor armonizate (C-412/21. sz. ügy, Dual Prod)¹³

1) Az Európai Unió Alapjogi Chartája 48. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az, hogy egy jövedéki termékekkel kapcsolatos adóaktári tevékenység végzésére vonatkozó engedélyt valamely büntetőeljárás lezárásáig kizárólag azon okból függeszthessenek fel közigazgatási úton, hogy ezen engedély jogosultjával szemben vádat emeltek e büntetőeljárás keretében, amennyiben e felfüggesztés büntetőjogi jellegű szankciónak minősül.

2) Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, hogy egy olyan jogi személlyel szemben szabnak ki büntetőjogi jellegű szankciót a jövedéki termékekre vonatkozó szabályozás megsértése okán, amellyel szemben ugyanazon tényállás miatt már jogerőssé vált büntető jellegű szankciót alkalmaztak, feltéve, hogy:

- e két szankció halmozásának lehetőségét jogszabály írja elő;
- a nemzeti szabályozás nem teszi lehetővé az ugyanazon cselekmények miatti büntetőeljárást és szankcionálást ugyanazon jogsértés jogcímén, illetve ugyanazon célkitűzés elérése érdekében, hanem kizárólag eltérő jogszabályok jogcímén folytatott büntetőeljárások és kiszabott szankciók halmozásának lehetőségét írja elő;

¹¹ A kérdést l.: Hírlevél XIV. évf. 2. sz., Büntető ügyszak, 5. sz. alatt.

¹² A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 4. sz., Büntető ügyszak, 15. sz. alatt.

¹³ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 11. sz., Büntető ügyszak, 31. sz. alatt.

- *e büntetőeljárások és e szankciók olyan további célkitűzéseket követnek, amelyek tárgyát – adott esetben – ugyanezen jogsértő magatartás eltérő szempontjai alkotják;*
- *léteznek olyan egyértelmű és pontos szabályok, amelyek lehetővé teszik annak előírását, hogy mely cselekmények és mulasztások alkothatják a büntetőeljárások és a szankciók halmozásának tárgyát, és létezik arra irányuló együttműködés a különböző hatóságok között, amelynek értelmében a két eljárást kellően összehangoltan és időben egymáshoz közel folytatták le, és az adott esetben az időbeli sorrend szempontjából első eljárás alkalmával kiszabott szankciót figyelembe vették a második szankció értékelése során oly módon, hogy az ebből a halmozódásból eredő, az érintett személyekre vonatkozó terhek a feltétlenül szükséges mértékre korlátozódjanak, illetve a kiszabott szankciók összessége megfeleljen az elkövetett jogsértések súlyának.*

20. A Bíróság (negyedik tanács) 2023. március 23-i ítélete (a Court of Appeal [Írország] előzetes döntéshozatal iránti kérelmei) – Az LU (C-514/21. sz. ügy), PH (C-515/21. sz. ügy) ellen kibocsátott két európai elfogatóparancs végrehajtására irányuló eljárás¹⁴

1) A 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal módosított, az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat 4a. cikkének (1) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. és 48. cikkével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni:

amennyiben a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának felfüggesztését új büntetőítélet miatt visszavonták, és e büntetés végrehajtása céljából európai elfogatóparancs kibocsátására kerül sor, az érintett távollétében hozott ezen büntetőítélet e rendelkezés értelmében „határozatnak” minősül. Nem ez a helyzet az említett büntetés végrehajtásának felfüggesztését visszavonó határozat esetében.

2) A 2009/299 kerethatározattal módosított 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

az lehetővé teszi a végrehajtó igazságügyi hatóság számára, hogy megtagadja a keresett személynek a kibocsátó tagállam számára való átadását abban az esetben, ha úgy tűnik, hogy az e személlyel szembeni, az európai elfogatóparancs kibocsátása szempontjából meghatározó jelentőségű második büntetőítélthez vezető eljárás meghozatalára e személy távollétében került sor, kivéve ha az európai elfogatóparancs ezen eljárást illetően az e rendelkezés a)–d) pontjában előírt információk valamelyikét tartalmazza.

3) A 2009/299 kerethatározattal módosított 2002/584 kerethatározatot az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével és 48. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni:

azzal ellentétben, ha a végrehajtó igazságügyi hatóság megtagadja a keresett személynek a kibocsátó tagállam számára való átadását azzal az indokkal, hogy az azon szabadságvesztés-büntetés felfüggesztésének a visszavonásához vezető eljárásra, amelynek végrehajtása céljából az európai elfogatóparancsot kibocsátották, az érintett távollétében került sor, vagy ha e személy átadását annak garانتálásától teszi függővé, hogy e személy e tagállamban elérheti egy új ítélet meghozatalát, vagy olyan fellebbezési eljárást indíthat, amely lehetővé teszi az ilyen visszavonó határozatnak vagy az említett személy távollétében vele szemben meghozott második, ezen elfogatóparancs kibocsátása szempontjából meghatározó jelentőségűnek bizonyuló büntetőítéletnek a felülvizsgálatát.

¹⁴ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 4. sz., Büntető ügyszak, 10. és 11. sz. alatt.

21. A Bíróság (nagytanács) 2023. április 18-i ítélete (a Corte costituzionale [Olaszország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – E. D. L. ellen kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtása (C-699/21. sz. ügy, E. D. L. [Betegségen alapuló megtagadási ok])¹⁵

A 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal módosított, az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat 1. cikkének (3) bekezdését és 23. cikkének (4) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartájának 4. cikkével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni:

- *amennyiben megalapozottan feltételezhető, hogy a keresett személynek az európai elfogatóparancs végrehajtása céljából történő átadása nyilvánvalóan veszélyeztetheti e személy egészségét, a végrehajtó igazságügyi hatóság ezen átadást – kivételesen – ideiglenesen felfüggesztheti;*
- *amennyiben az európai elfogatóparancs végrehajtása keretében a súlyosan beteg keresett személy átadásáról dönteni hivatott végrehajtó igazságügyi hatóság úgy véli, hogy nyomós és bizonyítékokkal alátámasztott okokból feltételezhető, hogy ezen átadás e személyt a várható élettartama jelentős csökkenése, vagy egészségi állapota gyors, jelentős és orvosolhatatlan romlása tényleges veszélyének tenné ki, az említett átadást fel kell függesztenie, és fel kell kérnie a kibocsátó igazságügyi hatóságot, hogy közöljön minden információt az említett személy büntetőeljárás alá vonásának vagy fogva tartásának tervezett körülményeiről, valamint annak lehetőségeiről, hogy e körülményeket az ilyen veszély bekövetkezésének megelőzése érdekében e személy egészségi állapotához igazítsák;*
- *amennyiben a kibocsátó igazságügyi hatóság által szolgáltatott információkra, valamint a végrehajtó igazságügyi hatóság rendelkezésére álló minden más információra tekintettel megállapítható, hogy e veszély észszerű időn belül nem hárítható el, ez utóbbi hatóságnak meg kell tagadnia az európai elfogatóparancs végrehajtását. Ezzel szemben, ha az említett veszély ilyen határidőn belül elhárítható, a kibocsátó igazságügyi hatósággal új átadási időpontban kell megegyeznie.*

Közigazgatási ügyszak

<i>Általános közigazgatási jogterület</i>

90. A Bíróság elnökének 2022. december 28-i végzése (a Tribunal d'arrondissement de Luxembourg [Luxemburg] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-317/21. sz. ügy, G-Finance)¹⁶

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

91. A Bíróság (hetedik tanács) 2023. január 13-i végzése (a Bundesfinanzgericht [Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – XO kontra Finanzamt Österreich, korábbi nevén: Finanzamt Waldviertel (C-574/20. sz. ügy, Finanzamt Österreich)¹⁷

1) Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés vizsgálata semmilyen olyan tényezőt nem tárt fel, amely érinthetné a 2012. május 22-i 465/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikkének érvényességét az EUMSZ 45. cikk tekintetében.

2) A Bundesfinanzgericht (szövetségi pénzügyi bíróság, Ausztria) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés nyilvánvalóan elfogadhatatlan.

¹⁵ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 3. sz., Büntető ügyszak, 7. sz. alatt.

¹⁶ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 8. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 143. sz. alatt.

¹⁷ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 3. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 45. sz. alatt.

92. A Bíróság elnökének 2023. február 7-i végzése (az Augstākā tiesa [Senāts] [Lettország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-152/21. sz. ügy, Ogres HES)¹⁸

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

93. A Bíróság (első tanács) 2023. március 2-i ítélete (a Corte suprema di cassazione [Olaszország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Eurocostruzioni Srl kontra Regione Calabria (C-31/21. sz. ügy, Eurocostruzioni)¹⁹

1) A 2004. március 10-i 448/2004/EK bizottsági rendelettel módosított, a strukturális alapok által társfinanszírozott tevékenységek kiadásainak támogathatósága tekintetében az 1260/1999/EK tanácsi rendelet alkalmazása részletes szabályainak megállapításáról szóló, 2000. július 28-i 1685/2000/EK bizottsági rendelet melléklete 1. szabálya 2. pontjának első bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

az nem teszi lehetővé az ingatlan megépítéséhez nyújtott finanszírozás végső kedvezményezettje számára, aki azt saját erőforrásaiból építette fel, hogy az e rendelkezésben kifejezetten említett dokumentumoktól eltérő dokumentumok benyújtásával igazolja a felmerült kiadásokat.

2) A 448/2004 rendelettel módosított 1685/2000 rendeletnek a 448/2004 rendelet melléklete 1. szabálya 2. pontjának első bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

az ingatlan megépítéséhez nyújtott finanszírozásban részesülő végső kedvezményezettet illetően, aki azt saját erőforrásaiból építette fel, a költségvetés-nyilvántartás és a számviteli nyilvántartás csak abban az esetben minősíthető az e rendelkezés értelmében vett „azonos bizonyító erejű számviteli bizonylatoknak”, ha a konkrét tartalmukra és a vonatkozó nemzeti szabályokra tekintettel e dokumentumok bizonyítják az említett végső kedvezményezettnél felmerült kiadások ténylegességét, hű és pontos képet nyújtva azokról.

94. A Bíróság (első tanács) 2023. március 2-i ítélete (az Administratīvā apgabaltiesa [Lettország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – AS „PrivatBank”, A, B, Unimain Holdings Limited kontra Finanšu un kapitāla tirgus komisija (C-78/21. sz. ügy, PrivatBank és társai)²⁰

1) A pénzügyi kölcsönök és hitelek, valamint a pénzügyi intézményeknél, különösen a hitelintézeteknél vezetett folyószámlákkal és betéti számlákkal végzett műveletek az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdése értelmében véve tőkemozgásnak minősülnek.

2) Az EUMSZ 56. cikk első bekezdését és az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadsága ezen első rendelkezés értelmében vett korlátozásának, valamint a tőkemozgás e második rendelkezés értelmében vett korlátozásának minősül az olyan közigazgatási intézkedés, amellyel valamely tagállam illetékes hatósága egyrészt megtiltja valamely hitelintézetnek, hogy üzleti kapcsolatokat létesítsen bármely olyan természetes vagy jogi személlyel, aki vagy amely nem áll kapcsolatban az e hitelintézet letelepedése szerinti tagállammal, és akinek vagy amelynek a havi hitelforgalma meghalad egy bizonyos összeget, valamint másrészt az említett hitelintézettől megköveteli, hogy szüntesse meg az ilyen üzleti kapcsolatokat, ha azokat ezen intézkedés elfogadását követően létesítették.

3) Az EUMSZ 56. cikk első bekezdését és az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan közigazgatási intézkedés, amellyel valamely tagállam illetékes hatósága egyrészt megtiltja valamely hitelintézetnek, hogy üzleti kapcsolatokat létesítsen bármely olyan természetes személlyel, aki nem áll kapcsolatban az e hitelintézet letelepedése szerinti tagállammal, és akinek a havi hitelforgalma meghaladja a 15 000 eurót, vagy bármely olyan jogi személlyel, amelynek

¹⁸ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 7. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 108. sz. alatt.

¹⁹ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 4. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 68. sz. alatt.

²⁰ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 5. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 83. sz. alatt.

a gazdasági tevékenysége nem kapcsolódik e tagállamhoz, és amelynek a havi hitelforgalma meghaladja az 50 000 eurót, valamint másrészt az említett hitelintézettől megköveteli, hogy szüntesse meg az ilyen üzleti kapcsolatokat, ha azokat ezen intézkedés elfogadását követően létesítették, amennyiben e közigazgatási intézkedést először is igazolja a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás megelőzésére irányuló célkitűzés, vagy azt a pénzügyi intézmények prudenciális felügyeletére vonatkozó nemzeti törvények és rendeletek megsértésének megelőzésére irányuló elkerülhetetlen intézkedésként, illetve az EUMSZ 65. cikk (1) bekezdésének b) pontjában említett, közrendhez kapcsolódó okokból indokolt intézkedésként igazolják, másodsor, alkalmas e célok elérésének biztosítására, harmadszor, nem lépi túl az említett célok eléréséhez szükséges mértéket, negyedszer pedig nem sérti túlzott mértékben az ezen EUMSZ 56. és EUMSZ 63. cikkel összhangban védett azon jogokat és érdekeket, amelyek az érintett hitelintézetet és annak ügyfeleit megilletik.

95. A Bíróság (ötödik tanács) 2023. március 2-i ítélete (a Curtea de Apel București [Románia] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Bursa Română de Mărfuri SA kontra Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE) (C-394/21. sz. ügy, Bursa Română de Mărfuri)²¹

A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/72/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel együttesen értelmezett, *a villamos energia belső piacáról* szóló, 2019. június 5-i (EU) 2019/943 európai parlamenti és tanácsi rendeletet, különösen annak 1. cikke b) és c) pontját, 2. cikkének 40. pontját, valamint e rendelet 3. cikkét a következőképpen kell értelmezni:

- azzal nem ellentétes az a tagállami szabályozás, amelynek értelmében a villamos energia eladásával és vételével kapcsolatos ajánlatok közvetítésére irányuló szolgáltatások tekintetében olyan nemzeti jogi monopóliumot tartanak fenn, amely kiterjed a másnapi és napon belüli nagykereskedelmi piacokra, amennyiben e monopólium a kapacitásfelosztásra és a szűk keresztmetszetek kezelésére vonatkozó iránymutatás létrehozásáról szóló, 2015. július 24-i (EU) 2015/1222 bizottsági rendelet 5. cikkének megfelelően már létezett e tagállamban abban az időpontban, amikor e rendelet hatályba lépett;
- azzal nem ellentétes az a tagállami szabályozás, amelynek értelmében a villamos energia eladásával és vételével kapcsolatos ajánlatok közvetítésére irányuló szolgáltatások tekintetében olyan nemzeti jogi monopóliumot tartanak fenn, amely kiterjed a határidős nagykereskedelmi piacokra; az ilyen szabályozás uniós joggal való összeegyeztethetőségét az Unió elsődleges jogának releváns rendelkezéseire tekintettel kell értékelni.

96. A Bíróság (második tanács) 2023. március 2-i ítélete (a Hof van Cassatie [Belgium] előzetes döntéshozatal iránti kérelmei) – FU, DRV Intertrans BV [C-410/21. sz. ügy], valamint Verbraeken J. en Zonen BV, PN [C-661/21. sz. ügy] ellen folytatott büntetőeljárások (DRV Intertrans és társai)²²

1) A 2012. május 22-i 465/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló, 2009. szeptember 16-i 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 5. cikkét a következőképpen kell értelmezni:

a valamely tagállam illetékes intézménye által kiállított A1 igazolás köti a munkavégzés helye szerinti tagállam intézményeit és bíróságait, még akkor is, ha az ezen utóbbi tagállam illetékes intézménye által a kibocsátó intézménynek címzett felülvizsgálat és visszavonás iránti kérelmet követően ezen utóbbi intézmény kijelentette, hogy a kérelemről történő végleges határozathozataláig ideiglenesen felfüggeszti ezen igazolás kötelező joghatásait. Ilyen körülmények között a munkavégzés helye szerinti tagállam

²¹ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 6. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 74. sz. alatt.

²² A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 10. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 180. sz. és Hírlevél XIII. évf. 3. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 29. sz. alatt.

bírósága, amely előtt büntetőeljárást indítottak olyan személyek ellen, akiket azzal gyanúsítanak, hogy ugyanezen A1 igazolást csalárd módon szereztek meg vagy használták fel, mindazonáltal megállapíthatja család fennállását, és következőképpen figyelmen kívül hagyhatja ezen igazolást a büntetőeljárás céljából, feltéve hogy egyrészt észszerű idő telt el anélkül, hogy a kibocsátó intézmény felülvizsgálta volna ugyanezen igazolás kibocsátásának megalapozottságát, és állást foglalt volna – adott esetben a szóban forgó igazolás megsemmisítése vagy visszavonása révén – azon, a fogadó tagállam illetékes intézménye által előterjesztett konkrét bizonyítékokkal kapcsolatban, amelyek arra engednek következtetni, hogy az említett igazolást csalárd módon szereztek meg vagy arra csalárd módon hivatkoztak, másrészt hogy tiszteletben tartják az e személyeknek biztosítandó tisztességes eljáráshoz való joghoz kapcsolódó garanciákat.

2) A 465/2012 rendelettel módosított, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 13. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontját a közúti fuvarozói szakma gyakorlására vonatkozó feltételek közös szabályainak megállapításáról és a 96/26/EK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. október 21-i 1071/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának és 11. cikke (1) bekezdésének, valamint a nemzetközi közúti áru fuvarozási piachoz való hozzáférés közös szabályairól szóló, 2009. október 21-i 1072/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának fényében a következőképpen kell értelmezni:

az, hogy egy vállalkozás valamely tagállam illetékes hatóságai által kiállított közösségi közúti fuvarozási engedéllyel rendelkezik, nem minősül az e vállalkozás bejegyzett székhelyének a kiállító tagállamban való létesítésére vonatkozó megdönthetetlen bizonyítéknak az alkalmazandó nemzeti szociális biztonsági jogszabálynak a 465/2012 rendelettel módosított 883/2004 rendelet 13. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja szerinti meghatározása szempontjából.

97. A Bíróság (harmadik tanács) 2023. március 2-i ítélete (a Hovrätten för Nedre Norrland [Svédország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – AI kontra Åklagarmyndigheten (C-666/21. sz. ügy, Åklagarmyndigheten)²³

A 2014. február 4-i 165/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a közúti szállításra vonatkozó egyes szociális jogszabályok összehangolásáról, a 3821/85/EGK és a 2135/98/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 3820/85/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. március 15-i 561/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 2. cikke (1) bekezdésének a) pontját a módosított 561/2006 rendelet 3. cikkének h) pontjával összefüggésben a következőképpen kell értelmezni:

az elsőként említett rendelkezés értelmében vett „közúti áruszállítás” fogalmába tartozik az olyan járművel történő közúti közlekedés, amelynek a módosított 561/2006 rendelet 4. cikkének m) pontja értelmében vett megengedett legnagyobb össztömege meghaladja a 7,5 tonnát, beleértve azt az esetet is, amikor a járműben nem csupán ideiglenes magánlakóteret alakítottak ki, hanem nem kereskedelmi célú áruszállításra szolgáló rakteret is, anélkül hogy a jármű teherkapacitása és a nemzeti közúti közlekedési nyilvántartásba bejegyzett kategóriája bármilyen hatással lenne erre.

98. A Bíróság (hetedik tanács) 2023. március 2-i ítélete (a Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel [Belgium] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Recreatieprojecten Zeeland BV, Casino Admiral Zeeland BV, Supergame BV kontra Belgische Staat (C-695/21. sz. ügy, Recreatieprojecten Zeeland és társai)²⁴

Az EUMSZ 56. cikk első bekezdését akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami jogszabály, amely az e tagállam területén található korlátozott és ellenőrzött számú szerencsejáték-létesítmény üzemeltetői javára a törvény erejénél fogva eltérést enged az ilyen létesítményekre

²³ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 2. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 23. sz. alatt.

²⁴ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 3. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 37. sz. alatt.

általánosan alkalmazandó reklámtilalom alól, anélkül hogy ugyanezen célból eltérési lehetőséget biztosítana a más tagállamban található szerencsejáték-létesítmények üzemeltetői számára.

99. A Bíróság (második tanács) 2023. március 2-i ítélete (a Verwaltungsgericht Wien [Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Kwizda Pharma GmbH kontra Landeshauptmann von Wien (C-760/21. sz. ügy, Kwizda Pharma)²⁵

1) A 2004. március 31-i 2004/27/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló, 2001. november 6-i 2001/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkének 2. pontját és a csecsemők és kisgyermekek számára készült, a speciális gyógyászati célra szánt, valamint a testtömeg-szabályozás céljára szolgáló, teljes napi étrendet helyettesítő élelmiszerekről, továbbá a 92/52/EGK tanácsi irányelv, a 96/8/EK, az 1999/21/EK, a 2006/125/EK és a 2006/141/EK bizottsági irányelv, a 2009/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 41/2009/EK és a 953/2009/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. június 12-i 609/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 2. cikke (2) bekezdésének g) pontját a következőképpen kell értelmezni:

az e rendelkezésekben meghatározott „gyógyszer”, illetőleg „speciális gyógyászati célra szánt élelmiszer” fogalmának megkülönböztetése érdekében az érintett termék természetének és jellemzőinek figyelembevételével meg kell vizsgálni, hogy az érintett termék speciális táplálkozási igény kielégítésére szánt élelmiszer, vagy olyan termék, amelynek rendeltetése emberi betegségek megelőzése vagy kezelése, vagy farmakológiai, immunológiai vagy metabolikus hatások kiváltása révén az ember valamely élettani funkciójának helyreállítása, javítása vagy módosítása, vagy orvosi diagnózis felállítása, vagy amelyet adott esetben ilyen termékként tüntetnek fel.

2) A 609/2013 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének g) pontját a következőképpen kell értelmezni:

először is a „táplálkozási igény” fogalma olyan, betegség, rendellenesség vagy egészségi probléma által okozott igényt foglal magában, amelynek kielégítése táplálkozási szempontból elengedhetetlen a beteg számára, másodsor a „speciális gyógyászati célra szánt élelmiszernek” minősítés nem tehető függővé attól a feltételtől, hogy a betegség, rendellenesség vagy egészségi probléma által okozott „táplálkozási igény” kielégítése, és ennél fogva az említett termék hatása az emésztés során vagy azt követően következzen be, harmadsor a „kizárólag a normál étrend megváltoztatása” fogalma magában foglalja mind azokat a helyzeteket, amelyekben a táplálkozás megváltoztatása lehetetlen vagy veszélyes a beteg számára, mind azokat, amelyekben a beteg csak „nagyon nehezen” tudja kielégíteni táplálkozási igényeit normál élelmiszerekkel.

3) A 609/2013 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének g) pontját a következőképpen kell értelmezni:

e rendelet alkalmazásában, amely nem határozza meg a „tápanyag” fogalmát, e fogalomnak a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 2. cikke (2) bekezdésének s) pontjában szereplő meghatározására kell hivatkozni.

4) A 609/2013 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének g) pontját a következőképpen kell értelmezni:

egyrészt valamely terméket akkor kell orvosi felügyelet mellett használni, ha az adott betegség, rendellenesség vagy egészségi probléma által okozott táplálkozási igények, valamint a terméknek a beteg táplálkozási igényeire és a betegre gyakorolt hatása miatt szükséges az egészségügyi szakember ajánlása és ezt követő értékelése, másrészt az a követelmény, hogy egy speciális gyógyászati célra szánt élelmiszer „kizárólag orvosi felügyelet mellett használható”, nem feltétele annak, hogy valamely terméket ilyen élelmiszernek minősítsenek.

²⁵ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 4. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 46. sz. alatt.

5) A 2002/46 irányelv 2. cikkét és a 609/2013 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének g) pontját a következőképpen kell értelmezni:

az „étrend-kiegészítő”, illetőleg a „speciális gyógyászati célra szánt élelmiszer” e rendelkezésekben meghatározott fogalmai kölcsönösen kizárják egymást, és esetről esetre, a felhasználás jellemzői és feltételei alapján kell meghatározni, hogy egy termék az egyik vagy a másik fogalom hatálya alá tartozik-e.

100. A Bíróság (ötödik tanács) 2023. március 9-i ítélete (a Lietuvos vyriausiosis administracinis teismas [Litvánia] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – R. J. R. kontra Registrų centras VĮ (C-354/21. sz. ügy, Registrų centras)²⁶

Az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikke (2) bekezdésének l) pontját, 68. cikkének l) pontját, valamint 69. cikkének (5) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

azokkal nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely előírja, hogy az ingatlan e tagállam ingatlan-nyilvántartásába történő bejegyzése iránti kérelem elutasítható, ha a kérelem alátámasztására benyújtott egyetlen okirat egy olyan európai öröklési bizonyítvány, amely nem azonosítja az adott ingatlant.

101. A Bíróság (második tanács) 2023. március 9-i ítélete (a Varhoven administrativen sad [Bulgária] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Sdruzhenie „Za Zemyata – dostap do pravosadie”, „The Green Tank – grazhdansko sdruzhenie s nestopanska tsel” – Görög Köztársaság, NS kontra Izpalnitelen director na Izpalnitelna agentsia po okolna sreda, „TETS Maritsa iztok 2” EAD (C-375/21. sz. ügy, Sdruzhenie „Za Zemyata – dostap do pravosadie” és társai)²⁷

Az ipari kibocsátásokról (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése) szóló, 2010. november 24-i 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 15. cikkének (4) bekezdését ezen irányelv 18. cikkével, valamint a környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról szóló, 2008. május 21-i 2008/50/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 13. és 23. cikkével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni:

az e 15. cikk (4) bekezdése szerinti eltérés iránti kérelem vizsgálata során az illetékes hatóságnak a környezetszennyezéssel kapcsolatos valamennyi releváns tudományos adat, többek között az adott szennyező anyag más forrásaival együtt kifejtett kumulatív hatás, valamint az érintett zóna vagy agglomeráció tekintetében a 2008/50 irányelv 23. cikkével összhangban megállapított releváns levegőminőségi tervben előírt intézkedések figyelembevételével meg kell tagadnia az ilyen eltérést, amennyiben az hozzájárulhat a 2008/50 irányelv 13. cikke értelmében meghatározott levegőminőségi szabványok túllépéséhez, vagy sértheti az e tervben szereplő, az e szabványok tiszteletben tartásának biztosítására és azok túllépésének a lehető legrövidebb időtartamra való korlátozására irányuló intézkedéseket.

102. A Bíróság (harmadik tanács) 2023. március 9-i ítélete (a Tribunal Administrativo e Fiscal de Braga [Portugália] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Vapo Atlantic SA

²⁶ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 9. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 162. sz. alatt.

²⁷ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 11. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 185. sz. alatt.

kontra Entidade Nacional para o Setor Energético E. P. E. (ENSE) (C-604/21. sz. ügy, Vapo Atlantic)²⁸

1) A 2006. november 20-i 2006/96/EK tanácsi irányelvvel módosított, a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 1998. június 22-i 98/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkének 4. pontját a következőképpen kell értelmezni:

az olyan nemzeti szabályozás, amely a valamely gazdasági szereplő által egy adott évben szabad forgalomba bocsátott gépjármű-üzemanyaghoz 10 % bioüzemanyag keverésére irányuló célt határoz meg, a módosított 98/34 irányelv 1. cikkének 4. pontja értelmében vett „egyéb követelmény” fogalma alá tartozik, és ekképpen a módosított 98/34 irányelv 1. cikkének 11. pontja értelmében vett „műszaki szabálynak” minősül, amely szabály csak akkor érvényesíthető a magánszemélyekkel szemben, ha annak tervezetét a módosított 98/34 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének megfelelően közölték.

2) A 2006/96 irányelvvel módosított 98/34 irányelv 8. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

az a nemzeti szabályozás, amely a 2009. április 23-i 2009/30/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a benzin és a dízelüzemanyagok minőségéről, valamint a 93/12/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 1998. október 13-i 98/70/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 7a. cikke (2) bekezdésének a megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról, valamint a 2001/77/EK és a 2003/30/EK irányelv módosításáról és azt követő hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. április 23-i 2009/28/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének (4) bekezdésében szereplő célkitűzéssel összeegyeztethető átültetésére irányul, nem alkalmas arra, hogy egyszerűen a módosított 98/34 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése értelmében vett európai szabvány teljes átültetésének minősüljön, és ennél fogva mentesüljön az e rendelkezésben előírt közzétételi kötelezettség alól.

3) A 2009/30 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének második albekezdését a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezés nem minősül a 2006/96 irányelvvel módosított 98/34 irányelv 10. cikke (1) bekezdésének harmadik franciabekezdése értelmében vett, kötelező uniós jogszabályban előírt védzáradéknak.

103. A Bíróság (hetedik tanács) 2023. március 9-i ítélete (a High Court [Ireland] [Írország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – NJ, OZ kontra An Bord Pleanála, Ireland, Attorney General (C-9/22. sz. ügy, An Bord Pleanála és társai [St Teresa’s Gardens terület])²⁹

1) A bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2001. június 27-i 2001/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének a) pontját és 3. cikke (2) és (3) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

egy terv akkor tartozik ezen irányelv hatálya alá, ha először is azt a helyi szintű hatóság az e tervben említett projektgazdával együttműködve dolgozza ki, és azt e hatóság fogadja el, másodszor, azt egy másik tervben vagy programban szereplő rendelkezés alapján fogadják el, és harmadszor, az egy másik tervben vagy programban előirányzottól különálló területrendezést irányoz elő, azzal a feltétellel ugyanakkor, hogy e terv legalábbis kötelező jellegű a projektengedélyek kibocsátásának területén hatáskörrel rendelkező hatóságokra nézve.

2) A 2014. április 16-i 2014/52/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2011. december 13-i 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet a következőképpen kell értelmezni:

²⁸ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 2. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 13. sz. alatt.

²⁹ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 5. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 63. sz. alatt.

ezen irányelvvel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely arra kötelezi a hatáskörrel rendelkező tagállami hatóságokat, hogy egy projektre vonatkozó engedély megadásáról vagy annak megtagadásáról való határozathozatalkor egy olyan iránymutatással összhangban járjanak el, amely – amennyiben lehetséges – előírja az épületek magasságának növelését, és amely a 2001/42 irányelv alapján környezeti vizsgálat tárgyát képezte.

104. A Bíróság (kilencedik tanács) 2023. március 16-i ítélete (a Tribunale di Ascoli Piceno [Olaszország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – OL elleni büntetőeljárás (C-517/20. sz. ügy, OL [Olasz koncessziók meghosszabbítása])³⁰

Az EUMSZ 49. és EUMSZ 56. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes a szerencsejáték ágazatban a koncessziók és azon jogok meghosszabbítása, amelyek azon adatátviteli központok helyzetének rendezéséből következnek, amelyek egy meghatározott időpontban már fogadásgyűjtési tevékenységet végeztek koncesszióval és rendőrségi engedéllyel nem rendelkező külföldi bukmékerek javára, amennyiben az ilyen meghosszabbítás, amely igazolható többek között közérdeken alapuló olyan kényszerítő indokokkal, mint a fogyasztóvédelem garantálása érdekében az ezen ágazatban a szereplők felügyelete folytonosságának biztosítására irányuló célkitűzés, nem alkalmas e célkitűzés megvalósítására vagy túlmegy az e célkitűzés eléréséhez szükséges mértéken.

105. A Bíróság (ötödik tanács) 2023. március 16-i ítélete (a Consiglio di Stato [Olaszország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Colt Technology Services Sp és társai kontra Ministero della Giustizia és társai (C-339/21. sz. ügy, Colt Technology Services és társai)³¹

Az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex létrehozásáról szóló, 2018. december 11-i (EU) 2018/1972 európai parlamenti és tanácsi irányelv 13. cikkét az irányelv 3. cikkével és I. melléklete A. részének 4. pontjával összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely nem írja elő az elektronikus hírközlési szolgáltatók azzal kapcsolatban ténylegesen felmerült költségeinek teljes mértékben történő megtérítését, hogy lehetővé teszik az elektronikus közlések illetékes nemzeti hatóságok általi törvényes megfigyelését, amennyiben ez a szabályozás megkülönböztetésmentes, arányos és átlátható.

106. A Bíróság (ötödik tanács) 2023. március 16-i ítélete (a Justice de paix du canton de Forest [Belgium] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – ZG kontra Beobank SA (C-351/21. sz. ügy, Beobank)³²

A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i 2007/64/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 47. cikke (1) bekezdésének a) pontját a következőképpen kell értelmezni:

a fizető fél pénzforgalmi szolgáltatója köteles ezen előbbivel közölni azon információkat, amelyek lehetővé teszik azon természetes vagy jogi személy azonosítását, aki vagy amely azon fizetési művelet kedvezményezettje volt, amellyel e fizető fél számláját megterhelték, és nem csak azon információkat, amelyekkel e szolgáltató a legnagyobb erőfeszítéseinek megtételét követően e kifizetési műveletet illetően rendelkezik.

³⁰ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 8. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 113. sz. alatt.

³¹ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 9. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 159. sz. alatt.

³² A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 9. sz., Gazdasági ügyszak, 47. sz. alatt.

107. A Bíróság (második tanács) 2023. március 16-i ítélete (a Cour d'appel de Paris [Franciaország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Towercast kontra Autorité de la concurrence, Ministre chargé de l'économie (C-449/21. sz. ügy, Towercast)³³

A vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet 21. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes, ha a vállalkozások közötti olyan összefonódást, amely e rendelet 1. cikke értelmében véve nem közösségi léptékű, nem éri el a kötelező előzetes ellenőrzésre vonatkozóan a nemzeti jog által előírt küszöbértékeket, és amelyet nem tettek át az említett rendelet 22. cikke alapján az Európai Bizottsághoz, a nemzeti versenyhatóság a nemzeti léptékű piacon fennálló versenyszerkezet alapján az EUMSZ 102. cikkben tiltott erőfölénnyel való visszaélésként vizsgál.

108. A Bíróság (nyolcadik tanács) 2023. március 16-i végzése (a Curtea de Apel București [Románia] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Armaprocare SRL kontra Ministerul Apărării Naționale, BlueSpace TECHNOLOGY SRL (C-493/22. sz. ügy, ARMAPROCURE)

A honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaítélt szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, valamint a 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelv módosításáról szóló, 2009. július 13-i 2009/81/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 55. cikkének (4) bekezdését és 57. cikkének (2) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

azokkal ellentétes, hogy a közbeszerzési eljárásból az ajánlatkérő véglegessé vált határozatával kizárt ajánlattevő jogorvoslati lehetőséggel rendelkezessen a nyertes ajánlattevővel kötött szerződéssel szemben.

109. A Bíróság (nagytanács) 2023. március 21-i ítélete (a Landgericht Ravensburg [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – QB kontra Mercedes-Benz Group AG, korábban Daimler AG (C-100/21. sz. ügy, Mercedes-Benz Group [A hatástalanító berendezéssel ellátott járművek gyártóinak felelőssége])³⁴

1) A 2009. május 7-i 385/2009/EK bizottsági rendelettel módosított, a gépjárművek és pótkocsijaik, valamint az ilyen járművek rendszereinek, alkatrészeinek és önálló műszaki egységeinek jóváhagyásáról szóló, 2007. szeptember 5-i 2007/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (keretirányelv) 18. cikkének (1) bekezdését, 26. cikkének (1) bekezdését és 46. cikkét – a könnyű személygépkocsik és haszongépjárművek (Euro 5 és Euro 6) kibocsátás tekintetében történő típusjóváhagyásáról és a járműjavítási és -karbantartási információkhoz való hozzáférésről szóló, 2007. június 20-i 715/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 5. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben – a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezések a közérdeken kívül védik valamely gépjármű magánszemély vevőjének az e gépjármű gyártójával szemben fennálló magánérdekeit is, ha a gépjármű ez utóbbi rendelkezés értelmében vett tiltott hatástalanító berendezéssel lett ellátva.

2) Az uniós jogot akként kell értelmezni, hogy e jog e tárgyra vonatkozó rendelkezéseinek hiányában az érintett tagállam joga határozza meg a 715/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdése értelmében vett tiltott hatástalanító berendezéssel ellátott gépjármű vevőjének ténylegesen okozott kár megtérítésére vonatkozó szabályokat, azzal a megkötéssel, hogy e kártérítésnek megfelelőnek kell lennie a keletkezett kárhoz képest.

³³ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 4. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 202. sz. alatt.

³⁴ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 7. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 106. sz. alatt.

110. A Bíróság (ötödik tanács) 2023. március 23-i ítélete (az Oberlandesgericht Bamberg [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – MR elleni büntetőeljárás (C-365/21. sz. ügy, Generalstaatsanwaltschaft Bamberg [A ne bis in idem elve alóli kivétel])³⁵

1) Az első kérdés vizsgálata nem tárt fel olyan körülményt, amely – az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkére tekintettel – érintené a Benelux Gazdasági Unió államai, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság kormányai között a közös határaikon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló, 1985. június 14-i Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló, 1990. június 19-én Schengenben aláírt és 1995. március 26-án hatályba lépett egyezmény 55. cikke (1) bekezdése b) pontjának érvényességét.

2) A Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény 55. cikke (1) bekezdésének b) pontját az Európai Unió Alapjogi Chartája 50. cikkével és 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezéssel nem ellentétes az, ha a tagállam bíróságai az e tagállam által az ezen egyezmény 55. cikkének (1) bekezdése alapján tett nyilatkozatot úgy értelmezik, hogy e tagállam magára nézve nem tekinti kötelezőnek az említett egyezmény 54. cikkének rendelkezéseit a bűnszervezet létrehozása bűncselekmény tekintetében, amennyiben az eljárás alá vont személy részvételével működő bűnszervezet kizárólag vagyon elleni bűncselekményeket követett el, feltéve hogy az ilyen eljárás e szervezet cselekményeire tekintettel az említett tagállam nemzetbiztonságát vagy hasonló lényeges érdekeit sértő bűncselekmények szankcionálására irányul.

111. A Bíróság (nyolcadik tanács) 2023. március 23-i ítélete (a Conseil d'État [Franciaország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Syndicat Uniclimate kontra Ministre de l'Intérieur (C-653/21. sz. ügy, Syndicat Uniclimate)³⁶

A nyomástartó berendezések forgalmazására vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról szóló, 2014. május 15-i 2014/68/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének 31. pontjával és 5. cikke (1) bekezdésének első albekezdésével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (2) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a nyilvánosság számára nyitva álló intézményekben a személyek egészségének és biztonságának tűzveszélytől való védelme érdekében a gyűlékony hűtőközegeket használó nyomástartó berendezésekre és rendszerekre vonatkozóan az ilyen berendezések és rendszerek forgalmazásával vagy üzembe helyezésével kapcsolatban – annak ellenére, hogy rendelkeznek CE-jelöléssel – olyan követelményeket ír elő, amelyek nem szerepelnek az ezen irányelvben előírt alapvető biztonsági követelmények között.

112. A Bíróság (tizedik tanács) 2023. március 23-i ítélete (a Korkein hallinto-oikeus [Finnország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – A Booky.fi Oy által indított eljárás (C-662/21. sz. ügy, Booky.fi)³⁷

Az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely a kiskorúaknak a jóllétükre és a fejlődésükre esetlegesen ártalmas audiovizuális tartalmaktól való védelme érdekében megköveteli, hogy a fizikai adathordozón rögzített, és online áruház útján forgalmazott audiovizuális programok tekintetében előzetesen végezzenek ellenőrzési eljárást, és e tagállam joga szerint azokat sorolják be korhatárok szerint, valamint ennek megfelelő jelöléssel lássák el, abban az esetben is, ha e programok tekintetében valamely más tagállam joga alapján már sor került hasonló eljárásra, besorolásra és megjelölésre, feltéve hogy e szabályozás alkalmas e cél elérésének a biztosítására, és nem lép túl az e cél megvalósításához szükséges mértéken.

³⁵ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 9. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 164. sz. alatt.

³⁶ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 2. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 21. sz. alatt.

³⁷ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 2. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 22. sz. alatt.

E tekintetben az a körülmény, hogy az érintett tagállamban valamely más tagállamból forgalmazható felvételek egy része ki van zárva az említett szabályozás hatálya alól, nem meghatározó jelentőségű, feltéve hogy az ilyen korlátozás nem veszélyezteti a követett cél elérését. Az sem meghatározó, hogy az érintett nemzeti szabályozás nem ír elő eltérést e követelménytől abban az esetben, ha megállapítható, hogy az e szabályozás által érintett felvétel megvásárlója nagykorú.

113. A Bíróság (kilencedik tanács) 2023. március 7-i végzése (a Bundesverwaltungsgericht [Innsbruck, Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Willy Hermann Service GmbH, DI kontra Präsidentin des Landesgerichts Feldkirch (C-561/22. sz. ügy, Willy Hermann Service)

Az uniós jogot úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy a valamely társasággal és ügyvezetőjével szemben az éves beszámoló közlésének elmulasztása miatt kiszabott kényszerítő bírságok behajtásáról határozó közigazgatási bíróságot köti a polgári bíróság azon jogerős határozata, amely e kényszerítő bírságokat kiszabta, és amelyek összegét megállapította a meghatározott típusú vállalkozások éves pénzügyi kimutatásairól, összevont (konszolidált) éves pénzügyi kimutatásairól és a kapcsolódó beszámolókról, a 2006/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. június 26-i 2013/34/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 30. és 51. cikkéből eredő, a belső jogba átültetett kötelezettségek teljesítésének biztosítása céljából.

114. A Bíróság (harmadik tanács) 2023. április 18-i ítélete (A tribunal de première instance francophone de Bruxelles [Belgium] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – X, Y, A, akinek törvényes képviselője X és Y, B, akinek törvényes képviselői X és Y kontra État belge (C-1/23. PPU. sz. ügy, Afrin³⁸)³⁹

A családegyesítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK tanácsi irányelv 5. cikkének (1) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7. cikkével, valamint 24. cikkének (2) és (3) bekezdésével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni:

azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a beutazás és tartózkodás iránti kérelem családegyesítés jogcímén történő benyújtásához megköveteli, hogy a családegyesítő – konkrétan egy elismert menekült – családtagjai személyesen jelenjenek meg a külföldi lakóhelyük vagy tartózkodási helyük szerint illetékes tagállam diplomáciai vagy konzuli képviselőjénél, abban az esetben is, ha e családtagok számára lehetetlen vagy rendkívül nehéz, hogy e képviselőt megjelenjenek, ami azonban nem érinti e tagállam azon lehetőségét, hogy e családtagok személyes megjelenését a családegyesítés iránti kérelemre vonatkozó eljárás valamely későbbi szakaszában megkövetelje.

Pénzügyi jogterület

33. A Bíróság (ötödik tanács) 2023. január 9-i végzése (a Fővárosi Törvényszék [Magyarország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – A. T. S. 2003 Vagyongvédelmi és Szolgáltató Zrt., felszámolás alatt kontra Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (C-289/22. sz. ügy, A. T. S. 2003)⁴⁰

1) A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelvet a következőképpen kell értelmezni:

azzal ellentétes az olyan nemzeti gyakorlat, amely az adóalany azon választását, hogy gazdasági tevékenységét olyan formában gyakorolja, amely lehetővé teszi számára a gazdasági költségeinek csökkentését, „rendeltetésellenes joggyakorlásnak” minősíti, és ezen okból

³⁸ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

³⁹ A kérdést l.: Hírlevél XIV. évf. 4. sz., Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 57. sz. alatt.

⁴⁰ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 8. sz., Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 50. sz. alatt.

megtagadja ezen adóalanytól az előzetesen felszámított hozzáadottérték-adó levonásához való jog által biztosított előnyt, amennyiben nem bizonyították, hogy teljesen mesterséges, valós gazdasági tartalmat nélkülöző, kizárólag vagy legalábbis elsődlegesen olyan adóelőny megszerzését célzó megállapodás áll fenn, amelynek megszerzése ellentétes lenne ezen irányelv rendelkezéseinek célkitűzéseivel.

2) A 2006/112 irányelvet a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes, ha az adóhatóság olyan tanúvallomásokból következő megállapításokra alapozva tagad meg az adóalanytól valamely szolgáltatásnyújtáshoz kapcsolódó hozzáadottérték-adó (héta-) levonásához való jog által biztosított előnyt, amelyek alapján e hatóság megkérdőjelezte e szolgáltatásnyújtás tényleges teljesítését, illetve megállapította, hogy az héa-csalás részét képezte, amennyiben az első esetben az adóalany nem bizonyítja, hogy az említett szolgáltatásnyújtást ténylegesen teljesítették, vagy amennyiben a második esetben az említett adóhatóság a nemzeti jog bizonyításra vonatkozó szabályai alapján bizonyítja, hogy ezen adóalany adócsalást követett el, illetve tudta vagy tudnia kellett volna, hogy a levonási jogának alátámasztására hivatkozott ügylettel ilyen adócsalásban vesz részt.

3) A 2006/112 irányelvet a következőképpen kell értelmezni:

— azzal ellentétes, hogy az adóhatóság a hozzáadottérték-adóval (héta-) összefüggő csalás fennállásának bizonyítására elegendőnek tekinti a szóban forgó szolgáltatásokra vonatkozó nemzeti szabályoknak valamely adóalany vagy a szolgáltatási láncban korábban közreműködő más gazdasági szereplő által való megsértését, és ez alapján annak bizonyítása nélkül tagadja meg ezen adóalanytól a levonási jogot, hogy e jogsértés és a héa-levonási jog között összefüggés áll fenn;

— az ilyen jogsértés azonban az adott ügy ténybeli körülményeitől függően ilyen csalás fennállására utaló jelek egyikének, valamint olyan bizonyítéknak minősülhet, amely mindezen körülmények átfogó értékelése keretében figyelembe vehető annak megállapítása érdekében, hogy az adóalany a csalás elkövetője, vagy abban aktívan részt vett, illetve annak megállapítása érdekében, hogy ezen adóalany tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy a levonási jog alátámasztására hivatkozott ügylettel részt vesz ezen csalásban;

— az adóhatóság feladata a héa-csalás tényállási elemeinek pontos meghatározása, a csalárd cselekmények bizonyítása, valamint annak megállapítása, hogy az adóalany e csalás elkövetője, vagy abban aktívan részt vett, vagy tudnia kellett volna, hogy a levonási jog alátámasztására hivatkozott ügylettel részt vesz ezen csalásban;

— e követelmény nem foglalja szükségszerűen magában az adócsalásban részt vevő valamennyi szereplő, valamint az e szereplők által elkövetett valamennyi cselekmény azonosítását.

4) Az arányosság elvével összefüggésben értelmezett 2006/112 irányelvet a következőképpen kell értelmezni:

főszabály szerint nem a hozzáadottérték-adóra (héta-) vonatkozó levonási jogot gyakorolni kívánó adóalany feladata annak vizsgálata, hogy a szolgáltatásnyújtó és a szolgáltatási láncban korábban közreműködő más gazdasági szereplők tiszteletben tartották-e a szóban forgó szolgáltatásnyújtásokra vonatkozó nemzeti szabályokat, valamint a tevékenységükre alkalmazandó egyéb nemzeti szabályokat. Ugyanakkor az e szabályok megsértéséből eredő olyan jelek fennállása esetén, amelyek alkalmasak arra, hogy az adóalanyban az általa végzett beszerzés időpontjában szabálytalanságok vagy csalás gyanúját keltsék, megkövetelhető ezen adóalanytól, hogy fokozott körültekintést tanúsítson, és hogy megtegye azokat az intézkedéseket, amelyek észszerűen elvárhatók tőle az arról való meggyőződés érdekében, hogy az általa teljesített ügylettel nem vesz részt héa-csalásban.

34. A Bíróság (kilencedik tanács) 2023. január 16-i végzése (a Naczelny Sąd Administracyjny [Lengyelország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – W. Sp. z o. o. kontra Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Łodzi (C-729/21. sz. ügy, Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Łodzi)⁴¹

1) A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 19. cikkének első bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes a nemzeti jog olyan rendelkezése, amely szerint a „vagyon egészben vagy részben történő átruházása” mentes a hozzáadottérték-adó alól, és e mentesség alkalmazhatóságát nem teszi függővé az átruházó és az átruházás kedvezményezettje közötti jogutódlás feltételétől.

2) A 2006/112 irányelv 19. cikkének első bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

a „vagyon egészben vagy részben történő átruházásának” fogalma még akkor is magában foglalja a vállalkozás egy részének átruházását, ha a vállalkozást alkotó összes tárgyi és immateriális elemet nem ruházzák át a megszerzőre, feltéve hogy az átruházott elemek elegendőek ahhoz, hogy e vállalkozás önálló gazdasági tevékenységet folytathasson.

35. A Bíróság (nagytanács) 2023. február 28-i ítélete (a First-tier Tribunal [Tax Chamber] [Egyesült Királyság] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Fenix International Limited kontra Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (C-695/20. sz. ügy, Fenix International)⁴²

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés: vizsgálata során nem merült fel olyan körülmény, amely érintené a 2013. október 7-i 1042/2013/EU tanácsi végrehajtási rendelettel módosított, a 2006/112/EK irányelv végrehajtási intézkedéseinek megállapításáról szóló, 2011. március 15-i 282/2011/EU tanácsi végrehajtási rendelet 9a. cikke (1) bekezdésének érvényességét a 2017. december 5-i (EU) 2017/2455 tanácsi irányelvvel módosított, a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 28. és 397. cikkére, valamint az EUMSZ 291. cikk (2) bekezdésére tekintettel.

36. A Bíróság (tizedik tanács) 2023. március 2-i ítélete (a Vrhovno sodišče Republike Slovenije [Szlovénia] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) –Nec Plus Ultra Cosmetics AG kontra Republika Slovenija (C-664/21. sz. ügy, Nec Plus Ultra Cosmetics AG)⁴³

A közös hozzáadottértékadó rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelvnek az adósemlegesség, a tényleges érvényesülés és az arányosság elvével összefüggésben értelmezett 131. cikkét és 138. cikke (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezésekkel nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely az adómegállapító határozat meghozatalát eredményező közigazgatási eljárás során, közelebbről az adóellenőrzési cselekményeket követően, de e határozat elfogadását megelőzően tiltja az azt alátámasztó új bizonyítékok előterjesztését és beszerzését, hogy teljesültek az ezen irányelv 138. cikkének (1) bekezdésében foglalt anyagi jogi követelmények, feltéve, hogy tiszteletben tartják az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét.

⁴¹ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 4. sz., Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 20. sz. alatt.

⁴² A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 4. sz., Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 33. sz. alatt.

⁴³ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 3. sz., Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 15. sz. alatt.

37. A Bíróság (ötödik tanács) 2023. március 9-i ítélete (a Finanzgericht Düsseldorf [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – RWE Power Aktiengesellschaft kontra Hauptzollamt Duisburg (C-571/21. sz. ügy, RWE Power)⁴⁴

1) Az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló, 2003. október 27-i 2003/96/EK tanácsi irányelv 14. cikke (1) bekezdése a) pontjának első mondatát, összefüggésben értelmezve ezen irányelv 21. cikke (3) bekezdésének második mondatával, a következőképpen kell értelmezni:

a „villamos energia előállításához felhasznált villamos energia” e rendelkezésben előírt adóztatás alóli mentessége nem terjed ki a külszíni bányákban bányászott lignithez hasonló energiatermék kitermelése során felhasznált villamos energiára, mivel e villamos energiát nem a villamosenergia-előállítás technológiai folyamata keretében, hanem energiatermék előállításához használják fel. Ezzel szemben e mentesség kiterjedhet ezen energiaterméknek az ezt követő, villamosenergia-előállítás céljából történő feldolgozására és erőművekben történő kezelésére, amennyiben e műveletek elengedhetetlenül szükségesek a villamos energia előállításához, és közvetlenül hozzájárulnak e villamosenergia-előállítás folyamatához.

2) A 2003/96 irányelv 14. cikke (1) bekezdése a) pontjának első mondatát a következőképpen kell értelmezni:

a „villamosenergia-előállítási képesség fenntartásához felhasznált villamos energia” e rendelkezésben előírt adóztatás alóli mentessége kiterjedhet a lignithez hasonló energiatermék tárolására szolgáló létesítmények és az e termék szállítását lehetővé tevő szállítóeszközök működtetéséhez felhasznált villamos energiára, ha e műveletekre az erőműveken belül kerül sor, feltéve hogy az ilyen műveletek, annyiban, amennyiben a folyamatos villamosenergia-előállítási kapacitás fenntartásának biztosításához szükségesek, a villamosenergia-előállítás technológiai folyamatára irányuló képesség fenntartása szempontjából nélkülözhetetlenek, és ahhoz közvetlenül hozzájárulnak.

38. A Bíróság (tizedik tanács) 2023. március 9-i ítélete (a Vrhovno sodišče Republike Slovenije [Szlovénia] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – SOMEO S. A., korábban PEARL STREAM S. A. kontra Republika Slovenija (C-725/21. sz. ügy, SOMEO)⁴⁵

A vám- és statisztikai nomenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló, 1987. július 23-i 2658/87/EGK tanácsi rendeletnek a 2014. október 16-i 1101/2014/EU bizottsági végrehajtási rendeletből, a 2015. október 6-i 2015/1754/EU bizottsági végrehajtási rendeletből, valamint a 2016. október 6-i (EU) 2016/1821 bizottsági végrehajtási rendeletből eredő változatai I. mellékletében szereplő Kombinált Nomenklátúra 9401 vámtarifaszámát a következőképpen kell értelmezni:

nem tartoznak egy autóülés „alkatrészének” fogalmába azok az áruk, amelyek nem elengedhetetlenek ahhoz, hogy egy ilyen ülés betölthesse funkcióját.

39. A Bíróság (nyolcadik tanács) 2023. március 9-i ítélete (az Administrativen sad – Haskovo [Bulgária] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – JP EOOD kontra Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane” /MRR/ v TD „Mitnitsa Burgas” (C-752/21. sz. ügy, Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane”)⁴⁶

1) Az Unió Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 44. cikkét a következőképpen kell értelmezni:

azzal ellentétben az olyan nemzeti szabályozás, amely nem biztosít jogorvoslati jogot közigazgatási szankciót megállapító határozattal szemben azon személy számára, akinek vagyonát e határozat alapján

⁴⁴ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 1. sz., Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 3. sz. alatt.

⁴⁵ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 4. sz., Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 19. sz. alatt.

⁴⁶ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 4. sz., Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 21. sz. alatt.

lefoglalták, de akit e határozatban nem minősítenek azon szabálysértés elkövetőjének, amelynek kapcsán a szankciót megállapították.

2) A bűncselekményből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéshez használt eszközök elkobzásáról szóló, 2005. február 24-i 2005/212/IB tanácsi kerethatározat 4. cikkét a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezés nem alkalmazandó az olyan cselekményre vonatkozó határozatra, amely nem minősül bűncselekménynek.

40. A Bíróság (kilencedik tanács) 2023. március 9-i ítélete (a Supremo Tribunal Administrativo [Portugália] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Generali Seguros SA, korábban Global, Companhia de Seguros SA kontra Autoridade Tributária e Aduaneira (C-42/22. sz. ügy, Generali Seguros)⁴⁷

1) A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 135. cikke (1) bekezdésének a) pontját a következőképpen kell értelmezni:

azok az ügyletek, amelyek valamely biztosítóintézet esetében az általa fedezett káresemények során megsérült gépjárművek roncsainak harmadik személyek részére történő értékesítésében állnak, amely roncsokat e biztosítóintézet a biztosítottjaitól szerzett meg, nem tartoznak e rendelkezés hatálya alá.

2) A 2006/112 irányelv 136. cikkének a) pontját a következőképpen kell értelmezni:

azok az ügyletek, amelyek valamely biztosítóintézet esetében az általa fedezett káresemények során megsérült gépjárművek roncsainak harmadik személyek részére történő értékesítésében állnak, amely roncsokat e biztosítóintézet a biztosítottjaitól szerzett meg, nem tartoznak e rendelkezés hatálya alá.

3) A közös hozzáadottértékadó-rendszer lényegéből következő adósemlenesség elvét a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes azon ügyletek adómentességének hiánya, amelyek valamely biztosítóintézet esetében az általa fedezett káresemények során megsérült gépjárművek roncsainak harmadik személyek részére történő értékesítésében állnak, amely roncsokat e biztosítóintézet a biztosítottjaitól szerzett meg, amennyiben e beszerzések nem keletkeztettek adólevonási jogot.

41. A Bíróság (nyolcadik tanács) 2023. március 9-i ítélete (a Cour de cassation [Belgium] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – État belge, Promo 54 kontra Promo 54, État belge (C-239/22. sz. ügy, État belge et Promo 54)⁴⁸

A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 135. cikke (1) bekezdésének j) pontját ezen irányelv 12. cikkének (1) és (2) bekezdésével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni:

az ezen előbbi rendelkezésben az olyan épületek vagy épületrészek és a hozzájuk tartozó telek értékesítése tekintetében előírt mentességet, amelyek értékesítése nem az első használatbavételüket megelőzően történt, egy olyan épület értékesítésére is alkalmazni kell, amely átalakítása előtt már első használatbavétel tárgyát alkotta, még akkor is, ha az érintett tagállam belső jogában nem határozta meg az első használatbavétel kritériumának az ingatlanok átalakítására történő alkalmazása feltételeit, amint arra e rendelkezések közül az utóbbi felhatalmazza a tagállamot.

42. A Bíróság (hetedik tanács) 2023. március 9-i ítélete (a Cour de cassation [Franciaország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Bolloré logistics SA kontra Direction interrégionale des douanes et droits indirects de Caen, Recette régionale des

⁴⁷ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 5. sz., Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 31. sz. alatt.

⁴⁸ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 8. sz., Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 47. sz. alatt.

douanes et droits indirects de Caen, Bolloré Ports de Cherbourg SAS (C-358/22. sz. ügy, Bolloré logistics)⁴⁹

A 2005. április 13-i 648/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet 195. cikkét, 217. cikkének (1) bekezdését és 221. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

a vámhatóságok nem követelhetik meg az említett 195. cikkben említett kezestől a vámtartozás megfizetését mindaddig, amíg a vámösszeget nem közlik szabályszerűen az adóssal.

Munkaügyi ügyszak

15. A Bíróság (második tanács) 2022. december 22-i végzése (a Sąd Najwyższy [Lengyelország] előzetes döntéshozatal iránti kérelmei) – (C-491/20., C-492/20., C-493/20., C-494/20., C-495/20., C-496/20., C-506/20., C-509/20. és C-511/20. sz. ügyek) (Sąd Najwyższy és társai)⁵⁰

A Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (legfelsőbb bíróság [munkaügyi és társadalombiztosítási tanács], Lengyelország) által a 2020. július 15-i határozatokkal benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek elfogadhatatlanok.

16. A Bíróság (negyedik tanács) 2023. március 2-i ítélete (a Korkein hallinto-oikeus [Finnország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – A (C-270/21. sz. ügy), A [Óvodapedagógus])⁵¹

1) A 2013. november 20-i 2013/55/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a szakmai képesítések elismeréséről szóló, 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikke (1) bekezdésének a) pontját a következőképpen kell értelmezni:

nem minősül az e rendelkezés értelmében vett „szabályozott szakmának” az a szakma, amelyre vonatkozóan a nemzeti szabályozás a szakma gyakorlásának megkezdéséhez és gyakorlásához megkövetel ugyan alkalmassági feltételeket, azonban diszkrecionális jogkört biztosít a munkáltatók számára annak mérlegelését illetően, hogy teljesülnek-e ezen feltételek.

2) A 2013/55 irányelvvel módosított 2005/36 irányelv 3. cikkének (3) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezés nem alkalmazandó abban az esetben, ha a fogadó tagállamban bemutatott, előírt képesítés megszerzését tanúsító okiratot egy másik tagállam területén olyan időszakban szerezték meg, amikor e tagállam nem önálló államként, hanem szovjet szocialista köztársaságként létezett, és ha az említett tagállam ezt az előírt képesítés megszerzését tanúsító okiratot valamely, ez utóbbi tagállamban a függetlenség visszanyerése után kiállított, előírt képesítés megszerzését tanúsító okiratnak minősítette. Az ilyen, előírt képesítés megszerzését tanúsító okiratot olyannak kell tekinteni, mint amelyet valamely tagállamban és nem harmadik országban szereztek meg.

17. A Bíróság (második tanács) 2023. március 2-i ítélete (a Miskolci Törvényszék [Magyarország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – IH kontra MÁV-START Vasúti Személyszállító Zrt. (C-477/21. sz. ügy, MÁV-START)⁵²

1) A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikkét az Európai Unió Alapjogi Chartája 31. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni:

⁴⁹ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 10. sz., Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 30. sz. alatt.

⁵⁰ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 3. sz., Munkaügyi ügyszak, 9. sz. alatt.

⁵¹ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 8. sz., Munkaügyi ügyszak, 31. sz. alatt.

⁵² A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 4. sz., Munkaügyi ügyszak, 42. sz. alatt.

az ezen irányelv 3. cikkében előírt napi pihenőidő nem képezi az ezen 5. cikkben említett heti pihenőidő részét, hanem ahhoz hozzáadódik.

2) A 2003/88 irányelv 3. és 5. cikkét az Európai Unió Alapjogi Chartája 31. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni:

amennyiben valamely nemzeti szabályozás harmincöt óra egybefüggő időtartamot meghaladó heti pihenőidőt ír elő, a munkavállaló számára ezen időtartamon felül az ezen irányelv 3. cikkében biztosított napi pihenőidőt is ki kell adni.

3) A 2003/88 irányelv 3. cikkét az Európai Unió Alapjogi Chartája 31. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni:

amikor a munkavállaló számára heti pihenőidőt adnak ki, e munkavállaló jogosult arra is, hogy az említett heti pihenőidőt megelőzően napi pihenőidőben részesüljön.

Polgári ügyszak

38. A Bíróság (kilencedik tanács) 2023. január 17-i végzése (a Sofiyski rayonon sad [Bulgária] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – A TBI Bank által kezdeményezett eljárás (C-379/21. sz. ügy)⁵³

1) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem folytán eljáró nemzeti bíróság, ha az adós fogyasztó a fizetési meghagyás kibocsátásáig nem vesz részt az eljárásban, köteles hivatalból kizárni az e fogyasztó és az érintett eladó vagy szolgáltató között létrejött fogyasztóihitel-megállapodás azon tisztességtelen feltételének alkalmazását, amelyen az érvényesített követelés egy része alapul. Ebben az esetben e bíróságnak jogában áll e követelést részben elutasítani, feltéve egyrészt, hogy e szerződés minden további módosítás, átdolgozás vagy kiegészítés nélkül fenntartható – aminek a vizsgálata e bíróság feladata –, és másrészt, hogy az e szerződési feltételből eredő követelések elkülöníthetők a kérelem többi részétől.

2) A 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

azzal ellentétes, hogy a nemzeti bíróságot, amelynek egy felsőbb bíróság által elé visszautalt eljárásban kell ítéletet hoznia, a nemzeti eljárási joggal összhangban kötik a felsőbb bíróság által kiadott jogi értékelések és utasítások, ha az általa a Bíróságtól kért értelmezésre tekintettel úgy véli, hogy ezek az értékelések és utasítások nem vonják le a fogyasztói hitelmegállapodás valamely feltétele tisztességtelen voltának jogkövetkezményeit.

39. A Bíróság első tanácsa elnökének 2023. február 13-i végzése (az Oberster Gerichtshof [Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-423/21. sz. ügy, Grand Production)⁵⁴

Az első tanács elnöke elrendelte az ügy törlését.

40. A Bíróság (hatodik tanács) 2023. február 16-i végzése (a Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie [Lengyelország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Dunaj-Finanse sp. z o.o. kontra KG (C-530/22. sz. ügy, Dunaj-Finanse)

A vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2007. október 23-i 1371/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 3. cikkének 8. pontját e rendelet I. melléklete A. függeléke 6. cikkének (1) és (2) bekezdésével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni:

⁵³ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 10. sz., Polgári ügyszak, 86. sz. alatt.

⁵⁴ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 11. sz., Polgári ügyszak, 93. sz. alatt.

azzal ellentétben az olyan nemzeti jogi rendelkezés, amelynek értelmében semmilyen szállítási szerződés nem jön létre a fuvarozó, és egy olyan utas között, aki egy szabadon hozzáférhető vonaton menetjegy megvásárlásának szándéka nélkül foglal helyet.

41. A Bíróság (harmadik tanács) 2023. március 2-i ítélete (a Högsta domstolen [Svédország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Norra Stockholm Bygg AB kontra Per Nycander AB (C-268/21. sz. ügy, Norra Stockholm Bygg)⁵⁵

1) A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet) 6. cikkének (3) és (4) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezés polgári bírósági eljárás keretében alkalmazandó a harmadik személyek elsősorban adóellenőrzés céljából gyűjtött személyes adatait tartalmazó személyzeti nyilvántartás bizonyítékként történő benyújtására.

2) A 2016/679 rendelet 5. és 6. cikkét a következőképpen kell értelmezni:

annak értékelése során, hogy el kell-e rendelni a személyes adatokat tartalmazó okirat benyújtását, a nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie az érintettek érdekeit, és azokat az egyes ügyek körülményeitől és a szóban forgó eljárás típusától függően, az arányosság elvéből, valamint különösen az e rendelet 5. cikke (1) bekezdésének c) pontjában említett adattakarékosság elvéből következő követelmények megfelelő figyelembevételével kell súlyoznia.

42. A Bíróság (tizedik tanács) 2023. március 2-i ítélete (az Oberlandesgericht Düsseldorf [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Papierfabrik Doetinchem BV kontra Sprick GmbH Bielefelder Papier- und Wellpappenwerk & Co. (C-684/21. sz. ügy, Papierfabrik Doetinchem)⁵⁶

1) A közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet 8. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

azt a kérdést, hogy egy termék külső jellegzetessége e rendelkezés értelmében kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következménye-e, az adott ügyben releváns összes objektív körülményre, így különösen a külső jellegzetességek megválasztását irányító objektív körülményekre, az ezen műszaki rendeltetés betöltésére alkalmas alternatív formatervezési minták meglétére, valamint arra tekintettel kell értékelni, hogy az érintett formatervezési minta jogosultja számos alternatív formatervezési mintára vonatkozó joggal is rendelkezik, ez utóbbinak azonban a rendelkezés alkalmazása szempontjából nincs döntő jelentősége.

2) A 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

annak vizsgálata keretében, hogy a termék megjelenése kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következménye-e, azt a tényt, hogy a termék kialakítása lehetővé teszi több szín használatát, nem kell figyelembe venni abban az esetben, ha ez a színhasználat nem szerepel az érintett formatervezési minta lajstromozásában.

⁵⁵ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 7. sz., Polgári ügyszak, 59. sz. alatt.

⁵⁶ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 3. sz., Polgári ügyszak, 20. sz. alatt.

43. A Bíróság (kilencedik tanács) 2023. március 9-i ítélete (a Landesgericht Salzburg [Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – JA kontra Wurth Automotive GmbH (C-177/22. sz. ügy, Wurth Automotive)⁵⁷

1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 17. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

annak meghatározása érdekében, hogy az e rendelkezés c) pontjának hatálya alá tartozó szerződést kötő személy az említett rendelkezés értelmében vett „fogyasztónak” minősülhet-e, az e szerződés megkötésével elérni kívánt jelenlegi és jövőbeli célokat kell figyelembe venni, az e személy által gyakorolt tevékenység munkavállalói vagy szabadfoglalkozású jellegétől függetlenül.

2) Az 1215/2012 rendelet 17. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

annak meghatározása érdekében, hogy az e rendelkezés c) pontjának hatálya alá tartozó szerződést kötő személy az említett rendelkezés értelmében vett „fogyasztónak” minősíthető-e, figyelembe vehető az e személy magatartása által a másik félben keltett benyomás, amely többek között abból ered, hogy a fogyasztói minőségére hivatkozó személy nem reagált a szerződésnek az őt vállalkozóként megjelölő kikötéseire, azon körülményből, hogy a szerződés tárgyát is felölelő területen szakmai tevékenységet folytató olyan közvetítő révén kötötte meg e szerződést, aki ugyanezen szerződés aláírását követően azzal a kérdéssel fordult a másik félhez, hogy feltüntethető-e a hozzáadottérték-adó a vonatkozó számlán, vagy pedig azon körülményből, hogy a fenti személy a szerződés tárgyát képező dolgot röviddel a szerződéskötést követően eladta, és adott esetben nyereséget szerzett.

3) Az 1215/2012 rendelet 17. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

amennyiben a nemzeti bíróság rendelkezésére álló információk átfogó értékelése keretében lehetetlennek bizonyul a jogilag megkövetelt módon meghatározni a szerződéskötés bizonyos körülményeit, különösen e szerződés elemei vagy közvetítő e szerződéskötés során való közreműködése kapcsán, e bíróságnak a nemzeti jog szabályai szerint kell értékelnie ezen információk bizonyító erejét, azon kérdést is beleértve, hogy kétség esetén azon személy javára kell-e döntenie, aki az e rendelkezés értelmében vett „fogyasztói” minőségére hivatkozik.

44. A Bíróság (negyedik tanács) 2023. március 16-i ítélete (a Pfälzisches Oberlandesgericht Zweibrücken [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – MS kontra Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH (C-522/21. sz. ügy, Saatgut-Treuhandverwaltung [KWS Meridian])⁵⁸

Az 1998. december 3-i 2605/98/EK bizottsági rendelettel módosított, a közösségi növényfajta-oltalomról szóló 2100/94/EK tanácsi rendelet 14. cikkének (3) bekezdésében biztosított mezőgazdasági mentesség [helyesen: biztosított eltérés] érvényesítésének végrehajtási szabályairól szóló, 1995. július 24-i 1768/95/EK bizottsági rendelet 18. cikkének (2) bekezdése érvénytelen.

45. A Bíróság (hatodik tanács) 2023. március 16-i ítélete (a Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie [Lengyelország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – M. B., U. B., M. B. kontra X S. A. (C-6/22. sz. ügy, M. B. és társai [A szerződés érvénytelenné nyilvánításának hatásai])⁵⁹

1) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

⁵⁷ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 6. sz., Polgári ügyszak, 51. sz. alatt.

⁵⁸ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 1. sz., Polgári ügyszak, 3. sz. alatt.

⁵⁹ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 5. sz., Polgári ügyszak, 33. sz. alatt.

a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató között létrejött szerződésnek az egyes kikötései tisztességtelen jellege miatti érvénytelenné nyilvánítása esetén a tagállamok feladata, hogy nemzeti jogukon keresztül szabályozzák ezen érvénytelenné nyilvánítás hatásait, tiszteletben tartva az ezen irányelv által a fogyasztónak biztosított védelmet, különösen azáltal, hogy biztosítják azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna.

2) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

azokkal ellentétes, ha a nemzeti bíróság egyrészt – a nemzeti jog által e tekintetben számára biztosított jogosultságokon túlterjeszkedve – hivatalból megvizsgálja azon fogyasztó vagyoni helyzetét, aki egy olyan tisztességtelen kikötés fennállása miatt kérte az eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződés érvénytelenségének megállapítását, amelynek hiányában a szerződés jogilag nem maradhat fenn, még ha ezen érvénytelenné nyilvánítás e fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné is ki, másrészt elutasítja az említett érvénytelenné nyilvánítást, amennyiben a fogyasztó azt kifejezetten kérte, miután objektív és kimerítő jelleggel tájékoztatta a fogyasztót a jogkövetkezményekről, valamint azokról a különösen káros gazdasági következményekről, amelyeket a szerződés érvénytelenné nyilvánítása jelenthet számára.

3) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

azzal ellentétes az, ha a nemzeti bíróság az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződés valamely feltétele tisztességtelen jellegének megállapítását követően a benne foglalt tisztességtelen kikötés mellőzéséből eredő hiányosságokat a nemzeti jog valamely, nem diszpozitív jellegű szabályának alkalmazásával orvosolja. Mindazonáltal az ő feladata, hogy belső jogának összességét figyelembe véve minden szükséges intézkedést tegyen annak érdekében, hogy megvédje a fogyasztót azon különösen káros következményektől, amelyeket a szerződés megsemmisítése a fogyasztóra nézve előidézhet.

46. A Bíróság (harmadik tanács) 2023. március 23-i ítélete (a Nejvyšší soud [Cseh Köztársaság] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – QT kontra 02 Czech Republic a. s. (C-574/21. sz. ügy, 02 Czech Republic)⁶⁰

1) A tagállamok önálló vállalkozóként működő kereskedelmi ügynökökre vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról szóló, 1986. december 18-i 86/653/EGK tanácsi irányelv 17. cikke (2) bekezdésének a) pontját a következőképpen kell értelmezni:

azt a jutalékot, amelyet a kereskedelmi ügynök az ügynöki szerződés feltételezett folytatása esetén azon üzletek után kapott volna, amelyeket e szerződés megszűnése után kötöttek az általa a megbízónak e megszűnést megelőzően szerzett ügyfelekkel vagy olyan ügyfelekkel, akikkel e megszűnést megelőzően jelentős mértékben növelte az üzlet nagyságrendjét, számításba kell venni az ezen irányelv 17. cikkének (2) bekezdésében előírt kártalanítás összegének meghatározása során.

2) A 86/653 irányelv 17. cikke (2) bekezdésének a) pontját a következőképpen kell értelmezni:

az egyszeri jutalék kifizetése nem zárja ki az e 17. cikk (2) bekezdésében előírt kártalanítás kiszámításából azokat a jutalékokat, amelyektől a kereskedelmi ügynök elesett, és amelyek a kereskedelmi ügynök által a kereskedelmi ügynöki szerződés megszűnését követően a megbízónak e megszűnést megelőzően szerzett új ügyfelekkel, illetve az olyan ügyfelekkel kötött üzletekből erednek, amelyekkel a kereskedelmi ügynök az említett megszűnést megelőzően üzlet nagyságrendjét jelentős mértékben növelte, amennyiben e jutalékok a kereskedelmi ügynök közvetítésével az új ügyfelekkel vagy meglévő ügyfelekkel kötött minden új szerződés címén nyújtott átalánydíjazásnak felelnek meg.

⁶⁰ A kérdést l.: Hírlevél XII. évf. 4. sz., Polgári ügyszak, 102. sz. alatt.

18. A Bíróság (hatodik tanács) 2023. március 6-i végzése (Juzgado de lo Mercantil no 11 de Barcelona [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – QJ és IP kontra Deutsche Bank AG (C-198/22. és 199/22. sz. egyesített ügyek)

1) Az EUMSZ 101. cikket és a tényleges érvényesülés elvét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes a nemzeti ítélkezési gyakorlat által értelmezetthez hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely szerint az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, valamely fogyasztó által benyújtott kártérítési keresetekre alkalmazandó elévülési határidő az Európai Bizottságnak e jogsértést megállapító végleges határozata összefoglalójának az Európai Unió Hivatalos Lapjában való közzététele napjával kezdődik, mivel észszerűen feltételezhető, hogy a kárt szenvedett személy tudomást szerzett azokról a nélkülözhetetlen tényekről, amelyek lehetővé teszik számára, hogy az e közzététel napján benyújtsa kártérítési keresetét.

2) A tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (2) 10.cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy annak időbeli hatálya alá tartozik egy olyan kártérítési kereset, amely noha az ezen irányelv hatálybalépése előtt befejeződött versenyjogi jogsértésre vonatkozik, és az ezen irányelvet a nemzeti jogba átültető rendelkezések hatálybalépését követően indult meg, amennyiben az e keresetre alkalmazandó elévülési határidő nem járt le az említett irányelv átültetésére kitűzött határidő előtt.

19. A Bíróság (harmadik tanács) 2023. március 9-i ítélete (a Cour d'appel de Paris [Franciaország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Sogefinancement kontra RW, UV (C-50/22. sz. ügy, Sogefinancement)⁶¹

A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 14. cikkének (7) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

az olyan időtartamot előíró nemzeti rendelkezések hitelező általi megsértésének, amely időtartam alatt a hitelszerződés teljesítése nem kezdődhet meg, a nemzeti bíróság általi hivatalból történő vizsgálatára és szankciójára vonatkozó nemzeti eljárási szabályok nem tartoznak ezen irányelv hatálya alá.

20. A Bíróság (negyedik tanács) 2023. március 16-i ítélete (a Tribunal Supremo [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Caixabank SA kontra X (C-565/21. sz. ügy, [Caixabank hitelszerződés-kötési díj])⁶²

1) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (2) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

azzal ellentétes az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely egy olyan nemzeti szabályozásra tekintettel, amelynek értelmében a szerződéskötési díj a jelzálogkölcsön vagy jelzáloghitel vizsgálatának, nyújtásának vagy kezelésének vagy egyéb hasonló szolgáltatásoknak a díjazására szolgál, azt állapítja meg, hogy az ilyen díjat előíró kikötés a szerződés e rendelkezés értelmében vett „elsődleges tárgyhöz” tartozik, mivel az az ár egyik fő összetevőjét képezi.

2) A 93/13 irányelv 5. cikkét a következőképpen kell értelmezni:

a szerződéskötési díj hitelfelvevő általi megfizetését előíró szerződési feltétel világos és érthető jellegének értékelése céljából a hatáskörrel rendelkező bíróságnak a releváns ténybeli elemek összességére tekintettel meg kell vizsgálnia, hogy a hitelfelvevő számára lehetővé tették-e, hogy értékelje a számára ebből eredő gazdasági következményeket, hogy megértse az említett kikötésben előírt

⁶¹ A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 6. sz., Gazdasági ügyszak, 19. sz. alatt.

⁶² A kérdést l.: Hírlevél XIII. évf. 2. sz., Gazdasági ügyszak, 7. sz. alatt.

költségek ellenértékéként nyújtott szolgáltatások jellegét, és hogy ellenőrizze, hogy nem áll-e fenn átfedés a szerződésben előírt különböző költségek, illetve az ezek által díjazott szolgáltatások között.

3) A 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely szerint az olyan szerződési feltétel, amely a releváns nemzeti szabályozásnak megfelelően előírja, hogy a hitelfelvevő köteles megfizetni a szerződéskötési díjat, amelynek célja a jelzálogkölcson- vagy jelzáloghitel-kérelem vizsgálatával, tervezésével és személyre szabott kezelésével összefüggő szolgáltatások díjazása, adott esetben nem keletkeztet jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a felek szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit illetően, feltéve, hogy az ilyen egyenlőtlenség esetleges fennállását a hatáskörrel rendelkező bíróság a Bíróság ítélkezési gyakorlatából levezetett szempontok alapján ténylegesen felülvizsgálja.

Egyéb, magyar vonatkozású ügyek az Európai Bíróság előtt

XVII. 2023. február 17-én benyújtott kereset – Európai Bizottság kontra Magyarország (C-92/23. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: magyar

Kereseti kérelmek:

A Bizottság arra kéri a Bíróságot, hogy

(1) állapítsa meg, hogy Magyarország azzal, hogy

i) a Médiatanács 2020. szeptember 8-án elfogadta a 830/2020 (IX. 8.) sz. határozatot, amellyel elutasította a Klubrádió frekvenciahasználati jogának meghosszabbítását,

ii) olyan törvényt fogadott el, mint a 2010. évi CLXXXV. törvény 48. § (7) bekezdése, amely ismételt jogsértés esetén automatikusan kizárja a műsorszolgáltatásra vonatkozó rádiófrekvencia-használati jogok meghosszabbítását még akkor is, ha a jogsértés nem jelentős súlyú és pusztán alaki jellegű,

iii) ezzel aránytalan és diszkriminatív módon meggátolja a Klubrádiót abban, hogy tevékenységét a rádiós műsorszolgáltatási ágazatban folytassa,

megsértette a 2002/20/EK irányelv 5., 7. és 10. cikkéből, a 2002/77/EK irányelv 4. cikkének (2) bekezdéséből, a 2002/21/EK irányelv 9. cikkéből, az arányosság, a megkülönböztetésmentesség és a lojális együttműködés általános elveiből, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 11. cikkéből eredő kötelezettségeit,

iv) a 2002/20/EK irányelv 5. cikkének (3) bekezdésében előírt hathetes határidőn belül nem hozott határozatot a Klubrádió rádiófrekvencia-használati jogának meghosszabbítására irányuló kérelemről,

v) nem szervezte meg a Klubrádió által korábban használt frekvenciára vonatkozó odaítélési eljárást olyan időkereten belül, amely biztosította volna, hogy a határozat a Klubrádió használati jogának lejárta előtt elfogadásra kerüljön,

megsértette a 2002/21/EK irányelv 8. és 9. cikkéből, az 2002/20/EK irányelv 5. cikkének (3) bekezdéséből, valamint a megfelelő ügyintézés általános elvéből eredő kötelezettségeit,

vi) a Médiatanács a 2020. november 4-én közzétett pályázati felhívásban és a 2021. március 10-én hozott 180/2021 (III. 10.) sz. határozatában

— a rádiófrekvencia-spektrum odaítélését aránytalan feltételekhez kötötte,

— nem határozta meg előzetesen a spektrum odaítélési feltételeit,

— nem biztosított mérlegelési jogkört a pályázatokban található azon hibák súlyosságának és relevanciájának értékelése terén, amelyek hatással lehetnek a pályázatok elfogadhatóságára, továbbá figyelmen kívül hagyta a hibák csekély jelentőségét,

megsértette a 2002/20/EK irányelv 5. cikkének (2) bekezdéséből, az (EU) 2018/1972 irányelv 45. cikkéből és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 11. cikkéből eredő kötelezettségeit,

vii) olyan jogszabályt fogadott el, mint a 2010. évi CLXXXV. törvény 65. § (11) bekezdése, amely kizárja az ideiglenes használati jogok kérelmezésének lehetőségét abban az esetben, ha a médiaszolgáltató használati joga előzőleg nem került meghosszabbításra, miközben biztosítja ezt a lehetőséget azon szolgáltatóknak, amelyek használati jogát egyszer már meghosszabbították, és nem indokolja ezt az eltérő bánásmódot, miközben a meghosszabbítás kizáró okai nem zárják ki egy új használati jog odaítélését, megsértette az (EU) 2018/1972 irányelv 45. cikkének (1) bekezdéséből, valamint az arányosság és a megkülönböztetésmentesség elvéből eredő kötelezettségeit;

(2) kötelezze Magyarországot a költségek viselésére.

Jogalapok és fontosabb érvek:

A kereset tárgyát a magyar médiaszabályozó azon döntései valamint ezen döntések alapját képező jogszabályok képezik, amelyek megfosztották a Klubrádiót, egy Magyarországon működő kereskedelmi rádióállomást, attól a lehetőségtől, hogy műsorait analóg földfelszíni FM frekvencián sugározza, és így a magyar lakosság széles rétegeit elérje.

A Médiatanács 2020. szeptember 8-án úgy határozott, hogy nem újítja meg a Klubrádió frekvenciahasználati jogát. Ezt követően a Médiatanács új pályázati eljárást indított az előzőleg a Klubrádió által használt frekvencia használatára. A Klubrádió részt vett ebben a pályázati eljárásban, de a Médiatanács 2021. március 11-én a Klubrádió pályázatát érvénytelennek nyilvánította. A Médiatanács említett két határozata ahhoz vezetett, hogy a Klubrádió kénytelen volt megszüntetni az FM frekvencián történő műsorszolgáltatást.

Továbbá, a hatályos magyar jogszabályok értelmében a Klubrádió ideiglenesen sem sugározhatja műsorát FM frekvencián.

A Bizottság úgy ítélte meg, hogy az említett jogszabályok és intézkedések elfogadásával Magyarország megsértett az uniós jogot.

XVIII. 2023. március 2-án benyújtott kereset – Debreceni Egyetem kontra Tanács (T-115/23. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: magyar

Kérelmek:

A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:

- semmisítse meg az uniós költségvetésnek a jogállamisági elvek magyarországi megsértésével szembeni védelmét szolgáló intézkedésekről szóló, 2022. december 15-i (EU) 2022/2506 tanácsi végrehajtási határozat 2. cikkének (2) bekezdését az EUMSZ 263. cikk alapján ex tunc hatállyal, a meghozatal időpontjára visszamenőlegesen, továbbá
- az alperest kötelezze a felperes jelen perrel kapcsolatos, valamennyi felmerült költségének a felperes részére történő megfizetésére.

Jogalapok és fontosabb érvek:

Keresete alátámasztása érdekében a felperes tizenkilenc jogalapra hivatkozik.

1. Az első, az EUSZ 2. cikk sérelmére alapított jogalap

— A jogállamiság és az igazságosság sérelme: a közérdekű vagyonkezelő alapítványi fenntartásban működő oktatási intézmények nem vettek részt a végrehajtási határozat meghozatalát megelőző eljárásban, és az olyan jogalkotási aktusok miatt alkalmaz velük szemben megtorló szankciót, amelyeket Magyarország törvényhozása fogadott el.

— A jogbiztonság, a normavilágosság sérelme: az összeférhetetlenséggel kifogásolt személyi kör, azaz a „politikai felsővezetők” nem pontos fogalom, ezért önkényes értelmezésnek és visszaélésre alkalmas

jogalkalmazásnak ad teret.

— Az egyenlőség és a megkülönböztetés tilalmának sérelme: a végrehajtási határozat hátrányos megkülönböztetést alkalmaz a közérdekű vagyonkezelő alapítványi fenntartásban működő magyarországi oktatási intézményekkel szemben a más fenntartói modellben működő intézményekhez képest.

2. A második, az EUSZ 4. cikk sérelmére alapított jogalap

— A hatáskörelvonás tilalmának sérelme: az oktatás és a tudományos kutatás, így a felsőoktatási intézmények működésének biztosítása, működésük kereteinek kialakítása kizárólagos tagállami hatáskör, amelyet a végrehajtási határozat elvon Magyarországtól, mivel közvetlenül beavatkozik a magyarországi oktatási intézmények működésébe.

3. A harmadik, az EUSZ 5. cikk sérelmére alapított jogalap

— A szubszidiaritás sérelme: a határozat a címzettjétől különböző jogalanyokkal szemben tesz lehetővé közvetlen pénzügyi szankciót úgy, hogy előzetesen egyáltalán nem vizsgálta, hogy az Unió pénzügyi érdekeinek védelmét Magyarország képes-e kielégítően megvalósítani.

— Az arányosság sérelme: a kifizetések felfüggesztése olyan súlyú pénzügyi retorzió, amelynek alkalmazása csak nyilvánvaló és azonnali jogsérelem esetén lenne indokolt, ráadásul hosszútávú hatásokkal bír.

4. A negyedik, az EUSZ 7. cikk sérelmére alapított jogalap

— A hatásvizsgálat hiánya: a természetes és jogi személyek jogait és kötelezettségeit érintő lehetséges következményeket nem vették figyelembe.

5. Az ötödik, az EUSZ 9. cikk sérelmére alapított jogalap

— Az Unió polgárai közötti egyenlőség sérelme: az intézkedés kárvallottjai azon oktatók, kutatók és diákok, akik az adott pályázatokat benyújtották, és amelyek kifizetésének felfüggesztése ellehetetleníti a saját tanulmányi, illetve oktatói-kutatói tevékenységüket.

6. A hatodik, az EUSZ 11. cikk sérelmére alapított jogalap

— Elmaradt az előzetes konzultáció a közérdekű vagyonkezelő alapítványi fenntartású felsőoktatási intézményekkel, azok diákjaival, oktatóival, kutatóival és partnereivel.

7. A hetedik, az EUMSZ 2. cikk sérelmére alapított jogalap

— Az oktatásra és a tudományos kutatásra vonatkozó politika területén az EUMSZ nem ruházott a végrehajtási határozatban gyakorolt hatáskört az Unióra.

8. A nyolcadik, az EUMSZ 9. cikk sérelmére alapított jogalap

— A végrehajtási határozat nem szolgálja az oktatás és képzés magas szintjét, sőt hosszú távú hátrányos tanulmányi, tudományos, és képzésbeli hatásokat eredményez a magyarországi alapítványi fenntartású felsőoktatási intézmények diákjai, oktatói és kutatói horizontján.

9. A kilencedik, az EUMSZ 56. cikk sérelmére alapított jogalap

— A végrehajtási határozat korlátozza azon nem magyarországi uniós polgárok (diákok, oktató, kutatók) jogait, akik magyarországi közérdekű vagyonkezelő alapítványi fenntartású oktatási intézmények struktúráiban tevékenykednek.

10. A tizedik, az EUMSZ 67. cikk sérelmére alapított jogalap

— A végrehajtási határozat a forrásmegvonással ellehetetleníti a közérdekű vagyonkezelő alapítványi fenntartású intézmények működését, és azok jogi kereteit, azaz közvetve Magyarország önálló (eltérő) jogrendszerét és jogi hagyományait támadja.

11. A tizenegyedik, az EUMSZ 120. cikk sérelmére alapított jogalap

— A hátrányosan megkülönböztető és aránytalan intézkedés hatásai nyilvánvaló és indokolatlan

versenyhátrányt is eredményeznek a közérdekű vagyonkezelő alapítványi formában működő felsőoktatási intézményeknek.

12. A tizenkettedik, az EUMSZ 124. cikk sérelmére alapított jogalap

— A végrehajtási határozat eltérő címzetti körrel szemben függesztett fel forrásokat, és azokat időközben más intézmények számára osztják ki.

13. A tizenharmadik, az EUMSZ 165. cikk sérelmére alapított jogalap

— A végrehajtási határozat nem járul hozzá a minőségi oktatás fejlesztéséhez, azt valójában súlyosan rontja és megnehezíti.

14. A tizennegyedik, az EUMSZ 179. cikk sérelmére alapított jogalap

— Az Erasmus+ együttműködési és oktatási csereprogram és a Horizont Európa kutatási és innovációs keretprogram forrásainak megvonása nyilvánvalóan gátolja a kutatók, a tudományos ismeretek és a technológiák szabadon áramlását és versenyképességének fejlődését.

15. A tizenötödik, az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 13. cikkének sérelmére alapított jogalap

— A végrehajtási határozat nyilvánvaló hatása a magyarországi modellváltó felsőoktatási intézmények működésének megváltoztatása.

16. A tizenhatodik, az EUSZ 2. cikkének sérelmére alapított jogalap

— A felperes tekintetében nem áll fenn azon összeférhetetlenség, amely a végrehajtási határozat alapjául és indokálul szolgál.

17. A tizenhetedik, a Charta 48. cikkének sérelmére alapított jogalap

— A végrehajtási határozat úgy szankcionálja közvetlenül a felperest, hogy a szankció indokolásaképp hivatkozott politikai összeférhetetlenség az esetben nem áll fenn, ami az ártatlanság vélelmének súlyos és nyilvánvaló megsértése.

18. A tizennyolcadik, a Charta 52. cikkének sérelmére alapított jogalap

— Mivel a politikai összeférhetetlenség tényszerűen nem áll fenn a felperes esetében, a végrehajtási határozat sérti az egyedi elengedhetetlenség és arányosság követelményét.

19. A tizenkilencedik, a felhatalmazó rendelet (2) sérelmére alapított jogalap

— A Tanács a végrehajtási határozatot arra tekintet nélkül fogadta el, hogy érdemben és egyedileg vizsgálta volna az annak alapját képező politikai összeférhetetlenség fennálltát.

XIX. 2023. március 14-én benyújtott kereset – Európai Bizottság kontra Magyarország (C-155/23. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: magyar

Kereseti kérelmek:

A Bizottság arra kéri a Bíróságot, hogy

- (1) állapítsa meg, hogy Magyarország – mivel nem hozta meg a szükséges törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseket annak érdekében, hogy megfeleljen az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló, 2019. október 23-i (EU) 2019/1937 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek, és nem közölte ezeket az Európai Bizottsággal, nem teljesítette az irányelv 26. cikkének (1) és (3) bekezdéséből eredő kötelezettségeit;
- (2) kötelezze Magyarországot, hogy fizessen meg az alábbi két összeg közül a magasabb összegnek megfelelő átalányösszeget az Európai Bizottság részére: (i) napi 3 500 EUR, beszorozva az (EU) 2019/1937 irányelv átültetésére meghatározott határidő és a jogsértés megszüntetése, vagy annak hiányában a jelen ügyben hozott ítélet kihirdetése között eltelt napok számával, (ii) 980 000 EUR

minimális átalányösszeg,

(3) amennyiben az (1) pontban megállapított kötelezettségszegés a jelen ügyben hozandó ítélet kihirdetésének időpontjában is fennáll, kötelezze Magyarországot, hogy a jelen ügyben hozandó ítélet kihirdetésének napjától kezdődően az irányelvből eredő kötelezettségeinek teljesítéséig fizessen napi 13 650 EUR kényszerítő bírságot az Európai Bizottság részére; és

(4) kötelezze Magyarországot a költségek viselésére.

Jogalapok és fontosabb érvek:

Az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló, 2019. október 23-i (EU) 2019/1937 európai parlamenti és tanácsi irányelv hatékony rendszert hoz létre a magánszektorban vagy a közszférában dolgozó vagy azokkal kapcsolatban álló személyek védelmére, amikor bizonyos területeken bejelentik az uniós jog megsértését. Az irányelv 26. cikkének (1) bekezdése értelmében, a tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az irányelvnek 2021. december 17-ig megfeleljenek. Az említett cikk (3) bekezdése értelmében a tagállamok e rendelkezések szövegét haladéktalanul közlik a Bizottsággal.

A Bizottság 2022. január 27-én felszólító levelet, 2022. július 22-én pedig indoklással ellátott véleményt küldött Magyarország részére. Magyarország azonban nem hozta meg az irányelvnek való megfeleléshez szükséges rendelkezéseket és nem közölte azokat a Bizottsággal.

A Kúria uniós jogi tárgyú határozatai

Büntető ügyszak

Az adott időszakban nem hoztak ilyen tárgyú határozatot.

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

Kfv.III.37.096/2023/8.

Az Európai Parlament és a Tanács 261/2004/EK rendelete (a továbbiakban: Rendelet) végrehajtásáért felelős hatóság a fogyasztóvédelmi hatóság. A nemzeti jogszabályok az uniós joggal összhangban hatáskört biztosítanak a fogyasztóvédelmi hatóságnak mint a Rendelet 16. cikk (1) bekezdése szerint kijelölt nemzeti szervnek a járat törléséből, késéséből fakadó, a Rendelet 7. cikk (1) bekezdésében meghatározott kártalanítási összeg fizetésére kötelezésre is.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 288. cikke értelmében a rendeletek teljes egészében kötelezőek és közvetlenül alkalmazandóak valamennyi tagállamban.

A 261/2004/EK rendelete (a továbbiakban: Rendelet) előírásai alapvetően fogyasztóvédelmi rendelkezések, amelyet alátámaszt annak (1) preambulum bekezdésében foglalt azon célja is, miszerint szükséges, hogy a Közösség fellépése a légiközlekedés terén az utasok magas szintű védelmére irányuljon. Emellett maradéktalanul figyelembe kell venni az általános fogyasztóvédelmi követelményeket. Az Európai Bizottság 2011. március 28-án elfogadott, közlekedésről szóló fehér könyvében [Útiter az egységes európai közlekedési térség megvalósításához – Úton egy versenyképes és erőforrás-hatékony közlekedési rendszer felé. COM(2011)0144] is megemlíti, hogy szükség van az utasjogokra vonatkozó uniós jogszabályok egységes értelmezésére, valamint össze-hangolt és hatékony érvényesítésére egyrészt azért, hogy az iparág szereplői egyenlő versenyfeltételek mellett tevékenykedhessenek, másrészt azért, hogy a polgárok számára európai szintű védelmet lehessen biztosítani. Az Európai Parlament 2012. március 29-én elfogadott állásfoglalásában [Az Európai Parlament állásfoglalása a légi járműveken utazók számára megállapított jogok működéséről és alkalmazásáról, 2011/2150(INI)] kiemelte a megfelelő és egyszerű jogorvoslati eszközök alkalmazásának szükségességét az utasok jogainak biztosítása érdekében.

A Rendelet 5. cikk (1) bekezdés c) pontja meghatározza, hogy a járat törlése esetén az érintett utasoknak joguk van az üzemeltető légitársaság általi kártalanításhoz a 7. cikkel összhangban. A 7. cikk (2) bekezdés c) pontja kimondja, az utasok 600 EUR kártalanítást kapnak minden, az a) és b) pontba nem sorolható repülőútra.

A Rendelet 16. cikk (1) és (2) bekezdése szerint minden tagállam kijelöl egy szervet, amely annak végrehajtásáért felel a területén levő repülőterekről induló légitársatok, valamint harmadik országból e repülőterekre induló járatok tekintetében. Adott esetben e szerv meghozza a szükséges intézkedéseket az utasok jogai tiszteletben tartásának biztosítása érdekében. A tagállamok tájékoztatják a Bizottságot arról, hogy e bekezdéssel összhangban melyik szervet jelölték ki. Az utasok az (1) bekezdés alapján kijelölt bármely szervnél vagy a tagállam által kijelölt bármely illetékes szervnél panaszt tehetnek a Rendeletnek a tagállam területén található repülőtéren történt állítólagos megsértésével vagy a tagállam területen található repülőtérről harmadik országból induló járatokkal kapcsolatban.

Jelen ügy eldöntendő kérdése az volt, az alperes mint fogyasztóvédelmi hatóság a Rendelet 16. cikk (1) bekezdése szerinti kijelölt nemzeti szervnek minősül-e.

Ebben a kérdésben a Kúria nem kíván eltérni a Kfv.IV.37.979/2020/5. számú ítéletben foglalt végkövetkeztetéssel azzal a megállapítással, hogy a Rendelet végrehajtásáért felelős hatóság az alperes, a nemzeti jogszabályok az uniós joggal összhangban hatáskört biztosítanak az alperesnek mint a Rendelet 16. cikk (1) bekezdése szerinti kijelölt nemzeti szervnek a 7. cikk (1) bekezdésében meghatározott kártalanítási összeg megfizetésére való kötelezésre az alábbiak szerint.

A felülvizsgálati bíróság joggyakorlatától való eltérést az elsőfokú bíróság a C-597/20. számú ügyben hozott ítélet következtetéseivel indokolta.

Nem vitatottan a Rendelet 16. cikkéből önmagában nem vezethető le az alperes kártalanítás megfizetésére kötelező hatásköre. Ahhoz külön nemzeti jogszabályi rendelkezésre van szükség.

A Rendelet 16. cikkének szövege – az Európai Unió Bírósága ítélet értelmében – nem tiltja, hogy valamely tagállam ilyen hatáskört ruházzon az annak végrehajtásáért felelős szervre, hanem azt mondta ki, hogy a tagállamok mozgástérrel rendelkeznek azon hatáskörökkel illetően, amelyeket az utasok jogainak védelme céljából a nemzeti szerveiknek biztosítani kívánnak.

Az Európai Unió Bírósága ítéletében utal arra is, hogy a Rendelet 16. cikk (2) bekezdésében említett panaszok inkább általában a Rendelet megfelelő végrehajtásához hozzájáruló jelzésnek tekintendők anélkül, hogy a kijelölt szerv köteles lenne e panaszok nyomán eljárni annak érdekében, hogy biztosítsa minden egyes utas jogát ahhoz, hogy kártalanításban részesüljön.

Következésképpen a tagállamok eldönthetik, hogy nemzeti szerveiket milyen hatáskörökkel ruházzák fel a Rendelet végrehajtása körében és felhatalmazhatják a nemzeti szerveiket arra, hogy az egyéni panaszok ismeretében intézkedéseket foganatosítsanak.

A Kúria a Kfv.IV.37.979/2020/5. számú ítéletében kitért arra is, hogy azért tartotta a Rendelet rendelkezéseit egyértelműnek, mert azokat az Európai Unió Bírósága már értelmezte a C-402/07 és C-432/07 számú egyesített ügyekben, amikor a kimondta, hogy a kártalanítás iránti jogot biztosító rendelkezéseket tágan kell értelmezni. A késéssel érintett légi járatok utasait a törölt járatok utasaihoz hasonlóan lehet tekinteni a kártalanítás iránti jog szempontjából, így megilleti őket is a Rendelet 7. cikke szerinti kártalanítás, kivéve, ha a légitársaság bizonyítja a járat késését rendkívüli körülmény okozta.

A törölt járatok utasai, valamint a késéssel érintett járatok utasai hasonló, idővesztésben megnyilvánuló kárt szenvednek. A Rendelet a kár egységesített és azonnali orvoslására irányul, ezen azonnali érvényesülés azt kívánja tehát, hogy a Rendelet által meghatározott kártalanítási összeg a késés bekövetkezésekor nyomban esedékessé váljon. A Rendelet célja a beavatkozásokkal tehát az, hogy orvosolja – többek között – az érintett utasok által az idővesztés következtében elszenvedett kárt, aminek egyetlen módja az idővesztés visszafordíthatatlan jellegére tekintettel a kártalanítás. Márpedig e tekintetben meg kell állapítani, hogy az említett kárt úgy a törölt járatok utasai, mint a késéssel érintett járatok utasai elszenvedik, ha a célállomásukra érkezésük előtt a légitársaság által eredetileg meghatározottnál hosszabb utazási idővel kell számolniuk. Ezért a Rendelet – az Európai Unió Bírósága

értelmezésének is megfelelő – nyilvánvaló értelme az, hogy a légifuvarozó az azon alapuló kártalanítási kötelezettsége a késés bekövetkezésekor külön bírósági és hatósági eljárások nélkül beáll. Ezt szolgálja a fogyasztók érdekeinek magas szintű érvényesülését és a rendelet céljainak az elérését is.

A Kúria ezt követően megvizsgálta a nemzeti jogszabályi rendelkezéseket a kártalanítás megfizetésére kötelezés hatásköre kapcsán.

Az elsőfokú bíróság által is részletesen elemzett 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fgytv.) 43/A. § (2) bekezdése értelmében a fogyasztóvédelmi hatóság látja el – szükség szerint a légiközlekedési hatóság megkeresésével – az (EU) 2017/2394 rendelet végrehajtását a Rendelet rendelkezéseibe ütköző Európai Unión belüli jogsértések tekintetében. Az Fgytv. 43/A. § (2) bekezdése valóban a 2017/2394/EU rendelet végrehajtása körében ad felhatalmazást a fogyasztóvédelmi hatóságnak a Rendeletbe ütköző jogsértések miatti fellépésre, amely rendelet az egyes tagállamok fogyasztóvédelmi hatóságainak egymással való együttműködését szabályozza.

Ugyanakkor az Fgytv. 45/A. § (2) bekezdése szerint a fogyasztóvédelmi hatóság ellenőrzi a külön jogszabályban fogyasztóvédelmi rendelkezésként meghatározott rendelkezések betartását és – ha a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény eltérően nem rendelkezik – eljár azok megsértése esetén.

A 25/1999. (II.12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 27. § (3) bekezdése szerint pedig a Rendelet 16. cikkének (2) bekezdése alapján kijelölt szerv a fogyasztóvédelmi hatóság. A (4) bekezdés szerint a fogyasztóvédelemről szóló törvényben meghatározott fogyasztóvédelmi bírság kiszabása szempontjából a Rendelet rendelkezéseinek megsértése a fogyasztóvédelmi rendelkezések megsértésének minősül.

A fenti jogszabályok összevetéséből megállapítható, hogy a Rendelet rendelkezéseinek megsértése fogyasztóvédelmi rendelkezések megsértésének minősül. Márpedig a fogyasztóvédelmi rendelkezésként meghatározott rendelkezések betartását a fogyasztóvédelmi hatóság ellenőrzi és eljár azok megsértése esetén. Ez az eljárás pedig magában foglalja a Rendelet 7. cikkében meghatározott kártalanítás megfizetésére kötelezés előírását is.

Mindezek ismeretében a Kúria megállapította, hogy az alperes mint fogyasztóvédelmi hatóság a – a Rendelet 16. cikk (1)-(2) bekezdése, az Fgytv. 45/A. § (2) bekezdése és a Korm.r. 27. § hivatkozott rendelkezései alapján – kijelölt szerv. Hatáskörében a Rendelet 16. cikk (1) bekezdése szerint az utasok jogainak biztosítása érdekében szükséges intézkedésekre jogosult, így a Rendelet 16. cikk (2) bekezdése szerint a nála tett panasz alapján a Rendelet 7. cikke által meghatározott kártalanítási összeg megfizetésére kötelezheti a légifuvarozót.

Az ezzel ellentétes értelmezés a Rendelet 16. cikk (1) bekezdése szerinti szükséges intézkedések megtételére való hatáskör kiüresítésével járna, amely nem feleltethető meg sem a Rendelet céljának, sem hatékony érvényesülése biztosításának, de az utasok magas szintű jogainak érvényre juttatásának sem.

A Rendelet 7. cikk (1) bekezdésében meghatározott kártalanítási összeg fizetésére vonatkozó kötelezettség egy fogyasztóvédelmi jogszabályban előírt imperatív norma, amely nem tekinthető azonosnak a légiutas késésből fakadó, polgári jogon alapuló kárának megtérítésével. Még ez utóbbi ugyanis kifejezetten a szerződés teljesítése körében okozott kárnak, így polgári jogi jellegű igénynek minősül, a fogyasztóvédelmi rendelkezés a fogyasztók magasabb szintű védelmét biztosító, a légitársaságot gondosabb, pontosabb eljárásra sarkalló objektív jogkövetkezmény. Ez az értelmezés pedig elősegíti a közigazgatási és bírósági eljárások megfelelő összehangolását és lehetővé teszi azt, hogy csökkentse a kettős eljárások lehetőségét. Mindezekre figyelemmel a Rendelet 7. cikke szerinti kártalanítás az idővesztésért járó kártalanítás, „átalánykártérítés”, amely nem foglalja magában az ezen túlmenően elszenvedett, bekövetkezett olyan kárt, amely külön polgári jogi igényként polgári bíróság előtt követelhető.

Kfv.III.37.188/2023/7.

Az Európai Parlament és a Tanács 261/2004/EK rendelete (a továbbiakban: Rendelet) végrehajtásáért felelős hatóság a fogyasztóvédelmi hatóság. A nemzeti jogszabályok az uniós joggal összhangban hatáskört biztosítanak a fogyasztóvédelmi hatóságnak mint a Rendelet 16. cikk (1) bekezdése szerint kijelölt nemzeti szervnek a járat törléséből, késéséből fakadó, a Rendelet 7. cikk (1) bekezdésében meghatározott kártalanítási összeg fizetésére kötelezésre.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 288. cikke értelmében a rendeletek teljes egészében kötelezőek és közvetlenül alkalmazandóak valamennyi tagállamban.

A 261/2004/EK rendelete (a továbbiakban: Rendelet) előírásai alapvetően fogyasztóvédelmi rendelkezések, amelyet alátámaszt annak (1) preambulum bekezdésében foglalt azon célja is, miszerint szükséges, hogy a Közösség fellépése a légiközlekedés terén az utasok magas szintű védelmére irányuljon. Emellett maradéktalanul figyelembe kell venni az általános fogyasztóvédelmi követelményeket. Az Európai Bizottság 2011. március 28-án elfogadott, közlekedésről szóló fehér könyvében [Útiter az egységes európai közlekedési térség megvalósításához – Úton egy versenyképes és erőforrás-hatékony közlekedési rendszer felé. COM(2011)0144] is megemlíti, hogy szükség van az utasjogokra vonatkozó uniós jogszabályok egységes értelmezésére, valamint össze-hangolt és hatékony érvényesítésére egyrészt azért, hogy az iparág szereplői egyenlő versenyfeltételek mellett tevékenykedhessenek, másrészt azért, hogy a polgárok számára európai szintű védelmet lehessen biztosítani. Az Európai Parlament 2012. március 29-én elfogadott állásfoglalásában [Az Európai Parlament állásfoglalása a légi járműveken utazók számára megállapított jogok működéséről és alkalmazásáról, 2011/2150(INI)] kiemelte a megfelelő és egyszerű jogorvoslati eszközök alkalmazásának szükségességét az utasok jogainak biztosítása érdekében.

A Rendelet 5. cikk (1) bekezdés c) pontja meghatározza, hogy a járat törlése esetén az érintett utasoknak joguk van az üzemeltető légitársaságtól kártalanításhoz a 7. cikkel összhangban. A 7. cikk (1) bekezdés a) pontja kimondja, az utasok 250 EUR kártérítést kapnak minden 1500 kilométeres vagy annál rövidebb repülés esetén.

A Rendelet 16. cikk (1) és (2) bekezdése szerint minden tagállam kijelöl egy szervet, amely annak végrehajtásáért felel a területén levő repülőterekről induló légitársaságok, valamint harmadik országból e repülőterekre induló járatok tekintetében. Adott esetben e szerv meghozza a szükséges intézkedéseket az utasok jogai tiszteletben tartásának biztosítása érdekében. A tagállamok tájékoztatják a Bizottságot arról, hogy e bekezdéssel összhangban melyik szervet jelölték ki. Az utasok az (1) bekezdés alapján kijelölt bármely szervnél vagy a tagállam által kijelölt bármely illetékes szervnél panaszt tehetnek a Rendeletnek a tagállam területén található repülőtéren történt állítólagos megsértésével vagy a tagállam területen található repülőtérről harmadik országból induló járatokkal kapcsolatban.

Jelen ügy eldöntendő kérdése az volt, az alperes mint fogyasztóvédelmi hatóság a Rendelet 16. cikk (1) bekezdése szerinti kijelölt nemzeti szervnek minősül-e.

Ebben a kérdésben a Kúria nem kíván eltérni a Kfv.IV.37.979/2020/5. számú ítéletben foglalt végkövetkeztetéssel azzal a megállapítással, hogy a Rendelet végrehajtásáért felelős hatóság az alperes, a nemzeti jogszabályok az uniós joggal összhangban hatáskört biztosítanak az alperesnek mint a Rendelet 16. cikk (1) bekezdése szerinti kijelölt nemzeti szervnek a 7. cikk (1) bekezdésében meghatározott kártalanítási összeg megfizetésére való kötelezésre az alábbiak szerint.

A felülvizsgálati bíróság joggyakorlatától való eltérést az elsőfokú bíróság a C-597/20. számú ügyben hozott ítélet következtetéseivel indokolta.

Nem vitatottan a Rendelet 16. cikkéből önmagában nem vezethető le az alperes kártalanítás megfizetésére kötelező hatásköre. Ahhoz külön nemzeti jogszabályi rendelkezésre van szükség.

A Rendelet 16. cikkének szövege – az Európai Unió Bírósága ítélet értelmében – nem tiltja, hogy valamely tagállam ilyen hatáskört ruházzon az annak végrehajtásáért felelős szervre, hanem azt mondta ki, hogy a tagállamok mozgástérrel rendelkeznek azon hatásköröket illetően, amelyeket az utasok jogainak védelme céljából a nemzeti szerveiknek biztosítani kívánnak.

Az Európai Unió Bírósága ítéletében utal arra is, hogy a Rendelet 16. cikk (2) bekezdésében említett

panaszok inkább általában a Rendelet megfelelő végrehajtásához hozzájáruló jelzésnek tekintendők anélkül, hogy a kijelölt szerv köteles lenne e panaszok nyomán eljárni annak érdekében, hogy biztosítsa minden egyes utas jogát ahhoz, hogy kártalanításban részesüljön.

Következésképpen a tagállamok eldönthetik, hogy nemzeti szerveiket milyen hatáskörökkel ruházzák fel a Rendelet végrehajtása körében és felhatalmazhatják a nemzeti szerveiket arra, hogy az egyéni panaszok ismeretében intézkedéseket foganatosítsanak.

A Kúria a Kfv.IV.37.979/2020/5. számú ítéletében kitért arra is, hogy azért tartotta a Rendelet rendelkezéseit egyértelműnek, mert azokat az Európai Unió Bírósága már értelmezte a C-402/07. és C-432/07. számú egyesített ügyekben, amikor a kimondta, hogy a kártalanítás iránti jogot biztosító rendelkezéseket tágan kell értelmezni. A késéssel érintett légi járatok utasait a törölt járatok utasaihoz hasonlóan lehet tekinteni a kártalanítás iránti jog szempontjából, így megilleti őket is a Rendelet 7. cikke szerinti kártalanítás, kivéve, ha a légifuvarozó bizonyítja, hogy a járat késését rendkívüli körülmény okozta.

A törölt járatok utasai, valamint a késéssel érintett járatok utasai hasonló, idővesztéségekben megnyilvánuló kárt szenvednek. A Rendelet a kár egységesített és azonnali orvoslására irányul, ezen azonnali érvényesülés azt kívánja tehát, hogy a Rendelet által meghatározott kártalanítási összeg a késés bekövetkezésekor nyomban esedékessé váljon. A Rendelet célja a beavatkozásokkal tehát az, hogy orvosolja – többek között – az érintett utasok által az idővesztéségek következtében elszenvedett kárt, aminek egyetlen módja az idővesztéségek visszafordíthatatlan jellegére tekintettel a kártalanítás. Márpedig e tekintetben meg kell állapítani, hogy az említett kárt úgy a törölt járatok utasai, mint a késéssel érintett járatok utasai elszenvedik, ha a célállomásukra érkezésük előtt a légifuvarozó által eredetileg meghatározottnál hosszabb utazási idővel kell számolniuk. Ezért a Rendelet – az Európai Unió Bírósága értelmezésének is megfelelő – nyilvánvaló értelme az, hogy a légifuvarozó az azon alapuló kártalanítási kötelezettsége a késés bekövetkezésekor külön bírósági és hatósági eljárások nélkül beáll. Ezt szolgálja a fogyasztók érdekeinek magas szintű érvényesülését és a rendelet céljainak az elérését is.

A Kúria ezt követően megvizsgálta a nemzeti jogszabályi rendelkezéseket a kártalanítás megfizetésére kötelezés hatásköre kapcsán.

Az elsőfokú bíróság által is részletesen elemzett 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fgytv.) 43/A. § (2) bekezdése értelmében a fogyasztóvédelmi hatóság látja el – szükség szerint a légiközlekedési hatóság megkeresésével – az (EU) 2017/2394 rendelet végrehajtását a Rendelet rendelkezéseibe ütköző Európai Unión belüli jogsértések tekintetében. Az Fgytv. 43/A. § (2) bekezdése valóban a 2017/2394/EU rendelet végrehajtása körében ad felhatalmazást a fogyasztóvédelmi hatóságnak a Rendeletbe ütköző jogsértések miatti fellépésre, amely rendelet az egyes tagállamok fogyasztóvédelmi hatóságainak egymással való együttműködését szabályozza.

Ugyanakkor az Fgytv. 45/A. § (2) bekezdése szerint a fogyasztóvédelmi hatóság ellenőrzi a külön jogszabályban fogyasztóvédelmi rendelkezésként meghatározott rendelkezések betartását és – ha a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény eltérően nem rendelkezik – eljár azok megsértése esetén.

A 25/1999. (II. 12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 27. § (3) bekezdése szerint pedig a Rendelet 16. cikkének (2) bekezdése alapján kijelölt szerv a fogyasztóvédelmi hatóság. A (4) bekezdés szerint a fogyasztóvédelemről szóló törvényben meghatározott fogyasztóvédelmi bírság kiszabása szempontjából a Rendelet rendelkezéseinek megsértése a fogyasztóvédelmi rendelkezések megsértésének minősül.

A fenti jogszabályok összevetéséből megállapítható, hogy a Rendelet rendelkezéseinek megsértése fogyasztóvédelmi rendelkezések megsértésének minősül. Márpedig a fogyasztóvédelmi rendelkezésként meghatározott rendelkezések betartását a fogyasztóvédelmi hatóság ellenőrzi és eljár azok megsértése esetén. Ez az eljárás pedig magában foglalja a Rendelet 7. cikkében meghatározott kártalanítás megfizetésére kötelezés előírását is.

Az alperes mint fogyasztóvédelmi hatóság a – a Rendelet 16. cikk (1)-(2) bekezdése, az Fgytv. 45/A. § (2) bekezdése és a Korm.r. 27. § hivatkozott rendelkezései alapján – kijelölt szerv. Miután a hatáskört a nemzet jogszabály biztosítja, a felperes feltételes előzetes döntéshozatali eljárás iránti indítványa

mellőzendő. Az alperes hatáskörében a Rendelet 16. cikk (1) bekezdése szerint az utasok jogainak biztosítása érdekében szükséges intézkedésekre jogosult, így a Rendelet 16. cikk (2) bekezdése szerint a nála tett panasz alapján a Rendelet 7. cikke által meghatározott kártalanítási összeg megfizetésére kötelezheti a légitfuvarozót.

Az ezzel ellentétes értelmezés a Rendelet 16. cikk (1) bekezdése szerinti szükséges intézkedések megtételére való hatáskör kiürítésével járna, amely nem feleltethető meg sem a Rendelet céljának, sem hatékony érvényesülése biztosításának, de az utasok magas szintű jogainak érvényre juttatásának sem.

A Rendelet 7. cikk (1) bekezdésében meghatározott kártalanítási összeg fizetésére vonatkozó kötelezettség egy fogyasztóvédelmi jogszabályban előírt imperatív norma, amely nem tekinthető azonosnak a légiutas késésből fakadó, polgári jogon alapuló kárának megtérítésével. Még ez utóbbi ugyanis kifejezetten a szerződés teljesítése körében okozott kárnak, így polgári jogi jellegű igénynek minősül, a fogyasztóvédelmi rendelkezés a fogyasztók magasabb szintű védelmét biztosító, a légitársaságot gondosabb, pontosabb eljárásra sarkalló objektív jogkövetkezmény. Ez az értelmezés pedig elősegíti a közigazgatási és bírósági eljárások megfelelő összehangolását és lehetővé teszi azt, hogy csökkentse a kettős eljárások lehetőségét.

Mindezekre figyelemmel a Rendelet 7. cikke szerinti kártalanítás az idővesztéséért járó kártalanítás, „átalánykártérítés”, amely nem foglalja magában az ezen túlmenően elszenvedett, bekövetkezett olyan kárt, amely külön polgári jogi igényként polgári bíróság előtt követelhető.

Kfv.V.37.235/2023/2.

A felülvizsgálati kérelem befogadásának a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ac) alpontja alapján nincs helye, pusztán azért, mert a fél az elsőfokú bíróságtól eltérően értelmezi az egyértelmű uniós jogi aktust.

A 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a) pont ac) alpont alapján a felülvizsgálati kérelem befogadása abban az esetben lehetséges, ha az uniós jogszabály alkalmazása, vagy annak elmaradása az ügy érdemére kihatott, illetve, ha az adott uniós jogszabály értelmezéséhez az adott jogkérdésben előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatása szükséges. Az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárása szükségessége kapcsán a Kúria rögzítette, hogy az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés 267. cikke, valamint az annak alapján kialakult uniós és nemzeti joggyakorlat, illetve a Kp. 34. § a) pontja alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 130. §-a alapján elsősorban a nemzeti bíróságok feladata az uniós jog értelmezése és alkalmazása, így az előzetes döntéshozatal indítványozására a feleknek nincs alanyi joga, hanem az eljáró bíróság saját döntése alapján fordulhat az Európai Unió Bíróságához.

Az előzetes döntéshozatali eljárásra akkor van szükség és lehetőség, ha az uniós jogot elsődlegesen alkalmazni hivatott nemzeti bíróságnak az uniós jog alkalmazásának mikéntjére vonatkozóan kételyei merülnek fel, és az egységes értelmezés miatt az uniós bíróság eljárása indokolt. A Kúria a befogadási kérelem megvizsgálását követően nem találta indokoltnak előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, mivel az illetéktelen hozzáféréssel kapcsolatos uniós jogi szabályozás és az annak alapján kialakult jogalkalmazói gyakorlat egyértelmű, ezért a felvetett jogkérdés nem teszi szükségessé az Európai Unió Bíróságának jogértelmezését. A kialakult joggyakorlatra utal az alperes által is hivatkozott, az Adatvédelmi Munkacsoport adatvédelmi incidensek bejelentéséről szóló iránymutatása is. A Kúria továbbá megállapította, hogy az elsőfokú bíróság egyértelműen alkalmazta a releváns uniós joganyagot, annak értelmezése során kétely nem merült fel. A felülvizsgálati kérelem befogadásának a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ac) alpontja alapján nincs helye pusztán azért, mert a fél az elsőfokú bíróságtól eltérően értelmezi az uniós jogi aktust.

<i>Pénzügyi jogterület</i>

Kfv.V.35.469/2022/3.

Nem áfa-mentesek azok a biztosítótársaság által a Közösség más államából igénybe vett szolgáltatások, amelyek abból állnak, hogy ellenőrizték a biztosított súlyos betegsége diagnózisának helyességét abból

a célból, hogy a biztosított gyógyulása érdekében meghatározzák a legjobb egészségügyi ellátásokat, és amennyiben e kockázatra a biztosítási szerződés fedezetet nyújt, és a biztosított kéri, gondoskodjanak a külföldi gyógykezelés nyújtásáról.

A 2006/112/EK Irányelv (a továbbiakban: Héa-irányelv) 132. cikk (1) bekezdésének c) pontja szerint – annak közhasznú jellegére tekintettel – a tagállamok mentesítik az adó alól azon egészségügyi ellátásokat, amelyeket az érintett tagállam által meghatározott orvosi és paramedicinális hivatások gyakorlói nyújtanak.

A 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) 85. § (1) bekezdése alapján mentesek az adó alól:

b) az a szolgáltatásnyújtás és az ahhoz szorosan kapcsolódó sérült- vagy betegápolás és sérült- vagy betegszállítás, valamint az azokhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés, amelyet humán-egészségügyi ellátás keretében közszolgáltató – ilyen minőségében – teljesít;

c) az a szolgáltatásnyújtás és az ahhoz szorosan kapcsolódó sérült- vagy betegápolás, amelyet humán-egészségügyi – ideértve természetgyógyászatot is – tevékenységet végző – ilyen minőségében – teljesít.

A perben eldöntendő jogkérdés az volt, hogy a felperes által a Spanyol Társaságtól igénybe vett szolgáltatás héa-mentes-e. Figyelemmel arra, hogy a szolgáltatásainak igénybevételére a perbeli időszakban ténylegesen még nem került sor, az igénybe vett szolgáltatás tartalmát a Kúria a rendelkezésre álló szerződések, illetve az azokhoz kapcsolódó egyéb dokumentumok alapján rögzítette.

Az Európai Unió Bírósága ítélezési gyakorlata értelmében a Héa-irányelv (és a megelőzően hatályos hatodik irányelv) nagyon tágan határozza meg a héa- hatályát, azonban bizonyos tevékenységeket mentesít a héa- alól. Az adómentességek az uniós jog autonóm fogalmainak minősülnek. Az önálló fogalommeghatározás célja annak elkerülése, hogy a héa-rendszer alkalmazása tagállamonként eltérjen. A Héa-irányelv 132. cikk (1) bekezdés c) pontja az adott tevékenység közhasznú jellegére tekintettel mentesíti a szolgáltatásokat a héa- alól. A Héa-irányelv 131. cikk szerint „A 2–9. fejezetben említett adómentességeket az egyéb közösségi rendelkezések sérelme nélkül, az említett adómentességek helyes és egyszerű alkalmazása, valamint az esetleges adócsalás, adókikerülés és visszaélés megelőzése céljából a tagállamok által meghatározott feltételekkel kell alkalmazni.” Az adómentességek leírására használt kifejezéseket tehát szigorúan kell értelmezni, mivel kivételt jelentenek azon főszabály alól, mely szerint a termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás adóköteles. A kifejezések értelmezésének ugyanakkor összhangban kell állnia a mentesség által elérni kívánt célokkal, biztosítania kell, hogy a héa-mentességre vonatkozó rendelkezések ki tudják fejteni hatásukat, ugyanakkor tiszteletben kell tartania az adósemlenség elvét is.

Az Európai Unió Bírósága ítélezési gyakorlatából következik, hogy a Héa-irányelv 132. Cikk (1) bekezdés b) pontja (illetve korábban hatályban volt hatodik irányelv 13. cikke A. része (1) bekezdésének b) pontja) az orvosi gyógykezelések kórházi környezetben teljesített szolgáltatásokra vonatkozik, míg c) pontja az ilyen kereten kívül – akár a szolgáltató magánlakásán, akár a beteg lakóhelyén vagy bármely más helyen – nyújtott egészségügyi szolgáltatásokat érinti.

A Héa-irányelv 132. Cikk (1) bekezdés c) pontja szerinti „egészségügyi ellátások” fogalma is olyan szolgáltatásokra vonatkozik, amelyek célja a betegségek és az egészségügyi zavarok diagnosztizálása, kezelése és lehetőség szerint azok gyógyítása, azonban valamely szolgáltatás terápiás céljának nem kell szükségképpen szűk értelmet tulajdonítani. Az európai joggyakorlat értelmében ezért mentes a héa- alól a magánszemélyek orvosi vizsgálatának elvégzése a munkaadók vagy a biztosító társaságok számára, vér vagy más testminták vétele a vírusok, fertőzések vagy más betegségek jelenlétének tesztelésére a munkaadók vagy a biztosítók nevében, vagy az egészségügyi alkalmasság igazolása, például az utazásra való alkalmasság tekintetében, amennyiben ezek a szolgáltatások elsősorban az érintett személy egészségének védelmét szolgálják [C-307/01. (Peter d'Ambrumenil Dispute Resolution Services Ltd)]. Héa-mentes szolgáltatás az általános gondozás és a házi segítségnyújtás kivételével, ha a járóbeteg-ellátást nyújtó tőketársaság részéről terápiás jellegű ellátásra vonatkozik, és amelynek ellátását, beleértve az otthoni gondozást is, szakképzett ápolószemélyzet biztosítja [C-141/00. (Ambulanter Pflegedienst Kügler GmbH)]. Adómentesek a telefonon keresztül nyújtott olyan szolgáltatások, amelyek lényege az egészségre és a betegségekre vonatkozó tanácsadás, feltéve, hogy azok terápiás célt

szolgálnak [C-48/19. (X Gmbh)].

Az európai joggyakorlat ugyanakkor kizárja az adómentesség biztosítását az orvosi szakértői vélemények készítése, illetve olyan, orvos által végzett szolgáltatások vonatkozásában, amelyek jogi vagy szerződéses feltétel teljesítésének vizsgálatára irányulnak, vagy az érintett magánszemély különböző eljárásokban érvényesíthető igényei elbírálásához szükségesek [C-657/19. (Finanzamt vs. E)]. Nem héa-mentes a személy egészségi állapotáról szóló igazolások kiadása olyan célokból, mint például a háborús nyugdíjra való jogosultság [C-307/01 (Peter d'Ambrumenil Dispute Resolution Services Ltd)], rokkantság [C-212/01. (M.Unterpertinger)], továbbá amelyek nincsenek közvetlen kapcsolatban a gyógyító tevékenységgel: pl. az őssejtbank szolgáltatása - C-262/08. (CopyGene), szépsészeti plasztikai beavatkozások - C-91/12. (PFC Clinic)], vagy céljuk a személyi felelősségrevonás és a károk számszerűsítése a személyi sérüléssel kapcsolatos peres eljárásban; orvosi jelentések készítése vizsgálatok és orvosi jelentések alapján orvosi vizsgálatok elvégzése nélkül, orvosi vizsgálatok szakértői orvosi jelentések elkészítése céljából a peres eljárásban részt vevő egyének szakmai gondatlanságáról [C-307/01 (Peter d'Ambrumenil Dispute Resolution Services Ltd)]. Szintén nem adómentes a személyek betegségekre való genetikai affinitásának biológiai tesztek útján való megállapítása [C-384/98. (D. és W.)], a táplálkozási nyomon követési szolgáltatás [C-581/19. (Frenetikexito – Unipessoal Lda)].

A perbeli esetben a felperesi biztosítótársaság ügyfeleivel kötött szerződések szerint – a haláleset és a szerződéses futamidő lejárta mellett - a biztosítási esemény a biztosított magánszemély súlyos megbetegedése. A biztosítótársaság (felperes) helytállási kötelezettsége kiterjed a biztosított külföldi gyógykezelésére, illetve az ahhoz szükséges szervező feladatokra. A felperes által igénybe vett perbeli szolgáltatás a biztosított személy számára, betegsége esetére nyújtott biztosítási szolgáltatásba épül be, a biztosítási szerződés alapján a felperes által nyújtott szolgáltatás végső célja, hogy a biztosított magánszemély meghatározott betegségek esetén a Spanyol Társaság által megszervezett, külföldi gyógykezelésben részesülhessen, így végső soron a biztosított magánszemély betegségének diagnosztizálását, kezelését, gyógyítását szolgálja. A biztosítótársaság által igénybe vett szolgáltatás ezen komplex, több szerződést magában foglaló konstrukcióba illeszkedik, amely figyelembevételével volt megítélendő az igénybe vett szolgáltatás adómentességének kérdése.

A biztosítási szolgáltatás keretében igénybe vett gyógykezelések is egészségügyi zavarok diagnosztizálása, kezelése és lehetőség szerint azok gyógyítására szolgálnak, ezért az európai joggyakorlat [C-212/01. (M. Unterpertinger), C-156/09. (Verigen), C-262/08. (CopyGene), C-384/98. (D. és W.), C-141/00. (Ambulanter Pflegedienst Kügler GmbH), és C-307/01. (Peter d'Ambrumenil, Dispute Resolution Services Ltd), C-48/19. (X Gmbh), C-700/17 (Peters), C-597/17. (Belgisch Syndicaat van Chiropraxie és társai), C-581/19. (Frenetikexito – Unipessoal Lda), C-657/19. (Finanzamt vs. E), C-384/98. (D. és W.), C-91/12. (FC Clinic), C-366/12. (Klinikum Dortmund), C-443/04. és C-444/04. (Solleveld), C-86/09. (Future Health Technologies)] áttekintése alapján a Kúria a Héa-irányelv 132. cikk (1) bekezdés c) pontja értelmezését kérte az Európai Unió Bíróságától.

Az Európai Unió Bírósága korábbi gyakorlatát követve rámutatott, hogy a Héa-irányelv 132. Cikk (1) bekezdés c) pontja szerint azokat a szolgáltatásokat kell mentességben részesíteni, amelyek egyrészt „egészségügyi ellátásoknak” minősülnek, másrészt amelyeket „az érintett tagállam által meghatározott orvosi és paramedicinális hivatások gyakorlói nyújtják”. Az „egészségügyi ellátások” fogalma az uniós jogban önálló tartalommal bír, azok a szolgáltatások minősülnek egészségügyi ellátásnak, amelyek célja betegségek vagy egészségügyi zavarok diagnosztizálása, kezelése és lehetőség szerint gyógyítása. Az egészségügyi ellátásoknak terápiás célokat kell szolgálniuk, azonban ebből nem következik szükségszerűen, hogy valamely a terápiás cél fennállta különösen szűken értelmezendő.

A perbeli esetben a Spanyol Társaság által nyújtott IC szolgáltatásrész célja, hogy a X. orvosai a részükre megküldött dokumentáció alapján felülvizsgálják a biztosított magánszemély részére korábban, mások által felállított diagnózist, annak ellenőrzése érdekében, hogy a biztosítási szerződés hatálya alá tartozó ötféle súlyos betegség valamelyike áll-e fenn. E szolgáltatás orvosi készségeket igényel, és az orvosi szakmára jellemző tevékenységeket is magában foglalhat (a beteg fizikális vizsgálata, kórtörténetének elemzése, kiegészítő vizsgálatok elvégzése, szövettani elemzések, más külföldi szakorvoshoz fordulás stb.), azonban az elsődleges célja nem az, hogy védje, fenntartsa, helyreállítsa az érintett személy

egészségét, hanem annak megválaszolása, hogy a biztosított a biztosítási szolgáltatást igénybe veheti-e. Ezáltal az IC szolgáltatáselem arra irányul, hogy a felperesi biztosító megalapozottan foglalhasson állást a biztosítási esemény bekövetkeztével kapcsolatban, azaz dönthessen arról, hogy a biztosított részére jár-e a biztosítási szolgáltatás. A terápiás hatás csak közvetett, ezért az IC szolgáltatást nem lehet terápiás célúnak tekinteni.

Az Európai Unió Bírósága azt is kimondta, hogy az a körülmény, hogy a biztosított is kérhet orvosi véleményt, amely közvetve hozzájárulhat egészségének védelméhez, nem érinti, hogy a szolgáltatás fő célja továbbra is az, hogy eleget tegyen a biztosító döntéshozatali folyamatában a biztosítási szerződéses feltételeknek. Mindebből az következik, hogy az IC szolgáltatás nem tartozik a HÉA-irányelv 132. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett „egészségügyi ellátások” fogalma körébe, ezáltal nem részesülhet az e rendelkezésben előírt mentességben.

A X. másik szolgáltatáseleme, az FBC tartalma szerint az egészségügyi szolgáltatókkal való időpont-egyeztetést, az orvosi ellátás, a szállodai elhelyezés, az utazás megszervezését, ügyfélszolgálat működtetését, valamint a javasolt ellátás megfelelőségének ellenőrzését foglalja magában. E szolgáltatásoknak nem célja közvetlenül az emberi egészség védelme, fenntartása, helyreállítása, hanem az, hogy gondoskodjon a külföldi egészségügyi ellátással összefüggő logisztikai szervezésről, lényegében adminisztratív jellegű, így nem tartozik a HÉA-irányelv 132. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett „egészségügyi ellátások” fogalma körébe, vagyis nem felel meg az adó mentességi feltételeknek.

A Kúria által rögzített tényállás alapján tehát az Európai Unió Bírósága a 2022. november 24-én meghozott C-458/21. (CIG Pannónia) számú ítéletében egyértelmű választ adott arra a kérdésre, hogy a közösségi jog „egészségügyi ellátás” fogalmának a felperes által igénybe vett szolgáltatás tartalma nem felel meg, így az adóköteles. Kimondta, hogy „a HÉA-irányelv 132. cikke (1) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy nem tartoznak az e rendelkezésben előírt mentesség hatálya alá azok a szolgáltatások, amelyek abból állnak, hogy ellenőrizték a biztosított súlyos betegsége diagnózisának helyességét abból a célból, hogy a biztosított gyógyulása érdekében meghatározzák a legjobb egészségügyi ellátásokat, és amennyiben e kockázatra a biztosítási szerződés fedezetet nyújt, és a biztosított kéri, gondoskodjanak a külföldi gyógykezelés nyújtásáról.”

Kfv.VI.35.036/2023/7.

Jogsabályi rendelkezés hiányában az adóellenőrzés kezdő és végső időpontjainak, az időtartamának nem kell igazodnia a vizsgálattal érintett időszakra vonatkozóan benyújtott, az adózót megillető költségvetési támogatás kiutalásának időpontjához. Az adókiutalás és kiutalás előtti adóellenőrzés két külön jogintézmény, önálló határidőkkel, a határidők elmulasztása esetén eltérő szankciókkal. A rendeltetésszerű joggyakorlás alapvető követelményébe ütköző gazdasági láncolat kialakítása esetén a gazdasági események értékelését az Európai Unió Bírósága által kimunkált három lépcsős teszt alkalmazásával kell elvégezni, ugyanakkor nem kizárt a KMK véleményben foglaltak alkalmazása, a kétféle vizsgálat egyidejű elvégzése, ezt azonban mindig egyedileg, az adott ügy konkrét tényállása alapján kell megítélni. Az Art. 215. § (4) bekezdése alapján a magasabb összegű bírság kiszabása nem csak adóhiány, hanem jogosulatlan igénylés esetén is kötelező.

A felperes által befogadott számla alapjául szolgáló gazdasági eseménynek a 5/2016. (IX. 26.) KMK vélemény (a továbbiakban: KMK vélemény), valamint a rendeltetésellenes joggyakorlás szerinti minősítését is értékelte a Kúria.

A közigazgatási iratokból megállapíthatóan a gazdasági eseményt az elsőfokú adóhatóság az 2007. évi CXCVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) 120. § a) pontja, a KMK vélemény alapján vizsgálta, ez utóbbi három esetkörre határoz meg:

[1] Amennyiben a számlában szereplő gazdasági esemény nem történt meg, akkor nem kell vizsgálni, hogy a számlabefogadó tudott-e, illetve tudnia kellett volna-e az adókijátszásról, adócsalásról.

[2] Ha a gazdasági esemény megvalósult, de nem a számlában szereplő felek között, akkor – a tényállás függvényében – vizsgálni lehet, hogy a számlabefogadó tudott-e, illetve tudnia kellett volna-e az

adókiírássáról, adócsalásról.

[3] A gazdasági esemény a számlában szereplő felek között megvalósult, de a számlakibocsátó (vagy az általa befogadott számla kibocsátója) csalárd magatartást valósított meg, az adóigazgatási eljárásban vizsgálni kell, hogy a számlabefogadó tudott-e, illetve tudnia kellett volna-e az adókiírássáról, adócsalásról.

Az Európai Unió Bírósága Mahagében-Dávid ügyben hozott ítélet alapján a joggyakorlat kiforrott és egységes, a 3. esetkör megvalósulása mellett az adóhatóságnak vizsgálnia kell és objektív eszközökkel bizonyítani: a számlabefogadó tudta vagy tudhatta, hogy a levonási joga alapjául szolgáló ügylettel adócsalásban vesz részt.

Az elsőfokú adóhatóság a KMK vélemény szempontjainak figyelembevételével végezte el a gazdasági események értékelését, megállapította az ügylet létrejöttét, a KMK vélemény 3. esetének fennállását, vizsgálta a felperes tudattartalmát, megállapítva a jogügyletben betöltött szerepét. Utalt a rendeltetésellenes joggyakorlására, megállapításait a KMK véleményre alapította.

A másodfokú adóhatóság a KMK véleményen alapuló értékelés mellett vizsgálat tárgyává tette, hogy az ügylet mennyiben felel meg a rendeltetésszerű joggyakorlásnak.

A régi Art. 2. § (1) bekezdése és az 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 1. §-a a joggal való visszaélés tilalmát azonos módon szabályozza.

Az Art. 1. §-a szerint az adójogviszonyokban a jogokat, rendeltetésszerűen kell gyakorolni. Az adótörvények, önkormányzati rendeletek alkalmazásában nem minősül rendeltetésszerű joggyakorlásnak az olyan szerződés vagy más jogügylet, amelynek célja az adótörvényben, önkormányzati rendeletben foglalt rendelkezések megkerülése.

Az Európai Unió Bírósága Halifax (C-255/02.) és Part-Service (C-251/16.) ügyekben kimunkálta, a Kúria által is elfogadott három lépcsős teszt alkalmazását, mely alapján a nem rendeltetésszerű áfa levonási jog gyakorlásának ismérve, hogy:

[0.1] a gazdasági esemény formálisan megfelel a HÉA-Irányelvben, illetve a nemzeti adótörvényben foglalt feltételeknek, de valós gazdasági tartalma nincsen,

[0.2] az ügyletek elsődleges célja az adóelőny megszerzése,

[0.3] az adóelőny ellentétes a hozzáadott értékadó szabályozás céljával, rendelkezéseivel.

A Kúria a Kfv.I.35.070/2020/4. számú ítélete [24] bekezdésében a régi Art. 2. § (1) bekezdése alapján mondta ki, hogy a rendeltetésszerű joggyakorlás alapvető követelményébe ütköző gazdasági láncolat kialakítása esetén a gazdasági események értékelését nem csak a KMK véleményben foglaltak alapján kell elvégezni, nem csupán a gazdasági események valóságnak megfelelése kell, hogy a vizsgálat tárgya legyen, hanem azt is vizsgálni kell, hogy az adójogszabályok rendelkezéseinek céljával ellentétes adóelőny megszerzését eredményezték-e az ügyletek.

A Kúria Kfv.I.35.352/2019/12. számú döntése szerint, ha az adóhatóság a levonási jogot a rendeltetésellenes joggyakorlásra hivatkozással tagadja meg, a KMK vélemény értelmezési szempontjai csak a szükséges eltérésekkel alkalmazhatók.

Az alperes a háromlépcsős tesztet alkalmazva elemezte a felek közötti gazdasági eseményeket, az elsőfokú bíróság a KMK vélemény és a teszt alapján is értékelte az alperesi határozat jogszerűségét, helytállónak találva annak megállapításait.

A Kúria szerint – hivatkozva ismertetett joggyakorlatára is - nem kizárt a kétféle vizsgálat egyidejű elvégzése, ezt azonban mindig egyedileg, az adott ügy tényállása alapján kell megítélni. Jelen felülvizsgálattal érintett eljárásban az adóhatóság feltárta az ügy szempontjából lényeges körülményeket, vizsgálta az ügylet létrejöttét, annak pénzügyi teljesítését, helytállónan mutatott rá a személyi összefonódások jelentőségére. B.S. a számlakibocsátó korábbi törvényes képviselője, majd vezető tisztségviselői jogviszonyának eltiltása után megbízási jogviszony alapján ugyan, de a társaság tényleges irányítója volt a vizsgálattal érintett időszakban végig, emellett a felperes munkavállalója is. A felperes ügyvezetője B.S. lánya, az ingatlant, ahol a felülvizsgálattal érintett töltőállomás üzemel,

felperes a B.S. fiának a cégétől bérli. Helytállóan állapította meg az adóhatóság, hogy B.S. személye közös kapcsolódási pontot jelent a számlán szereplő felek között, mindkét társaság működésében tevékenyen részt vett, beleértve az üzleti tárgyalásokat, az érdemi megbeszéléseket, még a postai küldemények átvételét is.

Az adóhatóság által feltárt tények alapján, figyelemmel B.S. mindkét társaságnál betöltött aktív szerepére, a vizsgált ügyletben mindkét tényállási elem megvalósult: egyidejűleg megállapítható az Áfa tv. 120. § megsértése a KMK vélemény 3. esete szerint, és az Art. 1. §-ában foglalt rendeltetésszerű joggyakorlás sérelme. A felperesi hivatkozással szemben az adóhatóság az ügyletet helytállóan minősítette, és jogszerűen tagadta meg a felperes áfa levonási jogát.

Munkaügyi ügyszak

Az adott időszakban nem hoztak ilyen tárgyú határozatot.

Polgári ügyszak

Pfv.II.20.037/2023/5.

Az EUMSZ 288. cikke alapján az irányelv, mint uniós jogforrás kétszintű, közvetett jogi szabályozó eszköz, aminek tartalmát a tagállamok kötelesek a nemzeti jogrendszerükbe beépíteni. A tagállami bíróságoknak az irányelvet átültető nemzeti jogszabályt kell alkalmazniuk, amelynek értelmezése során az irányelvben megfogalmazott cél megvalósítására kell törekedniük (C-91/92. sz. Paola Faccini Dori ügyben 1994. július 14-én hozott ítélet 26. pont, C-240-244/98. sz. Oceano Grupo és társai egyesített ügyekben 2000. június 27-én hozott ítélet 32. pont; a fogyasztói szerződéssel kapcsolatos közérdekű kereset elbírálásának egyes kérdéseiről szóló 3/2011. (XII. 12.) PK vélemény 2. pontjának indokolása). Amennyiben a tagállam eleget tesz implementációs kötelezettségének, az irányelv közvetlen bírósági alkalmazása fogalmilag kizárt.

I. A Kúria először a felperes által indítványozott előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségességét vizsgálta. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikk (2) bekezdése alapján előzetes döntéshozatali eljárást a jogvita eldöntéséhez szükséges uniós jogkérdés vonatkozásában lehet indítványozni. Nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, ha a felmerülő jogkérdés az ügy elbírálása szempontjából nem releváns, a hivatkozott uniós rendelkezést az Európai Unió Bírósága már értelmezte, vagy az uniós jog helyes értelmezése annyira nyilvánvaló, hogy azzal kapcsolatban ésszerű kétség nem merül fel (283/81.sz.CILFIT-ügy 21. pont). A felperesek az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésének és 7. cikk (1) bekezdésének értelmezése körében indítványozták előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A Kúria azonban kiemeli, hogy az Európai Unió Bírósága már számos – a felperesek által is hivatkozott Európai Unió Bírósága C-932/19., C-26/13., C-705/21.– határozatában értelmezte a jelen perben releváns jogkérdéseket. Ehhez képest nem merült fel olyan sajátosság, ami indokolná az Európai Unió Bírósága előtt előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A Kúria mindezek alapján a felperesek indítványát a régi Pp. 155/A. § (2) bekezdése alapján elutasította.

II. A felperesek jogszabálysértésként alaptalanul jelölték meg az Irányelv több rendelkezésének és az Európai Unió Bírósága egyes ítéleteinek nem megfelelő alkalmazását. Az EUMSZ 288. cikke alapján az irányelv mint uniós jogforrás kétszintű, közvetett jogi szabályozó eszköz, aminek tartalmát a tagállamok kötelesek a nemzeti jogrendszerükbe beépíteni. A tagállami bíróságoknak az irányelvet átültető nemzeti jogszabályt kell alkalmazniuk, amelynek értelmezése során az irányelvben megfogalmazott cél megvalósítására kell törekedniük (C-91/92. sz. Paola Faccini Dori ügyben 1994. július 14-én hozott ítélet 26. pont, C-240-244/98. sz. Oceano Grupo és társai egyesített ügyekben 2000. június 27-én hozott ítélet 32. pont; a fogyasztói szerződéssel kapcsolatos közérdekű kereset elbírálásának egyes kérdéseiről szóló 3/2011. (XII. 12.) PK vélemény 2. pontjának indokolása). Amennyiben a tagállam eleget tesz implementációs kötelezettségének, az irányelv közvetlen bírósági alkalmazása fogalmilag kizárt. Az Irányelv rendelkezéseit a perben releváns időszakban a régi Ptk-ba és a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendeletbe ültették át, amely magyar jogforrások vonatkozó rendelkezéseit – mivel arra a felperesek felülvizsgálati kérelmükben nem hivatkoztak – a Kúria nem vizsgálhatta.

Az EU Alapjogi Chartája rendelkezéseinek címzettjei, annak 51. cikk (1) bekezdése értelmében az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Rendelkezéseire tagállami bíróság előtt kizárólag uniós jogi aktusok értelmezése, illetve jogszerűségének megítélése tekintetében lehet hivatkozni.

Mindezek alapján a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 6. cikk (1) bekezdése, a 7. cikk (1) bekezdése, valamint az EU Alapjogi Chartája 47. cikke jelen ügyben nem minősül olyan jogszabálynak, amelynek megsértésére a nemzeti bíróság előtt közvetlenül lehetne hivatkozni.

III. A felperesek megalapozatlanul állították továbbá, hogy a Kúria az ügyben kizárási kérelemként bírálta el az EUSZ 19. cikkének sérelmét, így elvonta az Európai Unió Bírósága kizárólagos hatáskörét. Az EUSZ 19. cikke az Európai Unió Bírósága szervezeti, hatásköri kereteit szabályozza, annak a tagállami bíróságok előtti eljárásokban nincs közvetlen hatálya (26/62. sz. van Gend & Loos ügyben 1963. február 5-én hozott ítélet), ezért e jogszabályhely megsértése jelen perben fogalmilag kizárt.

Az eljáró bíróságok a nemzeti jog szabályait és a konkrét ügy elbírálásához szükséges uniós jogforrásokat figyelembe véve indokolták határozatukat. Az uniós jog értelmezése során az Európai Unió Bírósága C-482/13., C-484/13., C-485/13., C-487/13., C-118/17., C-51/17., C-186/16., C-126/17., C-415/11., C-186/16., C-260/18. számú ítéleteiből indultak ki.

A jogerős ítélet nem sérti a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 tv.) 3.§ (1) és (2) bekezdéseit, valamint a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) 37. §-át és a 37/A. §-át, azokat a másodfokú bíróság helyesen értelmezte.

A különmemű árfolyamok alkalmazásával összefüggésben az eljáró bíróságok azt állapították meg, hogy olyan semmisségi ok áll fenn, amelynek következtében az egész szerződés nem dől meg. Ezt a semmisségi okot a DH1. tv. 3. §-a részleges semmisségi oknak tekintette, és úgy orvosolta, hogy a semmis kikötés helyébe mind a folyósítás, mind pedig a törlesztés tekintetében az MNB hivatalos deviza árfolyamának alkalmazását írta elő. Az elsőfokú bíróság részletesen kitért az Európai Unió Bírósága C-118/17. számú ügyben meghozott döntésére. E szerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely az eljáró bíróság számára nem teszi lehetővé, hogy helyt adjon a kölcsönszerződés valamely, árfolyamrésszel kapcsolatos rendelkezésének tisztességtelen jellege miatti megsemmisítésére irányuló olyan kérelemnek, mint amilyen az alapügyben szerepel, feltéve, hogy az ilyen szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé teszi azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen szerződési feltétel hiányában lett volna. Az ítélete [40] bekezdésében pedig külön hangsúlyozta az Európai Unió Bírósága, hogy a magyar jogalkotó úgy orvosolta ezt a problémát, hogy az árfolyamrésre vonatkozó szerződési feltételeket törvényi úton módosította, miközben a kölcsönszerződéseket érvényben tartotta. Az ilyen megközelítés megfelel az uniós törvényhozó által az Irányelvben és annak 6. cikk (1) bekezdésében foglalt célkitűzésnek. E cél ugyanis a felek közötti egyensúly helyreállítása elvileg egy szerződés egésze érvényességének fenntartásával, nem pedig a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződés semmissé nyilvánítása.

A felperesek által hivatkozott C-618/10. számú ügyben azt mondta ki az Európai Unió Bírósága, hogy az Irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének a megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának a módosítása útján kiegészítse. Ez az ítélet tehát a kieső tisztességtelen feltétel bíróság általi módosításának tilalmát mondja ki. Nem vonatkozik azonban olyan esetre, amikor a tagállami kógens norma (tehát nem a nemzeti bíróság) maga rendelkezik a kieső feltétel helyébe lépő szerződéses tartalomról.

Az Európai Unió Bírósága C-705/21. számú ügyben hozott határozata az árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő kikötés tisztességtelen jellege miatti érvénytelenség jogkövetkezményeire tartalmaz rendelkezést, nem pedig a vételi és eladási árfolyamok alkalmazásából eredő árfolyamrésre, továbbá az itt irányadó tényállás szerint a tisztességtelen szerződési feltétel kiesett szabályait a nemzeti jog diszpozitív szabályaival helyettesítették. A DH1. törvény 3. § (2) bekezdése azonban a kieső tisztességtelen feltételek helyettesítéséről a kógens norma szintjén rendelkezik.

Az Európai Unió Bírósága a C-932/19. számú ügyben vizsgálta, hogy a DH1.tv. szerinti védelem megfelel-e az Irányelv célkitűzéseinek. A döntése szerint: „A fogyasztókkal kötött szerződések tisztességtelen feltételeiről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a fogyasztóval kötött kölcsönszerződéseket illetően semmisnek nyilvánítja az árfolyamrésre vonatkozó, tisztességtelennek tekintett kikötést, és arra kötelezi a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságot, hogy e kikötést a nemzeti jog olyan rendelkezésével váltsa fel, amely hivatalos árfolyam alkalmazását írja elő, anélkül hogy ennek a bíróságnak lehetősége lenne helyt adni az érintett fogyasztó azon kérelmének, amely a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányul, még akkor is, ha az említett bíróság úgy ítéli meg, hogy a szerződés fenntartása ellentétes lenne a fogyasztó érdekeivel, különös tekintettel az árfolyamkockázatra, amely a fogyasztót az említett szerződés egy másik kikötése értelmében továbbra is terheli, feltéve, hogy ugyanez a bíróság az önálló mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében és anélkül hogy az e fogyasztó által kifejezett szándék elsőbbséget élvezhetne e mérlegelési jogkörhöz képest, meg tudja állapítani, hogy az e nemzeti jogszabályban így előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben az említett fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna.”

Gazdasági ügyszak

Gfv.VI.30.313/2022/9.

A tájékoztatás elégtelensége miatt az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító tisztességtelen feltétel következtében érvénytelen szerződés jogkövetkezményeként a bíróság a szerződést érvényessé nyilváníthatja azzal a tartalommal, hogy a szerződés többi nem tisztességtelen feltételének érintetlenül hagyásával az árfolyamkockázat nem a fogyasztót terheli. Az elszámolást úgy kell elvégezni, hogy a kölcsön tőkeösszegének és járulékainak (kamat és esetlegesen a százalékban meghatározott kezelési költség) visszafizetésére a folyósításkori árfolyamon és kamatmértékkel kerül sor.

A perbeli fogyasztói kölcsönszerződés mint jogszabályba ütköző szerződés semmis a kamat százalékos mértéke feltüntetésének hiánya miatt, de emellett azért is érvénytelen, mert az árfolyamkockázatot a fogyasztóra (alperesre) hárító szerződéses kikötés a felperes által nyújtott nem megfelelő tájékoztatás következtében a 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése alapján tisztességtelen, ezért semmis. A két semmisségi ok jogkövetkezményeinek levonása azonban részben eltérő.

A 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdésének valamely pontjába ütköző szerződés esetén – miután a Hpt. 213. §-a csak a szerződés semmisségéről rendelkezik, annak jogkövetkezményeiről nem – az érvénytelenség jogkövetkezményét a régi Ptk. szerint kell levonni (Gfv.VII.30.078/2013/14. – EBH2013.G10.). A szerződés valamely rendelkezésének tisztességtelensége esetén ugyanakkor a régi Ptk. rendelkezéseit a 93/13 EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) és a jogviszonyra irányadó speciális jogszabályok együttes értelmezésével lehet alkalmazni. Ha a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés az ügyleti kamat feltüntetésének hiánya miatt a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja értelmében semmis, de a felek egyébként ténylegesen megállapodtak az ügyleti kamat fizetésében, és a szerződés adatai alapján a kamat mértéke is kiszámítható, az érvénytelenség jogkövetkezményei közül a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánításának van helye úgy, hogy az ügyleti kamatot a szerződésből kiszámítható kamatmértéknek megfelelően kell meghatározni (Gfv.VII.30.167/2016/7., Gfv.VII.30.150/2016/10.). A THM-et feltüntető szerződések esetén a nem valós, vagy nem a jogszabályi előírásoknak megfelelően feltüntetett THM vizsgálatára és jogi következményeinek levonására nem a semmisség, hanem az érvénytelenséget kiváltó – és a bíróságok által hivatalból nem észlelhető – megtámadási okok közé tartozó tévedés, megtévesztés alapján kerülhet sor (Kúria Gfv.VII.30.851/2016/6. - BH2017. 343., 6/2021. Polgári jogegységi határozat). A perbeli kölcsönszerződés a THM mértékét feltüntette, így az alperesnek a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjára való hivatkozása alaptalan volt.

A Kúriának az alperes felülvizsgálati kérelme alapján abban a jogkérdésben kellett állást foglalni, hogy az adott ügyben a tisztességtelenség okozta érvénytelenség mely jogkövetkezménye, milyen tartalommal alkalmazható.

Bár tény, hogy az Európai Unió Bírósága C-705/21. számú ítélete a jogerős ítélet meghozatalát követően született, azonban az jelen ügyre is irányadó megállapításokat fogalmaz meg, figyelemmel arra, hogy a közösségi (ma: uniós) jog valamely rendelkezésének az Európai Unió Bírósága által adott értelmezése arra irányul, hogy megvilágítsa és pontosan meghatározza e rendelkezés értelmét és hatályát akként, ahogyan e rendelkezést a hatályba lépésétől fogva érteni és alkalmazni kellett volna. Ebből következően az így értelmezett rendelkezést a nemzeti bíróságoknak az értelmezés iránti kérelem tárgyában hozott ítéletet megelőzően létrejött és fennálló jogviszonyok tekintetében is alkalmazniuk lehet és kell (2005. március 15-i Bidar ítélet, C-209/03, EU:C:2005:169, 66. pont).

A jogkövetkezményeket illetően a régi Ptk. 237. § (1) bekezdése kimondja, hogy érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani. A régi Ptk. 237. § (2) bekezdése szerint, ha a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem lehet visszaállítani, a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja. Az érvénytelen szerződést érvényessé lehet nyilvánítani, ha az érvénytelenség oka – különösen uzsorás szerződés, a felek szolgáltatásainak feltűnő aránytalansága esetén az aránytalan előny kiküszöbölésével – megszüntethető. Ezekben az esetekben rendelkezni kell az esetleg ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről.

A 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) 1. §-a értelmében a hatálya a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 tv.) hatálya alá tartozó fogyasztói szerződésekre terjed ki, így a perbeli kölcsönszerződésre is. A DH2 tv. 37. § (1) bekezdése lex specialisként előírt rendelkezése szerint a törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a fél a bíróságtól a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (a továbbiakban: részleges érvénytelenség) megállapítását – az érvénytelenség okától függetlenül – csak az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására is kiterjedően kérheti. A DH2 tv. megfogalmazásából és annak jogalkotói indokolásából következik az a jogalkotói cél, hogy a jogkövetkezmények levonására a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításával kerülhet sor.

A fogyasztói irányelv minimum harmonizációt valósított meg (2013. május 30-i Jörös ítélet, C-397/11, EU:C:2013:340, 47. pont). Az irányelv (12) preambulumbekkezdéséből is kitűnően nem kívánta a tisztességtelen szerződési feltételek tekintetében a tagállamok valamennyi jogi szabályát uniformizálni, a tagállamok nemzeti jogszabályainak csak részleges harmonizációját írta elő. Az irányelvben nem szabályozott kérdésekben – így többek között az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása, azaz a tisztességtelen szerződési kikötések esetén alkalmazandó szankciók tekintetében – változatlanul a tagállami anyagi jogi és eljárásjogi szabályok az irányadók (2023. április 27-i AxFin Hungary ítélet, C-705/21, EU:C:2023:352, 47. pont, 2022. március 31-i Lombard Lízing ítélet, C-472/20, EU:C:2022:242, 53. pont, 2018. február 22-i ERSTE Bank Hungary végzés, C-126/17, EU:C:2018:107, 38. pont).

E jogkövetkezmények alkalmazása során azonban tekintettel kell lenni egyrészt az Európai Unió Bírósága joggyakorlatára, különösen a fogyasztói irányelv célkitűzéséből adódó, az Európai Unió Bírósága által kiemelten hangsúlyozott értelmezési elvre (visszatartó erő érvényesülése, C-705/21. 40. pont, 2020. március 3-i Gómez del Moral Guasch ítélet, C-125/18, EU:C:2020:138, 60. pont), másrészt az egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvére (2013. május 30-i Asbeek Brusse és de Man Garabito ítélet, C-488/11, EU:C:2013:341, 45. és 46. pont, C-397/11. 32. pont), továbbá az Alapjogi Charta 47. cikke szerinti megfelelő és hatékony bírói jogvédelem biztosításának követelményére (lásd ebben az értelemben: 2016. április 14-i Sales Sinués és Drame Ba ítélet, C-381/14 és C-385/14, EU:C:2016:252, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A Kúria nem értett egyet az alperes azon érvelésével, hogy az Európai Unió Bírósága C-472/20. és a C-705/21. számú ítéletei alapján az érvényessé nyilvánítás nem felel meg az uniós jognak, és egyedüli jogkövetkezményként az eredeti állapot helyreállítása lenne alkalmazható. A Kúria álláspontja szerint nincs lehetőség a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésének „félretételére”, az alkalmazásától való eltekintésre. A korábban kifejtettek szerint a jogkövetkezmények vonatkozásában nincs uniós szabályozás, ami eleve fogalmilag kizárja egy ilyen jogviszony esetén egyrészt egy uniós jogi rendelkezés közvetlen hatályának érvényesülését, a csak ütköző jogi helyzetek esetére alkalmazható elsőbbség (elsődlegesség) [1964. július 15-i Costa kontra E.N.E.L. ítélet, 6-64, EU:C:1964:66, majd a Lisszaboni Szerződéshez csatolt 17. Nyilatkozat az uniós jog elsőbbségéről: az Unió joga elsőbbséget élvez a tagállamok nemzeti jogával

szemben], és a Simmenthal-elv alkalmazását [1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49: a nemzeti bíróság általi eltekintés a közösségi (ma: uniós) joggal ellentétes törvény alkalmazásától].

A Kúria álláspontja szerint fentieket támasztja alá az alperes által hivatkozott C-472/20. számú ítélet is. Aszerint a magyar előterjesztő bíróság a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésének ismertetését követően arra kereste a választ, hogy a fogyasztói irányelvet akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság helyreállítja azt az állapotot, amelyben a felek e szerződés megkötésének hiányában lettek volna. Az Európai Unió Bírósága az ítélete 53. és 57. pontjaiban kimondta, a szerződési feltételek tisztességtelen jellegét megállapító nemzeti bíróságok feladata a fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében egyrészt valamennyi, a nemzeti jog értelmében ebből eredő következményt meghatározni abból a célból, hogy a szóban forgó feltételek ne jelentsenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, másrészt értékelni azt, hogy az érintett szerződés ezen tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető-e. Ha úgy ítéli meg, hogy a felek vonatkozásában nem lehet helyreállítani azt az állapotot, a nemzeti bíróság feladata gondoskodni arról, hogy a fogyasztó végső soron abba a helyzetbe kerüljön, amelyben akkor lett volna, ha a tisztességtelennek ítélt feltétel soha nem létezett volna.

Az alperes érvelésével szemben az Európai Unió Bírósága ezen ítéletéből is az következik, hogy a bíróságnak a jogkövetkezmények tekintetében a nemzeti jog szabályait kell alkalmaznia, mégpedig akként, hogy azok eredményként a fogyasztói irányelvben megfogalmazott célkitűzések megvalósulása biztosítható legyen. Ha pedig az eredeti állapot helyreállítása bármely okból (beleértve a jogszabály rendelkezését is) nem lehetséges, úgy olyan megoldást kell választania, hogy a fogyasztó végső soron abba a helyzetbe kerüljön, amelyben akkor lett volna, ha a tisztességtelennek ítélt feltétel soha nem létezett volna.

Mindebből következik, hogy a régi Ptk. 237. § (2) bekezdése uniós jog fényében történő értelmezése {egyfajta von Colson elv [1984. április 10-i Von Colson és Kamann ítélet, 14/83, EU:C:1984:153: a nemzeti bíróság feladata, hogy a közösségi (ma: uniós) jog követelményeinek megfelelően értelmezze és alkalmazza az irányelv alkalmazása céljából hozott törvényt minden olyan intézkedés során, amikor nemzeti joga mérlegelési jogkört biztosít számára} szerinti alkalmazásával szükséges a bíróságoknak a tisztességtelen kockázattelepítő kikötés következtében érvénytelen szerződés jogkövetkezményét meghatározni akként, hogy a szóban forgó feltételek ne jelentsenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és értékelni azt, hogy az érintett szerződés ezen tisztességtelen feltételek kihagyásával is fennmaradhat-e (C-472/20. 53. pont, C-126/17. 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). E körben figyelemmel kell lenni arra is, hogy az uniós jogalkotó által a fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében megfogalmazott célkitűzés arra irányul, hogy a felek közötti egyensúlyt akként állítsa helyre, hogy közben főszabály szerint fenntartsa a szerződés egészének érvényességét, nem pedig arra, hogy a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződést semmissé nyilvánítsa (C-472/20. 54. pont, 2019. március 14-i Dunai ítélet, C-118/17, EU:C:2019:207, 40. pont, 2021. szeptember 2-i OTP Jelzálogbank és társai ítélet, C-932/19, EU:C:2021:673, 40. pont).

Az Európai Unió Bírósága a C-705/21. számú ítéletében megerősítette azt a korábbi gyakorlatát, hogy a fogyasztói irányelv 6. cikke (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy ha a nemzeti bíróság megállapítja a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésben szereplő tisztességtelen feltétel semmisségét, e bíróság nem egészítheti ki a szerződést e feltétel tartalmának módosításával (C-705/21. 38. pont, 2020. november 25-i Banca B. ítélet, C-269/19, EU:C:2020:954, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, 2015. január 21-i, Unicaja Banco et Caixabank ítélet, C-482/13, C-484/13, C-485/13 és C-487/13, EU:C:2015:21, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat) a fogyasztói irányelv 7. cikke által elérni kívánt hosszú távú, az ilyen szerződésekben foglalt tisztességtelen feltételek alkalmazásának megszüntetésére irányuló cél elérése érdekében (C-705/21. 40. pont, lásd ebben az értelemben: C-125/18, 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Az Európai Unió Bírósága ezért kimondta, hogy a nemzeti bíróság nem orvosolhatja a szerződésnek az abban szereplő valamely kikötés tisztességtelen jellegéből eredő érvénytelenségét oly módon, hogy e szerződést érvényesnek nyilvánítja, és egyidejűleg módosítja annak pénznemét és az említett szerződésben rögzített kamatlábat, vagy maximálja e deviza árfolyamát (C-705/21. 41. pont, 2021.

november 18-i A. S.A. ítélet, C-212/20, EU:C:2021:934, 69. pont, 2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341, 68. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Pontosítva eddigi gyakorlatát kimondta azt is, hogy ha a felek vonatkozásában nem lehet helyreállítani azt az állapotot, amelyben akkor lettek volna, ha e szerződést nem kötötték volna meg, a tagállami bíróságnak feladata gondoskodni arról, hogy a fogyasztó végső soron abba a helyzetbe kerüljön, amelyben akkor lett volna, ha a tisztességtelennek ítélt feltétel soha nem létezett volna (C-705/21. 47. pont, C-472/20, 57. pont). Ezért a nemzeti bíróság jogosult többek között arra, hogy a fogyasztó érdekeit védelemben részesítse azáltal, hogy visszatéríteti neki azokat az összegeket, amelyeket a hitelező a tisztességtelennek ítélt feltétel alapján szedett be, azzal, hogy e visszatérítés a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén történik (C-705/21. 48. pont, lásd ebben az értelemben: C-472/20. 58. pont).

A C-705/21. számú ítélet tükrében egyértelmű, hogy a Kúriának a Konzultációs Testület által kidolgozott, és az adott esetben az eljáró bíróságok is követett elszámolási módtól eltérő alapon kell az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásáról rendelkeznie. Az Európai Unió Bírósága e döntésében azt is nyilvánvalóvá tette, hogy a tisztességtelen feltételnek a bíróság által a nemzeti jog általános jellegű rendelkezéseivel történő helyettesítése [ellenkező kikötés hiányában a pénztartozást a teljesítés helyén érvényben lévő pénznemben kell megfizetni; a szerződéses kapcsolatokban – ha jogszabály kivételt nem tesz – kamat jár; a kamat mértéke – ha jogszabály kivételt nem tesz – megegyezik a jegybanki alapkamattal – régi Ptk. 231. § (1) bekezdés, 232. § (1) és (3) bekezdés] csakis azokra a kivételes esetekre korlátozódhat, amikor a tisztességtelen feltétel érvénytelenségének kimondása miatt a bíróságnak a teljes szerződés semmisségét kellene megállapítania, és ezzel a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné ki, és ily módon a fogyasztót büntetné (C-705/21. 52. pont).

A Kúria álláspontja szerint az Európai Unió Bírósága joggyakorlata és a legutóbb hozott C-705/21. számú ítélet sem zárja ki az érvényessé nyilvánítást az alkalmazható jogkövetkezmények közül az alábbi tartalommal. Mivel az érvénytelenség oka nem önmagában a kirovó és a lerovó pénznem eltérése, hanem az ebből eredő árfolyamkockázat viselésének a fogyasztóra gyakorolt hatásainak átláthatatlansága, ez az érvényessé nyilvánítás keretében maradéktalanul megszüntethető azzal, hogy az árfolyamkockázatot nem a fogyasztó viseli, az alól teljes mértékben mentesül. Ez a megoldás nem jelent az uniós joggyakorlat fogalomkészlete szerint tiltott szerződésmódosítást (2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítélet, C-618/10, EU:C:2012:349, 65. pont és a C-488/11. 57. pont), mert lényegét tekintve arról van szó, hogy – ha a kockázattelepítés tekintetében adott tájékoztatás átláthatatlan – a teljes szerződés megdőlése esetén az a jogkövetkezmény, hogy kiesik az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő feltétel. A szerződés pedig a kockázattelepítő rendelkezések nélkül fennmaradhat.

Magyarországon a jogerős ítéletben is megmutatkozó eddigi többségi bírói joggyakorlat az érvényessé nyilvánítás során az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 8. pontjában megfogalmazott elszámolási elveket vette alapul az érvényessé nyilvánítás során. Ennek lényege szerint a bíróságnak arra kell törekednie, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek rendezése során egyik fél se kerüljön a másikkal szemben aránytalanul kedvezőbb, illetve méltánytalanul súlyosabb vagyoni helyzetbe, más szóval meg kell akadályozni bármelyik fél jogalap nélküli gazdagodását. Ezt az értelmezést az uniós jogfejlődésre is tekintettel ítélte megfelelőnek, ugyanis az uniós jogalkotó a felperesi ellenkérelemben is hivatkozott, 2014. február 4-én kelt, a lakóingatlanokhoz kapcsolódó fogyasztói hitelmegállapodásokról, valamint a 2008/48/EK és a 2013/36/EU irányelv és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról szóló 2014/17/EU irányelv (30) preambulum bekezdésére tekintettel megállapított 23. cikk (4) és (6) bekezdésében a 20%-os mértékű árfolyamkockázatot tekintette olyannak, mint amelyet a fogyasztó tájékoztatás hiányában is viselni köteles. Ugyanakkor a C-705/21. számú ítéletből következően a nemzeti bíróság a tisztességtelen feltétel tartalmának megváltozását eredményező jogi megoldással nem jogosult helyreállítani az e feltétel okozta jelentős egyenlőtlenséget, mert e lehetőség sérthetné a fogyasztói irányelv 7. cikke által elérni kívánt hosszú távú célt, amely az ilyen szerződésekben foglalt tisztességtelen feltételek alkalmazásának megszüntetésére irányul [C-705/21. 40. pont]. A jogkövetkezmények levonása során az Európai Unió Bírósága a hangsúlyt a szankciós jellegre helyezte át. Mindebből következik, hogy a tisztességtelen feltételeket tartalmazó fogyasztói szerződések esetén a jogkövetkezmények levonása során – az EU-jog konform értelmezésnek megfelelően – az érvényessé nyilvánításakor az 1/2010. PK vélemény 8. pontjában megfogalmazott elszámolási elvek nem irányadók, illetve a visszatartó erő, a

szankciós jelleg érvényesülésének érdekében akként értelmezendők, hogy a felek közötti tényleges egyensúly helyreállítását a tisztességtelen feltétel elhagyásával kell biztosítani.

Az Európai Unió Bírósága által adott útmutatásnak megfelelően ezért a nemzeti bíróságnak úgy kell a fogyasztó érdekeit védelemben részesítenie, hogy – a jogalap nélküli gazdagodás elveinek megfelelően – a megszűnt szerződések esetén visszatérítteti, míg a meg nem szűnt szerződések esetén teljesítésként elszámolja a javára azokat az összegeket, amelyeket a pénzintézet a nem átlátható módon a fogyasztóra telepített árfolyamkockázat alapján szedett be, vagy írt elő (lásd ebben az értelemben: C-472/20. 58. pont), míg a szerződés egyéb – nem tisztességtelen – feltételei változatlan tartalommal kötik a feleket. Ez az elszámolási mód az alábbiak szerint megfelel az Európai Unió Bírósága C-705/21. számú ítélete 48. pontjában lefektetett elveknek és az uniós jogra tekintettel értelmezett magyar jogszabályi rendelkezéseknek is.

Ha a nem átlátható módon a fogyasztóra telepített árfolyamkockázat viselését kimondó kikötést elhagyjuk a szerződésből, amelynek eredményeként a kölcsön tőkeösszegének és járulékainak (kamat és esetlegesen a százalékbán meghatározott kezelési költség) visszafizetésére a folyósításkori árfolyamon és kamatmértékkel kerül sor, ezzel teljesül az Európai Unió Bírósága joggyakorlatával értelmezett irányelvi célkitűzés, a fogyasztó mentesül a tisztességtelen rendelkezés valamennyi következményéről, az árfolyamkockázatot teljes egészében a pénzintézet viseli.

A régi Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján az érvényessé nyilvánítás a bíróság ex tunc hatályú konstitutív döntése. A bíróság a kiküszöbölhető ok esetén az érvénytelen szerződést a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal nyilvánítja érvényessé az érvénytelenségi ok orvoslásával. Ebből következően vizsgálható, és vizsgálandó is a fogyasztó erre való hivatkozása esetén a felmondás jogszerűsége a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések felmondása jogszerűségének megítéléséről szóló 4/2021. Polgári jogegységi határozatban meghatározott elvek szerint azzal, hogy ebben az esetben a felmondás előtt az árfolyamváltozás címén tisztességtelenül felszámított összegeket kell vizsgálni. Ha az újraszámítás eredményeként is az állapítható meg, hogy a felmondás jogszerű volt, mert még így is akkora volt a lejárt tartozás, hogy az megalapozta a rendkívüli felmondást, akkor az érvényessé nyilvánított szerződés a felmondással megszűnt, a fennálló tartozás összegéből le kell vonni az árfolyamváltozás címén felszámított összeget. Ha pedig az újraszámítás eredményeként a felmondás jogellenessége állapítható meg, akkor attól függően kell eljárni, hogy időközben a szerződés eredeti futamideje letelt-e. Jelen esetben a futamidő 2018. június 17. napjával letelt.

Amennyiben az adott ügyben a felmondás nem minősült jogszerűnek, úgy a futamidő lejártának időpontjában kell az elszámolást elvégezni, újraszámolva a fogyasztó tisztességtelen kikötést már nem tartalmazó teljesítéseit. A felperes keresete csak abban az esetben lehet megalapozott, ha az árfolyamváltozás figyelmen kívül hagyásával is maradt fenn tartozása az alperesnek, ha pedig az kisebb, mint a jogellenesen felszámított összeg, a fogyasztó erre irányuló viszontkeresete alapján részére a különbözetet vissza kell téríteni. Szükségesnek tűnik továbbá a forintosítás időpontjában az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény szerinti elszámolás erre tekintettel történő megismétlése is.

Az új eljárásban az elsőfokú bíróságnak lehetőséget kell adnia a felek részére az Európai Unió Bírósága 705/21. számú ítéletének 46. pontjában körülírt keretek között tárgyalások folytatására és a fogyasztói irányelv célkitűzéseinek megfelelő egyezség megkötésre. A felek megegyezésének hiányában az elsőfokú bíróságnak fel kell hívnia a felperest a fenti elveknek megfelelő elszámolás elkészítésére, ennek alapján keresete esetleges módosítására, illetve pontosítására. Az újraszámítást követően az alperes előterjesztheti védekezését, a fennmaradó tartozását tételesen vitathatja, illetve megteheti esetleges további perjogi nyilatkozatait. Mindezen adatok birtokában, erre vonatkozó indítvány esetén a szükséges bizonyítás lefolytatását követően kerül az elsőfokú bíróság abba a helyzetbe, hogy a felperes kereseti kérelme tárgyában megalapozott ítéletet hozzon a két okból is érvénytelen szerződés jogkövetkezményeiről

Gfv.VI.30.378/2022/11.

A bíróságnak az eljárási szabályok betartásával biztosítania kell a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való joguk érvényesítését.

I. A felülvizsgálati eljárásban releváns valamennyi jogkérdésben [officialitás elve, 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 6. cikk (1) bekezdésének és 7. cikk (1) bekezdésének értelmezése] már rendelkezésre áll az Európai Unió Bírósága iránymutató jogértelmezése, ezért előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése nem szükséges. A kérelemben felvetett olyan jogkérdések, amelyek a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából nem relevánsak, szintén nem szolgálhattak előzetes döntéshozatali kezdeményezés alapjául, mert az Európai Unió Bírósága nem fóruma annak, hogy hipotetikus kérdéseket vitasson meg. A felperes az árfolyamrésszel kapcsolatos kérdésekben kereseti kérelmet nem terjesztett elő, egyebekben pedig arról, hogy a DH törvényekkel a magyar jogalkotó által rendezett kérdések nem tartoznak az Irányelv hatálya alá, az Európai Unió Bírósága immáron három ízben állást foglalt a C-51/17., C-118/17. és C-932/19. számú ítéleteiben. A Kúria az Európai Unió Bírósága C-705./21. szám alatti eljárása befejezéséig a felülvizsgálati eljárás felfüggesztését sem tartotta indokoltnak, figyelemmel arra, hogy ebben az ügyben az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása körében vált szükségessé az Európai Unió Bírósága állásfoglalása, a Kúriának pedig jelen felülvizsgálati eljárásban a jogalapi kérdésben hozott, azaz a jogkövetkezményeket fogalmilag nem érintő közbelső ítélet jogszerűségéről kellett határoznia, így e döntésnek nem előkérdése a hivatkozott eljárás.

II. A Kúria gyakorlatával megerősített 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 4.b. pont kimondja, hogy a semmisség hivatalból történő észlelése a másodfokú eljárásban is kötelezettsége a bíróságnak, ha az elsőfokú eljárás adataiból a semmisségi ok fennállása egyértelműen megállapítható {Kúria Pfv.I.20.914/2019/5. [13], Pfv.I.20.918/2019/7. [16]}. Az Európai Unió Bírósága is következetesen alkalmazza azt az elvet, hogy a nemzeti bíróságok a szerződési feltételek tisztességtelen jellegét hivatalból értékelhetik (C-243/08. sz., Pannon GSM-ügyben hozott ítélet, ECLI:EU:C:2009:350), azonban csak abban az esetben, amennyiben annak ténybeli és jogi alapja is egyértelműen megállapítható. Az Európai Unió Bírósága az Irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmezése körében rámutatott a hivatalbóliség korlátaira is: az a nemzeti bíróság, amely a fogyasztó által annak megállapítása iránt indított kereset tárgyában jár el, hogy a fogyasztói szerződésben foglalt bizonyos feltételek tisztességtelenek, nem köteles hivatalból és egyenként megvizsgálni az összes olyan szerződési feltételt, amelyet e fogyasztó keresettel nem támadott, annak vizsgálata érdekében, hogy a feltételek tisztességtelennek minősülnek-e, hanem csak azokat, amelyek kapcsolódnak a jogvitának a felek által meghatározott tárgyához, amint rendelkezésére állnak az ehhez szükséges – adott esetben bizonyításfelvétellel kiegészített – jogi és ténybeli elemek (C-511/17. sz., Lintner ügyben hozott ítélet, ECLI:EU:C:2020:188.).

Az e jogértelmezést követő magyar bírói joggyakorlat értelmében a fogyasztó számára az Irányelv alapján hivatalból biztosítandó védelem nem terjedhet addig, hogy a nemzeti bíróságok figyelmen kívül hagyják a jogvita tárgyának kereteit – ahogyan azt a felek az általuk felhozott jogalapok fényében értelmezett követeléseik révén meghatározták –, vagy túlterjeszkedjenek azokon (Kúria Gfv.VII.30.266/2020/9., Gfv.VII.30.438/2019/13., Gfv.VII.30.367/2019/14.). Az adott kérdés hivatalból vizsgálatának feltétele, hogy a bíróságok rendelkezésére álljanak az ehhez szükséges jogi és ténybeli elemek. A 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 121. § (1) bekezdés c) pontja szerint a keresetlevélnek tartalmaznia kell – további kötelező elemek mellett – az érvényesíteni kívánt jogot, azaz a kereset tárgyát, mégpedig az annak alapjául szolgáló tényeknek és azok bizonyítékainak megjelölése mellett. A felperesnek az érvényesíteni kívánt jogra vonatkozó minden releváns tényt elő kell adnia (Kúria Pfv.I.20.298/2022/3.), hiszen garanciális okokból ez fogja a jogvita kereteit kijelölni.

Amennyiben a másodfokú bíróság a tagállami eljárási autonómia-szabályt korlátozó uniós jogelvek, az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elve (C-397/11. sz., Jörös-ügyben hozott ítélet, ECLI:EU:C:2013:340) alapján jutott arra a következtetésre, hogy számára a hivatalból vizsgálat kötelezettsége fennáll, mert a fogyasztó az Irányelv alapján őt megillető jogok védelmét érintő ügyben érdemben vitatja a szerződés érvényességét, vagy tisztességes jellegét, anélkül azonban, hogy konkrétan hivatkozott volna azokra a jogi rendelkezésekre, amelyek a tisztességtelen szerződési feltételeket

megalapozzák, úgy az Alaptörvény és a régi Pp. tisztességes eljárás lefolytatására vonatkozó szabályai [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés; régi Pp. 2. § (1) bekezdés] alapján köteles lett volna a felek eljárási jogainak megfelelő gyakorlását lehetővé tevő garanciális szabályokat betartani.

A régi Pp. 146. § (1) bekezdése értelmében a felperes a keresetét csak az elsőfokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig változtathatja meg, feltéve, hogy a megváltoztatott keresettel érvényesített jog ugyanabból a jogviszonyból ered, mint az eredeti kereset, vagy azzal összefügg. A bírói gyakorlat értelmében, ha a felperes fellebbezésében a szerződésnek a keresetétől eltérő, más okból fennálló semmisségére hivatkozik, az a keresettel érvényesített jog megváltoztatása (keresetváltoztatás), amely a másodfokú eljárásban nem lehetséges (rég. Pp. 247. § (1) bekezdés, Kúria Pfv.I.20.933/2021/5.). A jogi képviselővel eljáró felperes az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás tisztességtelenségére alapított érvénytelenségre az elsőfokú eljárásban nem hivatkozott, sem kereseti kérelmet, sem pedig tényelőadást erre nem tett. A másodfokú bíróság által adott tájékoztatást követően előterjesztett kérelme pedig a másodfokú bíróság által az érvénytelenség okának hivatalbóli észlelésének helyessége esetén sem felel meg a törvényi előírásoknak. A keresetváltoztatásnak tartalmaznia kell az érvényesíteni kívánt jog alapjául szolgáló tényeket és azok bizonyítékait [rég. Pp. 146. § (1) bekezdés, 121. § (1) bekezdés c) pont]. A felperesnek keresetében azokat a tényeket kell állítania, amelyek valóságuk esetén megnyitják az érvényesíteni kívánt alanyi jogot, a perbeli esetben a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésének, illetőleg az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pontjában meghatározott szempontoknak is megfelelően.

A másodfokú bíróság megsértette a tisztességes eljárás és fegyveregyenlőség elvét is. A III. rendű alperes jogi képviselője a 2022. április 6-án tartott másodfokú tárgyaláson nem volt jelen, így a másodfokú bíróság által tárgyaláson szóban adott tájékoztatásáról a tárgyalás berekesztését megelőzően nem értesült, és a másodfokú bíróság egyik alperes vonatkozásában sem biztosított megfelelő időt védekezéshez való joguk gyakorlásához, holott a keresetváltoztatás elfogadása esetén az alperesnek joga van alaki és anyagi védekezését, nyilatkozatait előterjeszteni (rég. Pp. 139. §). A másodfokú bíróság eljárása még az uniós jogelvek alapján történő eljárása esetén sem lehet megfelelő, mert a fogyasztói jogviszonyban észlelt tisztességtelen feltétel esetén sem foszthatja meg a bíróság eljárásával az ellenérdeklő felet attól, hogy alaki és érdemi ellenkérelmét, az ezzel összefüggő érveit előadja.

A másodfokú bíróság közbenső ítélete indokolásában ismertette az általa az Európai Unió Bírósága által kezdeményezett C-932/19. sz. eljárásban meghozott ítélet (ECLI:EU:C:2021:673) rendelkezéseit, és határozata [31]-[35] pontjai szerint nem találta alaposnak a felperes azon hivatkozását, hogy a DH1 törvénynek az árfolyamrés tisztességtelenségének orvoslását célzó rendelkezései az Irányelvbe ütköznek. Mindezek miatt kimondta: az Európai Unió Bírósága C-932/19. számú ügyben hozott ítélete fényében a perbeli szerződések semmissége nem állapítható meg. E megállapításával azonban a közbenső ítélet rendelkező része, vagy a felperes ismertetett és fenntartott fellebbezése nem áll összhangban. Ha volt ilyen kereseti kérelem, akkor a másodfokú határozat rendelkező részének ezzel összhangban álló rendelkezése hiányzik. Ha ilyen keresetről az elsőfokú bíróság nem döntött, akkor kellő indokolást lett volna szükséges adni arról, hogy a másodfokú bíróság ezen, közbenső ítéleti indokolásba burkolt döntésével milyen fellebbezési előadást bíralt el. Jelenlegi formájában a jogerős közbenső ítélet önellentmondásos, ami a régi Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettség megsértését jelenti.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye azt a minimális elvárást fogalmazza meg a bírói döntésekkel szemben, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és annak értékeléséről a határozatában számot adjon. Az indokolt döntéshez való jog nem jelenti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné [7/2013. (III. 1.) AB határozat], ugyanakkor az indokolási kötelezettség nem formális kötelezettség, mert csak ezzel biztosítható a jogállam fogalmi elemeként a jogbiztonság, amely kiszámítható és koherens joggyakorlatot is feltételez.

A Kúria az Alaptörvény 25. cikkében meghatározottak szerint biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét. A széttartó, kiszámíthatatlan joggyakorlat sérti a jogbiztonságot és a peres felek tisztességes eljáráshoz való jogát. A másodfokú bíróság tévesen hivatkozott arra, hogy a Kúria és az Európai Unió

Bírósága „friss gyakorlata” az árfolyamkockázatot nyújtott tájékoztatás tisztességességének megítélése körében a közbenső ítélet által interpretáltak szerint változott meg. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa által hozott Jpe.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat kiegészítette a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában írtakat az Európai Unió Bírósága által folytatott joggyakorlatra tekintettel. A Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozat meghozatalát követően a Kúria ennek a jogértelmezési mércének való megfelelés tekintetében a jelen ügyben szereplővel azonos árfolyamkockázati tájékoztatás mellett már több precedensképes határozatában is – a jogerős közbenső ítéletben írtakkal ellentétesen – állást foglalt a kockázattelepítő kikötések tisztességessége kérdésében. Amennyiben ettől a jogértelmezéstől a másodfokú bíróság el kíván térni, úgy erre joga van, azonban határozatának indokául a „Kúria friss gyakorlata” nem szolgálhat indokul.

Gfv.III.30.388/2022/6.

I. A Brüsszel Ia. rendelet 17. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az olyan természetes személy, aki egy brókercéggel kötött, az árfolyam-különbözeti szerződésekhez hasonló szerződés alapján a forex (foreign exchange) nemzetközi devizapiacon ügyleteket hajt végre e bróker cég közvetítésével, e rendelkezés értelmében fogyasztónak minősül, ha e szerződéskötés nem tartozik e személy szakmai tevékenységébe.

II. A különbözetre vonatkozó pénzügyi szerződések mint pénzügyi eszközök nem tartoznak a Róma I. rendelet fogyasztói szerződésekre vonatkozó 6. cikkének hatálya alá.

Az Európai Parlament és a Tanács 2012. december 12-i 1215/2012/EU rendelete a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról (a továbbiakban: Brüsszel Ia. rendelet) 4. cikk (1) bekezdésében foglalt általános joghatósági szabály szerint valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül az adott állam bíróságai előtt perelhető. Az 5. cikk (1) bekezdése értelmében valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállam bíróságai előtt kizárólag e fejezet 2-7. szakaszában megállapított rendelkezések alapján perelhető. A fogyasztói szerződések esetében érvényesülő különös joghatósági szabályokat a Brüsszel Ia. rendelet 4. szakasza, a 17-19. cikkek tartalmazzák. Azok értelmezésekor figyelemmel kell lenni a preambulum (18) bekezdésére, amely szerint a biztosítási, fogyasztói és munkaszerződésekkel kapcsolatban a gyengébb felet az érdekeinek megfelelő, az általános szabályoknál kedvezőbb joghatósági szabályok kell védelemben részesíteni. A preambulum (19) bekezdése rögzíti, hogy a felek szerződéses szabadságát – a biztosítási, fogyasztói és munkaszerződések kivételével, amelyeknél a joghatósággal rendelkező bíróság meghatározása tekintetében csak korlátozott szerződéses szabadság engedhető meg – az e rendeletben megállapított kizárólagos joghatósági okok figyelembevételével tiszteletben kell tartani. A Brüsszel Ia. rendelet 18. cikk (1) bekezdése alapján a fogyasztó a másik szerződő fél ellen akár annak a tagállamnak a bíróságai előtt, ahol a fél székhellyel rendelkezik, akár – függetlenül a másik fél székhelyétől – saját lakóhelyének bíróságai előtt indíthat eljárást. A 19. cikk pedig meghatározza azokat a vagylagos feltételeket, amelyek valamelyikének fennállása esetén a felek a fogyasztói szerződésekre vonatkozó rendelkezésektől megállapodással eltérhetnek.

A joghatóság kérdésében való állásfoglaláshoz ezért a perben érvényesített követelést megalapozó szerződés minősítésére volt szükség, azt kellett vizsgálni, hogy a felperes fogyasztóként kötött-e szerződést az alperessel. Az Európai Unió Bírósága ítélezési gyakorlata értelmében a Brüsszel Ia. rendelet 17. cikkének (1) bekezdése abban az esetben alkalmazható, ha három feltétel teljesül: először is a szerződő felek egyike fogyasztói minőségben jár el, a szakmai tevékenységtől kívül esőnek tekinthető keretek között, másodszor a fogyasztó és a szakmai tevékenységet folytató személy közötti szerződést ténylegesen megkötötték, és harmadszor e szerződés a 17. cikk (1) bekezdés a)-c) pontjaiban említett kategóriák egyikébe tartozik. E feltételeknek kumulatív módon kell teljesülniük, miáltal a joghatóság már az egyik hiányában sem határozható meg a fogyasztói szerződésekre vonatkozó szabályok alapján (C-208/18., C-297/14., C-375/13). A felek között az elsőként említett feltétel teljesülése volt vitás: az alperes mindvégig vitatta a felperes fogyasztói minőségét, és a felülvizsgálati kérelmében is az ehhez kapcsolódó érveit fejtegette ki. Helyesen hivatkozott arra, hogy az Európai Unió Bírósága következetes gyakorlata szerint a főszabály alóli kivételeket megállapító joghatósági szabályok szigorúan

értelmezendők (C-498/16., C-464/01.). Az Európai Unió Bírósága azt is megállapította, hogy a „fogyasztónak” a Brüsszel Ia. rendelet 17. és 18. cikke szerinti fogalmát megszorítóan kell értelmezni, és – a szerződés céljára és természetére tekintettel – az említett személynek a szerződésben fennálló helyzetére, nem pedig az érintett személy szubjektív körülményeire kell hivatkozni, mivel ugyanazt a személyt bizonyos ügyletekkel kapcsolatban fogyasztónak, míg másokkal összefüggésben már gazdasági szereplőnek lehet tekinteni (C-500/18., C-269/95.). Az Európai Unió Bírósága ebből arra a következtetésre jutott, hogy a kizárólag az egyén magánfogyasztásával kapcsolatos szükségleteinek kielégítését célzó, szakmai tevékenységtől vagy ilyen céltól függetlenül kötött szerződés tartozik azon különleges rendelkezések hatálya alá, amelyeket az említett rendelet a fogyasztó – mint gyengébbnek tartott fél – védelmére előír (C-208/18., C-498/16., C-464/01.).

Az Európai Unió Bírósága ugyanakkor a már hivatkozott C-208/18. számú ügyben 2019. október 3-án hozott ítéletében a következő, a perbeli joghatósági vita eldöntése szempontjából is kiemelt jelentőségű megállapításokat tette. E határozat szerint a Brüsszel Ia. rendelet 17. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az olyan természetes személy, aki egy brókercéggel kötött, az árfolyam-különbözeti szerződésekhez hasonló szerződés alapján a forex (foreign exchange) nemzetközi devizapiacra ügyleteket hajt végre e brókercég közvetítésével, e rendelkezés értelmében „fogyasztónak” minősül, ha e szerződéskötés nem tartozik e személy szakmai tevékenységébe, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia. E minősítés szempontjából egyrészt főszabály szerint önmagukban irrelevánsak az olyan tényezők, mint például az árfolyam-különbözeti szerződésekhez hasonló szerződések alapján végrehajtott ügyletek értéke, az ilyen szerződések megkötéséhez kapcsolódó, pénzügyi veszteségre vonatkozó kockázatok mértéke, az említett személynek a pénzügyi eszközök területén fennálló esetleges ismeretei vagy szakértelme, vagy az ilyen ügyletek keretében tanúsított aktív magatartása, és másrészt főszabály szerint önmagában irreleváns az, hogy a pénzügyi eszközök nem tartoznak az Európai Parlament és a Tanács 2008. június 17-i 593/2008/EK rendelete a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról (a továbbiakban: Róma I. rendelet) 6. cikkének hatálya alá, illetve az, hogy e személy a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 21-i 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 12. pontja értelmében vett „lakossági ügyfélnek” minősül. Az Európai Unió Bírósága ezzel lényegében azonosan határozott a fentiekben ugyancsak megjelölt C-500/18. számú ügyben 2020. április 2-án hozott ítéletében, és a fogyasztói minősítés szempontjából főszabály szerint önmagában olyan tényezőt is irrelevánsnak nevezett, mint azt a körülményt, hogy az említett személy viszonylag rövid időn belül nagyszámú tranzakciót hajtott végre, vagy hogy e tranzakciókba jelentős összegeket fektetett be.

Mindezek figyelembevételével az a tény, hogy a felek között létrejött szerződés célja devizakereskedelmi tevékenység lebonyolítása, és a felperes a forex ügyletek révén nyereségszerzésre törekedett, a felperes fogyasztói minőségének megállapítását nem zárta ki. Ebből a szempontból önmagában annak sem lehetett jelentőséget tulajdonítani, hogy a felperesnek közgazdász egyetemi hallgatóként a pénzügyi eszközök területén miféle ismeretei voltak. Ehhez képest a jogerős ítéletben megállapított tényállás további elemei sem tették lehetővé annak megállapítását, hogy az említett szerződések megkötése a felperes szakmai tevékenységének körébe tartozott. A másodfokú bíróság ezért a per megszüntetését mellőző és a magyar bíróság joghatóságát megállapító végzésében helyesen rögzítette, hogy a felperesnek a szerződéssel elérni kívánt célja kizárólag a magánfogyasztásával kapcsolatos szükségleteinek kielégítése volt. Ennélfogva pedig helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a perben a Brüsszel Ia. rendelet fogyasztói szerződésre meghatározott különös joghatósági szabályát kellett alkalmazni.

A perben eljáró bíróságok az alkalmazandó jog kérdésében úgy foglaltak állást, hogy a felek jogválasztása, a felperes által is elfogadott Általános Kereskedelmi Feltételek kikötése ellenére a jogvita eldöntésekor nem a ciprusi, hanem a magyar anyagi jog szabályait kell alkalmazni. Mindezt eltérően indokolták: míg az elsőfokú bíróság a Róma I. rendelet 3. cikk (5) bekezdésének, 4. cikk (1) bekezdés h) pontjának és 10. cikk (2) bekezdésének értelmezése alapján a felperest mint fogyasztót nem tartotta elzárhatónak a szokásos tartózkodási helye szerinti jog alkalmazásától; addig a másodfokú bíróság egyrészt a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, Rómában, 1980. június 19-én

aláírásra megnyitott egyezmény (a továbbiakban: Római Egyezmény) 5. cikk (2) bekezdésében meghatározott feltételek egyikének fennállása, másrészt a vonatkozó szerződéses kikötés tisztességtelensége miatt tekintette irányadónak a magyar jogot. Noha az elsőfokú bíróság a Róma I. rendelet fogyasztói szerződésekre vonatkozó 6. cikkére külön nem hivatkozott, az ítéletében e körben felhozott indokokból következően a felperes fogyasztói minősége jelentette számára azt a szempontot, amelyre figyelemmel az alkalmazandó jogot a jogválasztással szemben meghatározta. A fogyasztó definícióját a Róma I. rendelet 6. cikk (1) bekezdése tartalmazza, és – bizonyos feltételek fennállása esetére – rendelkezik a fogyasztó szokásos tartózkodási helye szerinti jog alkalmazásáról, a 6. cikk (2) bekezdése pedig a fogyasztói szerződések esetében gyakorolható jogválasztással szemben támasztott követelményekről szól. A másodfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy a Róma I. rendelet 6. cikk (4) bekezdés d) pontja a 6. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt szabályok hatálya alól a „valamely pénzügyi eszköz által megtestesített jogok[at] és kötelezettségek[et]” kizárja, amennyiben azok nem minősülnek pénzügyi szolgáltatás nyújtásának. A Róma I. rendelet (30) preambulumbekkezdése szerint e rendelet alkalmazásában pénzügyi eszközök a 2004/39/EK irányelv 4. cikkében meghatározott eszközök, amelyek között az említett irányelv I. melléklet C. szakasz 9. pontja értelmében a különbözetre vonatkozó pénzügyi szerződések is szerepelnek. Az Európai Unió Bírósága a korábbiakban már hivatkozott és a másodfokú bíróság által is felhívott C-208/18. számú ügyben hozott ítéletében ennek megfelelően fejtette ki, hogy a pénzügyi eszközök nem tartoznak a Róma I. rendelet 6. cikkének hatálya alá. [Kiemelte ugyanakkor azt is, hogy mindez irreleváns valamely személynek a Brüsszel Ia. rendelet 17. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „fogyasztókénti” minősítése szempontjából.] Mindebből azonban a másodfokú bíróság tévesen vont le azt a következtetést, hogy az alkalmazandó jogot a Római Egyezmény alapján kellett meghatározni. Figyelmen kívül hagyta ugyanis egyrészt azt, hogy a Róma I. rendeletnek a Római Egyezménnyel való kapcsolatát szabályozó 24. cikk (1) bekezdése szerint a Róma I. rendelet – főszabályként – a Római Egyezmény helyébe lépett a tagállamokban, másrészt azt, hogy a Róma I. rendeletet annak 28. cikke értelmében a 2009. december 17-től kötött szerződésekre kell alkalmazni. Ennélfogva, a párhuzamos alkalmazás kizártsága miatt a perben a Róma I. rendelet szabályai által meghatározott jogot kellett irányadónak tekinteni.

Mivel a fentebb írtak szerint a Róma I. rendelet 6. cikk (4) bekezdés d) pontjára tekintettel a 6. cikk (1) és (2) bekezdése nem volt alkalmazható, ezért – a 6. cikk (3) bekezdését is figyelembe véve – a felperes mint fogyasztó és az alperes mint vállalkozó közötti szerződésre alkalmazandó jogot a 3. és 4. cikk alapján kellett megállapítani. Az utóbbi két rendelkezés közül a 3. cikk szabályozza a jogválasztást, és annak (5) bekezdése az alkalmazandó jogra vonatkozó megállapodás létrehozására és érvényességére a 10., 11. és 13. cikk alkalmazását írja elő. Tekintve azt, hogy a jogválasztás az adott esetben is megtörtént, és a felek a ciprusi jog alkalmazásában megállapodtak, abban a kérdésben kellett volna állást foglalni, hogy a jogválasztás megfelelt-e az azzal szemben támasztott követelményeknek. A másodfokú bíróság viszont a jogválasztástól való eltérést azzal is indokolta, hogy az azzal összefüggő szerződéses kikötés tisztességtelenségnek minősült. E körben utalt a Tanács 1993. április 5-i 93/13/EGK irányelvének 3. cikk (1) bekezdésére és az Európai Unió Bírósága annak értelmezéséről szóló C-191/15. számú határozatára. Figyelembe vette továbbá, hogy a felperes a perben hivatkozott az alkalmazandó jogra vonatkozó szerződéses kikötés semmisségére. Az alperesnek ugyanakkor ehhez kapcsolódó felülvizsgálati hivatkozása nem volt: a jogerős ítélet indokolása említett részének hiányosságát és téves voltát az adekvát jogszabályhelyek feltüntetése és jogi indokainak kifejtése nélkül állította. A Kúria ezért a jogválasztást tartalmazó szerződéses kikötés tisztességtelenségét, illetve a jogerős ítélet azt kimondó megállapítását érdemben nem vizsgálhatta. Ez pedig azt kellett, hogy jelentse, hogy az alkalmazandó jog kérdésében a Róma I. rendelet 4. cikke alapján kellett állást foglalni, amely a jogválasztás hiányában alkalmazandó jogra vonatkozó szabályokat rögzíti. Az itt felsorolt és egymással eshetőlegesen viszonyban álló kapcsolóelvek közül akár a szolgáltatást nyújtó fél szokásos tartózkodási helye [4. cikk (1) bekezdés b) pontja], akár a szerződés jellegéből adódó teljesítésre kötelezett fél szokásos tartózkodási helye [4. cikk (2) bekezdés], vagy akár a legszorosabb kapcsolat elve [4. cikk (4) bekezdés] figyelembevételével a felek szerződéses kötelezettségeire alkalmazandó jogként a ciprusi jog volt meghatározható. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében helyesen mutatott rá arra, hogy mivel ciprusi székhelyű gazdasági társaságként szolgáltatásait kizárólag Cipruson nyújtja, az ügyletkötések céljából igénybe vehető platformot Cipruson üzemelteti, és a felperes részére nyitott bankszámlát is ugyanitt vezette, az általa nyújtott szolgáltatás egyetlen eleme sem volt Magyarországhoz köthető.

Következésképpen az alperes megalapozottan sérelmezte, hogy a perben eljáró bíróságok nem a ciprusi anyagi jogot alkalmazták, és annak tartalmát nem tárták fel. A jogerős ítélet ezért sérti az 1979. évi 13. törvényerejű rendelet 5. § (1) bekezdését.

Gfv.III.30.396/2022/5.

A Kúria közzétett határozatában már vizsgált, az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltétel tisztességtelenségének hiánya.

Az ügyben eljáró bíróságok szintén jogszabálysértés nélkül, az irányadó bírósági gyakorlatnak megfelelően foglaltak állást a perbeli szerződésnek az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltételei átláthatóságáról, amellyel a Kúria egyetértett. A perben vizsgált tájékoztatás mindenben megfelel a 2/2014. PJE határozatban, valamint az Európai Unió Bírósága vonatkozó joggyakorlatában kifejtett szempontoknak.

Az I. rendű alperes perbelivel megegyező szerződéses feltételeit és azonos tartalmú tájékoztatását már több ügyben is vizsgálta, és azt világosnak és érthetőnek találta, amiből az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltételek tisztességes jellegére következtetett (Gfv.VII.30.066/2020/14., Gfv.VI.30.038/2021/4., Pfv.I.20.472/2020/5.). A szerződésbe foglalt és a külön okiratban adott tájékoztatást értékelve megállapította, abból egyértelműen, világosan kitűnt az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül vizsgálva, hogy az árfolyamkockázat valós, az jelentős lehet, amely rendkívül hátrányos következményekkel járhat a fogyasztóra, ha jövedelme nem svájci frankban keletkezik. Olyan rendelkezése az írásbeli tájékoztatásnak nem volt, amelyből a fogyasztó alappal következtethetett volna arra, hogy az árfolyamkockázat vállalásának van felső határa, illetőleg, hogy azt nem kizárólag ő viseli. Ahogy arra a Kúria a 6/2013. PJE határozatban is rámutatott, az árfolyamkockázat mértékéről a pénzügyi intézményt nem terhelte tájékoztatás, hiszen az előre kimutathatatlan volt. E tájékoztató alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes, átlagos fogyasztó felmérhette az árfolyamváltozásnak a szerződés teljesítésére kiható lehetséges következményeit, és a személyi, vagyoni viszonyaira vonatkozó akár jelentős hatását.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a 2021. november 22-én hozott és a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat) értelmében a 2/2014. PJE határozat 1. pontja (Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen) azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (JPE határozat elvi tartalom, 34. pont).

Az I. rendű alperes tájékoztatója fenti elveknek való megfeleléséről a Kúria a PJE határozatot követően szintén állást foglalt már (Gfv.VI.30.230/2021/5., Pfv.I.21.520/2021/6.), amelyre tekintettel az előzőekben megjelölt egyedi ügyekben folytatott joggyakorlata a PJE határozatot követően is kötelező erejüként hivatkozható. A felperesek sem a keresetben, sem a felülvizsgálati kérelemben nem hivatkoztak a Kúria által korábban még nem vizsgált szempontokra, amely megalapozhatta volna a kialakult joggyakorlatától való eltérést.

Gfv.VI.30.512/2022/6.

A Pp. 409. § (2) bekezdés c) pontja alapján a Kúria az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásnak szükségességére figyelemmel a felülvizsgálatot főszabály szerint akkor engedélyezi, ha a fél az eljárás során már indítványozta az általa felvetett jogértelmezési kérdés Európai Unió Bírósága elé terjesztését, de azt a bíróság elutasította, vagy arról - a fél kérelme ellenére - nem határozott.

A 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (2) bekezdés c) pontja értelmében a Kúria a felülvizsgálatot akkor engedélyezheti, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata – a másodfokú bíróság erről való döntése hiányában – az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége miatt indokolt.

A kérelemhez kötöttség perjogi szabályából következően [Pp. 2. § (2) bekezdés] – miként azt a felülvizsgálat engedélyezésével összefüggésben már a 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény is, majd azt követően az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) a 6. pontjában értelmezte – a Kúria a felülvizsgálatot kizárólag a fél által megjelölt okból engedélyezheti. Erre figyelemmel a felperesek által előterjesztett felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet elsődlegesen abból a szempontból vizsgálta, hogy az előadottakra figyelemmel a jogszabálysértés vizsgálata – a másodfokú bíróság erről való döntése hiányában – az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége miatt indokolt-e.

A másodfokú bíróság ítélete összhangban áll a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben hivatkozott C-776/19-C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéletben az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses feltételek átláthatóságával kapcsolatban az Európai Unió Bírósága által megfogalmazott jogértelmezéssel is. E döntésében az Európai Unió Bírósága – a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben hivatkozottaktól eltérően – nem önálló és új vizsgálódási szempontként határozta meg az „arányos árfolyamkockázat” kategóriáját a „jelentős árfolyamkockázat” terminustól differenciáltan, hanem az Irányelv 5. cikkéből levezetett átláthatóság követelményét értelmezte úgy, hogy ha a tőketartozás összege a fizetés pénznemében jelentősen nagyobb, mint az eredetileg felvett kölcsön összege, úgy ez a kapott szolgáltatásokhoz és kölcsön összegéhez képest aránytalan kockázatot ró a fogyasztóra, mivel e feltételek alkalmazásának következtében a fogyasztónak kell viselnie a határidős devizaárfolyamok változásának jelentős költségét. Az így értelmezett kockázat a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idézhet elő a fogyasztó kárára (ítélet 90-103. pont). Ebből az következik, hogy az Európai Unió Bírósága többek között erre a határozatára mint korábbi döntésére utalással több határozatában is megerősítette, hogy az Irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönszerződésbe foglalt, a kölcsönfelvevőt árfolyamkockázatnak kitevő kikötések átláthatóságára vonatkozó követelmény csak akkor teljesül, ha az eladó vagy szolgáltató pontos és elegendő tájékoztatást nyújtott a kölcsönfelvevőnek az árfolyamkockázatról, amely alapján a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó fel tudta mérni az ilyen kikötéseknek a pénzügyi kötelezettségeire e szerződés teljes időtartama alatt gyakorolt – esetlegesen jelentős – kedvezőtlen gazdasági következményeit (lásd például C-670/20, C-263/22. ügyekben hozott határozatok).

A Pp. 409. § (2) bekezdés c) pontja alapján a Kúria az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségességére figyelemmel a felülvizsgálatot főszabály szerint akkor engedélyezi, ha a fél az eljárás során már indítványozta az általa felvetett jogértelmezési kérdés Európai Unió Bírósága elé terjesztését, de azt a bíróság elutasította, vagy arról – a fél kérelme ellenére – nem határozott. Feltétel, hogy az uniós jogszabály alkalmazása vagy annak elmaradása az ügy érdemére kihatott és a Kúria úgy ítéli meg, hogy a fél által a Pp. 410. § (2) bekezdés c) pont cc) alpont alapján felvetett jogkérdést az Európai Unió Bírósága elé kell terjesztetni (PK vélemény 4. pont). A Pp. e rendelkezésének alkalmazásában főszabályként tehát nincs lehetőség arra, hogy a fél először a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben indítványozza az Európai Unió Bírósága megkeresését.

Kivételesen fordulhat elő, hogy bár a fél először a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben indítványozza az Európai Unió Bírósága megkeresését, mégis a Pp. 409. § (2) bekezdés c) pontjában írt engedélyezési ok alapján kérheti a felülvizsgálat megengedését. Erre kerülhet sor, ha a fél korábban azért nem kezdeményezte az Európai Unió Bírósága megkeresését, mert először a jogerős határozat alapján – pl. a számára kedvezőbb elsőfokú határozat megváltoztatása folytán – szembesült azzal, hogy

a jogvita elbírálásra irányadó magyar jog értelmezése eltér jellemzően valamely uniós irányelv által helyesnek tartott értelmezésétől.

A perbeli esetben megállapítható, hogy a felperesek először a felülvizsgálat engedélyezése, illetve annak kiegészítése iránti kérelmükben indítványozták az Európai Unió Bírósága megkeresését. Rögzíthető továbbá az is, hogy ítéletével az elsőfokú bíróság valamennyi kereseti kérelmüket elutasította, amelyet a másodfokú bíróság helyes indokai alapján hagyott helyben. Így nem teljesültek a Pp. 409. § (2) bekezdés c) pontja alapján a felülvizsgálat kivételes engedélyezéshez szükséges feltételek.

Gfv.III.30.517/2022/10.

A Kúria közzétett határozatában már vizsgált, az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltétel tisztességtelenségének hiánya.

I. A konkrét esetben az ügyben eljáró bíróságok közül a törvényszék foglalt állást jogszabálysértés nélkül, az ügyben releváns iratok tartalmának a helyes értékelésével és az irányadó bírósági gyakorlatnak megfelelően a perbeli szerződésnek az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződési feltétel átláthatóságáról, amellyel a Kúria egyetértett. A vizsgált tájékoztatás mindenben megfelel a 2/2014. PJE határozatban, valamint az Európai Unió Bírósága vonatkozó joggyakorlatában kifejtett szempontoknak. Az elsőfokú ítélet helytálló indokainak megismétlése nélkül a Kúria a következők kiemelését tartja szükségesnek.

A jogerős közbenső ítélet ebben a körben az elsőfokú bírósággal egyezően abból helytállóan indult ki, hogy a perbeli árfolyamkockázati tájékoztatás tartalmi megfelelőségét az írásbeli kockázatteltérő nyilatkozat és a szerződés tartalma alapján kellett megítélni. Ezen megállapításával azonban ellentétesen – és így tévesen – tulajdonított e körben jelentőséget az alperes elnök-vezérigazgatója „2008. februárjában tett nyilatkozatának”, valamint a hitelezők képviselője által a szerződéskötést megelőzően rendelkezésre bocsájtott – az abban szereplő árfolyamon számított – „hitelajánlatnak”. Ezek önmagukban és együttesen sem voltak ugyanis alkalmasak annak a bizonyítására, hogy a felperes az I. és II. rendű alperestől az írásbeli szerződésben és kockázatteltérő nyilatkozatban szereplő tájékoztatással szemben olyan tájékoztatást kapott volna, amelyből alappal gondolhatta, hogy az ügyletnek nincs árfolyamkockázata, vagy az nem őt, vagy nem teljes mértékben őt terheli.

A fentiekből következően az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás tartalmi megfelelőségét a felperes által is aláírt perbeli szerződés rendelkezései és kockázatteltérő nyilatkozat írásbeli tartalma alapján kellett megítélni.

A Kúria elsőként utal arra, hogy az I. és II. rendű alperes perbelivel megegyező szerződéses feltételeit és azonos tartalmú tájékoztatását már több ügyben is vizsgálta, és azt világosnak és érthetőnek találta, amiből az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltételek tisztességes jellegére következtetett (Gfv.VII.30.072/2020/9., Gfv.VII.30.438/2019/13., Gfv.VI.30.314/2020/17., Pfv.I.21.135/2020/6.). A szerződésbe foglalt és a külön okiratban adott tájékoztatást értékelve megállapította, abból egyértelműen, világosan kitűnt az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül vizsgálva, hogy az árfolyamkockázat valós, az jelentős lehet, és az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terheli. A fogyasztóra nézve kedvezőtlen árfolyamváltozással realisan kell számolni, az jelentős is lehet, ami a fogyasztó fizetési kötelezettségeit jelentősen megnövelheti. Olyan rendelkezése az írásbeli tájékoztatásnak nem volt, amelyből a fogyasztó alappal következtethetett volna arra, hogy az árfolyamkockázat vállalásának van felső határa, illetőleg, hogy azt nem kizárólag ő viseli. Ahogy arra a Kúria a 6/2013. PJE határozatban is rámutatott, az árfolyamkockázat mértékéről a pénzügyi intézményt nem terhelte tájékoztatás, hiszen az előre kimutathatatlan volt. E tájékoztató alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes, átlagos fogyasztó felmérhette az árfolyamváltozásnak a szerződés teljesítésére kiható lehetséges következményeit, és a személyi, vagyoni viszonyaira vonatkozó akár jelentős hatását.

A Kúria figyelemmel volt a fentiekén túl arra is, hogy Jogegységi Panasz Tanácsa a 2021. november 22-én hozott és a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat) értelmében a 2/2014. PJE határozat 1. pontja (Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy

a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen) azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (JPE határozat elvi tartalom, 34. pont).

Az I. és II. rendű alperes tájékoztatója fenti elveknek való megfelelőségéről a Kúria a PJE határozatot követően szintén állást foglalt már (Gfv.VI.30.243/2021/9., Pfv.II.20.065/2023/4.), amelyre tekintettel az előzőekben megjelölt egyedi ügyekben folytatott joggyakorlata a PJE határozatot követően is kötelező erejűként hivatkozható.

A felperes sem a keresetben, sem a felülvizsgálati kérelemben nem hivatkozott a Kúria által korábban még nem vizsgált szempontra, amely megalapozhatta volna a kialakult joggyakorlatától való eltérést. A korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan az I. és II. rendű alperes részéről nyújtott tájékoztatás ezáltal teljesítette a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság követelményét, ebből következően nem volt megállapítható a főszolgáltatást megállapító szerződéses kikötés tisztességtelensége, ez okból a perbeli kölcsönszerződés érvénytelensége [1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. §].

A másodfokú bíróság az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás tisztességtelenségét azon okból is megállapíthatónak találta, hogy az álláspontja szerint nem megfelelő időben történt. A felülvizsgálati kérelem ebben a körben a bizonyítékok jogszabálysértő mérlegelése miatt, a 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 206. § (1) bekezdése szerint állította a jogerős közbenső ítélet jogszabálysértő jellegét. Ennek körében a felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében önmagában arra helytállóan hivatkozott, hogy a felülvizsgálati eljárásban – a felülvizsgálati kérelem rendkívüli perorvoslat jellegéből következően – általában nincs helye a bizonyítékok ismételt egybevetésének és felülmérlegelésének. A jogerős ítélet ugyanakkor az egységes bírói gyakorlat szerint megalapozatlannak tekinthető a tényállás megállapítása körében és emiatt felülbíráható jogszabálysértés miatt a régi Pp. 206. §-a alapján, akkor, ha a megállapított tényállás iratellenes, ami önmagában a jogerős ítéletnek a felülmérlegelés tilalmát áttörni engedő hibája. E feltétel pedig a perbeli jogerős közbenső ítélet tekintetében az alábbiak szerint fennállt.

A jogerős közbenső ítélet a jogi indokolás részében, a kellő idő követelmények teljesülése szempontjából lényeges tények számbavétele körében mindenekelőtt iratellenesen tartalmazza, hogy nem volt peradat a felperes által korábban kötött deviza alapú szerződésből származó megfelelő tapasztalatra, hiszen magában a jogerős közbenső ítélet tényállási részében is szerepel helyesen, a valóságnak megfelelően, hogy a perbeli szerződés célja a felperesnek és a III. rendű alperesnek a ... hitelezővel szemben fennálló svájci frank kölcsöntartozása egy összegben való törlesztése volt. Ezt maga a perbeli szerződés is rögzíti, és a felperes is beszélt a hitelkiváltási célról az elsőfokú eljárásban személyes meghallgatása során.

Szintén ebben a körbe tartozó mérlegelendő kérdés volt, hogy a felperes valójában mikor kapta meg és írta alá a perbeli kockázatfeltáró nyilatkozatot. Abban egyetértett a Kúria a jogerős közbenső ítéletben foglaltakkal, hogy azt az I. és II. rendű alperesek a perben nem tudták igazolni, hogy a felperes a kockázatfeltáró nyilatkozatot már a hitelkérelem benyújtásakor aláírta volna. Azt ugyanakkor a jogerős ítélet iratellenesen tartalmazza ([65] bekezdésében), hogy a felperes azt állította volna, hogy annak „aláírására nem volt idő”, hiszen a felperes ilyen tartalmú nyilatkozatot a perben egyáltalán nem tett, nem vitatta, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot aláírta.

A perben a személyes meghallgatása során a 2017. április 28-án tartott tárgyaláson egyértelműen azt a nyilatkozatot tette, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot a perbeli szerződés megkötése előtt írta alá. Utóbb a felperes – a jogi képviselője útján – a perben tett ettől eltérő tartalmú nyilatkozatot is,

ugyanakkor a személyes meghallgatását tartalmazó jegyzőkönyv (43.099/2016/7. számú) kijavítását nem kérte. Ebből következően az közokiratként tartalmazza a felperes fenti nyilatkozatát, amivel szemben szintén iratellenes a jogerős közbenső ítéletnek az a megállapítása is, hogy a felperes a „szerződéskötés során” ismerte meg a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmát. A jogerős közbenső ítélet ezt meghaladóan figyelmen kívül hagyta a felperes azon nyilatkozatát is a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelése során, hogy a perbeli szerződés megkötését több hónapos egyeztetés előzte meg, és nem tulajdonított kellő súlyt az I. rendű alperes hitelügyintézője által ebben a körben tett tanúvallomásnak sem.

Mindezek alapján a Kúria megítélése szerint a másodfokú bíróság a fenti iratellenes megállapítások alapján tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes részére nem állt elegendő idő az árfolyamkockázatok mibenlétének a megismerésére. Ebben a kérdésben a Kúria az ügyben eljáró elsőfokú bíróság mérlegelő tevékenységével értett egyet, amely a fenti iratellenes megállapítások nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli tájékoztatásra megfelelő időben került sor, figyelemmel a perben rendelkezésre álló bizonyítékokra.

Mindebből következően a Kúria megítélése szerint az árfolyamkockázat és lehetséges következményeinek megismerésére, viselésének felvállalására elegendő idő állt a felperes rendelkezésére. Nem merült fel peradat arra – a felperes ilyenre maga sem hivatkozott –, hogy a szerződés megkötésekor, a közjegyzői okirat aláírásakor bármilyen kérdése, aggálya merült volna fel az árfolyamkockázattal összefüggésben. Az ebben a körben megnyilvánuló esetleges mulasztása, gondatlan eljárása pedig – az I. és II. rendű alperes helytálló felülvizsgálati érvelésének és az elsőfokú bíróság helyes megállapításának megfelelően – nem eshet a vele szerződő I. és II. rendű alperes terhére.

Figyelemmel arra, hogy az I. és II. rendű alperes tájékoztatása a kifejtettek értelmében világos és érthető volt, amelynek a megfelelő idejű megismerhetősége is biztosított volt a felperes számára, a deviza alapú szerződés jellegadó szolgáltatásának minősülő, az árfolyamkockázatot a felperesre mint fogyasztóra telepítő rendelkezésre nem alkalmazhatók a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések [2/2014. PJE határozat 1. pont]. A kifejtettek miatt a jogerős közbenső ítélet az árfolyamkockázati tájékoztatás megítélése tekintetében sérti a régi Ptk. 209. § felülvizsgálati kérelemben hivatkozott rendelkezését.

II. Amennyiben a szerződésben a főszolgáltatás mellett további nevesített mellékszolgáltatások is kikötésre kerülnek, akkor e mellékszolgáltatások ellenértéke a kamat mellett további fizetési kötelezettségként kiköthető azzal, hogy a 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 2. számú mellékletének I.10.3. pontjában meghatározott nem önálló, hanem a hitelezési tevékenységhez tipikusan hozzátartozó szolgáltatások ellentételezéseként akkor tisztességes, ha egyrészt megfelel a ténylegesség elvének, és a nyújtott szolgáltatással egyenértékű az ellenszolgáltatás, másrészt a főszolgáltatásként kikötött ellenszolgáltatásnak (az ügyleti kamatnak) erre tekintettel arányosan csökkennie kell, hogy a kikötés ebben az értelemben is megfelelően az arányosság követelményének.

A perbeli szerződési kikötés e követelményeknek eleget tesz. A kezelési költség az adott esetben a folyósítás után, a teljes futamidő alatt rendszeresen felmerülő, a tartozás nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, és a felperes mindezek miatti tájékoztatásával kapcsolatban felmerülő intézkedések ellenértéke. Ezek az I. és II. rendű alperesi szolgáltatások pedig azonosíthatók a perbeli szerződés és üzletszabályzat felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott pontjaiból. Azt pedig az I. és II. rendű alperesek igazolták a perben, hogy a perbeli kölcsönszerződésben kikötött kamat és kezelési költség együttes mértéke (6,99%) a szerződéskötés időpontjában alkalmazott piaci hitelköltség mértékét (7,92 %) nem haladta meg, vagyis a kezelési költség és kamat együttes hatásukat illetően is arányos.

A Kúria megítélése szerint pedig önmagában az, hogy az kezelési költséget az I. és II. rendű alperes általánnyelleggel a devizában nyilvántartott kölcsönösszeg százalékos mértékében határozta meg, nem eredményezi annak tisztességtelenségét, mert amennyiben az a szerződéskötés idején elérhető hasonló kondíciójú kölcsönökhöz képest nem jelentett a felperesre nézve többletkötelezettséget, illetve egyéb hátrányt, úgy alappal feltételezhető, hogy azt a felperes egyedi megtárgyalást követően is elfogadta volna. A Kúria a kezelési költség ilyen meghatározását más döntéseiben sem találta tisztességtelennek (Gfv.VII.30.088/2020/10.; Gfv.VI.30.294/2021/7.; Gfv.VI.30.448/2021/7.).

Gfv.II.30.028/2023/13.

Az EU Alapjogi Chartája rendelkezéseinek címzettjei, annak 51. cikk (1) bekezdése értelmében az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Rendelkezéseire tagállami bíróság előtt kizárólag uniós jogi aktusok értelmezése, illetve jogszerűségének megítélése tekintetében lehet hivatkozni.

I. A tisztességes eljáráshoz való jog (vagy ahogy arra a felperesek hivatkoztak: a fair eljárás) a bírósági eljárások megkerülhetetlen alapelve. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikk (1) bekezdése mindenkinek jogot biztosít arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és észszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogai és kötelezettségei tárgyában. Ezzel összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alkotmányos alapjogként rögzíti a pártatlan elbíráláshoz való jogot. Az Egyezményhez hasonlóan rögzíti: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el”. A felperesek érvelése szerint a Kúria már a tárgyalás előtt adminisztratív eszközökkel el kívánta érni a nyilvánosság kizárását, és a tárgyalásra a sajtó munkatársait sem engedi be. A Kúria azonban a jogvitát nyilvános tárgyaláson bírálta el a 2016. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Pp.) 231. § (1) bekezdés alapján, a nyilvánosság kizárására nem került sor. A Pp. 235. § (1) bekezdése alapján az elnök a tárgyalás szabályszerű lefolytatása és biztonságának megőrzése érdekében – amelynek során nemcsak a felperesek, hanem az alperes tisztességes eljáráshoz való jogát is figyelembe kellett venni – meghatározta a tárgyalás helyszínéül kitűzött, a P.II. tanács részére a Kúria SZMSZ-e 63. § (5) bekezdés szerinti szervezeti rendben meghatározott tárgyalóterem befogadó képességére tekintettel a hallgatóság létszámát, és a regisztráció sorrendje alapján jöhettek oda be érdeklődők és a sajtó munkatársai. A sajtó részéről két munkatárs is jelen volt, akik kép- és hangfelvételt készítettek a teljes tárgyalásról.

A felperesek sérelmezték az eljáró tanács összetételét is. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) törvényes bíróhoz való jogot szabályozó 8. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „a törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró”. Ennek megfelelően történt az ügy kiszignálása az eljáró tanácsra. Az ügyelosztási rendet az azt megelőző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévből kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [Bszi. 9. § (1) bekezdés].

A felperesek az eljáró tanács ítélezési gyakorlatát elemezve két ügyből két kiragadott bekezdésre alapozták azt a véleményüket, hogy az eljáró tanácsban ítélező bírák egy részének törvénykezési gyakorlata „rendszerszinten uniós jogot, irányelvet sértő”. Az eljárás szabálytalansága elleni kifogásnak csak az adott eljárásban felmerülő szabálytalanság lehet a tárgya, az eljáró tanács más ügyekben hozott döntése nem.

A felperesek alaptalanul hivatkoztak az eljárás szabálytalansága elleni kifogásukban a hivatalbóli eljárás elvének a sérelmére is. A Kúria előtti eljárásban a kifogás benyújtásáig csak a tárgyalás kitűzésével összefüggő eljárási cselekményeket foganatosított a bíróság, tárgyalás tartására és határozat hozatalára még nem került sor. A fél a Pp. 156. § (1) bekezdése értelmében az eljárás szabálytalanságát abban a körben kifogásolhatja, amely körben az adott bírói fórum eljárási cselekményeket foganatosított vagy határozatot hozott. Az Európai Unió Bírósága C-511/17. számú ügyben hozott döntése szerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely a fogyasztó által annak megállapítása iránt indított kereset tárgyában jár el, hogy a fogyasztó által az eladóval vagy szolgáltatóval megkötött szerződésben foglalt bizonyos feltételek tisztességtelenek, csak azokat a feltételeket köteles megvizsgálni, amelyek kapcsolódnak a jogvitának a felek által meghatározott tárgyához, amint rendelkezésére állnak az ehhez szükséges – adott esetben bizonyításfelvétellel kiegészített – jogi és ténybeli elemek. Nem köteles viszont hivatalból és egyenként megvizsgálni a nemzeti bíróság az összes többi olyan szerződési feltételt, amelyeket a fogyasztó keresettel nem támadott, annak vizsgálata érdekében, hogy e feltételek tisztességteleneknek minősülnek-e. A fogyasztói irányelv 4. cikkének (1) bekezdését és 6. cikkének (1) bekezdését akként

kell értelmezni, hogy jóllehet a fogyasztó követeléseinek alapjául szolgáló szerződési feltétel tisztességtelen jellegének értékeléséhez figyelembe kell venni a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató által megkötött szerződés összes többi feltételét, e figyelembevétel önmagában nem vonja maga után az eljáró nemzeti bíróság kötelezettségét arra, hogy hivatalból vizsgálja meg ezen összes feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét.

A fenti indokok alapján a Kúria a felperesek eljárás szabálytalansága iránti kifogását a Pp. 156. § (2) bekezdése alapján elutasította.

II. A Kúria a továbbiakban a felperesek által indítványozott előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségességét vizsgálta. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikk (2) bekezdése alapján előzetes döntéshozatali eljárást a jogvita eldöntéséhez szükséges uniós jogkérdés vonatkozásában lehet indítványozni. Nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, ha a felmerülő jogkérdés az ügy elbírálása szempontjából nem releváns, a hivatkozott uniós rendelkezést az Európai Unió Bírósága már értelmezte, vagy az uniós jog helyes értelmezése annyira nyilvánvaló, hogy azzal kapcsolatban ésszerű kétség nem merül fel (283/81.sz.CILFIT-ügy 21. pont).

A felperesek a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 6. cikk (1) bekezdésének és 7. cikk (1) bekezdésének értelmezése körében két kérdésben indítványozták előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A Kúria azonban kiemeli, hogy az Európai Unió Bírósága már számos – a felperesek által is hivatkozott Európai Unió Bírósága C-932/19., C-26/13., C-705/21.– határozatában értelmezte ezeket a jogkérdéseket. A fentiekén túl a jelen ügyben a jogvita eldöntéséhez ezek a jogkérdések nem szükségesek, mert a felperesek keresete nem tartalmazott a különmemű árfolyamok kikötése miatt a teljes szerződés semmisségének megállapítására és a DH törvényekben foglaltaktól eltérő jogkövetkezmények levonására irányuló kérelmet. Erre irányuló kereset hiányában ilyen kérelmet a másodfokú bíróság jogerős ítéletében sem bíralt el. A felülvizsgálati eljárás tárgya pedig a jogerős ítélet [Pp. 406.§ (1) bekezdés], amely csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH2017.232.II., BH2002.283.II.).

A felperesek az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt két kérdésben indítványozták előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A Kúria azonban hangsúlyozza, hogy előzetes döntéshozatali eljárást az EUMSZ 267. cikk (2) bekezdése alapján csak a jogvita eldöntéséhez szükséges uniós jogkérdésben lehet indítványozni. A felperesek által feltett kérdések (a Kúria független és pártatlan bíróság-e, a hatékony bírói jogvédelem megtagadása miatti magyar állam elleni kártérítési per kérdése) pedig a felülvizsgálati kérelem elbírálására nem hatottak ki.

A felperesek az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének és 5. cikkének értelmezése körében három kérdésben indítványozták előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A Kúria azonban kiemeli, hogy az Európai Unió Bírósága már számos – a felperesek által is hivatkozott Európai Unió Bírósága C-26/13., C-186/16., C-51/17., C-776/19-C-782/19. számú egyesített ügy, C-227/18., C-670/2020. – határozatában értelmezte a jelen perben releváns jogkérdéseket: az árfolyamkockázati tájékoztatás mikor tekinthető átláthatónak, érthetőnek, illetve világosnak. Ehhez képest nem merült fel olyan hivatkozás, ami indokolná az Európai Unió Bírósága előtt előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.

A Kúria mindezek alapján a felperesek indítványát a Pp. 130. § (3) bekezdése alapján elutasította.

III. A felperesek felülvizsgálati kérelmük kiegészítésében jogszabálysértésként jelölték meg az Irányelv több rendelkezésének és az Európai Unió Bírósága egyes ítéleteinek nem megfelelő alkalmazását. A Kúria megjegyzi, az EUMSZ 288. cikke alapján az irányelv mint uniós jogforrás kétszintű, közvetett jogi szabályozó eszköz, aminek tartalmát a tagállamok kötelesek a nemzeti jogrendszerükbe beépíteni. A tagállami bíróságoknak az irányelvet átültető nemzeti jogszabályt kell alkalmazniuk, amelynek értelmezése során az irányelvben megfogalmazott cél megvalósítására kell törekedniük (C-91/92. sz. Paola Faccini Dori ügyben 1994. július 14-én hozott ítélet 26. pont, C-240-244/98. sz. Oceano Grupo és társai egyesített ügyekben 2000. június 27-én hozott ítélet 32. pont; a fogyasztói szerződéssel kapcsolatos közérdekű kereset elbírálásának egyes kérdéseiről szóló 3/2011. (XII. 12.) PK vélemény 2. pontjának indokolása). Amennyiben a tagállam eleget tesz implementációs kötelezettségének, az irányelv közvetlen bírósági alkalmazása fogalmilag kizárt. Az Irányelv rendelkezéseit a perben releváns

időszakban az régi Ptk.-ba és a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendeletbe ültették át, amely magyar jogforrások vonatkozó rendelkezéseit – mivel arra a felperesek felülvizsgálati kérelmük kiegészítésében nem hivatkoztak – a Kúria nem vizsgálhatta.

Az EU Alapjogi Chartája rendelkezéseinek címzettjei, annak 51. cikk (1) bekezdése értelmében az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Rendelkezéseire tagállami bíróság előtt kizárólag uniós jogi aktusok értelmezése, illetve jogszerűségének megítélése tekintetében lehet hivatkozni.

Mindezek alapján az Irányelv 6. cikk (1) bekezdése, a 7. cikk (1) bekezdése, valamint az EU Alapjogi Chartája 47. cikke jelen ügyben nem minősül olyan jogszabálynak, amelynek megsértésére a nemzeti bíróság előtt közvetlenül lehetne hivatkozni.

A felperesek felülvizsgálati kérelmük kiegészítésében arra is hivatkoztak, hogy az „...EUSZ 19. cikk (1) bekezdése értelmében az első- és másodfokú bíróságok nem minősülnek az uniós jog alapján bíróságnak, mert képtelenek az uniós jog tényleges érvényesülését és a hatékony bírói jogvédelmet biztosítani.” Az EUSZ 19. cikke az Európai Unió Bírósága szervezeti, hatásköri kereteit szabályozza, annak a tagállami bíróságok előtti eljárásokban nincs közvetlen hatálya (26/62. sz. van Gend & Loos ügyben 1963. február 5-én hozott ítélet), ezért e jogszabályhely megsértése jelen perben fogalmilag kizárt.

IV. A Kúria kiemeli, hogy a perbeli szerződés megkötésekor nem volt olyan jogszabályi előírás, amely arról rendelkezett volna, hogy a szerződéstervezetet, az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást a szerződés megkötését megelőzően mennyi idővel kell átadni. Az 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) perbeli kölcsönszerződés megkötésekor hatályos 203. § (6) bekezdése nem írta elő, hogy mely időpontban kell a pénzügyi intézménynek feltárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot.

Önmagában abból a körülményből, hogy a fogyasztó közvetlenül a szerződéskötést megelőzően kapott tájékoztatást az árfolyamkockázatról, nem következik sem az, hogy a tájékoztatás nem felelt meg a tisztességes tájékoztatással szembeni elvárásoknak, sem az, hogy megfelelt. A Kúria vonatkozó joggyakorlatából következik: e kérdés megítélése során az eset összes körülményét figyelembe véve a rendelkezésre álló bizonyítékokat mérlegelve kell állást foglalni (Gfv.VII.30.286/2020/4., Gfv.VI.30.467/2020/9.). A felülvizsgálati eljárásban annak is ügydöntő jelentősége lehet, hogy a másodfokú bíróság hogyan foglalt állást ebben a kérdésben, hiszen a bizonyítékok felülmérlegelésére a rendkívüli perorvoslati eljárásban csak kivételes esetben kerülhet sor.

Jogkérdésnek minősül, hogy a szerződéskötést megelőzően kell a fogyasztóknak tájékoztatást kapnia az árfolyamkockázatokról. Az azonban már nem jog-, hanem ténykérdés, hogy adott ügyben valóban a szerződéskötést megelőzően kapott-e tájékoztatást a fogyasztó. A jogerős ítélet irányadó tényállása alapján a másodfokú bíróság jogszerűen vonta le azt a következtetést, hogy a felperesek a tájékoztatót a szerződéskötés előtt írták alá és a felpereseknek a tájékoztató áttanulmányozására kellő idő állt rendelkezésükre.

V. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a 2021. november 22-én meghozott és a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú – a bíróságok számára kötelező iránymutatást tartalmazó – határozata (a továbbiakban: JPE határozat) értelmében a 2/2014. PJÉ határozat I. pontja azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, miszerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizaárfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet. A JPE határozat indokolása értelmében a fogyasztónak tájékoztatást kell kapnia azon árfolyamkockázatról, amelynek ki van téve, így arról is, hogy a kockázat számára esetlegesen gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben a kölcsönt törleszteni kell és amelyben rendszerint jövedelmét kapja, leértékelődik. Ennek keretében a

szolgáltatónak fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra. Ezzel összefüggő indokolást tartalmaz az Európai Unió Bírósága C-227/18. végzés 35. pontja és a C-186/16. számú ítélet 50. pontja.

A Kúria – a jogerős ítélettel összhangban – a tájékoztató és a perbeli kölcsönszerződés VII.2. pontjának tartalmát a JPE határozatban megfogalmazott, a 2/2014. PJE határozatot kiegészítő elveknek és az Európai Unió Bírósága határozatainak megfelelően vizsgálta és állapította meg, hogy azok (együttesen) megfelelnek a fenti kritériumoknak, mert azokból egyértelműen megállapítható a korlátlan árfolyamkockázat mibenléte, annak a felperesi fogyasztó gazdasági helyzetére gyakorolt esetleg korlátlan mértékű negatív hatása. A tájékoztató világosan és érthetően tartalmazza a külföldi kamatnak és a ténylegesen alkalmazott kamatnak a törlesztőrészletre gyakorolt hatását, az árfolyamváltozás lehetőségét, annak a törlesztőrészletre gyakorolt hatását. Egyértelműen felismerhető az is, hogy az árfolyam felső határ nélkül változhat, az árfolyamkockázat korlátozás nélkül a fogyasztót terheli.

A JPE határozat meghozatalát megelőzően és az követően is vizsgálta a Kúria az alperes fenti árfolyamkockázati tájékoztatóját, és megállapította annak megfelelőségét (Pfv.I.20.125/2021/3., Pfv.I.21.062/2019/14., Pfv.VIII.20.623/2021/13., Gfv.VII.30.371/2020/7., Gfv.VII.30.220/2020/6., Gfv.VI.30.149/2021/7., Gfv.VI.30.229/2021/6., Gfv.VI.30.364/2021/4.). A jelen ügyben nem merült fel olyan körülmény, amely azt indokolná, hogy a Kúria eltérjen az említett számú ítéletekben kifejtett állásponttól.

A felperesek hivatkoztak az Európai Unió Bírósága C-186/16., a C-609/19., a C-670/20. és a C-776/19. számú határozatokra abban a körben, hogy az alperes stabil árfolyammal számolt a futamidő végéig, és nem adott tájékoztatást az árfolyamváltozást befolyásoló gazdasági háttérrel. Az említett Európai Unió Bírósága döntésekben a vizsgált szerződések kiindulópontja az volt, hogy az EUR és a CHF paritása nem változik, ezzel szemben a perbeli esetben az alperes tájékoztatta a felperest az árfolyamkockázatról és annak gazdasági háttéréről is. Az alperes nem számolt stabil árfolyammal, éppen ellenkezőleg, arról tájékoztatta a felperest, hogy a deviza átváltási aránya a napi piaci mozgások hatására változhat. Arra is felhívta a figyelmüket, hogy egy esetleges kedvezőtlen árfolyamemelkedés számukra előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. Bemutatta az árfolyamkockázat mechanizmusát, tájékoztatta őket arról, hogy a kölcsön kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet-kínálat alapján alakuló elszámoló árak határozzák meg.

A fenti tájékoztatás megfelelt az Európai Unió Bírósága C-186/16. számú ítélet 58. pontja szerinti kritériumoknak, hiszen az esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás, emelkedés esetére jelezte, hogy ebben az esetben a fogyasztónak előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget fog ez okozni. Felhívta a fogyasztó figyelmét arra, hogy az átváltási árfolyam a napi piaci mozgások hatására változhat. Az árfolyamkockázati tájékoztató tartalma szerint az árfolyam bármikor, tehát a futamidő elején is változhat a fogyasztó számára kedvezőtlenül is. A Kúria hangsúlyozza: az Európai Unió Bírósága C-186/16. számú ítélet [47] és [58] pontjaiból nem következik, hogy a tájékoztatásnak kifejezetten tartalmaznia kell, hogy már a futamidő legelején is bármikor reálisan bekövetkezhet az árfolyamingadozás, hanem általánosan kell arról tájékoztatni a fogyasztót, hogy bármikor (és ebben természetesen beleértendő a futamidő legeleje is) változhat az árfolyam. Ezt tartalmazza az Európai Unió Bírósága C-776/19-C-782/19. számú ítélet [62], [101]-[102] pontja, valamint rendelkező része 3. pontja is.

A felperesek azzal is érveltek, hogy az Európai Unió Bírósága C-776/19-C-782/19. számú ítélete után meg kell különböztetni a „jelentős” és az „aránytalan” kockázatot jelentő árfolyamváltozás fogalmát. A Kúria kiemeli, hogy az Európai Unió Bírósága C-776/19-C-782/19. számú ítélete rendelkező részének 5. pontja valóban elkülöníti a jelentős egyenlőtlenséget és az aránytalan árfolyamkockázatot, azonban nem olyan értelemben, mint ahogyan azt a felperesek állítják. A döntés lényege szerint: ha az árfolyamkockázat felső határa nem korlátozott, akkor a fogyasztó aránytalan árfolyamkockázatot vállal, amely a felek említett szerződéséből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idézhet elő. Az ítélet az aránytalan kockázat vállalását tekinti a – jogok és kötelezettségek viszonyrendszerében – jelentős egyenlőtlenségnek, amely összhangban áll az 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelen szerződési feltétel fogalmával. Nem annak van jelentősége a tájékoztató tartalmát illetően, hogy abban „jelentős” vagy „aránytalan”

árfolyamkockázat szerepel-e szó szerint, hanem annak, hogy abból kitűnik-e az árfolyamkockázat korlátlanága. Az alperes által alkalmazott tájékoztatás egyértelműen rögzíti, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozás előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okoz, ami önmagában is arra utal, hogy a fogyasztó korlátlan árfolyamkockázatot vállal.

A felperesek által hivatkozott európai uniós bírósági ítéletek arra mutatnak rá, hogy az átláthatóság követelményének az olyan szerződési feltétel felel meg, amelyben a szolgáltató tájékoztatja a fogyasztót az árfolyamváltozásra esetlegesen kiható gazdasági háttérrel. Azt azonban nem határozzák meg, hogy ez milyen módon valósul meg, a gazdasági háttér tekintetében melyek azok a körülmények, amelyekről köteles tájékoztatást adni (így különösen a felperesek által megjelölt menekülővaluta, gazdasági válság megléte, MNB 2004-es stabilitási jelentés). Az alperes által adott tájékoztató tartalmazta, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozás a fogyasztónak előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat, és tájékoztatta az árfolyamváltozásra esetlegesen kiható gazdasági háttérrel is (napi piaci mozgások, a finanszírozás devizaneme és a forint paritásának változása).

A kamat tekintetében a másodfokú bíróság ítéletének [44] bekezdésében helyesen hivatkozott arra, hogy a jelen esetben a felperesek részére adott tájékoztatás kitért a kamatkockázat kérdésére is. Rögzítette, hogy a hitel kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereset-kínálat alapján alakuló elszámoló árak (LIBOR, EULIBOR) határozzák meg, a kamatláb rendszeres időközönként változik és a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz fog igazodni. A másodfokú bíróság arra is helyesen mutatott rá, hogy a kamat meghatározása körében a felperesek téves tájékoztatásra hivatkoztak, azonban ez okból nem támadták meg határidőben a szerződést [régi Ptk. 236.§ (1) bekezdés].

A hitelbírálat nem akadályozta a felpereseket abban, hogy az árfolyamkockázatot felismerjék. A hitelképesség nem egyedül a jövedelmi viszonyokra, hanem a kölcsönszerződést biztosító jelzálogfedezet kikötésével összhangban a fogyasztó további vagyoni viszonyaira is kiterjedt. A hitelbírálat eredményéből ezért nem következtethettek a felperesek a szerződés teljes futamideje alatt fennálló teherviselő képességükre. A gondos hitelbírálat sem alkalmas annak kizárására, hogy a fogyasztó a fizetési kötelezettségét a szerződés futamideje alatt akár személyes körülményeiben bekövetkezett változás okán is esetlegesen már nem tudja teljesíteni.

A felperesek a felmondás jogszerűtlensége, érvénytelensége körében arra hivatkoztak, hogy az alperes felmondása azért jogszerűtlen és azért ütközik a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontjába, mert ha az alperes az Európai Unió Bírósága C-776/19. számú ítélete szerinti kompenzációt szolgáltatna volna részére, illetve figyelembe vette volna a 2014. évi XL. törvény (továbbiakban: DH2 törvény) szerinti tisztességtelenül felszámított összeget, akkor nem lett volna, vagy csak csekély mértékű hátraléka lett volna.

Az Európai Unió Bírósága C-776/19. számú ítélete [100]-[103] pontja szerinti kompenzáció csak arra az esetre vonatkozhatna, ha szolgáltató a fogyasztóval nem tartotta volna tiszteletben az átláthatóság követelményét. Ez azonban jelen esetben nem merült fel, így ezen kompenzáció figyelembevételére nincs mód.

A tisztességtelen szerződési feltételek a szerződéskötés időpontjára visszaható hatállyal érvénytelenek, így az ennek alapján teljesített szolgáltatások előtörlesztésként vehetők figyelembe. A kölcsönszerződés DH2. tv szerint érvénytelennek minősülő kikötése alapján az adósnak nem keletkezhet fizetési kötelezettsége, a törlesztőrészletek érvénytelen szerződéses rendelkezésen alapuló részének nem teljesítésével nem eshet késedelembe. A kölcsönszerződés fizetési késedelemre alapított felmondása jogszerűségének vizsgálata során a felmondást megelőzően a törlesztőrészleteknek az érvénytelen kikötésen alapuló hányadára teljesített befizetéseket is értékelni kell az adós javára (Kúria Pfv.VIII.20.045/2021/8., megjelent: BH 2022.76.). Ha a többletszolgáltatást teljesítő adós a teljesítéskor az érvényesen kikötött szolgáltatás tekintetében késedelembe volt, a többletszolgáltatást a hátralékos szolgáltatásra kell elszámolni [régi Ptk. 290. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont, 293. §]. Ebből következően, ha az így elszámolt többletszolgáltatás meghaladja a felmondáskor kimutatott hátralékot, az adós szerződésszegésére alapított felmondás nem teszi esedékessé a felmondott szerződésben foglalt teljes tartozást. Ha viszont az elszámolt többletszolgáltatás nem haladja meg a felmondásban kimutatott hátralékot, és a felmondáskor kimutatott hátralék több havi törlesztőrészlet elmaradását tartalmazza, úgy az adós szerződésszegésére alapított felmondás esedékessé teszi a felmondott szerződésben foglalt teljes

tartozást és így megteremti a közvetlen végrehajtás lehetőségét.

A kölcsönszerződés fizetési késedelemre alapított felmondása jogszerűségének megítélése során azt kell vizsgálni, hogy az adósnak keletkezett-e lejárt tartozása, tehát késedelembe esett-e és a késedelem – mértékére, illetve a hátralék összegére figyelemmel – olyan érdeksérelmet okozott-e a hitelezőnek, olyan súlyos szerződésszegésnek tekinthető-e, amely megalapozhatja a szerződés azonnali hatályú felmondását (4/2021. PJE határozat). Amennyiben a keresettel támadott felmondás időben megelőzte a DH2. tv. szerinti elszámolást, akkor az elszámolásban megjelent összeget arányosítani kell a felmondás időpontjára nézve (Gfv.VI.30.157/2021.).

Gfv.VI.30.206/2023/2.

A fogyasztó jogosult arra, hogy kifejezze azon szándékát, hogy nem kíván a kikötés tisztességtelenségére hivatkozni. Joga van arra is, hogy lemondjon a szerződés teljes érvénytelenségének megállapításából eredő hátrányos következményekkel szemben őt megillető védelemről. Amennyiben azonban nem mond le a védelmi rendszer igénybeviteléről és kéri a tisztességtelen szerződési feltétel következtében az érvénytelenség jogkövetkezményének a levonását, ennek módja, illetve tartalma meghatározása során nem a fogyasztó kinyilvánított akarata szerint kell eljárni, hanem a bíróság feladata gondoskodni arról, hogy a fogyasztó végső soron abba a helyzetbe kerüljön, amelyben akkor lett volna, ha a tisztességtelenségnek ítélt feltétel nem létezett volna.

A tájékoztatás elégtelensége miatt az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító tisztességtelen feltétel következtében érvénytelen szerződés jogkövetkezményeként a bíróság a szerződést érvényessé nyilváníthatja azzal a tartalommal, hogy a szerződés többi nem tisztességtelen feltételének érintetlenül hagyásával az árfolyamkockázat nem a fogyasztót terheli. Az elszámolást úgy kell elvégezni, hogy a kölcsön tőkeösszegének és járulékainak (kamat és esetlegesen a százalékban meghatározott kezelési költség) visszafizetésére a folyósításkori árfolyamon és kamatmértékkel kerül sor.

Az eljárás jelen szakaszában már tényként állapítható meg, hogy a perbeli lízingszerződésben az árfolyamkockázatot a fogyasztóra (alperesre) hárító szerződéses kikötés a felperes által nyújtott nem megfelelő tájékoztatás következtében a 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése alapján tisztességtelen, ezért semmis. Mivel az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és automatikus következmény, ami a szerződés deviza alapúságából következik, a deviza alapú fogyasztói lízingszerződés ezen kikötése a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, a szerződés elsődleges tárgya [6/2013. PJE határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás; 2019. március 14-i Dunai ítélet, C-118/17, EU:C:2019:207, 52. pont], tisztességtelensége ezért a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi (Gfv.VI.30.023/2021/7.). A Kúriának abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy az adott ügyben az érvénytelenség mely jogkövetkezménye, milyen tartalommal alkalmazható.

A jogkövetkezményeket illetően a régi Ptk. 237. § (1) bekezdése kimondja, hogy érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani. A régi Ptk. 237. § (2) bekezdése szerint, ha a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem lehet visszaállítani, a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja. Az érvénytelen szerződést érvényessé lehet nyilvánítani, ha az érvénytelenség oka – különösen uzsorás szerződés, a felek szolgáltatásainak feltűnő aránytalansága esetén az aránytalan előny kiküszöbölésével – megszüntethető. Ezekben az esetekben rendelkezni kell az esetleg ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről.

A 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) 1. §-a értelmében e törvény hatálya a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 tv.) hatálya alá tartozó fogyasztói szerződésekre terjed ki, így a perbeli pénzügyi lízingszerződésre is. A DH2 tv. 37. § (1) bekezdése lex specialisként előírt rendelkezése szerint a törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a fél a bíróságtól a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (a továbbiakban: részleges érvénytelenség) megállapítását – az érvénytelenség okától függetlenül – csak az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására is kiterjedően kérheti. A DH2 tv. megfogalmazásából és annak jogalkotói indoklásából következik az a

jogalkotói cél, hogy a jogkövetkezmények levonására a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításával kerülhet sor. Az e rendelkezéshez fűzött törvényi indokolás szerint a perek jelentős száma és az e körben bizonytalan jogalkalmazói gyakorlat szükségessé tette, hogy a jogalkotó e kérdésben is állást foglaljon, és normatív iránymutatást adjon arra vonatkozóan, hogy az érvénytelen fogyasztói kölcsönszerződések érvényessé, illetve hatályossá nyilvánítása esetén a felek által nyújtott szolgáltatások elszámolása során a jogalkalmazó szerveknek miként kell eljárnia.

Az Alkotmánybíróság a 3098/2016. (V. 24.) AB határozatában a DH2 tv.-nek és az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvénynek (a továbbiakban: DH3 tv.) az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásával (DH2 tv. 37/A §) és a forintosítás tekintetében előírt elszámolással összefüggő rendelkezéseit (DH3 tv. 15/A §) vizsgálva alaptörvény-ellenességét, normakollíziót nem állapított meg, ezért a normakontroll indítványokat elutasította. Az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezéseket is elutasította, a vitatott rendelkezések normavilágosságát vizsgálva arra mutatott rá, hogy a devizahitelesek érintő, jogszabályban testet öltő intézkedések számos törvényben megjelentek. A tárgyat érintő törvények sorozata normatív megoldást kívánt nyújtani a deviza- és deviza alapú (részben pedig a forint alapú) kölcsönszerződésekkel kapcsolatban felmerült, társadalmi méretűvé vált problémákra. E törvények lényegében egy egymásra épülő, komplex rendszert alkotnak, és együttesen rajzolják ki azt a normatív tartalmat, amely a konkrét, folyamatban lévő jogviták megoldását is befolyásolja. A normatív megoldás azonban mindig szükségképpen általános. A perekben az eljáró bíróságoknak az a feladata, hogy a normatív úton eldöntött kérdéseket követően a még fennmaradó vitás elemekre szűkítsék az ügy eldöntését {3098/2016. (V. 24.) AB határozat Indokolás [34]}.

Az Európai Unió Bírósága több előzetes döntéshozatali eljárásban szintén vizsgálta a DH törvényeket, azok uniós jognak való megfelelését. A C-118/17. számú ítélete 42. pontjában kifejtettek szerint a 93/13/EGK irányelve (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) 7. cikkének (1) bekezdése nem képezi akadályát annak, hogy a tagállamok a fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből következő követelmények tiszteletben tartása mellett jogszabállyal vessenek véget a tisztességtelen szerződési feltételeknek a fogyasztók és eladók vagy szolgáltatók közötti szerződésekben történő használatának.

A C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében az Európai Unió Bírósága egyrészt az árfolyamkockázatról, másrészt ez ettől eltérő jogi megítélésű árfolyamrészről nyilvánított véleményt. Az árfolyamrés tekintetében kifejtette, hogy a fogyasztói irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében szereplő „egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel” fogalmat akként kell értelmezni, hogy az vonatkozik többek között az olyan szerződési feltételre, amelyet valamely kötelező érvényű, a szerződés fogyasztóval történő megkötését követően elfogadott olyan nemzeti jogszabályi rendelkezés módosított, amely arra irányul, hogy más szabályt léptessenek az említett szerződésben foglalt valamely semmis feltétel helyébe. Amikor a nemzeti jogalkotó a DH1 tv. 3. §-ának (2) bekezdése és a DH3 tv. 10. §-a értelmében olyan feltételt léptetett az árfolyamrészről szóló feltétel helyébe, amely előírja, hogy a szerződő felek között a Magyar Nemzeti Bank által meghatározott, az esedékesség időpontjában jegyzett árfolyamot kell alkalmazni, az ilyen típusú kölcsönszerződésekben foglalt kötelezettségekre vonatkozó bizonyos feltételeket szándékozott meghatározni (2018. szeptember 20-i OTP Bank és OTP Faktoring ítélet, C-51/17, EU:C:2018:750, 62. pont).

A C-932/19. számú előzetes döntéshozatali eljárás tárgyát lényegében a DH1 tv. fogyasztói irányelv 6. cikke (1) bekezdésének megfeleltetése képezte. Az Európai Unió Bírósága ezen döntésében – megismételve a C-118/17. számú ítélet 56. pontjában már kimondottakat – nem tekintette ellentétesnek az irányelv e rendelkezésével az olyan nemzeti szabályozást, amely a fogyasztóval kötött kölcsönszerződéseket illetően semmisnek nyilvánítja az árfolyamrésre vonatkozó, tisztességtelennek tekintett kikötést, és arra kötelezi a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságot, hogy e kikötést a nemzeti jog hivatalos árfolyam alkalmazását előíró rendelkezésével váltsa fel, anélkül hogy e bíróságnak lehetősége lenne az érintett fogyasztó azon kérelmének helyt adni, amely a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányul, még akkor is, ha az említett bíróság is úgy ítéli meg, hogy e szerződés fenntartása ellentétes lenne a fogyasztó érdekeivel, különös tekintettel az árfolyamkockázatra, amely a fogyasztót az említett szerződés egy másik kikötése értelmében továbbra is terheli, feltéve, hogy ugyanez a bíróság az önálló mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében és anélkül, hogy az e fogyasztó által kifejezett szándék elsőbbséget élvezhetne e mérlegelési jogkörhöz

képest, meg tudja állapítani, hogy az e nemzeti jogszabályban így előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben az említett fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna (2021. szeptember 2-i OTP Jelzálogbank és társai ítélet, C-932/19, EU:C:2021:673, 51. pont).

Ami tehát az árfolyamrészre vonatkozó, a kölcsönszerződésekben eredetileg szereplő kikötést, valamint azokat a hatásokat illeti, amelyeket az említett szabályozás a fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből eredő, e kikötéssel kapcsolatos védelmi biztosítékokra gyakorol, az Európai Unió Bírósága lényegében úgy ítélte meg, hogy amennyiben a magyar jogalkotó orvosolta az árfolyamrészre vonatkozó kikötést tartalmazó szerződésekhez kapcsolódó gyakorlati problémákat azáltal, hogy előírta e kikötés felváltását, és így biztosította az érintett szerződések érvényességét, az ilyen megközelítés megfelel az uniós jogalkotó által az irányelv, azon belül is különösen a 6. cikk (1) bekezdése keretében követett célkitűzésnek, amely a felek közötti egyensúly helyreállítását főszabály szerint a szerződés egésze érvényességének fenntartásával, nem pedig a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződés érvénytelenségének megállapításával éri el (C-118/17. 38., 40. és 51. pont, C-932/19. 40. pont).

Az árfolyamrésszel kapcsolatos kérdések tekintetében tehát egyértelmű, az Európai Unió Bírósága ítéleteiben is megerősített jogértelmezéssel fennálló jogi helyzetről van szó: a magyar jogalkotó által az árfolyamrész alkalmazásából adódó tisztességtelen szerződési feltételek helyébe léptetett szerződési rendelkezések az uniós joggal való összhang hiánya miatt nem vitathatók. Alaptalanul állította ezért az alperes, hogy DH törvények létjogosultsága megkérdőjelezhető, azokat a nemzeti bíróságoknak figyelmen kívül kell hagyni.

Az árfolyamrésszel ugyan összefügg, de a korábban írtakból következően a magyar jogi környezetben önállóan vizsgálendő az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító kikötés tisztességtelensége és annak jogkövetkezménye. A Kúria e körben elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem azon állítását vizsgálta, amely szerint – lényegében az uniós jog elsőbbsége alapján – a fogyasztó választhatja meg, hogy a bíróság az érvénytelenség melyik jogkövetkezményét alkalmazza, a választását az eljáró bíróságnak kötelessége tiszteletben tartani. Az alperes ezen álláspontja alátámasztására az Európai Unió Bírósága C-118/17. számú ítélete 54. pontjára, a C-126/17. számú végzés rendelkező részének 2) pontjára, valamint a C-51/17. számú ítélet 56. és 60. pontjaira és a C-260/18. számú ítélet megállapításaira hivatkozott.

A Kúria álláspontja szerint a fogyasztói érdekek elsődlegességére figyelemmel sem támasztható alá az alperes álláspontja. Az Európai Unió Bírósága e körben hivatkozott ítéletei közül csak a C-260/18. számú ítélet foglalkozott konkrétan a jogkövetkezmények kérdésével. (Az ítélet tárgyát többek között valamely feltétel tisztességtelen jellege megállapításának joghatásai, a fogyasztó érdekének vizsgálata, szerződés tisztességtelen feltételek nélküli fennmaradása képezte, a később részletesebben kifejtettek szerint a lengyel nemzeti jog tükrében.) Az Európai Unió Bírósága a fogyasztó kinyilvánított akaratának tulajdonított jelentőséget illetően emlékeztetett arra, hogy a nemzeti bíróság azon kötelezettségével kapcsolatban, miszerint az irányelv 6. cikke (1) bekezdésével összhangban szükség esetén hivatalból mellőznie kell a tisztességtelen feltételeket, az Európai Unió Bírósága már pontosította, hogy a nemzeti bíróság nem köteles mellőzni a szóban forgó feltétel alkalmazását, amennyiben a fogyasztó – miután a nemzeti bíróság megfelelően tájékoztatta – szabad és világos hozzájárulását adja e feltételhez, illetve kifejezi azon szándékát, hogy nem kíván az ilyen kikötés tisztességtelen jellegére hivatkozni (lásd ebben az értelemben: 2013. február 21-i Banif Plus Bank ítélet, C-472/11, EU:C:2013:88, 23., 27. és 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Amennyiben a fogyasztó úgy dönt, hogy nem hivatkozik e védelmi rendszerre, az nem alkalmazandó (2019. október 3-i Dziubak ítélet, C-260/18, EU:C:2019:819, 53. és 54. pont). Hasonlóképpen rendelkezett az Európai Unió Bírósága a C-19/20. sz. ítélete (2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341) 46. és 56. pontjaiban.

Ezen meghatározott szempontok szerint kell értelmezni a C-260/18. számú ítélet 56. pontjában és a rendelkező rész 2) pontjában tett megállapítást, miszerint a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása következtében a fogyasztó helyzetére gyakorolt következmények értékelése szempontjából a fogyasztó e tekintetben kinyilvánított szándéka döntő jelentőséggel bír.

Az Európai Unió Bírósága a C-80/21-C-82/21. számú egyesített ügyekben hozott ítélete (2022. szeptember 8-i D.B.P. ítélet, C-80/21–C-82/21, EU:C:2022:646) 74. pontjában a fentieket kiegészítette.

Eszerint ez a kifejezett szándék azonban nem élvezhet elsőbbséget az eljáró bíróság önálló jogkörébe tartozó azon kérdés megítélésénél, hogy az adott esetben a releváns nemzeti jogszabályban előírt intézkedések megtétele lehetővé teszi-e azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna (lásd ebben az értelemben: C-932/19. 50. pont). Ehhez hasonlóan – az árfolyamrésszel összefüggésben, de az árfolyamkockázatra is vonatkoztatható módon – a C-932/19. számú ítélet 50. pontjában, illetve rendelkező részében kimondta, a fogyasztó által kifejezett szándék nem élvez elsőbbséget a nemzeti bíróság mérlegelési jogköréhez képest annak megállapítása során, hogy a nemzeti jogszabályban így előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi-e azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben az említett fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna. A C-19/20. számú ítélete 57. pontjában az Európai Unió Bírósága tovább pontosította a megállapításait: annak értékelése során, hogy az egy vagy több tisztességtelen feltételt tartalmazó szerződés az említett feltételek kihagyásával is teljesíthető-e, az eljáró bíróság nem támaszkodhat kizárólag arra, hogy az említett szerződés egészének semmissé nyilvánítása a fogyasztó számára esetleg kedvező (C-19/20. 57. pont, 2012. március 15-i Pereničová és Perenič ítélet, C-453/10, EU:C:2012:144, 33. pont).

Mindezekből az következik, a fogyasztót az a jog illeti meg, hogy lemondjon a védelmi rendszer igénybevételeéről, azaz megfelelő tájékoztatást követően nyilatkozhat úgy is, hogy nem hivatkozik a feltétel tisztességtelenségére, nem kéri levonni annak jogkövetkezményét, de amennyiben ilyen nyilatkozatot nem tesz, úgy az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazott módja, illetve annak tartalma meghatározása során nem a fogyasztó kinyilvánított akarata bír elsőleges jelentőséggel.

Az Európai Unió Bírósága hivatkozott ítéletei alapján a jogkövetkezmények tekintetében – a fogyasztói irányelv célkitűzéseinek tiszteletben tartásával – a nemzeti jogszabályok irányadóak. Így mind a jelen ügyben felperesi pozícióban lévő pénzintézet, mind az alperesként eljáró fogyasztó vonatkozásában irányadó a 2/2010. PK vélemény 5. a) pontján nyugvó következetes bírói gyakorlat, miszerint a kérelemhez kötöttség elve nem érvényesül maradéktalanul az érvénytelenség megállapítása iránti perben, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása körében a fél kérelmének tartalma a bíróságot nem köti. A bíróság azonban nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik.

A Kúria nem értett egyet az alperes azon jogi álláspontjával sem, hogy az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatainak a jogegységi határozatokhoz hasonló joghatásai lennének (a jogkövetkezmények alkalmazása során is). Az előzetes döntéshozatali eljárásokban az Európai Unió Bírósága a feltett kérdésekre válaszol, gyakran az elterjesztő bíróság által bemutatott tagállami jogszabályokra is figyelemmel. Ezért a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott, az árfolyamrés és egyben az árfolyamkockázat jogkövetkezményei tekintetében a lengyel előzetes öntéshozatali előterjesztések alapján hozott Európai Unió Bírósága határozatok nem irányadóak a magyar jogi környezetre, illetve annak nem mindenben feleltethetők meg, a magyar és a lengyel tagállami jogi szabályozás és az érvénytelenség tekintetében alkalmazott jogvédelmi eszközök különbözősége miatt.

A lengyel Kodeks cywilny-be (lengyel polgári törvénykönyv) csak 2009-ben került beiktatásra a régi Ptk. 231. § (2) bekezdéséhez hasonló szabály (amely szerint az idegen pénznemben meghatározott kötelezettség értékét a Lengyel Nemzeti Bank által a teljesítés esedékességének napjára vonatkozóan közzétett középárfolyamon kell kiszámítani). Miután a deviza és deviza alapú szerződések jelentősebb részét ezen időpontot megelőzően kötötték Lengyelországban is (a C-260/18. számú Dzubiak ügyben 2008. november 14-én), így a lengyel bíróság által az előzetes döntéshozatali előterjesztésekben egyértelműen ismertetett jogi háttérből (C-260/18. 24. pont) kétségmentesen megállapítható, hogy az utóbb bekövetkezett módosítás eredményeként megváltozott szabályozás lehetővé tette ugyan viszonyítási alapként a jegybank által közzétett középárfolyam figyelembe vételét, azonban az e módosítást megelőző lengyel szabályozásban ilyen szabály egyáltalán nem volt. A jogszabályi környezet lényeges eltérései miatt az Európai Unió Bírósága C-260/18. számú ügyben adott jogértelmezése nem irányadó a magyar ügyekben, amelyekben viszont ilyen diszpozitív rendelkezés esetére adott az Európai Unió Bírósága jogértelmezést, először a C-26/13. számú (2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, ECLI:EU:C:2014:282) ügyben hozott, majd utóbb több, már fentebb hivatkozott ítéletében.

A fentiekén túl, ahogyan az Európai Unió Bírósága a C-260/18. számú ügyben (59. pont) is megismételte korábbi joggyakorlatának lényegi elemeit, a fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a nemzeti bíróság a szerződésben szereplő tisztességtelen feltételek semmisségét orvosolhatja azáltal, hogy a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével vagy a szóban forgó szerződés feleinek egyetértése esetén alkalmazandó rendelkezésével helyettesíti. Ez a C-26/13. számú ítéletben megfogalmazott (kivételes helyzetekben, a fogyasztó jogvédelme érdekében érvényesülő) helyettesíthetőség – amely kivételt képez azon főszabály alól, amely szerint a szóban forgó szerződés csak akkor köti a feleket, ha az a benne foglalt tisztességtelen feltételek elhagyásával is fennmaradhat – a belső jog valamely diszpozitív rendelkezésére vagy a felek egyetértése esetén alkalmazandó rendelkezéseire korlátozódik, és többek között azon az előfeltevésen alapul, hogy e rendelkezések nem tartalmazzanak tisztességtelen feltételeket, továbbá alkalmazásuk előfeltétele, hogy egyébként a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek teszi ki (C-26/13. 81. pont; 2019. március 26-i Abanca Corporación Bancaria ítélet, C-70/17 és C-179/17, EU:C:2019:250, 59. pont). E rendelkezések vélhetően azt tükrözik, hogy a nemzeti jogalkotó a meghatározott szerződések feleit megillető jogok és az őket terhelő kötelezettségek között egyensúlyt teremtett arra az esetre, ha a felek vagy nem tértek el a nemzeti jogalkotó által az érintett szerződések tekintetében előírt általános szabályoktól, vagy kifejezetten a nemzeti jogalkotó által e célból bevezetett szabály alkalmazhatósága mellett döntöttek (C-260/18. 60. pont). A lengyel jog előzetes döntéshozatali előterjesztésben ismertetett általános rendelkezései nem feleltek meg e kritériumoknak, így ezek a rendelkezések nem orvosolhatták a szerződésnek a benne foglalt tisztességtelen feltételek elhagyása következtében keletkezett hiányosságait.

Magyarországon a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott lengyel jogi helyzettől amiatt is lényeges eltérés állapítható meg, mert a magyar jogalkotó a DH törvények elfogadása mellett döntött. A DH1 tv. elfogadására pedig egyrészt a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet (C-26/13, EU:C:2014:282), másrészt a 2/2014. PJE határozat meghozatala után, és ezek figyelembevételével került sor. A törvény 3. §-ának (1) bekezdése szerint a fogyasztói kölcsönszerződésben semmis az árfolyamrésre vonatkozó, egyedileg meg nem tárgyalt feltétel. Azzal, hogy a jogalkotó a Magyar Nemzeti Bank által meghatározott árfolyam alkalmazását írta elő, megszüntette az árfolyamrés alkalmazását is, ezáltal jogalkotói eszközzel vonta le ennek jogi következményét (hasonló módon orvosolta a 4. § (1) bekezdése értelmében semmis egyoldalú szerződésmódosításból származó költségnövekedés következményeit is). Az ezzel kapcsolatos elszámolási kérdéseket is teljeskörűen rendezte a jogalkotó, a DH2 tv. ugyanis a DH1 tv. szerint tisztességtelennek minősített szerződési feltételek alapján jogosulatlanul beszedett összegeket visszatéríteni vagy elszámolni rendelte a fogyasztó javára (ezzel lehetővé téve azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztók e tisztességtelen szerződési feltételek hiányában lettek volna). Ezt a szabályozást egészítette ki a DH3 tv., amely pedig előírta, hogy az érintett kölcsönöket a 10. §-ában meghatározott árfolyam szerint véglegesen forintba kell átváltani annak érdekében, hogy kiküszöböljék a jövőbeli árfolyamváltozásokból eredő kockázatokat.

A magyar jogalkotás tehát véglegesen, a jogkövetkezményekre is kiterjedően rendezte a tisztességtelenül felszámított árfolyamrés és az egyoldalú szerződésmódosítási jogból eredő költségnövekedés kérdését, továbbá részben rendezte az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos kérdéseket is, hiszen egyrészt az igények érvényesítésével kapcsolatos eljárási feltételeket, a keresetek anyagi jogi alapját szabályozta a tisztességtelen szerződési feltételen alapuló árfolyamkockázat esetén, továbbá generálisan, minden (a törvény hatálya alá tartozó) fogyasztói jogviszonyra vonatkozóan a DH3 tv. hatályba lépésétől kezdődően rendezte az árfolyamkockázat kérdését, ugyanis annak kiiktatásával valamennyi fogyasztói szerződésre nézve rendelkezett a forintosításról.

A C-932/19. számú ügyben az Európai Unió Bírósága megerősítette a 2019. március 14-i Dunai ítéletben (C-118/17, EU:C:2019:207, 36. és 37. pont) már megfogalmazott megállapítását, hogy az árfolyamrésre vonatkozó tisztességtelen kikötés helyébe lépő, és az említett ügyben az érintett magyar jogszabályok, különösen a DH1 tv. 3. §-a értelmében visszamenőleges hatállyal a kölcsönszerződés szerves részévé váló kikötések, a kötelező érvényű nemzeti jogszabályi rendelkezéseket tükröző ilyen kikötéseként nem tartoznak a fogyasztói irányelv hatálya alá, mivel az az 1. cikkének (2) bekezdése értelmében nem alkalmazandó a kereskedő és a fogyasztó közötti szerződésben szereplő, a nemzeti szabályok által

meghatározott feltételekre (C-932/19. 39. pont).

A fentieknek azért is van nagy jelentősége, mert míg a lengyel jogalkotó nem alkotott olyan szabályt, ami a – csak kivételes helyzetekben, a fogyasztó jogvédelme érdekében igénybe vehető – bírói behelyettesítés módszerén túl rendezte volna a lerovó és kirovó pénznem különbözőségéből adódó jogi következményeket, addig a magyar jogalkotó – az Európai Unió Bírósága ítéleteivel is megerősítetten EU-jog konform módon – rendelkezett az átszámítási mechanizmusra vonatkozó szabályokról. Ennek következtében a jogalkotói behelyettesítés folytán minden deviza alapú, DH törvények hatálya alá tartozó szerződésnél problémamentesen kiszámítható akár lerovó, akár kirovó pénznemben a teljesítendő szolgáltatás mértéke, így az átváltási mechanizmus működésére vonatkozó szerződési rendelkezések képesek jogi hatás kiváltására.

Miután azonban a magyar jogalkotás jogalkotói eszközzel generálisan nem rendezte azt a kérdést, hogy az árfolyamkockázatról adott tisztességtelen tájékoztatás, a tisztességtelen szerződési feltétel érvénytelensége esetén hogyan, milyen elszámolással kell alkalmazni ennek jogkövetkezményét, a fentebb bemutatott ítélkezési gyakorlatból jól látszik, hogy a DH törvényekkel nem rendezett kérdésekben egyedi ügyekben lefolytatott vizsgálat alapján szükséges állást foglalni az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési rendelkezések tisztességességének, és e feltétel tisztességtelensége esetén a jogkövetkezmények levonásának a kérdésében.

Mindezeknek a rögzítését azért tartotta a Kúria szükségesnek, mert az Európai Unió Bírósága a C-705/21. számú ítéletében kizárólag az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító szerződési kikötés tisztességtelen jellegének megállapítása miatt e szerződés érvénytelensége következményeinek a megkötésétől – a devizában nyilvántartott kölcsönszerződések nemzeti pénznemre történő átváltására a magyar jogszabály által előírt határidőnek megfelelő – 2015. február 1-jéig terjedő időszakra vonatkozóan tett megállapításokat (2023. április 27-i AxFina Hungary ítélet, C-705/21, EU:C:2023:352 33-34. pont), azaz semmilyen tekintetben nem érintette sem az árfolyamrés (és az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségének) kérdését, sem azokat a szerződéseket, amelyek tekintetében az árfolyamkockázatról adott megfelelő tájékoztatás hiányát a bíróság nem állapította meg.

Az Európai Unió Bírósága a C-705/21. számú ítéletében megerősítette azt a korábbi gyakorlatát, hogy a fogyasztói irányelv 6. cikke (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy ha a nemzeti bíróság megállapítja a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésben szereplő tisztességtelen feltétel semmisségét, e bíróság nem egészítheti ki a szerződést e feltétel tartalmának módosításával (C-705/21. 38. pont, 2020. november 25-i Banca B. ítélet, C-269/19, EU:C:2020:954, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, 2015. január 21-i, Unicaja Banco et Caixabank ítélet, C-482/13, C-484/13, C-485/13 és C-487/13, EU:C:2015:21, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat) a fogyasztói irányelv 7. cikke által elérni kívánt hosszú távú, az ilyen szerződésekben foglalt tisztességtelen feltételek alkalmazásának megszüntetésére irányuló cél elérése érdekében (C-705/21. 40. pont, lásd ebben az értelemben: 2020. március 3-i Gómez del Moral Guasch ítélet, C-125/18, EU:C:2020:138, 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Az Európai Unió Bírósága ezért kimondta, hogy a nemzeti bíróság nem orvosolhatja a szerződésnek az abban szereplő valamely kikötés tisztességtelen jellegéből eredő érvénytelenségét oly módon, hogy e szerződést érvényesnek nyilvánítja, és egyidejűleg módosítja annak pénznemét és az említett szerződésben rögzített kamatlábat, vagy maximálja e deviza árfolyamát (C-705/21. 41. pont, C-212/20. 69. pont, 2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, 68. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Pontosítva eddigi gyakorlatát kimondta azt is, hogy ha a felek vonatkozásában nem lehet helyreállítani azt az állapotot, amelyben akkor lettek volna, ha e szerződést nem kötötték volna meg, a tagállami bíróságnak feladata gondoskodni arról, hogy a fogyasztó végső soron abba a helyzetbe kerüljön, amelyben akkor lett volna, ha a tisztességtelennek ítélt feltétel soha nem létezett volna (C-705/21. 47. pont, 2022. március 31-i Lombard Lizing ítélet, C-472/20, EU:C:2022:242, 57. pont). Ezért a nemzeti bíróság jogosult többek között arra, hogy a fogyasztó érdekeit védelemben részesítse azáltal, hogy visszatéríteti neki azokat az összegeket, amelyeket a hitelező a tisztességtelennek ítélt feltétel alapján szedett be, azzal, hogy e visszatérítés a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén történik (C-705/21. 48. pont, lásd ebben az értelemben: C-472/20. 58. pont).

A C-705/21. számú ítélet tükrében egyértelmű, hogy a Kúriának a Konzultációs Testület által

kidolgozott, és az alsóbb szintű bíróságok által eddig tipikusan követett kétféle elszámolási módtól eltérő alapon kell az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásáról rendelkeznie.

A fogyasztói irányelv minimum harmonizációt valósított meg (2013. május 30-i Jörös ítélet, C-397/11, EU:C:2013:340, 47. pont). A (12) preambulumbekzdéséből is kitűnően nem kívánta a tisztességtelen szerződési feltételek tekintetében a tagállamok valamennyi jogi szabályát uniformizálni, a tagállamok nemzeti jogszabályainak csak egy részleges harmonizációját írta elő. Az irányelvben nem szabályozott kérdésekben – így többek között az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása, azaz a tisztességtelen szerződési kikötések esetén alkalmazandó szankciók tekintetében – változatlanul a tagállami anyagi jogi és eljárásjogi szabályok az irányadók, amelyek alkalmazása körében is tekintettel kell lenni azonban egyrészt az Európai Unió Bírósága joggyakorlatára, különösen az irányelv célkitűzéséből adódó, az Európai Unió Bírósága által kiemelten hangsúlyozott értelmezési elvre (visszatartó erő érvényesülése, C-705/21. 40. pont, C-125/18. 60. pont), másrészt az egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvére (2013. május 30-i Asbeek Brusse és de Man Garabito ítélet, C-488/11, EU:C:2013:341, 45. és 46. pont, C-397/11. 32. pont), továbbá az Alapjogi Charta 47. cikke szerinti megfelelő és hatékony bírói jogvédelem biztosításának követelményére (lásd ebben az értelemben: 2016. április 14-i Sales Sinués és Drame Ba ítélet, C-381/14 és C-385/14, EU:C:2016:252, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Az irányelv nem szabályozza az átláthatóság hiánya miatti érvénytelenség jogkövetkezményeit, azaz e területen nincs uniós szabályozás, ami eleve fogalmilag kizárja egy ilyen jogviszony esetén egyrészt egy uniós jogi rendelkezés közvetlen hatályának érvényesülését, továbbá a felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott, csak ütköző jogi helyzetek esetére alkalmazható elsőbbség (elsődlegesség) [1964. július 15-i Costa kontra E.N.E.L. ítélet, 6-64, EU:C:1964:66, majd a Lisszaboni Szerződéshez csatolt 17. Nyilatkozat az uniós jog elsőbbségéről: az Unió joga elsőbbséget élvez a tagállamok nemzeti jogával szemben], és a Simmenthal-elv alkalmazását [1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49: a nemzeti bíróság általi eltekintés a közösségi (ma: uniós) joggal ellentétes törvény alkalmazásától].

A jogkövetkezmények levonása tekintetében az irányelv a tagállami jogok eltérő megoldásainak ad teret, amit igazol, hogy az Európai Unió Bírósága szerint is e tekintetben a tagállami jog rendelkezéseiből kell kiindulni (C-705/21. 47. pont, C-472/20. 53. pont, 2018. február 22-i ERSTE Bank Hungary végzés, C-126/17, EU:C:2018:107, 38. pont). A jogkövetkezmények levonása tekintetében – a fentebb bemutatottak szerint – egyfajta von Colson elv [1984. április 10-i Von Colson és Kamann ítélet, 14/83, EU:C:1984:153: a nemzeti bíróság feladata, hogy a közösségi (ma: uniós) jog követelményeinek megfelelően értelmezze és alkalmazza az irányelv alkalmazása céljából hozott törvényt minden olyan intézkedés során, amikor nemzeti joga mérlegelési jogkört biztosít számára], továbbá az egyenértékűség és tényleges érvényesülés elveivel módosított terjedelmű tagállami eljárási autonómia elv adja meg a tagállami jog uniós jog fényében való értelmezésének kereteit.

E körben a szerződési feltételek tisztességtelen jellegét megállapító tagállami bíróságok feladata egyrészt a fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében a nemzeti jog alapján meghatározni az ebből eredő jogkövetkezményeket abból a célból, hogy a szóban forgó feltételek ne jelentsenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, másrészt értékelni azt, hogy az érintett szerződés ezen tisztességtelen feltételek kihagyásával is fennmaradhat-e (C-472/20. 53. pont, C-126/17. 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott C-260/18. számú ügyben, illetve más lengyel kezdeményezésre indult előzetes döntéshozatali eljárásokban született ítéletekben az Európai Unió Bírósága által tett azon megállapítás, hogy az irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha valamely nemzeti bíróság, miután megállapította valamely hitelszerződés egyes szerződési feltételeinek tisztességtelen jellegét, belső jogának megfelelően úgy értékeli, hogy e szerződés e feltételek nélkül nem maradhat fenn, annak tükrében értelmezendő, hogy a lengyel jogban a megkereső bíróság által bemutatottak szerint a szerződés érvénytelenségének a jogkövetkezménye az eredeti állapot helyreállítása és a jogalap nélküli gazdagodás szerinti elszámolás.

A magyar jog, a régi Ptk. 237. § (2) bekezdésében meghatározott jogkövetkezmények mellett a deviza alapú kölcsönszerződések tekintetében speciális szabályozást adott a tisztességtelen szerződési kikötés

miatt érvénytelen szerződések esetén alkalmazható jogkövetkezmények vonatkozásában. A magyar jogalkotó kizárta e jogviszonyoknál az in integrum restitutiot (megelőzve egyben ezzel a kölcsönszerződés használati kötelem jellegére figyelemmel ezen jogkövetkezmény alkalmazhatósága körében mutatkozó eltérő álláspontokra tekintettel a széttartó gyakorlatot), így a szerződő felek vonatkozásában nem lehet helyreállítani azt az állapotot, amelyben akkor lettek volna, ha e szerződést nem kötötték volna meg. A bíróságnak ugyanakkor feladata gondoskodni arról, hogy a fogyasztó végső soron abba a helyzetbe kerüljön, amelyben akkor lett volna, ha a tisztességtelennek ítélt feltétel soha nem létezett volna (C-705/21. 47. pont, C-472/20. 57. pont).

Az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeit a fentiek szerint a régi Ptk. 237. § (2) bekezdésének, a DH2 tv. 37. és 37/A §-ának „az uniós jog fényében” és az Európai Unió Bírósága által adott jogértelmezési keretek között történő értelmezése mellett lehet levonni. A már korábban is hivatkozottak szerint az uniós jogalkotó által a fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében megfogalmazott célkitűzés arra irányul, hogy a felek közötti egyensúlyt akként állítsa helyre, hogy közben főszabály szerint fenntartsa a szerződés egészének érvényességét, nem pedig arra, hogy a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződést semmissé nyilvánítsa (C-472/20. 54. pont, C-118/17. 40. pont, C-932/1940. pont).

Ennek az elvárásnak a már 6/2013. PJE határozat 4. pontjában is írtak szerint az felel meg, ha a bíróság elsősorban a szerződés érvényessé nyilvánítására törekszik. A Kúria álláspontja szerint a bemutatott uniós joggyakorlat és a legutóbb hozott C-705/21. számú ítélet sem zárja ki az érvényessé nyilvánítást az alkalmazható jogkövetkezmények közül, mert az érvénytelenség oka nem önmagában a kirovó és a lerovó pénznem eltérése, hanem az ebből eredő árfolyamkockázat viselésének a fogyasztóra gyakorolt hatásainak átláthatatlansága, ez pedig az érvényessé nyilvánítás keretében maradéktalanul megszüntethető azzal, hogy az árfolyamkockázatot nem a fogyasztó viseli, az alól teljes mértékben mentesül. Ez nem jelent az uniós joggyakorlat fogalomkészlete szerint tiltott szerződésmódosítást (2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítélet, C-618/10, EU:C:2012:349, 65. pont és a C-488/11. 57. pont), mert lényegét tekintve arról van szó, hogy – ha a kockázattelepítés tekintetében adott tájékoztatás átláthatatlan – a teljes szerződés megdőlése esetén az a jogkövetkezmény, hogy kiesik az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő feltétel, a szerződés a kockázattelepítő rendelkezések nélkül fennmaradhat.

Magyarországon az eddig követett bírói joggyakorlat az érvényessé nyilvánítás során az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 8. pontjában megfogalmazott elszámolási elveket vette alapul az érvényessé nyilvánítás során. Ennek lényege szerint a bíróságnak arra kell törekednie, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek rendezése során egyik fél se kerüljön a másikkal szemben aránytalanul kedvezőbb, illetve méltánytalanul súlyosabb vagyoni helyzetbe, más szóval meg kell akadályozni bármelyik fél jogalap nélküli gazdagodását. Ezt az értelmezést az uniós jogfejlődésre is tekintettel ítélte megfelelőnek, ugyanis az uniós jogalkotó a 2014. február 4-én kelt, a lakóingatlanokhoz kapcsolódó fogyasztói hitelmegállapodásokról, valamint a 2008/48/EK és a 2013/36/EU irányelv és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról szóló 2014/17/EU irányelv (30) preambulum bekezdésére tekintettel megállapított 23. cikk (4) és (6) bekezdésében a 20%-os mértékű árfolyamkockázatot tekintette olyannak, mint amelyet a fogyasztó tájékoztatás hiányában is viselni köteles. Ugyanakkor a C-705/21. számú ítéletből következően a nemzeti bíróság egy ennek lényegében megfelelő jogi megoldással nem jogosult helyreállítani a tisztességtelen feltételek okozta jelentős egyenlőtlenséget, mert e lehetőség sérthetné a fogyasztói irányelv 7. cikke által elérni kívánt hosszú távú célt, amely az ilyen szerződésekben foglalt tisztességtelen feltételek alkalmazásának megszüntetésére irányul [C-705/21. 40. pont]. A jogkövetkezmények levonása során az Európai Unió Bírósága a hangsúlyt a szankciós jellegre helyezte át. Mindebből következik, hogy a tisztességtelen feltételeket tartalmazó fogyasztói szerződések esetén a jogkövetkezmények levonása során – az EU-jog konform értelmezésnek megfelelően – az érvényessé nyilvánításkor az 1/2010. PK vélemény 8. pontjában megfogalmazott elszámolási elvek nem irányadók, illetve a visszatartó erő, a szankciós jelleg érvényesülésének érdekében akként értelmezendők, hogy a felek közötti tényleges egyensúly helyreállítását a tisztességtelen feltétel elhagyásával kell biztosítani.

Az Európai Unió Bírósága által adott útmutatásnak megfelelően ezért a nemzeti bíróságnak úgy kell a fogyasztó érdekeit védelemben részesítenie, hogy – a jogalap nélküli gazdagodás elveinek megfelelően

– a megszűnt szerződések esetén visszatéríteti, míg a meg nem szűnt szerződések esetén teljesítésként elszámolja neki azokat az összegeket, amelyeket a pénzügyintézet a nem átlátható módon a fogyasztóra telepített árfolyamkockázat alapján szedett be, vagy írt elő (lásd ebben az értelemben: C-472/20. 58. pont), míg a szerződés egyéb – nem tisztességtelen – feltételei változatlan tartalommal kötik a feleket. Ez az elszámolási mód az alábbiak miatt megfelel az Európai Unió Bírósága C-705/21. számú ítélete 48. pontjában lefektetett elveknek és az uniós jogra tekintettel értelmezett magyar jogszabályi rendelkezéseknek is.

Ha a nem átlátható módon a fogyasztóra telepített árfolyamkockázat viselését kimondó kikötést elhagyjuk a szerződésből, amelynek eredményeként a kölcsön tőkeösszegének és járulékainak (kamat és esetlegesen a százalékban meghatározott kezelési költség) visszafizetésére a folyósításkori árfolyamon és kamatmértékkel kerül sor, ezzel teljesül az az Európai Unió Bírósága joggyakorlatával értelmezett irányelvi célkitűzés, a fogyasztó mentesül a tisztességtelen rendelkezés valamennyi következményéről, az árfolyamkockázatot teljes egészében a pénzügyintézet viseli.

Ezzel a módszerrel a teljesítéssel megszűnt szerződések esetén elszámolással rendezhető az adósi visszatérítési igény. A fogyasztó szerződésszegése miatt – felmondással – megszüntetett szerződések esetén az árfolyamkockázat fogyasztóra terhelése nélküli elszámolás eredményétől függően lehet állást foglalni a felmondás kötelemszüntető hatásáról. Miután a felmondott szerződéseknel a felmondás jogszerűsége csak a szerződés érvényessé nyilvánítása esetén vizsgálható, így indokolt első lépésként a szerződés érvényessé nyilvánítása úgy, hogy az árfolyamkockázat nem terheli a fogyasztót. Ezt követően szükséges a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések (és ezzel egy tekintet alá esően a DH törvények hatálya alá tartozó fogyasztói lízingszerződések) felmondása jogszerűségének megítéléséről szóló 4/2021. Polgári jogegységi határozatban meghatározott elvek szerint vizsgálni a felmondás jogszerűségét akként, hogy ebben az esetben a felmondás előtt az árfolyamváltozás címén tisztességtelenül felszámított összegeket kell vizsgálni. Ha az újraszámítás eredményeként is az állapítható meg, hogy a felmondás jogszerű volt, mert még így is akkora volt a tartozás, hogy az megalapozta a rendkívüli felmondást, akkor az érvényessé nyilvánított szerződés a felmondással megszűnt, a fennálló tartozás összegéből le kell vonni az árfolyamváltozás címén felszámított összeget. Ha pedig az újraszámítás eredményeként a felmondás jogellenessége állapítható meg, akkor attól függően kell eljárni, hogy időközben a szerződés eredeti futamideje letelt-e. Az eredeti futamidő időközbeni letelte esetén az esetlegesen fennmaradt tartozás összegéből le kell vonni az árfolyamkockázat címén felszámított összeget. Ha nem maradt fenn tartozás vagy az kisebb, mint a jogellenesen felszámított összeg, a fogyasztó részére a különbözetet vissza kell fizetni. Ha pedig a felmondás jogellenes és az eredeti futamidő még nem járt le, teljesítésként el kell számolni a fogyasztó javára a jogellenesen felszámított összegeket, a jövőbeni törlesztőrészeket pedig újra kell kalkulálni.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek fenti módon történő levonása során a pénzügyintézetnek mindenképpen újra kell számolnia a fogyasztó tisztességtelen kikötést már nem tartalmazó teljesítéseit, és szükség esetén a forintosítás időpontjában a DH3 tv. szerinti elszámolást is erre tekintettel kell megismételni.

Az új eljárásban az elsőfokú bíróságnak új perfelvételi tárgyalást kell kitűznie, lehetőséget teremtve a felek részére nyilatkozataik megtételére, esetleges bizonyítási indítványaik előterjesztésére, illetve az Európai Unió Bírósága 705/21. számú ítéletének 46. pontjában körülírt keretek között tárgyalások folytatására és a fogyasztói irányelv célkitűzéseinek megfelelő egyezség megkötésére. A felek megegyezésének hiányában az elsőfokú bíróságnak fel kell hívnia a felperest a fenti elveknek megfelelő elszámolás elkészítésére. Mindezen adatok birtokában kerül az elsőfokú bíróság abba a helyzetbe, hogy a felperes másodlagos kereseti kérelme tárgyában megalapozott ítéletet hozzon.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának magyar vonatkozású ítéletei

1. Alhowais Magyarország elleni ügye (59435/17. sz. ügy)⁶³

A szíriai kérelmező 2016. június 1-jén három másik szír állampolgárral (testvérével, unokatestvérével, K. A.-val, M. M.-mel), valamint egy iraki családdal (K. K., A. S. három gyermekükkel) csónakkal próbáltak átkelni a Tiszán keresztül a szerb-magyar határon. A csónakot egy olyan embercsempész vezette, akinek személyazonosságát nem sikerült megállapítani. A csónak nem tudott a partra jutni, mert a parton sűrű nádas húzódott, és az utasok a nádasban szálltak ki. A csempészek a csónakot visszahúzták a szerb partra.

A parttól néhány száz méterre egy magaslesen állomásozó rendőrök vették észre a Szerbiából induló hajót. A kérelmező szerint a magyar parton tartózkodó rendőrök azt kiabálták az utasoknak, hogy „menjenek vissza Szerbiába”. A kérelmező, a kérelmező testvére és K. A. úgy döntöttek, hogy visszafordulnak, de mivel a csempészek a csónakot visszahúzták a folyó túlsó partjára, megpróbálták a szerb partra úszni. A kérelmezőnek és K.A.-nak sikerült elérnie a szerb partot, de kérelmező testvére eltűnt a vízben. A magyar rendőrök mentőcsónakot indítottak a keresésére. A vízi mentőegység egy úszó kabátot és egy üres hátizsákot talált a vízben, de a mintegy félórás keresési művelet során nem sikerült megtalálni a kérelmező testvérét. Az iraki családnak sikerült kijutnia a vízből, de a part mentén telepített szögesdrótkadály miatt nem tudtak kimászni a partra. Egy mentőcsónak egy civil és egy rendőrségi életmentővel megtalálta őket, és partra vitte őket. Az anyát és a három gyermeket kórházba szállították, mert fennállt a kihűlés veszélye. A kérelmező testvérenek holttestét két nappal később, 2016. június 3-án egy rendőr találta meg a Tisza egyik holtágában.

A kérelmező a szerb hatóságoknak aznap azt állította, hogy a határőrök köveket dobáltak feléjük, és az irakiakkal szemben könnygázt is használtak, amitől a testvére köhögni kezdett. M.M. és az iraki családapa aznap tett vallomásaiban nem utalt erőszakra, másnap azonban az iraki családapa már azt vallotta, hogy amikor a határőrök felé tartott, azok a lábához könnygázt spricceltek, és kétszer követ dobtak a többiek felé, míg MM azt, hogy két-három követ a partról a vízbe dobta. Az iraki asszony ugyanezen a napon tett vallomásaiban viszont nem tett említést erőszakról. Az ugyanezen a két napon kihallgatott, az események időpontjában szolgálatban lévő határőrök azt állították, hogy erőszakot nem alkalmaztak, és semmit nem dobta az érkezők felé. A Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság 2016. június 3-án az egymásnak ellentmondó tanúvallomások alapján – a határőrség javaslatára – büntetőfeljelentést tett ismeretlen tettes ellen hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás miatt a Be. 171. § (2) bekezdése alapján.

A büntetőeljárás során, 2016. június 6-án boncolást végeztek F-en. A boncolási jegyzőkönyv szerint kérelmező testvére testén nem voltak külső sérülések, nem volt megállapítható semmilyen előzetesen fennálló betegség, és a halál pontos időpontja sem volt megállapítható, de az 48-72 órával a holttest megtalálása előtt bekövetkezhetett. A kérelmező 2016. június 8-ai tanúvallomásaiban azt állította, hogy a határőrök, amikor valamelyikük ki akart kapaszkodni a partra, könnygázt vetettek be ellenük, és köveket is dobáltak feléjük, ami ellen táskájukkal védekeztek, és az egyik kő el is találta a testvérét, sőt, a kutyákat is elengedték. M. M. 2016. június 15-ei tanúvallomásaiban azt állította, hogy amikor kérelmező testvére segített az irakiaknak kijutni a folyóból, a határőrök lefűjták valamivel és hallotta köhögni, és látta, hogy 4-5 ízben valamit feléjük dobta, de az nem talált el senkit. A büntetőeljárásban az irakiakat és K.A.-t nem tudták kihallgatni, mert a befogadó központból ismeretlen helyre távoztak. A szolgálatban lévő határőrök és rendőrök és a mentésben résztvevők tanúvallomásaikban tagadták a könnygáz használatát és a ködobálást. 2016 szeptemberében toxikológiai vizsgálatot is folytattak, hogy kérelmező testvére testén találnak-e könnygáz-nyomokat, ez azonban eredménytelen volt, mert a test túl sokáig volt a vízben, így a nyomok nem maradhattak fenn.

⁶³ Az ítélet 2023. május 2-án vált véglegessé.

2016. október 25-én az ügyészség megszüntette a nyomozást, mivel a nyomozás során gyűjtött információk alapján nem lehetett megállapítani bűncselekmény elkövetését. A tanúvallomások tartalmát megismételve az ügyészség megállapította, hogy nem lehetett kétséget kizáróan megállapítani, hogy köveket dobtak vagy könnygázt fújtak volna a migránsokra, vagy hogy bármilyen más erőszakot alkalmaztak volna velük szemben. A tanúvallomásokban lévő ellentmondásokat nem lehetett feloldani, és további bizonyítékokat sem lehetett gyűjteni. Az ügyészség ezért arra a következtetésre jutott, hogy nem lehetett kétséget kizáróan megállapítani vagy kizárni, hogy bűncselekményt követtek volna el. A Legfőbb Ügyészség az eljárás megszüntetése miatti panaszt – mint megalapozatlant – 2017. február 3-án elutasította.

A kérelmező – az Egyezmény 2. és 3. cikkére hivatkozással - azt állította, hogy nem folytattak hatékony vizsgálatot testvére halála és az őt ért bántalmazás ügyében, továbbá – az Egyezmény 2. cikkére hivatkozással – sérelmezte, hogy testvére a magyar hatóságok által végzett határellenőrzési művelet következtében halt meg, így az állam nem teljesítette a testvére élethez való jogának védelmére vonatkozó kötelezettségét, végül – az Egyezmény 3. cikkére hivatkozással – állította, hogy a rendőrök magatartása, amely arra kényszerítette őt és a többi migránst, hogy visszatérjenek Szerbiába, bántalmazásnak minősül.

A Bíróság az Egyezmény 2. és 3. cikke alapján benyújtott panaszokat együttesen vizsgálta meg a két rendelkezésből levezethető, egymáshoz közelítő elvek fényében. A Bíróság már megállapította, hogy az Egyezmény 2. és 3. cikkének értelmezése során annak tudatában kell eljárnia, hogy az Egyezmény – mint az egyes emberek védelmét szolgáló eszköz – tárgya és célja megköveteli, hogy rendelkezéseit úgy értelmezzék és alkalmazzák, hogy azok biztosítékai gyakorlatiasak és hatékonyak legyenek.

A Bíróság kiemelte, hogy a jelen ügyben a magyar hatóságoknak részletes információi voltak először a szerb hatóságoktól, majd a kérelmező és más tanúk vallomásaiból a rendőrök állítólagos elrettentő intézkedéseinek alkalmazásáról, valamint kérelmező testvére haláláról, amely a hatóságok mulasztásának tulajdonítható körülmények között következett be. A Bíróság szerint a hatóságoknak, akik a Bíróság ítélezési gyakorlata értelmében "védhető" állításokkal szembesültek a rendőrségi bántalmazásról, az Egyezmény 3. cikke értelmében kötelességük volt haladéktalanul megtenni a szükséges intézkedéseket az állítások hitelességének értékelésére. Ezen túlmenően kötelesek voltak azt is kivizsgálni, hogy a rendőrök elmulasztották-e megtenni azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek és elegendőek voltak az kérelmező testvére életét fenyegető veszély elhárításához.

A Bíróság észlelte, hogy a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság a balesetet követően azonnal, hivatalból büntetőeljárást indított bántalmazás hivatalos eljárás során gyanújával. A Bíróság számára az első eldöntendő kérdés az volt, hogy a jelen ügyben indított büntetőeljárás, azaz az ismeretlen tettes ellen bántalmazás hivatalos eljárásban gyanújával megindított büntetőeljárás önmagában elegendő volt-e a kötelezettség teljesítéséhez.

A Bíróság ezzel kapcsolatban észlelte, hogy a döntés, hogy bántalmazás hivatalos eljárásban gyanújával indítottak nyomozást, a büntetőeljárás tárgyi hatályát korlátozta, és nem terjedt ki vizsgálatát, hogy a hatóságok eleget tettek-e kérelmező testvére életének védelme érdekében. Mivel a Bíróságnak nem feladata az eset körülményeinek a hazai büntetőjog vonatkozó rendelkezései szerinti jellemzése, csupán annyit jegyez meg, hogy a jelen ügyben a szóban forgó nyomozás egyetlen célja annak megállapítása volt, hogy az egyes rendőrök felelősségre vonhatók-e a Btk. 301. §-a alapján „bántalmazás hivatalos eljárás során” büntetéseért, amely rendelkezés semmilyen módon nem kapcsolódik az életet veszélyeztető cselekményekhez vagy az élethez való jog védelméhez az Egyezmény 2. cikke értelmében. A nyomozása ezt követően tehát az állított magatartás fizikai elemével foglalkozott, és az erőszak alkalmazására vonatkozó állítások ellenőrzésére korlátozódott, különösen a kódobálásra, a könnygáz permetezésére és a rendőrkutyák bevetésére a rendőrök részéről. Teljesen figyelmen kívül hagyta a rendőri művelet egyéb elemeit, és nem értékelte az élethez való jog védelmének elmulasztásáért való felelősséget.

Továbbá, amint arra a Bíróság korábban már rámutatott, néha életek a rendszer általános hibái miatt vesznek el, nem pedig olyan egyéni hibák miatt, amelyek büntetőjogi vagy fegyelmi felelősséget alapoznak meg. Az összetett rendőri műveletekben a hiba lehetnek intézményi, egyéni vagy mindkettő. A hazai hatóságok a jelen ügyben nem vontak le következtetéseket az esetleges hiányosságokra

vonatkozóan. A Bíróság figyelmét nem kerülheti el az sem, hogy a jelen ügyben a rendőrség intézményi felelősségét soha nem vették figyelembe. A Bíróság tehát arra a következtetésre jutott, hogy az a mód, ahogyan a magyar igazságszolgáltatási rendszer az eseményre reagálva működött, nem biztosította az állami tisztviselők vagy hatóságok teljes körű felelősségre vonását a határellenőrzési művelet ilyen módon történő lebonyolításában játszott szerepükért. Különösen, bár a nyomozó hatóságoknak hatáskörük lett volna arra, hogy vizsgálatot indítsanak az esemény egészére vonatkozóan, ezt elmulasztották megtenni. Ebből következik, hogy az eljárás nem teljesítette az államnak az Egyezmény 2. cikke szerinti, az említett ügyek kivizsgálására vonatkozó kötelezettségét.

Ami azt a kérdést illeti, hogy a rendőrségi bántalmazás kivizsgálása eredményes volt-e, a Bíróság megjegyzi, hogy a hatóságok megtették az első elengedhetetlen lépéseket: toxikológiai és orvosszakértői szakvéleményt készítettek, valamint kihallgatták a rendőröket, a kérelmezőt és M.M.-et, hogy értékeljék azt, amit lényeges, kiemelkedő kérdésnek tartottak: a rendőrök által alkalmazott erőszakot.

A hatóságok e tekintetben az események két, egymásnak ellentmondó verziójával szembesültek. Az első az incidensben részt vevő rendőröké volt, akik alátámasztották egymás vallomását, és abban az értelemben egyeztek, hogy mindannyian tagadták az erőszak alkalmazását. A második a közvetlen szemtanúk, K.K. és M.M. véleménye volt, akik sem a kérelmezőnek, sem a testvéreinek nem voltak rokonai, és akik egyöntetűen az ellenkezőjét állították, azt állítva, hogy a rendőrök erőszakkal akadályozták meg a kiszállást. Az orvosszakértői vélemény nem talált bizonyítékot testi sérülésre, és nem tudott meggyőző eredményt adni a könnygáz használatával kapcsolatban. A nyomozás megszüntetésekor a hazai hatóságok szinte kizárólag az eseményekben érintett rendőrök által tett vallomásokra támaszkodva jutottak arra a következtetésre: nincs bizonyíték arra, hogy a rendőrség erőszakot alkalmazott volna, Figyelmen kívül hagyták a kérelmező által személyesen tett vallomást, nyilvánvalóan azért, mert azt nem lehetett más bizonyítékokkal alátámasztani.

Kétségtelen, hogy az ilyen ténybeli kérdések meghatározása a hazai hatóságok feladata. A kérdés azonban az, hogy tettek-e erre észszerű kísérletet. A Bíróság e tekintetben a bizonyítékok értékelésének némileg következtelen megközelítését észlelte a nemzeti vádhatóságok részéről, akik a jelek szerint elfogadták a rendőrök vallomásait anélkül, hogy kellően meggyőző magyarázatot adtak volna arra, hogy azok miért nem egyeznek meg a migránsok által tett vallomásokkal, és annak ellenére, hogy e vallomások szubjektívek is lehettek, és potenciálisan a büntetőjogi felelősség elkerülésére irányultak. A Bíróság kiemelte, hogy a jelen ügyben a vizsgálat eredményét jelentős mértékben a szóbeli vallomások felvétele és a szemtanúk vallomásaiban az incidens ténybeli körülményeire vonatkozóan fennálló ellentmondások feloldása határozta meg. Ugyanakkor, amint az ügy irataiból kiderül, a kérelmező állításait semmilyen ténymegállapítással nem lehetett alátámasztani. A hatóságok rendelkezésére álltak M. M., A. S. és K. K. vallomásai, amelyeket a bevándorlási eljárásban tettek, de egyikük sem állt rendelkezésre további kihallgatásra a büntetőeljárásban. Sőt, K. A.-t egyáltalán nem hallgatták ki. Az incidens során jelen lévő migránsok az eljárás befejezése előtt mind elhagyták Magyarországot. Az idő múlásával a bizonyítékok elérhetősége nagymértékben csökkent, és miután a szemtanúk elhagyták Magyarországot, a kérelmező nem tudott további bizonyítékokat előterjeszteni. Ráadásul semmi nem utal arra, hogy a hazai hatóságok megpróbálták volna felkutatni a tanúkat. A hatóságok nem vizsgáltak más lehetőségeket a ténybeli ellentmondások feloldására, amelyekkel szembesültek. A nyomozás további megjegyzést igénylő eleme, hogy nem azonosították a helyszínen jelen lévő további rendőröket, és nem vettek fel tőlük vallomást. Bár a rendőrök vallomásaiból egyértelműen kiderült, hogy további személyek is bevetésre kerültek rendőröktyákkal, ezeket a személyeket az eljárás során nem hallgatták ki.

Így nem úgy tűnik, hogy az eljárásért felelős hatóságok ésszerű erőfeszítéseket tettek volna a bizonyítékok összegyűjtésére és a tények megállapítására. A Bíróság szerint ezek a hiányosságok korlátozták a vizsgálat azon lehetőségét, hogy fényt derítsen a kérelmező állításainak valóságtartalmára, aláásva a vizsgálat megbízhatóságát és eredményességét. Összességében a Bíróság megállapította, hogy a hazai hatóságok reakciója megsértette az államnak az Egyezmény 2. és 3. cikke szerinti eljárási kötelezettségeit. Ennek megfelelően az Egyezmény 2. és 3. cikkének eljárási vetületét megsértették.

Az Egyezmény 2. cikke anyagi jogi vetületét illetően a bíróság először is kiemelte: a felek nem vitatták, hogy a kérelmező testvére belefutott a határfolyóba, amikor megpróbált visszaúszni Magyarországról

Szerbiába. A kérelmező azt állította, hogy a magyar hatóságok intézkedései és kérelmező testvére halála között okozati összefüggés állt fenn, különösen amiatt, hogy a rendőrség erőszakkal akadályozta meg a migránsok magyarországi partraszállását. A Kormányzat a maga részéről megállapíthatónak találta, hogy a kérelmező testvérével szemben nem alkalmaztak erőszakot, és nem okoztak neki sérülést.

A Bíróság kiemelte, hogy az incidens eseményeiről és körülményeiről eltérő beszámolókkal szembesült, különösen a rendőrségnek a határellenőrzés során tanúsított magatartását illetően. Bár a kérelmező azt állította, hogy könnygázt fújtak és köveket dobáltak rájuk, és hogy rendőrököt engedtek szabadon, amikor megpróbálták partra szállni, valamennyi hivatalos tanúvallomás alátámasztotta azt az állítást, hogy a migránsokkal szemben nem alkalmaztak ilyen jellegű erőszakot, amikor a folyó magyar oldalán próbáltak partraszállni. A Bíróság észlelte, hogy a Kormányzat e pontra vonatkozó tényállási verziója ellentmond M.M. és K.K. tanúvallomásainak, amelyeket a hazai eljárás során tettek. Mindketten egyértelműen azt állították, hogy könnygázt és köveket használtak, hogy megakadályozzák a folyóparton való kiszállásukat. Továbbá M.M., A.S. és K.K. vallomása megerősítette a kérelmező azon verzióját, hogy figyelmeztették őket, hogy ne lépjék át a határt, és felszólították őket, hogy menjenek vissza. A Bíróság figyelembe vette továbbá, hogy a boncolás nem mutatott ki kérelmező testvére-en külső sérüléseket, tekintettel volt továbbá a CPT, az Európa Tanács emberi jogi biztosának jelentéseire, valamint az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának és az ENSZ Faji Megkülönböztetés Megszüntetésével Foglalkozó Bizottságának záró észrevételeire, amelyek egy sor olyan eseményre és erőszakos esetre vonatkoznak, amelyek a szerb határ melletti visszaszorítási műveletek során történtek. Bár igaz, hogy a szükséges bizonyítottság következhet a kellően erős, egyértelmű és egybehangzó következtetések vagy megdönthetetlen vélelmek együttes meglétéből, ezek bizonyító erejét az egyedi ügy körülményeinek, valamint azon vád súlyának és jellegének fényében kell vizsgálni, amelyeket az alperes állam ellen felhoznak. A Bíróság áthidalhatatlannak tartotta a migránsok és a rendőrök vallomása közötti ellentmondást. Kiemelte azonban, hogy a Legfőbb Ügyészség lezárta a bántalmazással kapcsolatos nyomozást. Így a Bíróság – annak ellenére, hogy a jelen ügy körülményei és a fent idézett jelentések komoly aggodalomra adnak okot – úgy ítélte, hogy az ügy iratanyagából nem lehet kétséget kizáróan megállapítani, hogy a kérelmező testvére ellen könnygázt vagy rendőrököt használtak, vagy hogy kövekkel dobálták meg. A Bíróság ugyanakkor kiemelte: az, hogy nem tudott e tekintetben semmilyen következtetést levonni, nagyrészt az illetékes hatóságok által lefolytatott vizsgálatok hiányosságaiból ered.

A jelen ügyben nem arról van szó, hogy a kérelmező testvérenek életét a határőrség oltotta ki. Amint azt a Bíróság már megállapította, ez a helyzet nem feltétlenül zárja ki a Kormányzat felelősségét a kérelmező testvére haláláért, és a Bíróságnak azt kell megállapítania, hogy a jelen ügy tényei az államnak az Egyezmény 2. cikke szerinti pozitív kötelezettségét érintik-e, és hogy azok az alperes állam mulasztását tárják-e fel kérelmező testvére életéhez való jogának védelmében. Ennek kapcsán a Bíróság úgy ítélte meg, hogy nem fogadhatja el a Kormányzat azon érvelését, hogy bármilyen gondatlanság vagy előrelátás hiánya felróható lenne az incidens áldozatainak.

Annak megítélése során, hogy az adott időpontban a hatóságoknak milyen szintű ismeretek tulajdoníthatók, a Bíróság először is kiemelte, hogy a magyar hatóságok a baleset bekövetkezésekor határellenőrzési műveletet hajtottak végre. A hatóságok előtt ismert volt – mivel az köztudomású tény –, hogy a Tisza veszélyes átkelőhely, és hogy korábban már legalább egy olyan incidens történt, amely a folyón átkelni próbáló migránsok sérüléséhez vezetett. Továbbá a rendőröknek tudomása volt a folyó magyar oldalára érkező migránsokról: a rendőrök beszámolója szerint a motorcsónakon szolgálatot teljesítő vízimentők észrevették a szerb parton gyülekezőket, és a magaslesen állomásozó rendőr észrevette a folyón átkelni próbáló embereket. A Bíróság ezzel összefüggésben nem hagyhatta figyelmen kívül azt a tényt, hogy mielőtt úgy döntöttek, hogy visszaúsznak Szerbiába, a migránsok a folyón való átcsempészés után ruhájukban és táskáikkal a vízben vártak, amely körülmények elkerülhetetlenül kiszolgáltatottabbá tették őket a folyón való átkeléssel járó veszélyeknek. E tekintetben a Bíróság fontosnak tartották megjegyezni, hogy az iraki család tagjait, miután kimentették őket a vízből, kórházba kellett szállítani kihülés miatt, és az egyik gyermek állapota kritikus volt, és úgy ítélte, hogy a család állapota jól illusztrálja a körülményeket, amelyekkel a migránsok szembesültek. Összefoglalva, a Bíróság szerint a rendelkezésére álló bizonyítékok elegendőek voltak ahhoz, hogy meggyőződjék arról, hogy a hatóságokat úgy kell tekinteni, mint akik tisztában voltak a migránsokat fenyegető valós és

közvetlen veszéllyel, valamint azzal, hogy intézkedéseket kell hozni életük védelme érdekében. Következésképpen, a fentiekre tekintettel, különösen arra a tényre, hogy a hatóságok maguk hajtották végre a szóban forgó veszélyt előidéző műveletet, a Bíróság úgy ítélte, hogy a jelen esetben az állam felelőssége az Egyezmény 2. cikke alapján fennállt.

Ezek után arról kellett megbizonyosodnia, hogy a hatóságok eleget tettek-e azon pozitív kötelezettségüknek, hogy intézkedéseket hozzanak a kérelmező testvére életének védelme érdekében, olyan körülmények között, amikor az nyilvánvalóan veszélyben volt.

A Bíróság úgy ítélte, hogy az államnak az élet védelmére vonatkozó pozitív kötelezettségei kiterjednek a művelet tervezésére és ellenőrzésére annak biztosítása érdekében, hogy az életet fenyegető kockázat a lehető legkisebb legyen. Ez magában foglalja azt a kötelezettséget, hogy megelőző operatív intézkedéseket kell hozni az életet fenyegető olyan valós és közvetlen veszély elkerülése érdekében, amelyről a hatóságoknak tudomása volt vagy tudniuk kellett volna, szem előtt tartva, hogy az állami szereplőktől nem várhatják el, hogy minden veszélyhelyzetben lévő személyt sikeresen megmentsenek, különösen mivel az ezen intézkedések meghozatalára vonatkozó kötelezettség az eszközökre, és nem az eredményre vonatkozó kötelezettség. Ezzel kapcsolatban a Bíróság emlékeztetett, hogy az Egyezmény 3. cikk alapján kialakult ítélkezési gyakorlata szerint a Szerződő Államoknak a jól bevált nemzetközi jog alapján és a szerződéses kötelezettségeikre, köztük az Egyezményre is figyelemmel joguk van ellenőrizni a külföldiek beutazását, tartózkodását és kiutasítását. Mindazonáltal a Bíróság azt is hangsúlyozta, hogy az államoknak a migrációs áramlások kezelése vagy a menedékkérők befogadása során felmerülő problémái nem indokolhatják olyan gyakorlatok alkalmazását, amelyek nem egyeztethetők össze az Egyezménnyel vagy annak jegyzőkönyveivel. A Bíróság emellett figyelemmel volt arra, hogy a jelen kérelem nem a határigazgatás egészének megszervezésére vonatkozik. A kérelem többek között annak vizsgálatára szorítkozik, hogy a jelen ügyben a szóban forgó határellenőrzési művelet szervezése és tervezése során történtek-e olyan mulasztások, amelyek közvetlenül kapcsolatba hozhatók kérelmező testvére halálával.

A Bíróság észlelte, hogy a tárgyidőszakban a magyar hatóságoknak a menedékkérők és bevándorlók megnövekedett beáramlásának körülményei között kellett működniük, ami szükségessé tette az új helyzet kezelésére irányuló intézkedések bevezetését. Azt is elfogadta, hogy a bevándorlók határon átnyúló szabálytalan mozgása kihívást jelentett a hatóságok számára, amikor megpróbálták megakadályozni, hogy a bevándorlók megkerüljék a magyarországi határvédelmet. Ez azonban azt is jelenti, hogy a hatóságoknak előre tudniuk kellett arról, hogy a bevándorlók határátkelőhelyre érkezésének nagyon is reális lehetősége fennáll. Ezzel összefüggésben a Bíróság emlékeztetett, hogy a Tiszánál történt incidensek már a 2016. június 1-jei eseményeket megelőzően is megfigyelhetőek voltak, és könnyen előre látható volt, hogy további átkelési kísérletek fognak történni. A jelen ügy körülményei tehát nem kivételesek, hanem inkább egy többé-kevésbé rutinszerű határellenőrzési műveletről van szó; a magyar hatóságoknak elegendő ismeretük volt ahhoz, hogy felmérjék a folyón való átkelés jelentette veszélyeket, és ennek megfelelően gondosan megszervezzék a határellenőrzési műveleteiket.

A jelen esetben azonban, bár több rendőrt is bevetettek a határátkelőhelyen, ahol az incidens történt, nem úgy tűnik, hogy valamiféle, az esetlegesen előforduló keresési és mentési helyzetek kezelésére kidolgozott operatív tervet követtek volna, hogy biztosítsák a határátkelést megkísérlők életének védelmét. Sem a felek Bírósághoz benyújtott beadványaiban, sem a hazai nyomozati iratokban nincs arra utaló bizonyíték, hogy a migránsokat szállító hajó észlelésekor bármilyen intézkedést hoztak vagy utasítást kaptak volna az utasok biztonságának biztosítása érdekében, vagy hogy bármilyen intézkedést tettek volna a migránsok biztonságos elfogása és partra szállása érdekében. Ebből következik, hogy nem tekinthető úgy, hogy a hatóságok megtették mindent, ami észszerűen elvárható volt tőlük annak érdekében, hogy elkerüljék a valós és közvetlen életveszélyt, amelyről tudták, hogy fennállhat. Ami a hatóságok magatartását illetően a Bíróság mindenekelőtt úgy ítélte, hogy miután értesültek arról, hogy az egyik migráns bajba került, a megindított mentési művelet nem tekinthető azonnalinak, noha a hatóságok tudtak arról, hogy a folyót átkelőhelyként használják a két ország között, ami lehetővé tette számukra, hogy átgondolják a mentési művelet szükségességét, és konkrét előkészületeket tegyenek arra az esetre, ha baleset történne a vízben. Továbbá, mivel előre tudták, hogy a migránsok csónakkal közelednek a magyar határ felé, a hatóságok számára minden bizonnyal lehetséges lett volna egy keresési és mentési művelet végrehajtása. Több rendőr volt a közelben, akik a figyelmeztetést követően

mintegy öt-tíz perccel érkeztek a helyszínre, azonban nincs bizonyíték arra, hogy bármilyen előkészületet tettek volna egy mentőakcióra vagy a rászoruló orvosi ellátására. Noha a vízi mentők rendelkezésére állt a migránsok érkezéséről szóló információ, a motorcsónak a kikötő felé tartott, és csak akkor hívták segítségül, amikor a rendőrök felfedezték az iraki családot a nádasban. Amint az a tisztek vallomásából kiderül, a motorcsónakot arra utasították, hogy segítsen az iraki család partra szállásában, akik a szögesdrót miatt nem tudtak partra szállni. Nincs bizonyíték arra, hogy a helyszínen tartózkodó rendőrök megpróbálták volna ellenőrizni, hogy további személyek is a vízben rekedtek-e, akiknek segítségre volt szükségük.

A Bíróság kiemelte továbbá, hogy a tisztek tanúvallomásaiban bizonyos ellentmondások vannak a mentési művelet későbbi lefolytatását illetően. A vízimentő tisztek szerint az iraki család megsegítésére hívták őket, és nem tudatták velük, hogy további személyek vannak a vízben, akik közül egy ember bajba került. Csak akkor kapták az utasítást, hogy keressenek egy eltűnt személyt, amikor jelentették, hogy egy üres hátizsákot és egy kabátot láttak a vízben. Mivel nem találták az eltűnt személyt, átirányították őket, hogy segítsenek az iraki családnak, sorsára hagyva kérelmező testvérét. A parton lévő tisztek szerint a szakaszparancsnok a vadásztoronyban állomásozó tisztektől kapott információk alapján értesítette a vízimentőket a Szerbia felé úszó három migránsról. Nem biztos azonban, hogy a vízimentők tudomására jutott: a kérelmező testvére bajban van és sürgős segítségre szorul.

A Bíróság számára a tanúvallomásból az derül ki, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévő migránsokkal való bánásmód tekintetében nem volt egyértelmű prioritási sorrend vagy cselekvési irányvonal, amely a tiszteket a döntéseikben irányította volna. Aligha kérdőjelezhető meg, hogy a rendőröknek nehéz helyzetben kellett helytállniuk, amikor választaniuk kellett, hogy az iraki családnak segítsenek, ahol gyermekek voltak, vagy pedig kérelmező testvérét keressék, akikről tudták, hogy életveszélyben van. Ennek ellenére, még amikor a tisztviselők tudomást szereztek arról, hogy a folyón átkelő migránsok egyike veszélyben van, akkor sem értékelték, hogy hogyan reagáljanak a különböző csoportokat fenyegető többszörös veszélyre, vagy hogyan segítsenek kérelmező testvérén anélkül, hogy az iraki család megmentésére fordított erőforrásokat ne kelljen célszerűtlenül eltéríteni. A helyzet elfajulása nagyrészt annak volt köszönhető, hogy a mentőakciót a jelek szerint nem gondolták át.

A Bíróság nem tévesztette szem elől azt a tényt sem, hogy lehetnek olyan helyzetek, amikor operatív döntéseket kell hozni a prioritások és az erőforrások tekintetében, hogy reagálni lehessen a váratlan fejleményekre. Ugyanakkor aggodalommal állapította meg, hogy semmi sem utalt arra, hogy a kérelmező testvére keresésére irányuló erőfeszítéseket tettek volna, miután a mentőhajó elhagyta azt a helyet, ahol a jelek szerint eltűnt. Ráadásul gyakorlatilag csak a mentőcsónakban tartózkodó vízimentők voltak azok, akiket az iraki család és a kérelmező testvérek segítségére hívtak. Könnyen belátható, hogy az eseménynél jelenlévő mentési kapacitások nem feleltek meg a kialakult vészhelyzet követelményeinek. Bár ez a helyszínen jelen lévő tisztek számára is világos lehetett, a vizsgálati aktában nincs bizonyíték arra, hogy dokumentáltak volna bármilyen kísérletet arra, hogy segítséget hívjanak a migránsokat fenyegető valós és közvetlen veszélyre való megfelelő reaklás érdekében. Ennek megfelelően a Bíróság nem tudott nem arra a következtetésre jutni, hogy a gyors és határozott fellépés elmulasztásával az érintett hatóságok nem tették meg azokat a hatáskörükbe tartozó operatív intézkedéseket, amelyek észszerűen megítélve elvárhatóak lettek volna a kérelmező testvére életének védelme érdekében.

Mindezekre tekintettel a Bíróság úgy találta, hogy a hatóságok nem tettek eleget a kérelmező testvére életének védelmére vonatkozó pozitív kötelezettségüknek, és hogy az Egyezmény 2. cikkének anyagi vetületét megsértették.

A kérelmezőnek az Egyezmény 3. cikkének anyagi jogi vetülete alapján benyújtott panasza kizárólag a rendőrök állítólagos erőszakos fellépésére vonatkozott. Ami a kérelmezőnek a határellenőrzés során elkövetett fizikai bántalmazásra vonatkozó állítását illeti, a fent ismertetett okok miatt a Bíróság nem tudta kétséget kizáróan megállapítani, hogy a kérelmezővel szemben fizikai erőszakot alkalmaztak. E tekintetben a Bíróság kiemelte: annak megállapításának nehézségei, hogy a kérelmező fizikai erőszak alkalmazására vonatkozó állításai megalapozottak-e, nagymértékben abból eredt, hogy a hatóságok nem folytattak hatékony vizsgálatot, ami már az Egyezmény 3. cikke eljárási vetülete megsértésének megállapítását eredményezte. A fentiekre tekintettel a Bíróság nem tudta megállapítani az Egyezmény

3. cikke anyagi jogi vetületének megsértését.

A Bíróság a kérelmező javára 34.000,-Euro nemvagyoni kártérítést ítélt meg.

2. Pannon Plakát Kft és mások Magyarország elleni ügye (39.859/14. sz. ügy)⁶⁴

A kérelmező társaságok (a továbbiakban: kérelmezők) olyan reklámcégek, amelyek út menti reklámtáblákat üzemeltettek, és bevételeik jelentős részét ebből a tevékenységből szerezték. A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 2011-től kezdődő módosításai a lakott területen kívüli, út menti reklámhordozók betiltásához vezettek. A tilalom következtében a kérelmezők elvesztették a korábban elhelyezett hirdetőtábláik jelentős része használatának és bérbeadásának lehetőségét, és ezáltal jelentős bevételektől estek el. A kérelmezők az Alkotmánybírósághoz fordultak a jogszabály ellen, amely elutasította panaszukat.

Miután a második és az ötödik kérelmező fizetéseképtelenné vált, de még a cégjegyzékből való törlés előtt a Bíróság előtti igényüket egy másik társaságra, illetve egy részvényesre engedményezték, akik engedményezési okirat útján át akarták venni az egyéni kérelem benyújtásának jogát a kérelmezőktől. Az Egyezmény 34. cikke szerinti egyéni kérelmezési jog azonban sem nem tulajdonjog, sem nem átruházható, mintha az lenne. Függetlenül attól, hogy a szóban forgó ügylet a belső jog szempontjából mennyire volt érvényes, az Egyezménynek mint az alapvető emberi jogokat védő eszköznek és magának a Bíróságnak mint annak őrzőjének a természetével lett volna összeegyeztethetetlen, ha a kérelmezői státusz tetszés szerinti átruházását engedélyeznék. Továbbá nem álltak fenn az emberi jogok tiszteletben tartásával kapcsolatos különleges körülmények, amelyek miatt a Bíróságnak a második és az ötödik kérelmező tekintetében a 37. cikk 1. bekezdésének megfelelően folytatnia kellett volna a kérelem vizsgálatát, tekintettel arra, hogy fizetéseképtelenné váltak, és követelésük túlnyomórészt pénzbeli jellegű volt. Ennek megfelelően a második és ötödik kérelmező tekintetében a kérelmet mint elfogadhatatlant a Bíróság elutasította.

A többi kérelmező tekintetében a bíróság kiemelte: a kérelmezők üzleti tevékenysége a kültéri reklámágazat egy meghatározott szegmensébe tartozott, nevezetesen az út menti reklámozásba, amelyhez olyan eszközökre, jelen esetben út menti reklámtáblákra volt szükség, amelyeket kifejezetten út menti használatra terveztek, és kizárólag út menti használatra alkalmasak; tehát rugalmatlan és nem változó típusú eszközökről van szó. A kérelmezők gazdasági szabadságába beavatkozó, támadott jogszabályi intézkedés következtében a kérelmezők elvesztették a korábban felszerelt reklámtábláik jelentős része használatának és bérbeadásának lehetőségét. Következésképpen fel kellett bontaniuk vagy módosítaniuk kellett a meglévő ügyfelekkel kötött szerződéseket, akik termékeiket a felperesek érintett eszközein hirdették. Ezenfelül a kérelmezőknek fedezniük kellett a reklámtáblák eltávolításának költségeit, amelyeket nem tudtak volna más bevételszerző célokra felhasználni. Ez viszont jelentősen csökkentette jövedelmüket, és befektetéseik értékvesztését eredményezte.

A kérelmezők piaci lehetőségeket veszítettek el, ami elkerülhetetlenül a nyereségszerzési esélyeik elvesztésével járt, ami részvényeik forgalmi értékének csökkenésében nyilvánulhatott meg; egy részvénytársaság részvényei gazdasági értékkel bírnak, és ezért az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke értelmében „vagyontárgy”-nak tekintendők. Ezenfelül a kérelmezők voltak az út menti reklámtáblák - az említett rendelkezés alapján védelemre jogosult fizikai javak - tulajdonosai, amelyek a vitatott intézkedés következtében ugyancsak elvesztették gazdasági értékük nagy részét. Tekintettel annak súlyos gazdasági következményeire, a kifogásolt intézkedés a tulajdonjogukba való beavatkozásnak minősült. Nem került sor vagyonuk formális kisajátítására vagy vagyontárgyaik tényleges kisajátítására, azon az alapon, hogy a tulajdon teljes mértékben használhatatlanná vált, mivel a reklámtáblák, bár elsődleges rendeltetésük tekintetében elvesztették gazdasági értéküket, még mindig eladhatók lettek volna alkatrészenként. Ezért a kérelmezők e rendelkezés szerinti jogaiba való beavatkozás a tulajdonuk használatának ellenőrzését eredményező intézkedésből állt.

A támadott intézkedés törvényes volt, és egy fontos közérdek biztosításának törvényes célját követte, nevezetesen a közlekedési balesetek csökkentését a reklámhordozók közutak mellől eltávolítása által,

⁶⁴ Az ítélet 2023. május 22-én vált véglegessé.

hogy a járművezetők figyelmét ne vonja el, és hogy a közúti jelzések jól láthatóak legyenek. A kifogásolt intézkedés céljai nem mondhatók „nyilvánvalóan megalapozatlannak”, hanem összhangban voltak az alperes államnak a közúti közlekedésről szóló, 1968. november 8-i bécsi egyezményből eredő nemzetközi kötelezettségeivel.

A kérelmezők számára biztosított átmeneti időszak, amely arra szolgált, hogy megfelelő intézkedéseket tegyenek a fő bevételi forrásukat érintő közelgő változásra való reagálásra, nagyon rövid volt, és nem tekinthető elegendőnek egy több mint tíz éve lényegében stabil jogi keretek között működő vállalkozás esetében. Mindössze két nap telt el az új közúti reklámtáblák elhelyezésének tilalmát bevezető első módosítás kihirdetése és hatálybalépése között. Ez az intézkedés vitathatatlanul közvetlen hatást gyakorolt a kérelmezők vállalkozásaira, mivel arra kényszerítette őket, hogy felmondják vagy módosítsák az ügyfelekkel már fennálló szerződéses kapcsolataikat, és korlátozták az új szerződések megkötését. Továbbá az illetékes hatóság a tilalom hatálybalépésétől kezdve a kérelmezők költségére erőszakkal eltávolíthatta a kérelmezők út menti reklámtábláit, ami azonnali pénzügyi terhet rótt volna rájuk. Az ezt követő jogszabály-módosítások megtiltották az út menti reklámtáblák „jelenlétét” a lakott területeken kívül, és kevesebb mint két hónapot engedélyeztek a már felállított állványok eltávolítására. A valóságban ezek az intézkedések visszamenőleges hatállyal bírtak.

Továbbá, tekintettel arra, hogy a közúti közlekedési törvény a vitatott intézkedés elfogadása előtt is tiltotta az út menti reklámtáblák elhelyezését, amennyiben azok veszélyt jelentettek a közlekedés biztonságára, a kérelmezők joggal bízhattak abban, hogy folytathatják üzleti tevékenységüket. Ezért, bár a kifogásolt intézkedés minőségi szempontból kellően előrelátható volt, azaz kellő pontossággal fogalmazták meg, a jelen ügygel összefüggésben mégis váratlan volt.

A kérelmezőkre az üzleti tevékenységük egy részének törvényi tilalma miatt rótt terhet, bár súlyos volt, az általános közérdekkel, azaz a közbiztonsági megfontolásokkal szemben kellett mérlegelni, amelyekkel összefüggésben az államok széles mérlegelési jogkörrel rendelkeztek. Bár a kérelmezők tulajdonába való beavatkozás a tulajdon használatának ellenőrzése volt, és mint ilyen, a tulajdontól való megfosztásért járó kártérítésre vonatkozó ítélkezési gyakorlat nem volt közvetlenül alkalmazható, egy aránytalan és önkényes ellenőrző intézkedés nem felelhetett meg az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkében foglalt követelményeknek. A nagyon rövid átmeneti időszakot nem enyhítette semmilyen pozitív állami intézkedés, például észszerű kártalanítási rendszer elfogadása. A Kormányzat nem hivatkozott olyan sürgető gazdasági vagy társadalmi szükségletre, amely megakadályozhatta volna egy hosszabb időszak biztosítását. A közúti közlekedés biztonságának célja, bár kétségtelenül fontos, nem tekinthető olyan kivételes körülménynek, amely lehetővé tenné az átmeneti időszak lerövidítését.

Összefoglalva, tekintettel a kifogásolt intézkedés részben visszaható hatályú és váratlan jellegére, a rövid átmeneti időszakokra, a kompenzációs rendszer hiányára és a megszűnt üzleti tevékenységnek a kérelmezők gazdálkodásában betöltött jelentőségére - az ilyen típusú politikák esetében az államnak biztosított széles mérlegelési jogkör és a közúti közlekedés biztonságának fontosságára ellenére - a kérelmezők jogaiba való beavatkozás az elérni kívánt célhoz képest aránytalan volt, és a kérelmezők túlzott egyéni terhet viseltek. Erre tekintettel az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkét megsértették.

A Bíróság az első kérelmező javára 240.000,-Euro, a negyedik kérelmező javára 170.000,-Euro, a hatodik kérelmező javára 150.000,-Euro és a hetedik kérelmező javára 130.000,-Euro együttes vagyoni és nemvagyoni kártérítést ítélt meg.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának kiemelten fontos ítéletei

1. Sanchez Franciaország elleni ügye (45.581/15. sz. ügy)⁶⁵

Az események idején a kérelmező – Beaucaire város polgármestere és a Rassemblement National (Nemzeti Összefogás) csoport elnöke az Occitania Regionális Tanácsban – a Front National (FN) párt színeiben indult a parlamenti választásokon a nîmes-i választókerületben. F.P., aki akkoriban az Európai Parlament (EP) tagja és Nîmes polgármesterének első helyettese volt, politikai ellenfelei közé tartozott.

⁶⁵ Az ítéletet a Nagykamara hozta 2023. május 15-én; az ítélet végleges.

2011. október 24-én a kérelmező a nyilvánosan hozzáférhető Facebook „üzenőfalán”, amelyet személyesen vezetett, F.P.-ről írt egy üzenetet: „Miközben az FN menetrendszerűen elindította új nemzeti honlapját, szenteljünk egy gondolatot a nîmes-i UMP [Unió a Népi Mozgalomért] európai parlamenti képviselőjének [F.P.], akinek honlapja, amelynek ma kellett volna elindulnia, egy baljós hármass nullát mutat a főoldalán...”. Harmadik személyek, S.B. és L.R., számos hozzászólást fűztek a kérelmező hozzászólása alá.

2011. október 25-én Leila T., F.P. élettársa tudomást szerzett a hozzászólásokról. Mivel közvetlenül és személyesen megsértődött a szerinte "rasszista" hozzászólások miatt, azonnal elment a személyesen ismert S.B. által vezetett fodrászszalonba. S.B., aki nem tudott arról, hogy a kérelmező Facebook „üzenőfala” nyilvános, azonnal törölte a hozzászólását.

Leila T. 2011. október 26-án levélben fordult a nîmes-i ügyészséghez, hogy a kérelmező Facebook „üzenőfalán” közzétett sértő hozzászólások miatt büntetőfeljelentést tegyen a kérelmező, S.B. és L.R. ellen. A kérelmező 2011. október 27-én üzenetet tett közzé a „üzenőfalán”, amelyben felszólította a felhasználókat, hogy "legyenek óvatosak a hozzászólásaik tartalmával", de nem lépett fel a már közzétett hozzászólásokkal kapcsolatban.

A kérelmezőt, S.B.-t és L.R.-t beidézték a nîmes-i büntetőbíró elé a szóban forgó hozzászólásoknak a kérelmező Facebook „üzenőfalán” történő közzététele kapcsán, hogy válaszoljanak a gyűlöletkeltés vagy erőszakra való felbujtás vádjára egy csoport vagy személy, különösen Leila T. ellen, származásuk, illetve egy meghatározott etnikai csoporthoz, nemzethez, fajhoz vagy valláshoz való tartozásuk vagy nem tartozásuk miatt.

A büntetőbíró 2013. február 28-án a kérelmezőt, S. B.-t és L. R.-t bűnösnek találta, és mindegyiküket 4.000,-Euró pénzbüntetés megfizetésére kötelezte. A kérelmezőt és S.B.-t továbbá kötelezték, hogy együttesen fizessenek 1.000,-Euró összeget Leila T.-nek mint polgári félnek, nem vagyoni kárának megtérítésére. A bíróság megállapította, hogy mivel a kérelmező saját kezdeményezésére, véleménycsere céljából elektronikus úton a nyilvánossághoz való elektronikus kapcsolattartásra szolgáló szolgáltatást hozott létre, és a jogsértő hozzászólásokat 2011. december 6-án még mindig láthatóan hagyta, a kérelmező elmulasztotta, hogy haladéktalanul intézkedjen azok terjesztésének megszüntetése érdekében, és ezért "főbűnös"; S.B.-t és L.R.-t bűnsegédként bűnösnek találta.

A kérelmező fellebbezése folytán eljáró Nîmes-i Fellebbviteli Bíróság helyben hagyta a kérelmező bűnöségének megállapítását, és a bírságot 3.000,-Euróra csökkentette. Kötelezte őt továbbá arra, hogy fizessen Leila T. részére 1.000,-Euró perköltséget. A fellebbviteli bíróság úgy ítélte: a büntetőbíró helyesen állapította meg, hogy a hozzászólások egyértelműen meghatározták az érintett csoportot, nevezetesen a muszlim vallású személyeket, és hogy a muszlim közösségnek a Nîmes városában tapasztalható bűnözéssel és bizonytalansággal való összefüggésbe hozása alkalmas volt arra, hogy erős elutasítás vagy ellenségeség érzését keltsen a csoporttal szemben. Ezen túlmenően úgy ítélte meg, hogy a kérelmező azzal, hogy tudatosan nyilvánosságra hozta Facebook „üzenőfalát”, felelősséget vállalt a közzétett sértő hozzászólások tartalmáért, amelyeket álláspontja igazolására tett nyilatkozatai szerint a véleménynyilvánítás szabadságával összeegyeztethetőnek tartott, és hogy politikai státusza annál nagyobb éberséget követelt tőle. A kérelmező felülvizsgálati indítvánnyal fordult a Semmítőszékhez, amely 2015. március 17-i ítéletében elutasította a kérelmét.

A kérelmező – az Egyezmény 10 cikkére hivatkozással – sérelmezte büntetőjogi elítélését, amelyet harmadik személyek által a Facebook „üzenőfalán” közzétett hozzászólások miatt.

A Bíróság először is megállapította, hogy a kérelmezőt az 1881. július 29-ai törvény 23. szakaszának első bekezdése, 24. szakaszának nyolcadik bekezdése, valamint az 1982. július 29-ai 82-652. sz. törvény 93-3. szakasza alapján ítélték el. Amint azt korábban megállapította, az 1881. július 29-ai törvény 23. és 24. szakasza alapján hozott büntetőjogi ítélet megfelelt az Egyezmény 10. cikke értelmében a törvény előreláthatóságának követelményének. Ezen túlmenően a kérelmező nem támasztotta alá azt az állítását, hogy a nemzeti bíróságok értelmezése önkényes vagy nyilvánvalóan ésszerűtlen lett volna. Az 1982. július 29-ai 82-652. sz. törvény 93-3. szakasza az Egyezmény 10. cikkének alkalmazásában kellő pontossággal volt megfogalmazva ahhoz, hogy a kérelmező a jelen ügy körülményei között szabályozhassa magatartását.

A Bíróság úgy ítélte, hogy a hazai bíróságok érvelése alapján nem férhet kétség ahhoz, hogy a beavatkozás nemcsak a jó hírnév vagy mások jogainak védelmét, hanem a zavargás és a bűnözés megelőzését is szolgálta. A Bíróság a véleménynyilvánítás szabadságával, a politikai közbeszédrel, a gyűlöletbeszéddel, az internettel és a közösségi médiával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatának hosszas áttekintése után a következő szempontokkal foglalkozott.

Kiemelve, hogy a "gyűlöletbeszéd" fogalmának nincs általános érvényű meghatározása, a Bíróság szükségesnek tartotta megvizsgálni a két különböző szerző, S.B. és L.R. által közzétett, szóban forgó hozzászólások tartalmát, különösen a hazai bíróságok által adott indokolás fényében. A büntetőbíróság már az elején megállapította, hogy a hozzászólások „tökéletesen” körülhatároltak egy meghatározott személyi csoportot, nevezetesen a muszlimokat, és hogy a csoportot objektíve sértő és bántó kifejezésekkel hozták összefüggésbe, hangsúlyozva a – vallása alapján összességében vett – csoport és a bűnözés közötti szándékolt azonosítást.

A Bíróság elismerte, hogy L.R. hozzászólásai egy nagyon speciális kontextusban hangzottak el, egy választást megelőzően és egy olyan jelölt Facebook-„üzenőfalán”, akinek az elképzeléseit támogatta, és akinek kampányasszisztensként dolgozott. A szerző a helyi helyzetre próbált panaszkodni olyan nyelven, amelytől a kérelmező nem határolódott el. A Bíróság elfogadta, hogy a hozzászólások bizonyos helyi nehézségekről való panaszkodási szándékot, sőt bizonyos fokú társadalmi szorongást tükröztek, amely politikai választ igényelhetett, amellet, hogy megfelelt az egyes online portálokon található sajátos kommunikációs stílusnak. Mindazonáltal emlékeztetett, hogy választási környezetben a rasszista és idegengyűlölő megnyilvánulások hatása nagyobb és károsabb, különösen ott, ahol a politikai és társadalmi légkör zavaros, és a lakosságon belül egyértelmű feszültségek vannak. A közvetlen kontextusukban értelmezve és értékelve a szóban forgó hozzászólások valóban gyűlöletbeszédnek minősülnek. A Bíróság ezért úgy találta, hogy az S.B. és L.R. által a kérelmező Facebook „üzenőfalán” közzétett hozzászólások egyértelműen jogellenesek voltak.

A Delfi AS Észtország elleni ügyben hozott nagykamarai ítéletére hivatkozva a Bíróság úgy ítélte, hogy a kérelmező Facebook „üzenőfala” nem hasonlítható össze egy „kereskedelmi alapon működtetett, nagy, professzionálisan irányított internetes hírportállal”. Így a kérdést az Egyezmény 10. cikkének 2. bekezdésének értelmében vett „kötelezettségek és felelőségek” fényében közelítette meg, amelyeket a politikusoknak vállalniuk kell, amikor úgy döntenek, hogy a közösségi médiát politikai célokra, különösen választási céljaik elérése érdekében használják fel azáltal, hogy nyilvánosan hozzáférhető fórumokat nyitnak az interneten, ahol a felhasználók reakcióit és hozzászólásait közzé lehet tenni. A kérelmező nem pusztán magánszemély volt, és ő maga is rámutatott arra, hogy a Facebook-fiókját helyi tanácsosként, politikai célokra és a választásokat megelőzően használta.

A Bíróság hangsúlyozta, hogy nem a kérelmező eredeti hozzászólása volt a kérdés, hanem az ügy kizárólag a kérelmező éberségének hiányára és az S.B. és L.R. által közzétett hozzászólásokra való reagálás elmulasztására vonatkozott. Kiemelte, hogy a harmadik személyek cselekményeire való felelősségre vonás eltérő lehet attól függően, hogy milyen moderálási vagy ellenőrzési technikákat alkalmaznak a jog által „alkotónak” minősített, a közösségi hálózatokat vagy fiókokat csupán nem kereskedelmi célokra használó internetfelhasználók. Ebben a kérdésben a tagállamok között nem alakult ki konszenzus. A Bíróság azonban úgy ítélte, hogy az 1982. július 29-ai 82-652. sz. törvény 93-3. szakasza értelmében vett „alkotói” felelősségre vonás elvileg nem okoz nehézséget, feltéve, hogy biztosítékok állnak rendelkezésre az ilyen felelősség megosztása tekintetében, amelyet a különböző szereplők közötti megosztott felelősség keretében kell alkalmazni, ahogyan az internetes tárhelyszolgáltatók esetében is.

A Bíróság véleménye szerint, bár a közösségi hálózatokat létrehozó és azokat más felhasználók számára hozzáférhetővé tevő szakmai szervezeteknek szükségszerűen vannak bizonyos kötelezettségei, a felelősséget meg kellett osztani az összes érintett szereplő között, lehetővé téve, hogy szükség esetén a felelősség mértékét és a felelősségre vonás módját az egyes szereplők objektív helyzetének megfelelően lehessen meghatározni. Ezen túlmenően a nemzeti bíróságok a jelen ügyben a kérelmező politikai státuszára hivatkoztak, és ebből arra következtettek, hogy őt különleges kötelezettség terhelte. Egy politikus különleges státuszából és társadalmi helyzetéből adódóan nagyobb valószínűséggel képes befolyásolni a választókat, sőt közvetve vagy közvetlenül olyan álláspontok és magatartás tanúsítására

ösztönözni őket, amelyek jogellenesnek bizonyulhatnak, ami megmagyarázza, hogy miért várható el tőle „annál nagyobb éberség”, hogy a nîmes-i fellebbviteli bíróság szavaival éljünk. A Bíróság hangsúlyozta, hogy ez a megállapítás nem értelmezhető úgy, mintha az eddigi ítélkezési gyakorlatában kialakult elvek megfordítását jelentené, és hogy a kérelmezőnek a politikus státusából fakadó különleges kötelezettségei elválaszthatatlanok az e státusszal járó jogokra vonatkozó elvektől. A nîmes-i fellebbviteli bíróság számára hasznos lett volna, ha érvelésének megerősítése érdekében hivatkozott volna ezekre az elvekre.

A jelen ügy körülményei között a Bíróság – miközben hivatkozott korábbi megállapítására, miszerint a kérelmező „üzenőfalán” közzétett hozzászólások tartalma egyértelműen jogellenes volt – úgy ítélte, hogy a büntetőbíróság és a nîmes-i fellebbviteli bíróság volt a legalkalmasabb arra, hogy a tényeket a nehéz helyi körülmények, és azok elismert politikai dimenziója fényében értékelje. A Bíróság ezért teljes mértékben egyetértett azzal az állásponttal, hogy a szóban forgó hozzászólásban használt nyelvezet egyértelműen gyűlöletre és erőszakra uszított egy személy ellen vallása miatt, és ezt nem lehetett elfedni vagy bagatellizálni a választási kontextussal vagy a helyi nehézségek megvitatásának szándékával.

A Bíróság, észlelve, hogy az egyértelműen jogellenes hozzászólások azonosítása érdekében kívánatos lenne egy minimális mértékű utólagos moderálás vagy automatikus szűrés, kiemelte, hogy a kérelmező szabadon dönthetett arról, hogy nyilvánosan hozzáférhetővé teszi-e a Facebook-fiókjára „üzenőfalát”. A hazai bíróságok figyelembe vették azt a tényt, hogy a kérelmező úgy döntött, hogy nyilvánosan hozzáférhetővé teszi azt, és „ezért engedélyezte barátainak, hogy hozzászólásokat helyezzenek el”. A Bíróság úgy ítélte, hogy önmagában ez a döntés nem róható fel neki. Mindazonáltal, tekintettel az akkori helyi és választási feszültségekre, ez a lehetőség nyilvánvalóan nem volt mentes bizonyos potenciálisan súlyos következményektől, amivel a kérelmezőnek az adott körülmények között tisztában kellett lennie.

A Bíróság rámutatott továbbá, hogy a Facebook használata a közösségi hálózat által meghatározott bizonyos feltételek elfogadásához kötött, különösen a minden felhasználó által elfogadott "Jog- és felelősségi nyilatkozatban" foglaltakhoz. A kérelmező mindazonáltal szükségesnek tartotta, hogy felhívja „barátainak” figyelmét arra, hogy „legyenek óvatosak a hozzászólásaik tartalmával”, ami nyilvánvalóan azt mutatja, hogy legalábbis tisztában volt az egyes bejegyzések által felvetett kérdésekkel. A szóban forgó hozzászólásokat azonban nem törölte, és nem vette a fáradságot, hogy ellenőrizze az akkor nyilvánosan hozzáférhetővé tett hozzászólások tartalmát. Ami konkrétan S. B. hozzászólását illeti, amelyet a szerzője a közzétételét követően kevesebb mint 24 órával nyomban visszavont, a kérelmezőtől nem lehetett megkövetelni, hogy még gyorsabban cselekedjen, ugyanakkor kiemelte, hogy ez csak egy volt az ügyben figyelembe veendő elemek közül. A kérelmező ellen ugyanis nem az S. B. vagy L. R. által tett hozzászólás miatt indult büntetőeljárás, és végül el is ítélték, hanem azért, mert nem intézkedett az említett szerzők által a Facebook „üzenőfalán” közzétett valamennyi jogellenes megjegyzés azonnali törlése iránt. Ezek a hozzászólások a kérelmező eredeti bejegyzését követően válaszoltak egymásra és kiegészítették egymást, így a Bíróság számára nem egy egyszerű vitafovat képezték, hanem egyértelműen egy összefüggő egész alkotó folyamatos párbeszédet, és a hazai hatóságok számára ésszerű volt, hogy a hozzászólásokat ilyenként fogták fel.

Az is megállapítható volt, hogy S.B. üzenetének törlése – amely az egyetlen olyan üzenet volt, amely közvetlenül említette Leila T.-t – nem mentesítette a kérelmezőt a panaszával kapcsolatos felelősség alól. A Bíróság hangsúlyozta, hogy a kérelmező büntetőjogi és polgári jogi felelőssége nem merült fel egyetlen konkrét, önmagában vett hozzászólás miatt sem.

A Bíróság továbbá kiemelte, hogy a hazai bíróságok indokolt határozatokat hoztak, és a tények ésszerű értékelésével jártak el, különösen azt a kérdést vizsgálva, hogy a kérelmező tudott-e a Facebook „üzenőfalán” közzétett jogellenes hozzászólásokról. A Bíróság úgy ítélte, hogy az arányossági vizsgálatot az érintett személynek tulajdonítható felelősség mértéke alapján kell elvégezni, függetlenül attól, hogy magánszemélyről, helyi tanácsosról és helyi tisztségre jelöltre vagy országosan ismert politikusról van-e szó.

A Bíróság visszautalt a beavatkozás törvényességére vonatkozó megállapításaira, amelyekből egyértelműen kitűnik, hogy azok a cselekmények, amelyek miatt a kérelmező vád alatt állt, egyrészt különböznek a jogellenes hozzászólások szerzői által elkövetett cselekményektől, másrészt más felelősségi rendszer alá tartoznak. A kérelmezőt ezért nem S.B. és L.R. helyett ítélték el, akiket szintén

elítéltek.

Noha a büntetőjogi elítélés visszatartó erővel bírhat a közösségi média vagy a vitafórumok felhasználói számára, a gyűlöletbeszéd vagy az erőszakra való felbujtás esetében azonban nem zárható ki. A jelen ügyben a kérelmezőt, aki potenciálisan súlyosabb büntetést is kaphatott volna, első fokon csak 4.000,- Euró pénzbüntetésre ítélték, amelyet a fellebbviteli bíróság 3.000,-Euróra csökkentett, valamint 1.000,- Euró megfizetésére kötelezte Leila T. perköltsége címén. Ezenfelül a kérelmezőre nézve semmilyen más következmény nem következett be, aki nem hivatkozott arra, hogy ezt követően magatartásának megváltoztatására kényszerült volna, vagy hogy az elítélése visszatartó hatást gyakorolt volna a véleménynyilvánítás szabadságára, illetve hogy a későbbi politikai karrierjére bármilyen negatív visszahatást gyakorolt volna.

A jelen ügy konkrét körülményeinek értékelése alapján és az alperes állam számára biztosított mérlegelési jogkörre tekintettel a Bíróság úgy találta, hogy a nemzeti bíróságok határozatai érdemi és elegendő indokoláson alapulnak, mind a kérelmezőnek mint politikusnak a választásokat megelőzően a Facebook „üzenőfalán” olyan harmadik személyek által közzétett jogellenes hozzászólásokért való felelősségét illetően, akiket maguk is azonosítottak és bűnsegédként vontak felelősségre, mind pedig a büntetőjogi elítélését illetően. A szóban forgó beavatkozás tehát „egy demokratikus társadalomban szükségesnek” tekinthető. Ennek megfelelően az Egyezmény 10. cikkét nem sértették meg.

A Kúria emberi jogi vonatkozású határozatai

Büntető ügyszak

Bfv.II.1.153/2022/8.

Kiutasítás miatt akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiutasítás kiszabására törvényi feltételeinek hiányában, vagy törvényi kizáró ok ellenében került sor. Ennek során azonban nem vizsgálható felül a jogerős ítéletben a terhelt magyarországi tartózkodásának nemkívánatossága, illetve annak a közbiztonságot jelentősen veszélyeztető volta, valamint a terhelt családi élete tiszteletben tartásának sérelme tekintetében tett megállapításai és személyi körülményeit illetően is a jogerős ítéletben megállapítottak az irányadók.

Az elkövetést követően (2015. szeptember 15-étől, az elbírálás idején is azonosan) a jogszabályhely a b) pont tekintetében úgy változott meg, hogy azzal szemben, aki Magyarország területén jogszerűen tartózkodik és a családi élet tiszteletben tartásához való joga sérülne, csak tízévi vagy azt meghaladó tartamú szabadságvesztés kiszabása esetén lehet helye kiutasításnak, feltéve, hogy az elkövetőnek az országban tartózkodása a közbiztonságot jelentősen veszélyeztetné.

Nem vitás, hogy a családi élet fenntartása kiemelten kezelt érdek. Az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban EJEE) az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett 8. cikke rendelkezik a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogról; eszerint mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák. E jog gyakorlásába a hatóság csak a törvényben meghatározott olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban, a nemzetbiztonság, a közbiztonság, vagy az ország gazdasági jóléte érdekében zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség, vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges. Ezért a fenti alapelvek védelme érdekében – az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatának megfelelően – korlátozható az államnak az a szabadsága, hogy meghatározza: a külföldiek közül kit enged a területére belépni és ott tartózkodni.

Ugyanakkor a közbiztonság fenntartása olyan legitim cél, amelynek elérése – a szükséges arányosság keretei között – indokolhatja a családi élethez való jog korlátozását.

Ennek megfelelően a kiutasítás esetleges alkalmazásának mérlegelése során a törvényi feltételek fennállásán túl a bíróságnak vizsgálni kell az elbírált bűncselekmény jellegét és súlyát, a bűncselekmény elkövetésének körülményeit, a szabadságvesztés büntetés mértékét, az elkövető magyarországi tartózkodásának jogcímét és azt, hogy mióta tartózkodik az országban, az elkövetés és az elbírálás között

eltelt időt és az érintett ez idő alatt tanúsított magatartását, és mindenekelőtt családi és személyi körülményeit.

A családi élet tiszteletben tartásának vizsgálata körében jelentősége van annak is, hogy a terheltnek van-e gyermeke, ha igen, milyen korú, illetve, hogy milyen súlyú nehézségekkel kellene a terheltnek szembenéznie, ha egy másik országban folytatná életét.

A fenti körülmények fennállását, illetve hiányát – az Emberi Jogok Európai Bírósága által is vizsgált szempontok alapján – a bíróság állapítja meg mérlegelési körében eljárva. Ennek során kell figyelemmel lennie arra is, hogy a törvénnyel kihirdetett szerződésekből Magyarországra háruló kötelezettségek értelmében a kiutasítás sérti-e a kiutasítandó személy emberi jogait, ezen belül a családi és magánélete tiszteletben tartásához fűződő jogát.

A bíróság ezen mérlegelő tevékenysége – a korábban írtak szerint - nem lehet felülvizsgálat tárgya, az azonban igen, hogy mérlegelést nem tűrő törvényi feltételt sért-e a büntetési nem alkalmazása (Kúria Bfv.II.882/2021/11., Bfv.II.690/2022/10.).

A kiutasítás alkalmazását kizáró körülmények a felülvizsgálat során a terhelt ügyében nem voltak megállapíthatóak.

A jogerős ítélet a nem magyar állampolgárságú terhelt vonatkozásában azt rögzítette (elsőfokú ítélet 3. oldal), hogy „iskolát nem végzett, írni, olvasni nem tud, szakképzettséggel nem rendelkezik. Nős, eltartásra szoruló kiskorú hozzátartozója nincs. Alkalmi munkás, nettó havi jövedelme 70-80.000 forint. Vagyontalan. Büntetlen.” A jogerős ítélet tényállása nem tartalmaz olyan adatot, miszerint a terhelt Magyarországon menekült státusszal, a szabad mozgás és tartózkodás jogával, valamint Magyarország területén letelepedettként vagy bevándoroltként tartózkodási joggal rendelkezik, vagy más okból az itt tartózkodása jogszerűnek lenne tekinthető.

Az irányadó tényállás alapján a Btk. 59. § (4) bekezdés a) pontjában foglalt azon kitétel teljesülése, hogy a terhelt Magyarország területén legalább tíz éve jogszerűen tartózkodik, szintén nem állapítható meg. A terhelt családi állapotával kapcsolatos tényeket az eljáró bíróságok figyelembe vették és értékelték, azonban az I. rendű terhelt házasságát nem találták olyannak, mint ami a Btk. 59. § (4) bekezdésében foglalt kizáró okok fennállását megalapozná. Az ismertté vált körülmények alapján jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a nem magyar állampolgár I. rendű terhelt országban tartózkodása nem kívánatos, s ezért a Btk. 59. § (1) bekezdés első mondata szerint Magyarország területéről ki kell utasítani.

A felülvizsgálat szempontjából közömbös, hogy a felülvizsgálati indítványban az indítványozó feltárta, miszerint – a jogerős ítélet tényállásától eltérően, abban meg nem állapítottan – az I. rendű terheltnek a házastársa, gyermeke és unokája magyar állampolgár, illetve milyen családi kapcsolatokon keresztül kötődik Magyarországhoz. A jogerős utána a felülvizsgálat az ítélet jogi hibáinak kiküszöbölésére szolgál, az esetleges ténybeli hibák orvoslásának jogi eszköze – az arra meghatározott feltételek megléte esetén - a perújítás. Ez irányadó a terhelt személyi körülményeire vonatkozó ténymegállapítások tekintetében is.

Ugyanakkor jelenleg az irányadó tényállás szerint nincs olyan körülmény, ami a kiutasítási tilalom tartalmi körében az EJEE 8. cikkével összefüggésbe hozható lenne. Az EJEE 8. cikke is lehetővé teszi, hogy a hatóság a törvényben meghatározott esetekben beavatkozzon a közbiztonság, vagy bűncselekmény megelőzése érdekében. Pusztán az a tény, hogy a terhelt nő, nem teszi lehetővé a kiutasítási tilalom megállapítását. Az eljáró bíróság határozott tartamú kiutasítást szabott ki, aminek mértéke szintén törvényes.

Bpkf.I.434/2023/3.

A vádlott letartóztatásának megszüntetése és bünygyi felügyelet elrendelése iránti védői indítványt elutasító végzés helybenhagyása.

1. Az ítélet tábla törvényesen járt el, amikor a Be. 300. § (2) bekezdése alapján megvizsgálta az I. rendű vádlott védőjének letartóztatás megszüntetése és enyhébb kényszerintézkedés elrendelése iránti

indítványát és azt helytálló indokok alapján utasította el.

Elsőként a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés Be. 276. § (1) bekezdésében meghatározott általános feltételeit vizsgálva az ítélőtábla helyesen állapította meg, hogy a vád tárgyává tett és a nem jogerős ítéletben a vádlott terhére rótt bűncselekményre figyelemmel továbbra is fennáll a Be. 276. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltétel, hiszen vele szemben továbbra is szabadságvesztéssel büntetendő cselekmény miatt van folyamatban büntetőeljárás.

Az I. rendű vádlott esetében továbbra is megállapítható a letartóztatás Be. 552. § (2) bekezdése szerinti oka. A Be. 552. § (2) bekezdés alapján a letartóztatás a Be. 276. § (2) bekezdés a)-c) pontjában meghatározott okokon kívül akkor is elrendelhető, vagy fenntartható, ha a kiszabott szabadságvesztés tartamára figyelemmel a vádlott szökésétől vagy elrejtőzésétől kell tartani.

A nem jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztés tartama jelentőséggel bír, mivel ezzel a kényszerintézkedés alkalmazása szempontjából is új helyzet áll elő (BH 2006.144.). A felrótt bűncselekmények büntetési tételében jelentkező korábbi elvont törvényi fenyegetettség ugyanis a nem jogerős ítéletben immár a kiszabott büntetésben konkretizálódik, a szökés, elrejtőzés veszélyére a kiszabott büntetés súlyossága nyújt következtetési alapot (EBH 2003.842., EBH 2017.B.15.I., BH 2017.46.). Ez azonban nem eredményezhet automatizmust: az egyéb szempontok figyelembevétele mellett kell állást foglalni a kényszerintézkedés szükségessége felől {BH 2015.219., indokolás [20]}.

A nem jogerős ítéletet követő perjogi helyzetben a szökés, elrejtőzés veszélye kettős kockázatot jelent. Egyrészt a vádlott esetleges szökése, elrejtőzése nyilvánvalóan kihatással van, illetve lehet a vele szembeni eljárás lefolytatására, menetére, mivel annak addigi rendjét vagy meg kell változtatni, vagy az eljárást fel kell függeszteni. Másrészt a vádlott szökése, elrejtőzése (elérhetetlensége) következtében egyben a kiszabott szabadságvesztés esetleges jövőbeni végrehajtásának esélye is meghiúsul (BH 2017.291.).

A jelen eljárás tárgya jelentős tárgyi súlyú bűncselekmény, az elsőfokú bíróság által nem jogerősen kiszabott 8 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztés pedig felveti a hosszabb tartalmú jövőbeli fogvatartás lehetőségét. Ezt a szökés és elrejtőzés irányába ható körülményt tovább erősíti esetében a – nem jogerős ítélet szerinti – bünszervezetben való elkövetés, illetve a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének kizárása.

Az ítélőtábla helyesen rögzítette azt is, hogy az eljárás jelenlegi, a nem jogerős ügydöntő határozat meghozatalát követő szakaszában a letartóztatásnak a szabadságvesztés végrehajtását biztosító rendeltetése is van {3017/2016. (II. 2.) AB határozat [31] és [42], EBH 2017.B.15.II., BH 2017.46.}.

Az I. rendű vádlott kedvező személyi körülményei nem jelentenek kellő ellensúlyt a vele szemben nem jogerősen megállapított – több száz millió forint vagyoni hátrány okozásában vezető szerepet vállalva, szervezeten elkövetett – bűncselekmények miatt kiszabott hosszabb tartamú szabadságvesztés következtében fennálló szökés, elrejtőzés veszélyével szemben.

Az ítélőtábla megfelelő körültekintéssel járt el az I. rendű terhelt életveszélyesnek nem tekinthető betegségének kezelése körében felmerülő lehetőségek kapcsán, és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Egészségügyi Főosztályának – más ügyben adott, azonban az I. rendű terhelt betegségére is vonatkoztatható – tájékoztatását alapul véve helytállóan mutatott rá arra, hogy az I. rendű vádlott egészségügyi kezelése aggálytalanul folytatható fogvatartása alatt is. E körben – a védő felvetésével szemben – nincs jelentősége annak, hogy a főosztály tájékoztatása nem jelen ügyben került beszerzésre.

Utalni kell arra is, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) 122. § a) pontja biztosítja a büntetés-végrehajtás során az egészségi állapotnak megfelelő kezelést, továbbá a letartóztatás különös szabályairól szóló rendelkezések között a Bv.tv. 309. § (1) bekezdése alapján az átszállítást, ha azt a letartóztatott egészségi állapota indokolja.

3. Az ítélőtábla a Be. 271. § (2) bekezdésében írt szabályozás alapján a szükségesség, arányosság és fokozatosság elvének szem előtt tartásával vizsgálta meg azt, hogy enyhébb korlátozással járó személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés alkalmazásával a kényszerintézkedés célja

elérhető-e.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága több döntésében, így a 2013.53129/2009. számú Imre Zsolt kontra Magyarország ügyben is rámutatott arra, hogy minden esetben az ügy speciális vonásainak a fényében kell megítélni, hogy a terhelt letartóztatásának fenntartása észszerű-e. Az elhúzódó fogvatartás csak akkor lehet indokolt, ha a kényszerintézkedés fenntartását a közérdek indokolja és ez – az ártatlanság vétele ellenére is – nagyobb súllyal esik latba, mint az egyéni szabadság tiszteletben tartását előíró szabály.

A szökés, elrejtőzés megakadályozása olyan közérdek, amely megelőzi a nem jogerősen hosszabb tartamú szabadságvesztésre ítélt személy szabadságának tiszteletben tartását. Ez, valamint a szabadságvesztés végrehajtását biztosító célszerűség olyan súllyal figyelembe veendő szempontok, hogy azokra tekintettel – enyhébb kényszerintézkedésekkel szemben – a letartóztatás tekintendő szükségszerű és arányos kényszerintézkedésnek. Az I. rendű terhelt önkéntes jogkövetésre való hajlandósága ellenében ható körülmény az is, hogy a vele szemben elrendelt letartóztatás foganatba vételére csak hosszabb idő elteltével került sor, mivel az ennek érdekében tett rendőri intézkedések során a laccímén nem volt megtalálható.

Bpkf.I.459/2023/3.

A Kúria az ítélőtábla bünygyi felügyelet fenntartásáról határozó végzését helybenhagyta.

A Győri Ítélőtábla helyesen állapította meg, hogy a II. rendű vádlott vonatkozásában az elrendelt bünygyi felügyelet fenntartása továbbra is indokolt.

Az ítélőtábla végzésében szükségtelenül hivatkozott a Be. 297. § (4) bekezdésére, mert a II. rendű vádlott esetében a bünygyi felügyelet további fenntartásának indokoltságát vizsgálta a bíróság.

Az ítélőtábla a II. rendű vádlott esetében a bünygyi felügyelet további fenntartásának különös okaként a Be. 276. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontját, b) pont bb) pontját és c) pont cb) pontját jelölte meg.

A Be. 276. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontja szerint a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés rendelhető el a terhelt jelenlétének biztosítása érdekében, ha megalapozottan feltehető, hogy a büntetőeljáráshban elérhetetlenné válna, így különösen megszökne, elrejtőzne.

A Be. 276. § (2) bekezdés b) pont bb) alpontja szerint a bizonyítás megnehezítésének vagy megghiúsításának megakadályozása érdekében, ha megalapozottan feltehető, hogy a terhelt a bizonyítást veszélyeztetné, így különösen a büntetőeljáráshban résztvevő vagy más személyt megfélemlítene, jogellenesen befolyásolna, ugyancsak helye van személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés elrendelésének.

A Be. 276. § (2) bekezdés c) pont cb) alpontja értelmében pedig a bünismétlés lehetőségének megakadályozása érdekében van helye személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés elrendelésének, ha megalapozottan feltehető, hogy a terhelt a megkísérelt vagy előkészített bünccselekményt véghez vinné, az eljárás tárgyát képező bünccselekményt folytatná, vagy szabadságvesztéssel büntetendő újabb bünccselekményt követne el.

A szökés, elrejtőzés, vagy bünismétlés veszélye csak az adott ügyre vonatkozó tényeken alapulhat. A Kúria a Bpkf.III.880/2017. számú ügyében hozott, BH 2017.363. számon is közzétett határozatának [27] bekezdésében kifejtette: amennyiben a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés alapja valamely jövőbeni nemkívánatos esemény veszélye, a bíróságnak egyfelől minden esetben a konkrét, az eljárásban felmerült adatot, tényt kell rögzítenie, másfelől abból megalapozott és az adott vádlott személyére konkretizált következtetést kell vonnia valamely veszély meglétére. Ilyen esetben vizsgálándó, hogy annak indokltsága tényszerű alapon áll-e, amely észszerűen alátámasztott-e, az abból vont következtetés okszerű-e, és ekként a kényszerintézkedés alkalmazása célszerű-e. A vádiratban felrótt bünccselekmény – büntetési tételben is kifejeződő – kiemelkedő tárgyi súlya valójában nem önmagában való, mögötte adatok vannak, amelyek tisztázása végett folyik a büntetőeljárásh. Nyilvánvaló azonban, hogy a törvényi fenyegetettségnek a vádlott személyére hatása van, ami – értelemszerűen – függ a fenyegetettség mértékétől. Ez pedig nem hagyható figyelmen kívül a bizonyítás

érdeke, illetve a folyamatban lévő bizonyítási eljárásban biztosítandó vádlotti jelenléthez fűződő törvényi érdek szempontjából. A vád nem ítéleti bizonyosság, adatai nem tények, s megállapított tényről a jogerős ítéletig valójában nincs szó, az eljárásnak csupán tényszerű adatai lehetnek. Kétségtelen azonban, hogy a vád szerinti adatok alapján következtetés vonható le a törvény szerinti eljárási érdek veszélyeztetettségére, ami nem a bűnösség kérdésének eldöntése. Az eljárás, a bizonyítás lefolytatásának érdeke és a vádlott személyi szabadságához fűződő (ártatlanság vélelméből fakadó) érdeke között kell ugyanis döntenie (hivatkozott határozat [30]-[33]).

A 93/2011. BK véleményben kifejtettek szerint, egy olyan feltételezés, ami egy jövőbeli esemény bekövetkezésének a valószínűsítéséből áll, csak tényeken alapuló következtetések útján történhet. A „megalapozottan feltehető” kifejezés olyan jövőbeli történésre, eseményre utal, amelynek a bekövetkezése a rendelkezésre álló körülményekből, tényekből előre látható, elképzelhető, várható, gyanítható, vagyis valószínűsíthető, valószínű. A bűncselekmény – büntetési tételben megnyilvánuló – tárgyi súlya csak a konkrét ügy speciális jellemzőivel együtt jut szerephez, illetve ad ilyen következtetésre alapot.

A személyi szabadságot korlátozó bírói engedélyes kényszerintézkedés szükségessége a büntetőeljárás törvényben meghatározott különös okok és a konkrét ügy jellemzőjének egybevetett vizsgálata eredményeként válik megismerhetővé (BH 2007.403.).

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának EJEB 2013.53129/2019. Imre Zsolt kontra Magyarország ítéletében foglaltak alapján: a személyi szabadság korlátozása egy adott ügyben csak akkor lehet indokolt, ha a közérdek valódi követelményének olyan specifikus jelei állnak fenn, amelyek – az ártatlanság véelme ellenére – nagyobb súllyal esnek latba, mint az egyéni szabadság tiszteletben tartását előíró szabályok. Ilyen közérdek az, hogy a kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekmény miatt folytatott büntetőeljárásban a bizonyítás eredményesen kerüljön lefolytatásra, annak során az ügyben szereplő sértettek és tanúk vallomásukat befolyásmentesen, fenyegetettség nélkül tehessék meg; illetve az is, hogy a büntetőeljárás eredményesen lefolytatásra kerüljön, azt a terheltek esetleges távolléte, szökése, elrejtőzése ne akadályozza meg. Ugyancsak kiemelkedő közérdeknek tekinthető, hogy a vádiratban foglalt cselekményben történő bűnösség megállapítása esetén visszaesőnek minősülő vádlott esetében kizárható legyen újabb, szabadságvesztéssel büntetendő, akár a jelen vádiratban foglalt cselekményhez hasonló kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekmény elkövetése.

Mindezekre figyelemmel, amennyiben a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés megjelölt különös okai fennállnak, az általános okok megléte mellett annak fenntartása továbbra is indokolt. A megalapozott feltételezésen alapuló okok megállapítását azonban az ügy jellemzői és a vádlottak körülményei összevetése alapján lehet megállapítani.

Az ítéletábra ezen összevetésnek – lényegében – eleget tett. A szökés, elrejtőzés veszélyét az eljárás tárgyát képező kiemelkedő tárgyi súlyú, magas büntetési tétellel fenyegetett bűncselekmények miatt – a bűnössége megállapítása esetén visszaesőnek minősülő – II. rendű vádlottal szemben kiszabható büntetés mértékére, valamint II. rendű vádlott külföldi kapcsolataira tekintettel állapította meg. Ez alapján helytállóan vont következtetést arra, hogy a II. rendű vádlott eljárásban történő jelenlétének biztosításához a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés alkalmazása szükséges.

A bizonyítás megghiúsítása veszélyében megnyilvánuló ok alátámasztására a tanúk jogellenes befolyására tett vádlotti kísérleteket jelölte meg. Az iratok alapján, valamint a vádiratban szereplő ügy bizonyításának sajátosságára tekintettel helyesen állapította meg az ítéletábra, hogy II. rendű vádlott vonatkozásában is fennáll a reális veszélye annak, hogy a sértetteket jogszerűtlen módon befolyásolja.

Az ítéletábra a bűnismétlés veszélyét arra alapozta, hogy a II. rendű vádlott a vádiratban foglalt, kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekményekben történő bűnössége megállapítása esetén visszaesőnek minősülne.

Mindezek alapján a Kúria maradéktalanul osztotta az ítéletábra álláspontját abban, hogy a bűnügyi felügyelet fenntartásának Be. 276. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontjában, b) pont bb) pontjában és c) pont cb) pontjában írt különös okai továbbra is fennállnak II. rendű vádlott esetében.

A személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés megszüntetésére csak akkor kerülhet sor, ha az

elrendelés alapjául szolgáló ok vagy okok megszűntek, vagyis a további fenntartás törvényes alapja hiányzik, mindez a személyi szabadságot elvonó vagy korlátozó kényszerintézkedés büntetőeljárás törvényben tételesen felsorolt okai alapján vizsgálándó (BH 2011.274., BH 2022.8.).

A Kúria rámutat arra, hogy II. rendű vádlott védőjének nem alapos az a hivatkozása, hogy a II. rendű vádlott esetében a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedés megszüntetését indokolja az a tény, hogy a bűnügyi felügyelet magatartási szabályait betartotta. A jogalkotó a bűnügyi felügyelet szabályainak megszegéséhez fűz eljárásjogi és – esetlegesen anyagi jogi – szankciókat, így a szabályok betartása a vádlott elemi kötelezettsége, amely önmagában nem hat vissza az alkalmazásának törvényi feltételeire (Kúria, Bpkf.I.956/2022/2. számú végzés, Bpkf.I.1119/2022/2. számú végzés). Ezért a bűnügyi felügyelet magatartási szabályainak megtartása nem alapozza meg a kényszerintézkedés megszüntetését vagy további enyhítését.

A Kúria megállapította, hogy a Be. 2. § (3) bekezdésében foglalt feltételek jelen eljárásban érvényesülnek, mivel II. rendű vádlott személyi szabadsághoz fűződő jogának korlátozása a Be.-ben szabályozott eljárásban, a törvényben megjelölt okok fennállása alapján az elérni kívánt cél legkisebb korlátozásával járó intézkedéssel történt. Az ítéletábra a Be. 271. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak szem előtt tartásával hozta meg döntését és helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy II. rendű vádlott esetében a kényszerintézkedéssel elérni kívánt cél kisebb korlátozással járó kényszerintézkedéssel vagy egyéb eljárási cselekménnyel nem érhető el.

Közigazgatási ügyszak

Az adott időszakban nem hoztak ilyen tárgyú határozatot.

Munkaügyi ügyszak

Mfv.VIII.10.024/2023/4.

A 449/2021. (VII. 29.) Korm. rendelet I. § (9) bekezdése egy új, sui generis megszüntetési módot vezetett be, a végkielégítésre jogosító feltételek ezért az adott esetben nem valósultak meg, a felperes nem vált jogosulttá végkielégítésre, nem volt jogos várománya.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet sérti az Egyezmény Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkében szereplő tulajdonvédelemhez fűződő jogát, így ezzel sérült az emberi jog is.

Helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) értelmezése során az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJB) úgy foglalt állást, hogy az Egyezmény garanciái nem terjednek ki valamely tulajdon megszerzésére, hanem kizárólag a fennálló tulajdoni rend védelmét szavatolják. Az Alkotmánybíróság alapjogi védelemre vonatkozó gyakorlata összhangban áll az Európai Jogok Európai Egyezményben foglaltakkal és az EJB ítélezési gyakorlatával az alapjogi szintű tulajdonvédelem körében, miszerint az a már megszerzett tulajdon védelmét szolgálja, és nem terjed ki a tulajdonszerzéshez való jog alapjogi védelmére is [3209/2017. (IX. 13.) AB határozat indoklás (19)]. Mivel az adott esetben a felperes ténylegesen nem birtokolta az általa igényelt végkielégítést, elsődlegesen abban a kérdésben kellett döntenük a bíróságoknak, hogy a felperes igénye jogos várománynak minősült-e.

A végkielégítés jogi természetét tekintve a munkaviszony meghatározott jogcímeikkel történő munkáltatói megszüntetése esetén fizetendő juttatás, az ideiglenes, jövedelem-pótló, szociális jellege mellett anyagi elismerést is magában foglal. A végkielégítésre való jogosultság függ a munkaviszony megszüntetése módjától, továbbá a felmondás indokától, illetve a munkaviszonyban töltött idő tartamától.

A 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 77. § (1) bekezdése szerint akkor illeti meg végkielégítés a munkavállalót, ha a munkaviszony a munkáltató felmondása, a munkáltató jogutód nélküli megszűnése vagy az Mt. 63. § (1) bekezdése d) pontja alapján szűnik meg, és kizárja a jogosultak köréből a jogszabály az Mt. 77. § (5) bekezdése azokat a munkavállalókat, akik munkaviszonya a munkavállaló munkaviszonnyal kapcsolatos magatartása vagy nem egészségi okkal összefüggő képessége folytán

szűnt meg. A felperes keresetében az Mt. 77. §-át jelölte meg igénye jogalapjaként, erre alapította szerzett jogát, várományát a végkielégítésre, azt állítva, hogy az esetében gyakorolt felmondás az Mt. 64. § (1) bekezdés b) pontja szerinti felmondás külön jogszabályban meghatározott esete.

Ezzel a felperesi állítással ellentétben helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a felperes egészségügyi szolgálati jogviszonya nem a felperes által hivatkozott Mt. 64. § (1) bekezdés d) pontja, illetve 65. § (1) bekezdése szerinti felmondással, hanem a 449/2021. (VII. 29.) kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 1. § (9) bekezdése szerinti azonnali hatályú felmondással szűnt meg. A jogalkotó egy külön jogszabályban önálló azonnali hatályú felmondási okot állapított meg. A Kormányrendeletben rögzített felmondási indok nem sorolható az Mt. 66. §-a (2) bekezdésében meghatározott indokok közé, és a jogviszony felszámolására nem felmondási idő közbeiktatásával, hanem azonnali hatállyal került sor, amennyiben az érintett egészségügyi szolgálati jogviszonyban álló személy nem vette fel a védőoltást a jogszabályban rögzített és vele a munkáltató által közölt határidőben.

Mivel a munkaviszony megszüntetésére nem valamely, az Mt. 77. § (1) bekezdésében rögzített módon került sor, az eljáró bíróságoknak nem kellett vizsgálniuk azt, hogy az Mt. 77. § (5) bekezdésében rögzített feltételek fennálltak-e vagy sem, a jogviszony megszüntetésére a munkavállaló munkaviszonnyal kapcsolatos magatartása okából került-e sor vagy sem, és a felperes közrehatott-e ebbe, felróható magatartást tanúsított-e vagy sem.

A Kormányrendelet 1. § (9) bekezdése egy új, sui generis megszüntetési módot vezetett be, a végkielégítésre jogosító feltételek ezért az adott esetben nem valósultak meg, így a felperes nem vált jogosulttá végkielégítésre, nem volt jogos várománya. Az Alkotmánybíróság tulajdonvédelem területén kialakított gyakorlata összhangban áll a EJEE-ben foglaltakkal és az EJEB ítélkezési gyakorlatával. Az EJEB szerint a szociálpolitika megváltoztatása esetén lehetőség van a végkielégítéssel kapcsolatos törvényi vállalások módosítására, és e tekintetben az államot széles mérlegelési jogkör illeti meg, ezért az EJEB tiszteletben tartja a jogalkotó ítéletét, hogy „mi áll a közjó érdekében”.

Az Alkotmánybíróság több határozatában is kifejtette, hogy a végkielégítéshez való jog nem az Alaptörvény által biztosított jog, ekként a közszolgálati vagy más jogviszonyokat szabályozó törvényeken alapul, ezért a jogalkotó a végkielégítésben való részesítésre irányuló döntése esetén, annak feltételei meghatározása során széleskörű mérlegelési jog illeti meg, és alkotmányellenesség csak egészen szélsőséges esetekben állapítható meg. A 3192/2022. (IV. 29.) AB határozatában kifejtette, hogy a végkielégítés a foglalkoztatási jogviszonyok egyedi sajátosságai alapján érvényesíthető követelés, nem közjogi váromány, nem hozható kapcsolatban az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való joggal. [47] Az Alkotmánybíróság ezen megállapítása eleve kizárja a felülvizsgálati érvelésben hivatkozott Egyezmény Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkében szereplő tulajdonvédelem megsértését.

Polgári ügyszak

Pkf.II.24.542/2023/4.

A fellebbezés nem utasítható vissza azon az alapon, hogy azt a fél nem a fellebbezés, hanem az egyéb beadvány előterjesztésére szolgáló űrlap mellékleteként nyújtotta be.

Mindezek alapján – a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel – a Kúriának kizárólag abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy helye van-e a fellebbezés visszautasításának, ha azt a fél nem a fellebbezés, hanem az egyéb beadvány előterjesztésére szolgáló űrlap mellékleteként terjeszti elő. Ennek érdekében a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.), valamint az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.) rendelkezéseit kellett értelmeznie.

A Pp. irányadó 618. § (1) bekezdése szerint ugyanis, ha az elektronikus úton kapcsolatot tartó a beadványát elektronikus úton, de nem az E-ügyintézési tv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon terjeszti elő – ha e törvény másként nem rendelkezik –, a bíróság a keresetlevelet, a bírósági meghagyással szembeni ellentmondást, a fellebbezést, a felülvizsgálati kérelmet és a perújítási kérelmet visszautasítja, az egyéb beadványban foglalt nyilatkozat pedig hatálytalan.

A Pp. tehát a beadványok elektronikus úton történő benyújtásának módjára nem állapít meg külön szabályokat, hanem az E-ügyintézési tv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott követelmények teljesítését várja el. Ez utóbbi jogszabályokban pedig nem található olyan rendelkezés, amelyből kétséget kizáróan egyértelműen levezethető lenne az, hogy az adott perorvoslati kérelmet kizárólag az azzal azonos megnevezésű űrlapon lehet benyújtani.

Az Alaptörvény 28. cikke értelmében ugyanis a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni. Az E-ügyintézési törvény preambuluma szerint pedig e jogszabály megalkotásának célja az elektronikus ügyintézés széleskörű elterjesztése, az eljárások gyorsítása és az adminisztratív terhek csökkentése, a magánjogi jogviszonyok, továbbá az állam és a polgár közötti jogviszony szélesebb körű elektronizálása, az elektronikus ügyintézés biztosító szervek együttműködésének biztosítása, valamint a lakosság számára a korszerűbb és hatékonyabb közszolgáltatás nyújtása volt. Emellett az E-ügyintézési törvény 6. § (1) – (2) bekezdése az elektronikus ügyintézés alapelvei között rögzíti a jóhiszeműség, a tisztesség és a kölcsönös együttműködés követelményét. Mindebből az következik, hogy az elektronikus út lehetővé, illetve kötelezővé tételével a jogalkotó célja nem az volt, hogy – a felek elé további akadályokat gördítve – megnehezítse a bírósághoz fordulást; éppen ellenkezőleg: az ügyfelek érdekeit figyelembe vevő korszerűbb és hatékonyabb kommunikációs csatornát kívánt létrehozni. A beadványok űrlapon történő benyújtására vonatkozó kötelezettség előírásának egyetlen célja az, hogy a fél nyilatkozata egy biztonságos kézbesítési rendszer útján megérkezzen a bíróságra, ezt követően pedig a mellékelt beadványtól elkülönülten feltüntetett azonosító adatok elősegítsék a bíróságokon használt iktatóprogramon (a Bírósági Integrált Információs Rendszeren) keresztül történő mielőbbi lajstromozást. Az űrlap funkciójával kapcsolatban a Kúria egy korábbi határozatában akként foglalt állást, hogy az a postai borítékhoz hasonlítható (Gf.V.30.476/2021/2.).

További szempontként figyelembe kell venni azt is, hogy az elektronikus úton történő kapcsolattartás részletes szabályairól nem csak a Pp. nem rendelkezik, hanem – a tapasztalatok szerint – az elsőfokú bírósági határozat rendelkező része sem tartalmaz erre vonatkozó teljeskörű jogorvoslati kioktatást. Ezért a fél tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét eredményezhetné az, ha a bíróság a nem megfelelő űrlapon való benyújtáshoz a jogorvoslati kérelem visszautasításának szankcióját fűzné, hiszen a jogorvoslati kérelmet visszautasító határozat ellen adott esetben a fél egyáltalán nem tudna jogorvoslatot igénybe venni. A tisztességes eljáráshoz való jogot pedig nem csak az Alaptörvény – az igazságszolgáltatással összefüggő jogok átfogó rendszerét biztosító – XXVIII. cikke, hanem a Magyarországon az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikke is tartalmazza. Emellett az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) is számos határozatában kifejtette egyrészt, hogy a jogorvoslati lehetőségeknek az érintett számára hozzáférhetőnek, ténylegesnek és hatékonyaknak kell lenniük [vö. Cardot kontra Franciaország (11069/84.), 1991. március 19.], másrészt, hogy a „túlzott formalizmus” ellentétes lehet a tényleges és hatékony bírósági eljáráshoz való jog biztosításának követelményével [vö. pl. EJEB Meftah és mások kontra Franciaország (32911/96., 35237/97. és 34595/97.), 2002. július 26.; Sovtransavto Holding kontra Ukrajna (48553/99.), 2022. július 15.].

Mindezek alapján megállapítható, hogy nem alapozza meg a fellebbezés visszautasítását az, ha az elektronikus úton kapcsolatot tartó fél a perorvoslati kérelmét elektronikus úton, de nem a fellebbezésre vonatkozó űrlap, hanem az egyéb beadvány benyújtására szolgáló űrlap mellékleteként nyújtotta be. Sem az eljárási kódex, sem pedig az elektronikus kapcsolattartásra vonatkozó jogszabályok nem tartalmaznak olyan rendelkezést, amely szükségessé tenné egy technikai hiba miatt a perorvoslati kérelem hiányossága esetén kiróható leg súlyosabb szankció: a jogorvoslati kérelem visszautasításának alkalmazását. Helytelenül járt el tehát a Fővárosi Ítéltábla amikor az alperes fellebbezését visszautasította.

Gazdasági ügyszak

Gfv.II.30.028/2023/13.

Az EU Alapjogi Chartája rendelkezéseinek címzettjei, annak 51. cikk (1) bekezdése értelmében az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják

végre. Rendelkezéseire tagállami bíróság előtt kizárólag uniós jogi aktusok értelmezése, illetve jogszerűségének megítélése tekintetében lehet hivatkozni.

I. A tisztességes eljáráshoz való jog (vagy ahogy arra a felperesek hivatkoztak: a fair eljárás) a bírósági eljárások megkerülhetetlen alapelve. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikk (1) bekezdése mindenkinek jogot biztosít arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és észszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogai és kötelezettségei tárgyában. Ezzel összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alkotmányos alapjogként rögzíti a pártatlan elbíráláshoz való jogot. Az Egyezményhez hasonlóan rögzíti: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el”. A felperesek érvelése szerint a Kúria már a tárgyalás előtt adminisztratív eszközökkel el kívánta érni a nyilvánosság kizárását, és a tárgyalásra a sajtó munkatársait sem engedi be. A Kúria azonban a jogvitát nyilvános tárgyaláson bírálta el a 2016. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Pp.) 231. § (1) bekezdés alapján, a nyilvánosság kizárására nem került sor. A Pp. 235. § (1) bekezdése alapján az elnök a tárgyalás szabályszerű lefolytatása és biztonságának megőrzése érdekében – amelynek során nemcsak a felperesek, hanem az alperes tisztességes eljáráshoz való jogát is figyelembe kellett venni – meghatározta a tárgyalás helyszínéül kitűzött, a P.II. tanács részére a Kúria SZMSZ-e 63. § (5) bekezdés szerinti szervezeti rendben meghatározott tárgyalóterem befogadó képességére tekintettel a hallgatóság létszámát, és a regisztráció sorrendje alapján jöhettek oda be érdeklődők és a sajtó munkatársai. A sajtó részéről két munkatárs is jelen volt, akik kép- és hangfelvételt készítettek a teljes tárgyalásról.

A felperesek sérelmezték az eljáró tanács összetételét is. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) törvényes bíróhoz való jogot szabályozó 8. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „a törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró”. Ennek megfelelően történt az ügy kiszignálása az eljáró tanácsra. Az ügyelosztási rendet az azt megelőző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévből kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [Bszi. 9. § (1) bekezdés].

A felperesek az eljáró tanács ítélezési gyakorlatát elemezve két ügyből két kiragadott bekezdésre alapozták azt a véleményüket, hogy az eljáró tanácsban ítélező bírák egy részének törvénykezési gyakorlata „rendszerszinten uniós jogot, irányelvet sértő”. Az eljárás szabálytalansága elleni kifogásnak csak az adott eljárásban felmerülő szabálytalanság lehet a tárgya, az eljáró tanács más ügyekben hozott döntése nem.

A felperesek alaptalanul hivatkoztak az eljárás szabálytalansága elleni kifogásukban a hivatalbóli eljárás elvének a sérelmére is. A Kúria előtti eljárásban a kifogás benyújtásáig csak a tárgyalás kitérésével összefüggő eljárási cselekményeket foganatosított a bíróság, tárgyalás tartására és határozat hozatalára még nem került sor. A fél a Pp. 156. § (1) bekezdése értelmében az eljárás szabálytalanságát abban a körben kifogásolhatja, amely körben az adott bírói fórum eljárási cselekményeket foganatosított vagy határozatot hozott. Az Európai Unió Bírósága C-511/17. számú ügyben hozott döntése szerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely a fogyasztó által annak megállapítása iránt indított kereset tárgyában jár el, hogy a fogyasztó által az eladóval vagy szolgáltatóval megkötött szerződésben foglalt bizonyos feltételek tisztességtelenek, csak azokat a feltételeket köteles megvizsgálni, amelyek kapcsolódnak a jogvitának a felek által meghatározott tárgyához, amint rendelkezésre állnak az ehhez szükséges – adott esetben bizonyításfelvétellel kiegészített – jogi és ténybeli elemek. Nem köteles viszont hivatalból és egyenként megvizsgálni a nemzeti bíróság az összes többi olyan szerződési feltételt, amelyeket a fogyasztó keresettel nem támadott, annak vizsgálata érdekében, hogy e feltételek tisztességteleneknek minősülnek-e. A fogyasztói irányelv 4. cikkének (1) bekezdését és 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy jóllehet a fogyasztó követeléseinek alapjául szolgáló szerződési feltétel tisztességtelen jellegének értékeléséhez figyelembe kell venni a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató által megkötött szerződés összes többi feltételét, e figyelembevétel önmagában nem vonja maga után az eljáró nemzeti bíróság kötelezettségét arra, hogy hivatalból vizsgálja meg ezen összes feltétel

esetlegesen tisztességtelen jellegét.

A fenti indokok alapján a Kúria a felperesek eljárás szabálytalansága iránti kifogását a Pp. 156. § (2) bekezdése alapján elutasította.

Gfv.VI.30.378/2022/11.

A bíróságnak az eljárási szabályok betartásával biztosítania kell a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való joguk érvényesítését.

A másodfokú bíróság megsértette a tisztességes eljárás és fegyveregyenlőség elvét is. A III. rendű alperes jogi képviselője a 2022. április 6-án tartott másodfokú tárgyaláson nem volt jelen, így a másodfokú bíróság által tárgyaláson szóban adott tájékoztatásáról a tárgyalás berekesztését megelőzően nem értesült, és a másodfokú bíróság egyik alperes vonatkozásában sem biztosított megfelelő időt védekezéshez való joguk gyakorlásához, holott a keresetváltoztatás elfogadása esetén az alperesnek joga van alaki és anyagi védekezését, nyilatkozatait előterjeszteni (rég Pp. 139. §). A másodfokú bíróság eljárása még az uniós jogelvek alapján történő eljárása esetén sem lehet megfelelő, mert a fogyasztói jogviszonyban észlelt tisztességtelen feltétel esetén sem foszthatja meg a bíróság eljárásával az ellenérdekű felet attól, hogy alaki és érdemi ellenkérelmét, az ezzel összefüggő érveit előadja.

Kiadja: A Kúria Nemzetközi Főosztálya

Felelős szerkesztő: Dr. Pomeisl András József

Szerkesztőbizottság: Dr. Heineman Csilla, Dr. Hornyák Szabolcs, Dr. Orosz Árpád, Dr. Osztovits András, Szolnokiné Dr. Csernay Krisztina

Munkatárs: Dr. Tancsik Annamária

Figyelem! A jelen hírlevélben közölt anyagok nem tekinthetők a Kúria hivatalos állásfoglalásának, hivatalos fordításnak illetve hivatalos közlésnek, csupán a tájékoztatást és figyelemfelkeltést célozzák, ezért azokra jogokat alapítani nem lehet.